

20-22 HAZİRAN 2019

KARAMAN SEMPOZYUMU

“SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER”

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ISBN: 978-605-031-740-4

KARAMAN SEMPOZYUMU

“SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER”

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

EDİTÖRLER

Prof. DR. HÜSEYİN MUŞMAL
DR. ÖĞR. ÜYESİ EROL YÜKSEL
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET ALİ KAPAR

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
20-22 HAZİRAN 2019 – KARAMAN

KARAMAN SEMPOZYUMU

“SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER”

20-22 HAZİRAN 2019

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

© HER HAKKI SAKLIDIR. BU KİTABIN TAMAMI YA DA BİR KISMI, YAZARININ İZİNİ OLMASIZIN, ELEKTRONİK, MEKANİK, FOTOKOPİ YA DA HERHANGİ BİR KAYIT SİSTEMİ İLE ÇOĞALTILAMAZ, YAYINLANAMAZ, DEPOLANAMAZ.

Bu kitaptaki bilgilerin her türlü sorumluluğu yazarına aittir.

EDİTÖRLER

Prof. DR. Hüseyin MUŞMAL
DR. Öğr. Üyesi EROL YÜKSEL
DR. Öğr. Üyesi MEHMET Ali KAPAR

Editör Yardımcıları

ARŞ. GÖR. EMRE KOÇ
ARŞ. GÖR. İSMAİL AKKAŞ

ISBN: 978-605-031-740-4

KARAMAN - Ekim 2019

Sempozyum Web Sayfası

<http://kmu.edu.tr/karamansempozyumu/tr>

SEMPZYUMU DESTEKLEYEN KURUM VE KURULUŞLAR

Onur Kurulu Üyeleri

Fahri MERAL

Savaş KALAYCI

Prof. Dr. Mehmet AKGÜL

Karaman Valisi

Karaman Belediyesi Başkanı

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Rektörü

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Hüseyin MUŞMAL

Dr. Öğr. Üyesi Erol YÜKSEL

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali KAPAR

Bilim Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI

Prof. Dr. Alaattin AKÖZ

Prof. Dr. Ali AYATA

Prof. Dr. Ali BAŞ

Prof. Dr. Aytekin CAN

Prof. Dr. Azmi BİLGİN

Prof. Dr. Bahadır AKIN

Prof. Dr. Bayram ÜREKLİ

Prof. Dr. Bilgehan GÜLCAN

Prof. Dr. Birol GÜLNAR

Prof. Dr. Caner ARABACI

Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN

Prof. Dr. Doğan YÖRÜK

Prof. Dr. Ercan OKTAY

Prof. Dr. Ferudun ATA

Prof. Dr. Fikret KARAPINAR

Prof. Dr. Hacı KURT

Prof. Dr. Hasan BAHAR

Prof. Dr. Hikmet KORAŞ

Prof. Dr. Hüseyin IZGAR

Prof. Dr. Hüseyin MUŞMAL

Prof. Dr. İzzet SAK

Prof. Dr. Kemal YAVUZ

Prof. Dr. Mehmet AKGÜL

Prof. Dr. Mehmet MERCAN

Prof. Dr. Muhittin TUŞ

Prof. Dr. Mustafa AYDIN

Prof. Dr. Mustafa DEMİRCİ

Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ

Prof. Dr. Mustafa TURAN

Prof. Dr. Nermin ŞAMAN DOĞAN

Prof. Dr. Orhan YAVUZ

Prof. Dr. Osman ÇEVİK

Prof. Dr. Osman GÜMÜŞÇÜ

Prof. Dr. Osman KUNDURACI

Prof. Dr. Oya AÇIKALIN RASHEM

Prof. Dr. Özdemir KOÇAK

Prof. Dr. Remzi DURAN

Prof. Dr. Salim ÇOHÇE

Prof. Dr. Sinan GÖNEN

Prof. Dr. Süleyman BÜYÜKKARCI

Prof. Dr. Süleyman Hayri BOLAY

Prof. Dr. Tahsin TAPUR

Selçuk Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

İstanbul Üniversitesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Gazi Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Gazi Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Mersin Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Akdeniz Üniversitesi

Gazi Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Çankırı Karatekin Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

İnönü Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Sinop Üniversitesi

Ankara Üniversitesi (Emekli Öğretim Üyesi)

Necmeddin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Turan KARATAŞ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Prof. Dr. Yasemin DEMİRKIRAN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet GÜZEL	Necmeddin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Alaattin UCA	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Birol MERCAN	Necmeddin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Bülent DARICI	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Bülent KIRMIZI	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Emre Arda ERDENK	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Hakan CANDAN	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan Hüseyin AKKAŞ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Ali HACIGÖKMEN	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet KURT	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet TEKOC AK	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Osman DOĞANAY	Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Rabia ÖZPEYNİRCİ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. S. Gül GÜNEŞ	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Sefa USTA	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Sevgi PARLAK	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Sibel YAĞCI	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Sinem YAPAR SAÇIK	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Doç. Dr. Tugay ARAT	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Yahya BAŞKAN	İnönü Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Alper SAYIN	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZALP	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Çağatay BENHÜR	Selçuk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ercan AŞKIN	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Erkan AKGÖZ	Selçuk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Erol YÜKSEL	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fadimana FİDAN	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan AKAR	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali KAPAR	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ALKAN	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt GÜNLER	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ERBAY	Selçuk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ARIKAN	Selçuk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DURDU	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan AYTAR	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Orhan OĞUZ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Oya ERYİĞİT GÜNLER	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sefer SOLMAZ	Selçuk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Uğur KURTARAN	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin AKKUŞ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Y. Anıl GÜZELİPEK	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Aziz AYVA	Necmettin Erbakan Üniversitesi

Sekreteryaya

Arş. Gör. Emre KOÇ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Arş. Gör. İsmail AKKAŞ	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

TARİH

Yazılı Kaynaklara Göre Eski Çağda Karaman (Landa/Laranda) Kenti	2
Mehmet KURT	
Tarhuntaşsa Araştırmalarında Karaman'ın Önemi	4
Murat TURGUT	
Antik Çağ'da Karaman'ın Ulaşım Açısından Oynadığı Rol ve Önemi	5
Şenol YURDAKUL	
Selçuklular Zamanında Karaman (Lârende)	6
Mevlüt GÜNLER	
Selçuklu Devlet İşleyişinde Karamanoğullarının Yeri	7
Fatma İNCE	
Moğol Tahakkümüne Karşı Bir Varoluş Mücadelesi: Karamanoğulları Örneği	8
Canan SOYLU VEREP	
Moğol İstilasası ve Türkmenler	9
Nagehan VURGUN	
Timur'un Karamanoğulları ile İlişkileri.....	10
Mustafa AKKUŞ - İzzetullah ZEKİ	
Karamanlı Türkmenlerin Safevilerle İlişkisi	11
Aziz ALTI	
Kerimüddin Karaman Bey Dönemi Selçuklu-Karaman İlişkileri	12
Nevzat TOPAL	
Karamanoğulları ile Memlûkler Arasındaki Siyasî İlişkilerin Anadolu Topraklarına Tesiri	13
Murat SERDAR - Murat HANAR	
İtalyan Kaynaklarında Karaman Beyliği ve Karaman Eyaleti	14
Fatih GÜRCAN	
Türkiye Selçuklu Devleti Zamanında Karamanoğulları	15
Mehmet Ali KAPAR - Fadime KOÇAK	
Kars-1 Maraş Sancağında Karamanlı Taifesi	16
İbrahim SOLAK	
Tahrir Defterlerine Göre Larende Bölgesinde Morfolojinin Göçlere Etkisi Üzerine Bir Deneme	17
Alpaslan DEMİR	
XVI. Yüzyılın Ortalarında İltizam Sisteminin Yaygınlığı: Larende Kazası Örneği	18
Doğan YÖRÜK	
Larende / Karaman Medreseleri XV. ve XIX. Yüzyıllar, (Değişim - Süreklilik, Etki Alanı ve Gelirlerin Değerlendirmesi)	19
Alaattin AKÖZ - Emre KOÇ	

XVIII. Yüzyıla Ait Bir Muhallefat Örneği: Karaman Valisi Çelik Mehmed Paşa'nın Muhallefatı	20
Uğur KURTARAN - Esme ÇİMEN - Havvanur SARI	
XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Mahkemelerinde Karamanlı Kadınlar	21
Züleyha USTAOĞLU	
Karaman Havalisinde Kuban Çerkezlerinin İskânı	22
Mehmet YILMAZ	
Osmanlı Döneminde Karaman'da Görülen Bulaşıcı Hastalık ve Salgınlar ile Bunların Etkileri Üzerine Bazı Değerlendirmeler	23
Hüseyin MUŞMAL - Esra SEMİZ	
XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Karaman Eyaleti'nde Arabuluculuk ve Sulh Uygulamaları (Konya Örneği)	24
Cemal ÇETİN- Sevda ÜÇLER	
Osmanlı'da Bataklıkların Kurutulma Çalışmaları: Karaman, Ereğli ve Ilgın'daki Örnekler	25
İlker KİREMİT	
Osmanlı Dönemi'nde Mader-i Mevlâna Külliyesi'nin Bakım ve Onarım Faaliyetleri	26
Hüseyin MUŞMAL - İrem GÜRBÜZ	
Yakınçağda İdarî Merkez Olarak Karaman: Yeni Kurulan, Bağlanan veya Ayrılan Yerleşimler	27
Alaattin AKÖZ - Müjgan MUŞMAL	
Karaman (Larende) Şer'îye Sicilleri: Katalog, Literatür Değerlendirmesi ve Bibliyografya	28
Döndü ÇAVDAR	
Terekelere Göre Karaman'da Sosyal ve Ekonomik Hayat (1829-1832)	29
N. Betül GÜNEY	
1830 Nüfus Sayımına Göre Kazımkarabekir	30
Mehmet MERCAN	
Tanzimat'ın İlanı Sırasında Karaman'da Faaliyet Gösteren Bazı Yabancı Esnaf ve Tüccarlar	31
Şükran ÖZKAN	
1840 Nüfus Sayımına Göre Kılbasan	32
Ayşenur OĞUZ	
1840 Nüfus Sayımına Göre Yollarbaşı (İlisra)	33
Serap GENÇER	
Ermenek Kazası'nın Keçi pazarı Mahallesi Hakkında Bir Değerlendirme (1845)	34
Zeynep ÖZDEM KÖSE - Osman KÖSE	
Ermenek Belediye Tabipliği'ne Yapılan Atamalar ve Karşılaşılan Sorunlar (1892-1909)	35
Kenan OLGUN	
Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde Karaman'da Tamir, Bakım ve Eski Eser Korumacılığı Faaliyetleri	36
Hüseyin MUŞMAL - Kübra BENLİ	
Konya Vilayeti Salnamelerine Göre 1869-1914 Yılları Arasında Karaman Kazası (Mülki, İdari, Sosyal, Kültürel, İktisadi ve Ticari Yapısı)	37
Osman AKANDERE	
Mehmet Emin Paşa'nın Hayatı	38
Hasan Ali POLAT	

Konya Valisi Avlonyalı Mehmet Ferit Paşa'nın 1899 Yılındaki Vilayet Gezisi Raporuna Göre Karaman İzlenimleri	39
Hüseyin MUŞMAL - Esmeray YAMAN	
Karaman'da Buğday Pazarının Kuruluşu İle İlgili 1899 Tarihli Bir Vesika ve Düşündürdükleri	40
Alaattin UCA	
Karamanlı Kore Savaşı Gazisi Hüseyin Özgül'ün Hatıraları	41
Mustafa ARIKAN - Ramazan YAMAN	
ATASE Belgelerine Göre Karaman'da Mütareke Dönemi'nde Yaşanan Olaylara Dair Bazı Tespitler	42
Erol YÜKSEL	
Karaman'da Cumhuriyetten Günümüze Yerel Tarih Araştırmaları ve Yerel Tarihçiler	43
Alaattin UCA	
Demokrat Parti İktidarında Karaman'ın Sosyo-kültürel Durumu	45
Çağatay BENHÜR - Murat ARDIÇ	
Demokrat Parti İktidarından Yassıada Yargılamalarına Karamanlı Bir Siyasetçi: Remzi Birand	46
Özgür BAĞCI	
Yeni Karaman Gazetesi'nin 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi ve Millî Birlik Komitesi'ne Bakışı	47
Süleyman ÂŞIK	
Mehmet Faruk Sükan'ın 27 Mayıs'tan 12 Eylül'e Türk Siyasî Hayatındaki Yeri	48
Erol YÜKSEL - Sevgi SATI	

EDEBİYAT, FİKRİYAT, KÜLTÜR

Anadolu Sahası Türk Masallarında Tabuların Tespiti ve Tahlili: Karaman Örneği	50
Hasan SAVAŞ	
Karaman Efsaneleri Üzerine Bir İnceleme	51
Aziz AYVA	
Bamsı Beyrek Hikâyesinin Karaman Varyantı: “Bengiboz ile Bey Böğürek”	52
Onur AYKAÇ - Hüseyin AKSOY	
Deli Dumrul Hikâyesi'nin Karaman Eş Metni	53
Abdullah TOPÇU	
Karamanoğlu Mehmetbey'in Dil Politikları Söyleminde, Dil, Kimlik ve Ulus Bilinci	54
Ali CAN	
Türkçe Fermanı: Etnisite Kuramları Işığında Bir Değerlendirme	55
İbrahim SOLMAZ	
Fatih Devrinde Yazılmış Karaman Eyaleti Vakıf Defterine Göre Karaman'da Lakaplar ve Unvanlar	56
Meryem ARSLAN	
Molla Fenari'nin Tefsir İlmine Yaklaşımı	57
Duran Ali YILDIRIM	
Şeyh Ali Semerkandi	58
Ali ŞAHİN	

Selimnâmelerde Karaman	59
Vesile ALBAYRAK	
Karaman İli'nin Bir Ulu Çınarı, İlim ve İrfan Kaynağı, Vesiletü'n Necat Yazarı Süleyman Çelebi	60
Mustafa KESKİN	
Karamanlı Nizâmî Divanı'nda Sosyal Hayatın İzleri	61
Aslıhan ÖZTÜRK	
Karamanlı Aynî Divanında Atasözleri ve Deyimler	62
Kamil Ali GIYNAŞ - Yusuf ATASEVEN	
Bir Arayış Diyarı Olarak Karaman: Mustafa Kutlu'nun <i>Nur</i> Adlı Hikâyesinde Karaman'da Kendini Aramak...	63
Kudret SAVAŞ	
Abdullah B. Durmuş Fakih Karamanî'de Tasavvufî Düşünce	64
Birol YILDIRIM	
Mânilere Toplumsal Eleştiri Bağlı Bir Yaklaşım: Karaman Örneği	65
Sezai DEMİRTAŞ	
Karamanlı Ahmet Necati Yeniel ve Hüseyin Kayapınar'ın <i>Âhir Zamân Hadîsleri</i> Eserinin Tercümesindeki Arapça ve Türkçe Benzetmeler	66
Emad Abdelbaky ALY - Serkut Mustafa DABBAGH	
Nelik ve Gerçeklik Temelinde -Merkezden Çevreye- Karaman/Lı/Lık Kimliği Üzerine Bir Çözümleme	67
Bayram DALKILIÇ	
Ermekli Mustafa Saffet'in Dönemindeki Toplumsal Değişime İlişkin Görüşleri	68
Yakup AKYÜZ	
Arap Basımında Karaman	69
Orhan OĞUZ - Emad Abdelbaky ALY	
Karaman Âşıklık Geleneği İçinde Ozan Güldiken	70
Gülten KÜÇÜKBASMACI	
Şair, Senarist, Öğretmen: H. Zekâi Yiğitler	71
Rabia Gülistan OKUTAN	
Karamanlı Bir Halk Ozanı: Âşık Ongunî ve Şiirleri	72
Vahdi ÖZER	
Mevlana'nın Torunu Esin Çelebi Gözüyle Yaşayan Mevlevilik	73
Hilmi TÜRKYILMAZ	
Karamanlı Şair Bekir Sıtkı Erdoğan ve Eserlerinin Yanmetinsellik Açısından İncelenmesi	74
Raşit ÇOLAK	
Gertrude Bell'e Göre Türk İnsanı (Konya- Karaman Seyahat İzlenimleri)	75
Alaattin AKÖZ - Tuğba KABAĞCI	
Karaman'ın Gizemli Konuğu: Gertrude Bell	76
Aytekin CAN - Süleyman DUYAR	

Karaman Mevlevihanesi ve Ahmed Remzi Dede'nin Bir Günlük Karaman Seyahatnâmesi.....	77
Zeynep KOYUNCU	
Arabiçim Olarak Ziyaret Fenomeni ve Türbe Ziyareti: Karaman Ali Beke Türbesi.....	78
Ali BAYER	
Karaman Mutfak Kültürüne Ait Etliemek Üzerine Nitel Bir Araştırma	79
Mustafa AKTURFAN - Ali ŞEN	
Geçmişten Günümüze Karaman Halkının Mutfaklarında Uyguladığı Muhafaza Teknikleri Üzerine Nitel Bir Çalışma	80
Yılmaz SEÇİM - Ömer Yücel AVŞAR	
Karaman Mutfak Kültürü ve Yemekleri	81
Fatma Petek ASLAN - Osman GÜLDEMİR - Nermin IŞIK	
Sürdürülebilir Gastronomi Turizmi Çerçevesinde Farklı Batırık Üretim Metotlarının Tespit Edilmesi	82
Mehmet Fatih ESEN - Yılmaz SEÇİM - Mustafa AKTURFAN	
Sürdürülebilir Bölgesel Turizm Planlaması Kapsamında Karaman İlinin İncelenmesi	83
Abdurrahman DİNÇ - Pınar YEŞİLÇİMEN	
Karaman İli Sarıveliler İlçesi (Esentepe Köyü) Mutfak Kültürüne Ait Gıymaca Hazırlanışı ve Gastronomi Turizmi Açısından Değerlendirilmesi	84
Ali ŞEN	
Hayvan Adları Örneğinde Karaman İli Ağız Sözlüğü Üzerine Bir Deneme	85
İdris Nebi UYSAL	

SANAT, ARKEOLOJİ, MİMARİ

Antik Kaynaklar Işığında Isauria Yerleşimi Nunu Kalesi'ne (Antiocheia) Genel Bir Bakış	87
Mehmet KURT - Esra BULUT	
Prehistorik (Tarih Öncesi) Dönemlerde Karaman ve Yakın Çevresinin Maden Kaynakları	88
Kürşat BARDAKCI - Ahmet BARDAKCI	
Karaman Kaya Üstü Resimlerinin (Petroglif) Tarih Açısından Önemi.....	89
Osman ÜLKÜMEN	
Zanzana: Lykaonia Bölgesi'nde Bir Antik Kırsal Yerleşim	90
Ercan AŞKIN	
Karaman Kerti Höyük Kazıları ve Düşündürdükleri.....	91
Mehmet TEKOC AK - Zafer KORKMAZ	
Karaman Kalesi Kazılarında Bulunan Taş Güller ve Ortaçağ Harp Sanatındaki Yeri	92
Ahmet ŞEN	
Karamanoğlu Mirası Aksarayın Tac Mahali Ulu Cami	93
Mustafa DİĞLER	
Karaman Kethane Camii Haziyesi'nde Bulunan Mezar Taşları	94
Hatice ÜNLERŞEN	
Seramik Pano Duvar Yüzeyi Tasarımında Karaman Kültürü Yansımaları	95
Gülşen KAHRAMAN	

Konya Merkezdeki Karamanoğlu Beyliği Mimari Eserleri	96
Yaşar ERDEMİR - Halil İbrahim KUNT	
Karaman'da Beylikler Dönemi Yapılarında Kullanılmış Olan Süsleme Ögeleri	97
Seda DİLAY	
Kentlerin Zihinde Bıraktığı İzler (Karaman Örneği)	98
Seda DİLAY	
Türk Sanatında Eğitime Verilen Önemin Mimariye Yansımaları	99
Seda DİLAY	
Dünden Bugüne; Karaman Kalesi Çevre Tasarımı	100
Kerim ÇINAR - Hatice ÇINAR	
Karaman Nefise Sultan (Hatuniye) Medresesi Üzerinde Anadolu Selçuklu, Osmanlı ve İlhanlı Etkileri	101
Mustafa DİĞLER	
Karamanoğulları Döneminde Birer Sosyal Hizmet Müessesesi Olarak İmaretler	102
Yılmaz ÇELİK	
Sarıveliler Göktepe Beldesinde Bulunan Gazipaşa'nın Karalar Köyü Yaylası İlanlı Muğar	103
Fatih USLU	
Cami lerin Şehir Mimari si ve Şehirleşme Üzeri ndeki Etki ler i : Karaman Örneği	104
Ruhi GÜL - Yusuf KARACA	
İslam Şehri Teorisi Çerçevesinde Karaman İl Merkezinin Geçmişten Günümüze Değerlendirilmesi	105
Ali ŞAHİN - Mücahit NAVRUZ	
Fonksiyonları Bağlamında Camiler: Karaman Örneği	106
Ziyaeddin KIRBOĞA	
Süleymanhacı Höyük Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri	107
Hatice KÖRSULU	
Karaman'da Bir Arkeolojik Kültür Varlığı; Binbir Kilise ve Turizm Potansiyeli	108
Hasan Ali ERDOĞAN	
Türk Kültür-Sanatında Keçi Sembolizmi ve Karaman Bölgesi Kaya Resimlerindeki İzdüşümleri	109
Ahmet DALKIRAN - Tekin BAYRAK	
Yörük Kültürünün Anadolu Türk Resim Sanatındaki Yansımaları	110
Tekin BAYRAK - Ahmet DALKIRAN	
İmge Sembol Bağlamında Karaman Kent Heykelleri	111
Ahmet Hakan YILMAZ	
Karaman İli Taşkale Beldesi'ndeki Geleneksel Kıyafetlerdeki Süsleme Unsurları ve Tasarım Özellikleri	112
Necla DURSUN - Derya KONUK	
Karaman Yöresi Düz Dokumaları ve Ermenek Örneği	113
Mustafa KONUK - Derya KONUK	
Karaman'da Bulunan Eski Mimari Yapıların Kitabe ve Süslemelerinde Kullanılan Arapça Yazılar Üzerine Bir İnceleme	114
Orhan OĞUZ	

Tarihi ve Yerel Kültürün Tanıtımında Folklorik Bebeklerin Kullanılması: Karaman İli Kitre Bebek Örneği ...	115
Tevhide AYDIN	
Karaman Yöresi Geleneksel El Dokuma Halılarının Tespiti ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi	116
Mustafa GENÇ - Mustafa KONUK	
Karaman'da Mesken ve Mesken Mimarisi: Karaman Evleri'nin Mekân Kurgusu Üzerine Literatür Araştırması	117
Emine Banu BURKUT	
Karaman Kalesi Müzesi ve Teşhir Tanzimi	118
Erdal Zeki TOMAR - Elif ÇİÇEK	
Bir Tasavvuf ve Sanat Mimarisi: Karaman Mevlevihanesi	119
Sibel DEMİRARSLAN	
Vakfiyesi Işığında Karaman Nuh Paşa Camii	120
Ahmet GÜMÜŞTOP - Murat BIYIKLI	
Karaman'ın Güneybatısında Yeni Bir Yerleşme, Gökhöyük Bağları Höyüğü	121
Ramazan GÜNDÜZ	
Karaman İlinin İdari Coğrafya Analizi	122
Tahsin TAPUR - Caner ALADAĞ - Yasin DURAN	
Ermeneç'te Türk Dönemi Erkek Mezar Taşları	123
Ali BAŞ - Remzi DURAN	
Ermeneç'te Türk Dönemi Kadın Mezar Taşları	124
Remzi DURAN - Ali BAŞ	

KAMU, İKTİSAT, HUKUK

Osmanlı Dönemi Karaman Eyaleti Mahkeme Kararları Işığında Karaman'da Nişanlılık "Namzed" Hukuku....	126
Mehmet KOÇ	
Nikah, Talak, Servet ve Şiddet Bağlamında Karamanlı Kadınlar (1905-1912)	127
Cem KARAKILIÇ	
Karaman Belediye İdaresi (1874-1923)	128
Derya ERKAN	
Cumhuriyet Dönemi'nde Karaman'ın İdari ve Demografik Yapısı (1927-1950)	129
Nursal KUMAŞ	
İmaj Teorisi ve Seçmen Tercihinde Belirleyici Faktörlerin Tespitine Yönelik Bir Alan Araştırması: Karaman İli Örneği	130
Fatma OKUR ÇAKICI - Taylan Can DOĞANAY	
Karaman Haber Sitelerinde Belediye Başkanlığı Seçimi	131
Gönül AKPINAR	
Karaman Seçmeninin Seçimlerdeki Siyasal Eğiliminin Değerlendirmesi: 1994-2014 Yerel Seçimleri Karaman-Ülke Geneli Karşılaştırması	132
Şeyma Cemile YILMAZ	

Karamanda Cumhur Millet İttifakının 31 Mart Seçimler Yansımasının Etkileri	133
Ali ACAR	
Yerel Seçimlerde Politik Pazarlama Yöntemlerine İlişkin Bir Değerlendirme	135
Ali ACAR	
Karaman'ın İl Statüsüne Kavuşması ve TBMM'de Yapılan Düzenlemeler	136
Mukaddes ARSLAN	
1946 CHP Konya Milletvekili Adaylarının Profili	137
Ali Haydar SOYSÜREN - Filiz İTİK	
Karaman İlinin İlk Milletvekilleri ve Siyasi Çalışmaları (TBMM XIX. Dönem)	138
Özkan DEMİR	
"Sıfır Atık Projesi" Kapsamında Yerel Yönetimlerin Atık Yönetimi Uygulamaları: Pilot İl Karaman Örneği ..	139
Sibel ÇALIŞKAN	
Kentsel Ulaşımında Sürdürülebilirlik: Karaman Örneğinde Bir Değerlendirme	140
Ali ŞAHİN - Fırat Harun YILMAZ	
Konya Kapalı Havzasında Akarsu Akımlarının Hidrolojik Kuraklık Analizi	141
Türkan BAYER ALTIN	
Mevlana Kalkınma Ajansı Rapor ve Analizlerinde Karaman	142
Adnan SÖYLEMEZ	
Karaman'da Meydana Gelen İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı Çerçevesinde Değerlendirilmesi	143
Ali BİLGİÇ - Aysel ÇİMEN	
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi (KMUSEKAD) Üzerine Kavramsal Bir Bibliyometrik Analiz	144
Gülşah KAZAK - Oğuzhan AYTAR	
Kamu ve Özel Örgütler Arasındaki Stratejik Bakış Açısı Uyumu: Karaman İli Örneği	145
Tuba GÜLER - Oğuzhan AYTAR	
Kent Konseylerinin Toplumsal Duyarlılık Geliştirme ve Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri: Karaman Kent Konseyi	146
Ömer Faruk TEKİN	
2008-2017 Yılları Arasında Karaman İlinin GSYİH'sının Sektörel Dağılımı	147
İclal ÇÖĞÜRCÜ - Enes ATAEL	
2008 – 2018 Dönemi Karaman İlinin İhracat Rakamlarının Analizi	148
İclal ÇÖĞÜRCÜ - Ahmet KIZILAY	
Karaman İhracatı ve Bisküvi Sektörü	149
İclal ÇÖĞÜRCÜ - Erkan BALAOĞLU	
Karaman Yaz-Kış Tüketim Farklılıklarının Değerlendirilmesi.....	150
İclal ÇÖĞÜRCÜ - Ufuk Can DENİZ	
Kamu Harcamalarının İstihdam Üzerine Etkilerinin Analizi: Karaman İli Örneği (1986-2017)	151
Nihat ALTUNTEPE	

Festival Turizminin Karaman Açısından Değerlendirilmesi	153
Erhan Nuh ÖZTÜRK	
Karaman İlinde İşletme Performansının Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama	154
Erhan Nuh ÖZTÜRK	
Karaman'da Kentleşme ve Marka Kent Değerleri	155
Sibel DEMİRARSLAN	
Karaman İli'nin Girişimci Tipoloji Sınıflandırmasına Yönelik Bir Araştırma	156
Enes ATAEL - Bülent DARICI	
İş Yaşam Kalitesinin Ermenek Özel İşletme Çalışanları Üzerinde Değerlendirilmesi	157
Feride YILMAZ - Esra AKPINAR KILINÇ	
Karaman İlinde Biyolojik Çeşitlilik Üzerinde Tehditler ve Simgesel Bir Örnek Olarak Geyicek Ağacı	158
Hacı KURT	
Karamanlı ve Konyalıların İzmir'de Kurduğu Hemşehri Dernekleri	159
Enes HANÇER	
Ege'de Yaşayan Karamanlı Girişimci Bir Çelik İnsan: Fettah Güventürk	160
Hilmi TÜRKYILMAZ	

TARİH

Yazılı Kaynaklara Göre Eski Çağda Karaman (Landa/Laranda) Kenti

Mehmet KURT*

Özet

Yapılan araştırmalar Karaman’ın MÖ 3. binyıldan itibaren yerleşim gördüğünü ortaya koymuştur. Kent, muhtemelen ondan sonra da kesintisiz bir şekilde yerleşime sahne olmuştur. Elbette ki bunun en önemli nedeni, kentin doğu-batı ve kuzey-güney doğrultulu yolların kavşağında yer alan konumu olmuştur. Ayrıca verimli bir ovada kurulmuş olması kentin gelişmesinde bir diğer önemli etken olmalıdır. Nitekim Karaman’ın antik dönemdeki ismi olan Laranda’nın Luwice’de “*müreffeh yerler*” anlamına gelen *larawanda* kelimesinden geldiği düşünülmektedir. Hitit Çivi yazılı metinlerde rastlanan Landa Karaman ile özdeşleştirilmektedir. Landa’nın söz konusu metinlerin çoğunda Kuniyawanni ve İştar gibi tanrı ve tanrıçalarla birlikte anılması söz konusu dönemde önemli bir dini merkez olduğunu göstermektedir. Kent, bu özelliğini Laranda olarak anıldığı antik dönemde de devam ettirmiş olmalıdır. Zira Laranda sikke ve yazıtlarından da Herakles, Tyche, Athena ve Zeus gibi tanrıların varlığı anlaşılmaktadır. Aynı şekilde Laranda, MS 4. yüzyıldan itibaren Isauria, MS 370’li yıllardan sonra ise Lykaonia eyaletlerine bağlı bir piskoposluk merkezi olmuştur.

Sicilyalı Diodoros’un anlatımına göre Laranda, MÖ 322 yılında Büyük İskender’in generalleri Perdikkas ve Philippos tarafından kuşatılmış ve yağmalanmıştır. Bir diğer antik yazar Strabon ise Laranda’nın MÖ 1. yüzyıl ortalarında Derbe tiranı Antipatros’un kontrolünde olduğunu bildirmektedir. Laranda’nın da içerisinde yer aldığı Lykaonia’nın güney kesimi MS 1. yüzyılda imparator Caligula tarafından Kommagene kralı IV. Antiokhos’un yönetimine verilmiştir. Aynı yüzyılın ilk yarısında Roma’nın çeşitli *lejyonlar* için Laranda’dan asker aldığı da bilinmektedir. Laranda, MS 2. yüzyılın ikinci yarısında Lykaonia Birliği’ni oluşturan en önemli kent olmuştur. Kentin MS 2. yüzyılda Lykaonia kentleri içerisinde önem arz eden bu konumu, imparatorlar Marcus Aurelius ile Philippus Arabs dönemlerinde bastırıldığı sikkelerdeki *metropolis* unvanından açıkça anlaşılmaktadır. Ayrıca anılan yüzyılda Roma İmparatorluğu’nun genelinde olduğu gibi Laranda da bir refah dönemi yaşamış olmalıdır. Muhtemelen modern yerleşimin eski kentin üzerine inşa edilmiş olması nedeniyle bunu kanıtlayacak arkeolojik ve epigrafik kalıntılara rastlanamamaktadır. Ancak Severuslar Dönemi’ndeki önemli şairler Nestor ile oğlu Pisander’in Larandalı oldukları bilinmektedir. Laranda, sonraki yüzyıllarda muhtemelen MS 3. yüzyıl krizi, Sasani kralı I. Şapur’un seferi, MS 4. yüzyıldaki Isauria isyanlarının yansımaları gibi nedenlerle 2. yüzyıldaki önemini az da olsa yitirmiş olmalıdır.

MS 260 yılında Sasani kralı Şapur’un istilasına uğrayan Laranda, MS 284 yılında imparator Diocletianus tarafından oluşturulmuş Isauria Eyaleti içerisinde yer almıştır. MS 4. yüzyılın ikinci yarısında Isauria’da meydana gelen olaylardan Laranda da fazlasıyla etkilenmiş, hatta 353-354 Isauria isyanları sırasında haydutlar Laranda’ya sığınmışlardır. Kent, imparator Valens döneminde, MS 370 yıllarında Pisidia’dan ayrılarak yeni oluşturulan Lykaonia Eyaleti’ne dâhil edilmiştir.

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, mehmetkurt6970@hotmail.com.

Bu çalışmada Hititler Döneminde Aşağı Ülke’deki (KUR ŞAPLITI) Landa, Antik Dönemde ise Güney Lykaonia Bölgesi’nde yer alan Laranda ile eşitlenen Karaman’ın Eski Çağ’daki tarihi ve sosyo-kültürel durumu ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eski Çağ, Yazılı kaynaklar, Landa, Laranda, Karaman.

Tarhuntaşsa Araştırmalarında Karaman'ın Önemi

Murat TURGUT*

Özet

Hititler, M. Ö. II binyıldan itibaren Anadolu'da yaşamış olan Hint-Avrupa kökenli bir halktır. Bu halk Anadolu'nun ilk merkezi krallığını kurmuştur. Hakim oldukları Anadolu topraklarını ise Aşağı Ülke ve Yukarı Ülke olarak ayırmışlardır. Bu ayrımı Kızılırmak nehri üzerinden gerçekleştirmişlerdir. Kızılırmak nehrinin kuzeyi Yukarı Ülke; güneyi ise Aşağı Ülke topraklarını oluşturmuştur.

Fırtına Tanrısı Tarhunt'un toprakları / ülkesi anlamlarına gelen Tarhuntaşsa, Hititlerin Aşağı Ülke toprakları içerisinde yer almıştır. Tarhuntaşsa ülkesinin sınırlarının net olarak bilinmediği gibi, merkezinin neresi olduğu da kesin bir şekilde bilinmemektedir. Buranın merkezi için yapılan öneriler arasında Karaman ve Konya illeri ön plana çıkmıştır.

Karaman ilinde yer alan Kızıldağ'ın da Tarhuntaşsa'nın merkezi olabileceği konusunda öneriler bulunmaktadır. Bu önerilerin yapılmasındaki temel dayanak, Kızıldağ ve Karada'da bulunan Hartapuş yazıtları ve kabartmaları olmuştur.

Konya ili Hatıp bölgesinin de Tarhuntaşsa'nın merkezi olabileceği konusunda öneriler yapılmıştır. Bu düşünce, Hatıp'ta bulunan ve Kurunta Kabartması olarak adlandırılan kabartmadan kaynaklanmıştır. Bu çalışmada, Karaman'ın Tarhuntaşsa araştırmalarında nasıl bir yere ve öneme sahip olduğu incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarhuntaşsa, Konya, Karaman, Kızıldağ, Hatıp

* Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, mturgut@selcuk.edu.tr

Antik Çağ’da Karaman’ın Ulaşım Açısından Oynadığı Rol ve Önemi

Şenol YURDAKUL*

Giriş

Yollar, tarihin tüm periyotları süresince insan topluluklarının ve siyasi teşekküllerin askeri, siyasi, ticari, idari, adli, kültürel birçok alanda faaliyetlerini sürdürebilmeleri noktasında önemli bir yere sahip olmuştur. Tarih öncesi ve tarihi çağlarda Karaman ve çevresi de bu söylenenlerin dışında kalmamıştır. İç Anadolu Bölgesi’nde, Konya Kapalı Havzası içerisinde yer alan Karaman, genellikle ovalık bir görünüme sahiptir. Söz konusu bu ova, batı yönünde Çumra; Karadağ’ın batısından ve doğusundan Hotamış ile Karapınar; kuzeydoğusundan Ereğli Ovası ile ulaşım imkân tanıyan bir lokasyondadır. Karaman’ı çevreleyen belli başlı dağlar ise batıda Hacı Baba Dağı; kuzeyde Karadağ (2288 m); doğuda Çakır Dağı; güneydoğuda Bolkar Dağı’dır. Yine doğusundan Erdemli; batı yönlerinden Ermenek; güneyinden Anamur ve Akdeniz ile çevrili olan Karaman, Göksu Havzası’nın kuzey sınırını oluşturmaktadır. Dolayısıyla Karaman, Konya Kapalı Havzası’nın Göksu Vadisi ile irtibatını sağlayan kilit bir konumda yer almaktadır. Bu bağlamda Karaman ve yakın çevresi henüz yazılı tarihin başlamadığı çağlardan itibaren insan topluluklarının iskan yeri seçiminde temel tercih sebebi olan su kaynakları, bitki örtüsü, tarım-hayvancılığa uygun coğrafi yapısı, elverişli ulaşım imkanları ve iklim koşullarıyla sürekli yerleşim gören bir bölge olmuştur. Yine Karaman ana yol güzergâhları üzerinde yer alan lokasyonu sayesinde Anadolu’nun orta kısmı ile güneyi arasında kültürel taşıyıcılık ve kavşak rolü üstlenmiştir. Karaman’ın da içinde bulunduğu bölgenin yol ağlarının şekillenmesinde Çarşamba Suyu, Göksu Nehri ve Toros silsilesi önemli rol oynamıştır. Bununla birlikte Karaman’ın genellikle ovalık bir görünüm çizmesi rahat bir ulaşım güzergah çeşitliliğinde artış sağlamıştır. Yine tarihi devirlerle birlikte Landa, Laranda gibi isimlerle anılan Karaman’ın, bir şekilde dahil olduğu yol güzergahları Hitit, Frig, Pers, Bizans, Selçuklu, Karamanoğulları Beyliği, Osmanlı dönemleri ve hatta günümüzde dahi büyük ölçüde eski yol güzergahları üzerine şekillenmiştir.

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, senolyurdakul@kmu.edu.tr

Selçuklular Zamanında Karaman (Lârende)

Mevlüt GÜNLER*

Giriş

Karaman İli (Lârende), İç Anadolu Bölgesi'nin güneyinde yer almakta olup bölge ile Akdeniz arasında önemli geçiş noktalarından biridir. Sahip olduğu yaşanabilir coğrafi ve iklimsel özellikleri nedeniyle insanoğlunun dikkatini çekmiş ve eski çağlardan itibaren iskân edilmiştir. Yaşamsal özelliklerinin yanı sıra kuzey-güney, doğu-batı yol güzergâhlarında bulunan Karaman, sahip olduğu konumu nedeniyle de bölge devletlerinin dikkatini çekmiş ve hâkimiyet altına alınarak muhafaza edilmesine özen gösterilmiştir. Koloniler döneminde Asur etkisini gördüğümüz Karaman ve çevresi, Hititler döneminde de önemini muhafaza etmiş, zaman zaman Arzawalıların hâkimiyetine geçerek stratejik önemini korumuştur. Hititlerin zayıflamasıyla Fryglerin yönetimi altına giren Karaman ve çevresinde kısa süreliğine de olsa Kimmerler varlıklarını hissettirmiş ardından da Pers hâkimiyetine girmiştir.

Sonraki dönemlerde Roma hâkimiyetinde gördüğümüz Karaman, Romanın bölünmesiyle de Doğu Roman'ın (Bizans) bir parçası haline gelmiş ve Selçuklu öncesine kadar mevcudiyetini bu şekilde devam ettirmiştir. Bizans döneminde Sâsânîlere destek veren Sabir (Sabar) Türkleri, Karaman ve çevresine kadar gelmiş, kısa süreliğine de olsa bölgede Türk varlığını hissettirmişlerdir. Sabirlerden sonra İslam Devleti akınlarına karşı müdafaa gayesiyle Balkanlara inen Türk gruplarının, Karaman ve çevresine bizzat Bizans İmparatorlarıncâ iskân edildiği görülmüştür.

Selçuklular öncesinde Anadolu'nun genel ahvali savaşımlardan yıpranmış ve nüfus bakımından zayıf bir görünüm arz ediyordu. Gerek Bizans'ın kendi iç siyaseti gerekse de Bizans-Sâsânî ve akabinde İslam Devleti ile olan mücadelelerin Anadolu coğrafyasında yaşanması, mevcut durumun nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla Karaman ve çevresinin de benzer durumda olması dönem ve şartlar nazariyesinde olağan görülmektedir. Selçukluların Horasan'a geçişi, devletleşmeleri ve akabinde Anadolu yönünde yapılan akınlar sırasında Bizans İmparatorlarının doğu sınır bölgelerini muhafaza etmek için müdahalelerde buldukları görülmektedir. Yapılan müdahale çerçevesinde ülkenin doğu sınır bölgesinde yaşayan Ermenilerden toprakları para ile satın alınarak Sivas ve Kayseri taraflarına iskân edildiler. Ardından da sınırları güvenli hale getirmek için faaliyetlerde bulundular. Bu şartlarda topraklarını satan Ermeniler, Sivas ve Kayseri taraflarına göç ettirildiler. Ardından başlayan mezhepsel anlaşmazlıklar neticesinde de Ermeniler, Torosları aşarak Çukurova taraflarına geçtiler. Böylece bölgede asayişsizlik yeni bir boyut kazanarak Bizans'ın etkinliğinin azalmasına neden oldu.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü. e-mail: mevlutgunler@kmu.edu.tr / hotmail.com

Selçuklu Devlet İşleyişinde Karamanoğullarının Yeri

Fatma İNCE*

Özet

Karaman aşiretinin reisi Nure Sufi'dir. Nure Sufi 1231 yılındaki Baba İlyas isyanında onun yanında yer almıştır. Karamanlılar Nure Sufi'den sonra Kerimüddin Karaman Beyin önderliğinde Kilikya sınırlarındaki uçlarda Türkmen Dağları diye bilinen dağlık kesimde Varsak, Durgut, Bulgar, Kosun, Göğes gibi diğer Türkmen aşiretleri ile işbirliği yaparak güçlendiler. Karaman Bey özellikle Moğol kumandanı Baycu'nun Anadolu'ya geldiği sırada yaşanan karmaşadan istifade ederek aşireti ile birlikte yol kesmeye ve yağmacılığa başladı. Bu esnada Selçuklu tahtında bulunan IV. Rükneddin Kılıç Arslan, Karaman Beye sahip olduğu yerleri ikta olarak vermek suretiyle itaat altına almak istemiş, kardeşi Bonsuz'a da emir-i candarlık payesi vermiştir. Ancak Karamanlılar, Sultanın bu tutumundan sonra sakinleşecekleri yerde daha da saldırgan bir tutum izlemeye başlamışlardır. Biz de bu bilirimizde IV. Rükneddin Kılıç Arslan döneminden başlamak üzere Selçuklu devlet işleyişinde Karamanoğullarının yerlerini izah etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Konya, Karaman, Karamanoğulları, Nure Sufi, Karaman Bey

* Dr. Öğretim Üyesi. İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, fatma.ince@inonu.edu.tr

Moğol Tahakkümüne Karşı Bir Varoluş Mücadelesi: Karamanoğulları Örneği

Canan SOYLU VEREP *

Özet

I.Alaaddin Keykubad (1220-1237) döneminde tarihinin en parlak devrini yaşayan Selçuklu Devleti; Moğol hükümdarı Ögeday ile yürütülen başarılı siyasetin de katkısıyla, dönemin en büyük sıkıntısı olan Moğol istilalarından bir süreliğine korunabilmiştir. Fakat her iki hükümdarın da vefatından sonra alınan hatalı kararlar, yanlış politik uygulamalar, baş gösteren ekonomik sıkıntılar Anadolu topraklarını adım adım savaşa ve düşmana açık hale getirmiştir.

Moğollar ile Türkiye Selçuklu Devleti arasında yaşanan ve Moğolların zaferi ile sonuçlanan Köse Dağ Savaşı (1243), kaybedilen bir savaştan ziyade; yıkılmaya yüz tutan bir devlet, emek verilen toprakların idare kaybı, ekonomik buhran, kısacası perişanlığa sürüklenen bir Anadolu demektir. Çünkü mağlubiyet beraberinde bir takım yükümlülükleri getirmiştir. II. Gıyaseddin Keyhüsrev ile Moğol komutanı Baycu Noyan arasında yapılan antlaşmaya göre Anadolu gerçek anlamda Moğolların hakimiyeti altına girmiştir. Türkiye Selçuklu Devleti Moğol/İlhanlılara tâbi olarak ayakta kalmıştır.

Başka bir ifade ile söylemek gerekirse; Moğollar, Anadolu'nun idaresini ele geçirmiş ve istedikleri her konuda Selçuklu'yu dilediğince yönlendirme imkanına kavuşmuştur. Elbette Türkiye Türkleri yaşananlardan muzdaripti ve çıkış yolları arıyorlardı. Bu durumu kabullenmek istemeyen Türk boylarından biri de Karamanoğullarıdır. Türkiye Selçukluların ekonomik, askerî ve sosyal anlamda büyük darbe alması, Karamanoğullarının bu acziyeti kabul edememesi ve bunun neticesinde takındığı tavır esasında bir varoluş mücadelesinden fazlasıdır.

Biz bu çalışmada Moğolların Anadolu'yu nasıl hakimiyet altına aldıklarını, sürecin arka planını, bu hakimiyete etki eden iç-dış etkenleri ve Karamanoğullarının bu tahakküme karşı verdiği mücadeleyi izah etmeye çalışacağız. Bu cümleden olarak yanı sıra bazı sorulara cevap arayacağız. Karamanoğulları, Moğollara karşı hangi cephede yer almıştır? Karamanoğullarının ulaştığı netice nedir?

Anahtar Kelimeler: Karamanoğulları, Moğollar, İlhanlılar, Anadolu.

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, verep@ankara.edu.tr

Moğol İstilası ve Türkmenler

Nagehan VURGUN*

Özet

Türkiye Selçuklu Devletinin zayıflamasıyla birlikte Anadolu, Moğol istilasına dirençsiz yakalanmıştır. Lakin her ne kadar Türkiye Selçuklu Devleti zayıf durumda olsa da beylikler, Moğollara kolay boyun eğmemiş, onlara karşı mücadele etmişlerdir. Diğer yandan Moğolların çıkarlarına uygun hareket ettiğini düşündükleri Selçuklu Sultanlarına karşı da mücadeleler vermişlerdir. Babaî isyanı ile Selçuklu yönetimine karşı tavır alan tasavvuf zümreleri, Selçuklu yönetimini tanımaz hale gelerek, yeni bir siyasî oluşumu şekillendirme çabası içerisine girmişlerdir. Bu isyanı bastırmakta oldukça zorlanan Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflığının farkında olan Türkmen zümreleri ise harekete geçerek Anadolu'nun uç noktalarını yeniden Türk varlığı ile canlandırmışlardır. Doğu İran'dan başlayan istila kısa bir sürede Anadolu'ya sıçramış ve nihayetinde 1243 Köse Dağı Savaşı ile Selçuklu Devleti Moğollara tâbi bir devlet olarak varlığını devam ettirmiştir. Orta Anadolu'da kurulan Karamanoğulları ve Eşrefoğulları Anadolu'daki gelişmeleri yakından takip ederek Moğollara ve Selçuklulara karşı hareket etmede veya hâkimiyet alanlarını genişletmede hiç bir fırsatı kaçırmamışlardır. 1335'de İlhanlı hükümdarı Ebu Said Bahadır Han'ın varis bırakmadan ölümü ile İlhanlılar arasında iç karışıklıklar başlamış ve Anadolu'da İlhanlı hâkimiyeti zayıflamıştır. 1335'den sonra Anadolu genel valisi Timurtaş, Anadolu beyliklerini yok ederek kendi devletini kurmak istemiştir. Fakat başarılı olamadığı için yerine Emir Eratna'yı vekil bırakarak Anadolu'dan ayrılmıştır. Emir Eratna, kendi devletini kurmuş ve Moğol hanedanlarından Çobanlılara karşı büyük mücadeleler vermiştir. Eratna'nın vefatıyla taht kavgaları başlamış ve devletin egemenliği giderek zayıflamıştır. Eratna Devleti'nde kadılık, vezirlik ve naîblik görevlerini alan Kadı Burhaneddîn, bu karışıklıklardan faydalanarak kendi devletini kurmuştur. Lakin beyliklerin teşekkülü sonrasında, beyliklerin efendisi diye nitelendirilen Osmanlı beyliği zamanla Orta Anadolu'daki beylikleri tamamıyla egemenlik altına almıştır.

Anahtar Kelimeler: Moğollar, Orta Anadolu, Beylikler, Türkmen, Türkleştirme

* Doktora Öğrencisi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, nagehanvurgun@gmail.com

Timur'un Karamanoğulları ile İlişkileri

Mustafa AKKUŞ* - İzzetullah ZEKİ*

Özet

XV. Asırda Semerkant merkezli büyük bir Türk Devleti'ni kurarak Türkistan'dan Anadolu ve Moskova'ya kadar hâkimiyet alanını genişleten Timur, 1402 Ankara Savaşı'ndan sonra Anadolu'daki seferlerini sürdürmüş, iç Anadolu'yu tamamen hâkimiyeti altına almak için Konya'ya doğru yönelerek Akşehir'de ikamet etmiştir. Timur, Osmanlı Devleti'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan beyliklerle de iyi münasebetler kurmuş, Bursa'da zindanda tutulan Karamanoğlu II. Mehmet Bey'i özgürlüğüne kavuşturarak topraklarını iade etmiştir. Timur'un kendi topraklarına akın edeceğini bilen Karamanoğlu II. Mehmet Bey, yüklü hediyelerle Akşehir'e gelerek Timur'u karşılamıştır. Timur da Mehmet Bey'i saygıyla huzuruna kabul etmiştir. Karamanoğlu Mehmet Bey, memleketinin yıkıma uğramaması, halkının zarar görmemesi için Timur'la iyi ilişkiler kurmuş, adına sikke bastırarak yıllık belli miktarda vergi vereceğini belirtmiştir. Timur da anlaşması gereği Karamanoğulları topraklarına zarar vermeden geri dönmüştür. Böylece Mehmet Bey'in akıllı ve dirayetli siyaseti sayesinde iki Türk beyinin arasında çatışma yaşanmamış, toprakları yıkıma uğramamıştır. Bu tebliğde dönemin temel Farsça ve Arapça kaynakları İbn Arabşah'ın Acâyîbü'l-Makdûr fî Nevâib-i Timur adlı eseri, Nizâmeddin-i Şâmî, Şerefeddin Ali Yezdî ve Hafız Ebu'nun Zafernâme ve Zeyl-i Zafernâme'si ile Osmanlı Tarihçilerinin eserlerine göre Timur'un Karamanoğulları ile ilişkileri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Timur, Anadolu, Osmanlı Devleti, Karamanoğulları

* Dr. Öğr. Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, Akkus75@hotmail.com

* Dr. Öğr. Üyesi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, izzetullahzeki@yahoo.com

Karamanlı Türkmenlerin Safevilerle İlişkisi

Aziz ALTI*

Özet

Karamanoğulları, Anadolu’da en güçlü beyliklerden biri olarak tarih sahnesinde yerini almıştır. Karamanlı toprakları olarak ifade edilen sınırlar içerisinde yoğun bir Türkmen nüfus barınmaktaydı. Bu Türkmenler arasında heterodoks yapıya mensup olanlar hatırı sayılır bir nüfusa sahiptiler. XIII. Yüzyılın sonlarında Erdebil’de ortaya çıkan ve Anadolu’daki birçok Türkmenle gönül köprüsü oluşturacak olan Safevi tarikatı, Karamanlı Türkmenler ile de iletişime geçmiştir. Özellikle Şeyh Cüneyt’in Karaman topraklarında propaganda faaliyetlerinde bulunması buradaki Türkmenler üzerinde etkili olmuştur. Tarikatın devletleşme sürecine girmesiyle birlikte Karamanlı Türkmenler, bu siyasi yapılanmaya kendi güçleri doğrultusunda katkı sunmuşlardır. Hatta Karamanoğullarının Osmanlı Devleti tarafından varlıklarına son verilmesinin ardından bazı Karaman Beylerinin Safevi Devleti’nin çeşitli kademelerinde bizzat yer aldıkları görülmüştür. Ele alınan bu çalışmada gerek Karamanlı Türkmenlerin gerekse Karamanlı Beylerinin Safevilerle olan ilişkileri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğulları, Türkmenler, Safevi, Kızılbaz, Anadolu.

* Dr. Öğr. Üyesi. Munzur Üniversitesi, Tarih Bölümü, azizalti@munzur.edu.tr

Kerimüddin Karaman Bey Dönemi Selçuklu-Karaman İlişkileri

Nevzat TOPAL*

Özet

Larende olarak bilinen Karaman şehrinin köklü ve eski bir tarihi geçmişi vardır. Karaman şehrinin tarihi geçmişinde Karamanoğullarının rolü oldukça fazladır. Türkiye Selçukluları döneminde Karamanoğullarının bölgeye yerleştirilmeleri ile beraber burada uç beyliği şeklinde teşkilatlandıkları görülmektedir. Selçukluların bölgede hâkimiyet sağlamalarında uç beyliği konumunda bulunan Karamanoğullarının oldukça büyük katkıları vardır. Bu sebepten Karamanoğullarının bölgeye gelişine müteakip Selçuklu-Karaman münasebetleri dönemin kaynaklarında yer almaktadır.

Karamanoğullarının tarihi süreçte gittikçe güçlenerek bağımsız bir devlet olarak hareket etmeye başladıkları görülür. Selçuklular ile Karamanoğulları arasında zuhur eden ilk münasebetler hakkında ayrıntılı bilgiler veren kaynaklar yetersizdir. Bu konuda en kapsamlı bilgi Şikârî'nin *Karamanname* isimli eserde yer almaktadır. Ancak gerek Şikârî gerekse dönemin yerli Selçuklu kaynaklarında konuya ait bilgiler değerlendirilmiştir. Selçukluların bölgeye yerleştirdikleri Karamanoğulları ile ilk temaslarında aralarında ittifak kurulmuştur. Dönemin Selçuklu sultanları Karamanoğullarına yeterli düzeyde itibar ve taltiflerde bulunmuşlardır. Hatta Şikârî tarihinde Karaman Bey'in Selçuklu hükümdar ailesine damat olduğuna dair kayıtlar yer almaktadır.

Selçukluların bölgede Ermenilerle giriştikleri mücadelede Karamanoğulları etkili rol oynamıştır. Aynı şekilde Moğolların Anadolu'yu istilaları sonrası Moğol baskısı karşısında ortaya çıkan ilk istiklal hareketlerinde Karamanoğulları ön planda yer almaktadır.

Bu çalışmada Kerimüddin Karaman Bey dönemi Selçuklu-Karaman münasebetleri ele alınmıştır. Şikârî tarihinde Kerimüddin Karaman Bey'in Selçuklu hükümdar ailesi ile akrabalık kurduğundan bahsedilmektedir. Ayrıca Selçukluların Aksaray Bey'i Melik Arslan'ın Selçuklu-Karamanoğulları arasındaki koordinasyonun sağlanmasında üstlendiği rolden bahsedilmektedir. Karaman Bey'in kardeşi de Selçuklu sarayında Emir-i Candar'lık vazifesinde bulunmuştur.

Kerimüddin Karaman Bey döneminde Karamanoğullarının Selçuklular hükümdar ailesi ile akrabalık kurdukları ve Türkiye Selçukluları sarayında önemli vazifelerde çalıştıkları görülmektedir. Karamanoğullarının bu kadar etkili olmaları bazen Selçukluların Karaman Beylerinin cezalandırma şeklinde tedbirlere başvurmalarına da sebebiyet vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Larende, Karamanoğulları, Selçuklular, Kerimüddin Karaman.

* Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, nevzattopal@hotmail.com

Karamanoğulları ile Memlûkler Arasındaki Siyasî İlişkilerin Anadolu Topraklarına Tesiri

Murat SERDAR* - Murat HANAR*

Özet

Stratejik açıdan tarih boyunca oldukça önemli bir yere sahip olan Anadolu toprakları, XIII. yüzyılda ortaya çıkan ve hızlı bir şekilde yayılan Moğol tehlikesine karşı daha fazla direnememiştir. 1075 yılından beri bölgede siyasî istikrarı sağlayıp, egemenliğini kuran Türkiye Selçuklu Devleti ise 1243 yılında Moğollar karşısında Köseadağ Savaşı'nda büyük bir yenilgi almış ve hızlı bir şekilde gerilemeye başlamıştır. Bu dönemde Türkiye Selçuklularının otoritesinin zayıfladığını gören Anadolu coğrafyasındaki diğer beylikler gibi Karamanoğulları da bağımsız bir şekilde hareket etmeye başlamıştır.

Diğer taraftan Doğu Asya'dan Anadolu'ya kadar oldukça geniş topraklar üzerinde hâkimiyet sağlayan, genelde putperest bir inanca sahip olan Moğolların, kendi topraklarına da saldıracağını düşünen Mısır hâkimi Memlûkler, Moğollara karşı Anadolu'dan gelen ittifak arayışlarına dâhil olmuş ve bu doğrultuda Karamanoğulları ile işbirliği yapmışlardır. Karamanoğlu Mehmet Bey, Memlûk sultanı Baybars'a güvenerek, Moğollara ve onların tabiiyetini kabul eden Türkiye Selçuklularına karşı 1277'de bir isyan başlatmıştı. Böylece Memlûk Devleti ile Karamanoğulları arasındaki siyasî ilişkiler fiilen başlamıştır. Ardından Karamanoğulları, Memlûk sultanları adına hutbe okutmuş hatta sikke kestirmişlerdir. Karamanoğulları ile Memlûk Devleti arasındaki bu ilişkiler, 1417 yılında Karamanoğullarının Tarsus'u işgal etme girişimleri neticesinde bozulmuş ve çatışma evresine girmiştir.

Biz bu çalışmada, Karamanoğulları ile Memlûkler arasındaki siyasî ilişkilerin nasıl başladığına, bu dönemde siyasî açıdan hangi gelişmelerin yaşandığına ve bu ilişkilerin Anadolu topraklarına nasıl tesir ettiğine dair sorulara dönemin kaynakları olan Şikârî, Yazıcızâde Ali, Aksarayî, İbn Şeddad gibi yazarların eserlerinin ışığında cevap bulmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğulları, Memlûkler, Selçuklular, Moğollar, Anadolu.

* Dr. Öğr. Üyesi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, mserdar61@live.com

* Doktora Öğrencisi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, murathanar@gmail.com

İtalyan Kaynaklarında Karaman Beyliği ve Karaman Eyaleti

Fatih GÜRCAN*

Özet

Karamanoğulları, Osmanlılar hariç Anadolu Türk Beylikleri arasında en güçlü olanıdır. Kurulduğu saha bakımından Anadolu Selçuklu Devletinin tabii mirasçısı konumunda olan bu beylik, Osmanlılar'ı siyasi ve askeri bakımdan en çok zorlayan beylik olmuştur. Karamanoğulları Beyliği ancak Fatih Sultan Mehmed döneminde Osmanlı hâkimiyeti altına alabilmiştir.

Osmanlılar Karaman'ı bir eyalet olarak yönetmişlerdir. Konya, Hamid, Teke, Alâiye, Aksaray, Beyşehir ve Akşehir sancaklarını kapsayan ve değişik tarihlerde sınırları Kayseri'ye kadar uzanan bu eyalet, genel anlamda geniş ve düz tarım arazilerine sahip olan bir vilayetti. Bünyesinde çok yoğun bir nüfusu barındıran bu vilayet Osmanlı İmparatorluğu'nun iskân siyaseti dâhilinde Balkanlara, Kıbrıs ve Girit'e yoğun bir nüfus ihraç etmiştir. Demografik güç kaybına rağmen, bu eyalet yüzyıllarca Osmanlı'ya en çok asker temini sağlayan bölgelerden biri olmuştur. Osmanlı Ordusu için bir toplanma ve geçiş güzergâhı olan Karaman Eyaleti, doğuya ve güneye yapılan seferlerde kilit rol üstlenmiştir.

Karaman Eyaleti özellikle 15. ve 16. yüzyıllarda siyasi ve askeri açıdan kritik rol oynamasına karşın, bahsedilen yüzyıllarda Osmanlı arşiv kaynaklarının yetersizliği ve Osmanlı tarihçiliğinin henüz emekleme aşamasında olması bu döneme ait bilgi eksikliğine sebep olmakta ve dönemin sorunlarının tetkikini zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda yabancı kaynakların irdelenmesi ve kullanılması büyük ehemmiyet arz etmektedir. Dönemin yabancı kaynakları arasında en öne çıkan unsurlardan biri de İtalyan kaynaklarıdır. Zira Akdeniz'de yaptıkları ticaret ve oluşturdukları ticaret kolonileri vasıtasıyla İtalyanlar, doğudan batıya haber akışında çok önemli rol oynamışlardır. İtalyanların diplomatik misyon kurma geleneğini 13. yüzyılda oluşturmuş olmaları ve özellikle Venedikliler'in Bizans döneminde İstanbul'da kurmuş oldukları balyosluk kurumunu fetihten sonra da devam ettirmeleri İtalyan kaynaklarının nitel ve nicel önemini artırmıştır.

Çalışmamızda, İtalyan kaynaklarından yararlanarak ve bu kaynaklar Osmanlı kaynakları ile mukayese edilerek, Osmanlı-Karaman Beyliği ilişkileri ve sonrasında Karaman Eyaletinin ekonomik, toplumsal veriler değerlendirilecektir. Yararlanılan kaynaklar arasında dönemin önemli ticaret devletleri olan Venedik Cumhuriyeti'nin arşiv Kaynakları, Ceneviz Cumhuriyeti'nin arşiv kaynakları ve sonrasında senatolarda balyosların ve diplomatik temsilcilerin gönderdiği faaliyet raporlarından yararlanılarak basılan yıllıklar yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlılar, Karamanoğulları, Venedikliler, Balyos, Akdeniz

* Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, gurcanfatih@gmail.com

Türkiye Selçuklu Devleti Zamanında Karamanoğulları

Mehmet Ali KAPAR* - Fadime KOÇAK*

Özet

Büyük Selçuklu ordularının 1071 Malazgirt Savaşı'nda Bizans orduları karşısında aldığı büyük zafer, Anadolu ve Türk Tarihi'nin yanı sıra Dünya Tarihi'nin de önemli dönüm noktalarından birisini oluşturur. Anadolu coğrafyası bundan sonra Türkistan Bölgesi'nden gelen Türk göçlerinin yerleşim yerlerinden birisi olmuş ve bir süre sonra da Anadolu, Türkmenia adı ile anılmaya başlanmıştır. XII. yüzyıldan itibaren Moğolların, Türkmenlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelere yönelik istilaları, bu göç dalgasının ikinci aşamasını başlatmış ve içlerinde Karamanoğullarının da bulunmuş olduğu birçok Türkmen tufesi, Anadolu'ya gelmişlerdir. Karamanlılar, Türkiye Selçukluları tarafından Taş ili (İç-el) havalisine yerleştirilmişlerdir.

Karamanoğulları siyasi olarak bir teşekkül meydana getirmelerinden sonra, çevredeki boy ve devletler ile sürekli irtibat halinde olmuştur. Karamanoğullarının ilişkide bu devletler arasında başta Türkiye Selçuklu Devleti olmak üzere, Ermeniler, Moğollar, Memlûklüler gelmektedir. İlerleyen dönemlerde ise, Osmanlı, Kıbrıs, Venedik, Papalık, Akkoyunlular gibi dönemin en önemli devletleriyle de münasebetlerde bulunmuşlardır. İlk dönemlerinde Karamanoğulları, Moğol ve Ermeni kuvvetlerine karşı Selçuklularla birlikte hareket ederken, Sultan II. İzzeddin Keykâvûs'tan sonra bu ittifak şeklindeki ilişkiler bozulmuştur. Bunda ana etken küçük yaşta Selçuklu tahtına geçen Sultanların ve onları etkileri altına alan kimi Selçuklu Devlet idarecilerinin Moğol yanlısı bir siyaset sergilemeleri olmuştur. Bu durum karşısında Karamanoğulları yöneticileri bağımsızlık mücadelesine girişmişlerdir. Çalışmamızda Karamanoğullarının Anadolu'ya olan göçüyle başlayan ve Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışına kadar devam eden süreçte; kimi zaman dostluk ve ittifak, kimi zamansa düşmanlık şeklinde devam eden bu münasebetler dönem kaynakları temel alınarak incelenecektir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, mkapar78@gmail.com

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, fadimeoksuz95@gmail.com

Kars-ı Maraş Sancağında Karamanlı Taifesi

İbrahim SOLAK*

Özet

Osmanlı toplum yapısını oluşturan önemli unsurlardan biri, konar-göçer hayatı yaşayan aşiretlerdir. Aşiret, yarı göçebe hayatı yaşayan, boy'un altında, cemaatin üstünde bir topluluktur. Osmanlı idaresinde bulunan konar-göçerler; kabile, aşiret-cemaat, oymak, oba-mahalle şeklinde örgütlenmiştir. Osmanlı aşiret literatüründe konar-göçerlere ya Türkmen ya da Yörük denilmektedir. Konar-göçerler hayat tarzlarından dolayı kışları, şehir ve kasabaların yakınındaki yerleşim yerlerine inerler, yazları ise serin olan yaylalara çıkarlar ve hayvancılık bunların ana geçim kaynaklarıdır. Koyun-keçi, deve ve at vb. yetiştirdikleri başlıca hayvanlar arasındadır. Bunlar, kışlaklarında ihtiyaçlarını giderebilecekleri oranda ziraatle de uğraşmaktadırlar.

Bu çalışmada XVI. Yüzyıl Kars-ı Maraş Sancağı sınırları içerisinde yer alan Karamanlı Taifesi ve bağlı aşiretleri incelenmeye çalışılacaktır.

* Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, isolak@ksu.edu.tr

Tahrir Defterlerine Göre Larende Bölgesinde Morfolojinin Göçlere Etkisi Üzerine Bir Deneme

Alpaslan DEMİR*

Özet

15-16. Yüzyıl Osmanlı tarihi için önemli kaynaklardan biri olan Tahrir Defterleri tutuldukları bölgenin demografik, ekonomik, yerleşme ve idari yapısının anlaşılması açısından önem arz etmektedir. Özellikle son dönemde yapılan çalışmalarda tahrir defterlerindeki göçlere dair kayıtlardan hareketle çalışılan bölgenin demografik yapısına farklı bakış açıları getirilmektedir. Tahrir defterlerinde geçen göçlere dair kayıtlar dışında defterler arasında isimlerin karşılaştırılması suretiyle göçe dair bilgilere de ulaşılabilmektedir. Bu bildiriye, Larende bölgesi tahrir defterlerinden sondajlama usulü ile seçilen köylerdeki isimlerin takibi ile bölgedeki göçlere dair yorumlara gidilecektir. Seçilen köylerdeki göçlerde morfolojik (ova, alçak plato, yüksek plato) durumun etkisi olup olmadığı da ayrıca irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tahrir Defteri, Larende, Morfoloji, Göç, Nüfus

* Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tarih Bölümü, alpaslan.demir@gop.edu.tr

XVI. Yüzyılın Ortalarında İltizam Sisteminin Yaygınlığı: Larende Kazası Örneği**Doğan YÖRÜK***

Maliye tarihi üzerine yapılan çalışmalarda iltizam sistemi içinde mültezimler tarafından ahaliye baskı yapıldığı, daha fazla vergi alınmaya çalışıldığı ve zulme uğratıldığı gibi pek çok olumsuz kanaatin yanında İstanbul-taşra merkezli oluşan mültezim hiyerarşisinden dolayı da merkezi devletin vergi kaybına uğradığı, toplanan verginin ancak 1/3'ünün hazineye aktarılabilirdiği dile getirilmiştir. Vergi toplama sürecindeki araçların sistem dışına itilmesiyle ancak mali merkezleşmenin sağlanabileceği belirtilmiştir. Devletin kuruluşundan beri bir şekilde varlığı bilinen iltizam uygulamasına yönelik eleştiriler daha çok 17. yüzyılda başlamakta, 19. yüzyıl sonlarına kadar gelmektedir. Bu çerçevede çalışmanın problematiğini sistemin tatbikinde dönemlere göre farklılıklar olduğu, bu farklılıkların da devletin kendi içyapısındaki değişimden kaynaklandığı düşüncesi oluşturmaktadır. 1532-1535 yıllarına ait Larende mukataaları özelinde incelenen bu sorunsal ile klasik dönem Osmanlı maliyesinde sistemin nasıl ve ne şekilde işletildiği üzerine çıkarımlar yapmak mümkün olacaktır.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, dyoruk@selcuk.edu.tr

Larende / Karaman Medreseleri XV. ve XIX. Yüzyıllar, (Değişim - Süreklilik, Etki Alanı ve Gelirlerin Değerlendirmesi)

Alaattin AKÖZ* - Emre KOÇ*

Özet

Osmanlı dünyasında eğitim, yüzyıllarca resmi ve gayri resmi müesseseler yolu ile yürütülmüştür. Bu farklı müesseseler arasında en önemlisi hiç şüphesiz kuruluşundan yirminci yüzyılın ilk çeyreğine kadar varlığını sürdüren medreselerdir. Bunun yanında sıbyan mektepleri, camiler, kütüphaneler, tekkeler ve ahi ocaklarından oluşan halk eğitim üniteleri, klasik Osmanlı asırlarının sivil eğitimini simgeleyen kurumlardır.

İslam tarihinde medrese, orta ve yüksek seviyelerdeki eğitim ve öğretim yapan örgün müesseselerin ortak adıdır. Medrese, devletin halkını kendi şartları, ihtiyaçları ve ileriye dönük hedeflerini göz önünde bulundurarak yetiştirmeye çalıştığı, ülkenin ihtiyaç duyduğu, kültürü veren ve elemanları yetiştiren bir eğitim ve öğretim kuruluşudur. Daha önceki devirlerde olduğu gibi Osmanlı'da da hanedanın ve devlet adamlarının yanı sıra hayırsever şahıslar tarafından tesis edilen ve yaşaması için vakıflar kurulan medreseler bulunmaktadır.

Osmanlı medresesinin temelini Anadolu Selçukluları ve Beylikler döneminin medreseleri oluşturmaktadır. Bu bildiride; Eski bir Türkmen beyliğinin merkezi olan Larende'nin Karamanoğullarından Osmanlı'ya geçtiği XV. yüzyılın ikinci yarısında sahip olduğu medreseler, erken tarihli kayıtlar ışığında ele alınacak ve bunların gelirleri, vakıfları ve genel durumları değerlendirilecektir. Özellikle XV. yüzyılın ikinci yarısında tutulmuş olan evkaf defterleri, medreselerin isimleri, tevliyetleri ve vakıf gelirleri ile bunların kaynakları hakkında etraflıca bilgi vermektedir. Bu defterler üzerinden medrese sayı ve gelirlerinde ne gibi değişikliklerin olduğu ve hangi medreselerin varlığını sürdüremeyip hangi yeni medreselerin kurulduğu gibi meselelere odaklanılacaktır.

Ayrıca XIX. yüzyıl nüfus defterlerinden hareketle medreselerin genel durumu ile medrese talebelerine ait bilgiler üzerinden bu medreselerin hizmet ağı hakkında değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Medrese, Öğrenci, Vakıf, Gelir, Nüfus.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, aakoz@selcuk.edu.tr

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, emrekoc@kmu.edu.tr

XVIII. Yüzyıla Ait Bir Muhallefat Örneği: Karaman Valisi Çelik Mehmed Paşa'nın Muhallefatı

Uğur KURTARAN* - Esme ÇİMEN* - Havvanur SARI*

Özet

Osmanlı Devleti'nde ölen kişilerin bıraktıkları mal varlıkları anlamına gelen muhallefat, Osmanlı miras hukukunun temel alanlarından birini oluşturmaktadır. Osmanlı Devleti'nde Fatih zamanından beri uygulanmakta olan müsadere sistemi her dönemde farklı şekillerde uygulanmasının yanında XVIII. yüzyıla gelindiğinde sayıca ciddi bir artış göstermektedir. Bu çalışmada XVIII. yüzyılda değişik şekillerde örneği görülen muhallefat uygulamalarından biri olan Karaman Valisi Çelik Mehmed Paşa'nın muhallefatı ele alınmıştır. Temel amaç, Osmanlı Devleti'nde uygulanan muhallefat sürecinin XVIII. yüzyılda Karaman Eyaleti'ne bağlı Konya sancağında görev yapan bir vali üzerinde ne şekilde uygulandığını döneme ait arşiv belgeleri üzerinden somut verilerle ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Muhallefat, XVIII. yüzyıl, Karaman, Çelik Mehmed Paşa.

*Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü/Karaman-e-mail: ugurkurtaran@gmail.com.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, esme19961.ei@gmail.com.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, havvanursari9123@gmail.com.

XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Mahkemelerinde Karamanlı Kadınlar

Züleyha USTAOĞLU*

Özet

İlk Türk devletlerinden günümüze kadar Türk toplumunda kadınlar önemli bir yere sahiptir. Toplumların önemli bir parçası olan kadınlar, modern dünyada hayatın her alanında yer almaktadır. Osmanlı devletinde ise bu durum günümüze göre farklılık göstermesine rağmen dönemin kaynaklarında hukuki alanda kadınların haklarının korunduğu bilinmektedir.

Osmanlı kadını rahat bir şekilde mülk edinmek, mirastan hak talep etmek, eşinden boşanmak ve boşandığı eşinden mehir ve nafaka talebi, alacak ve borç durumlarında anlaşmaya varılamaması ve yetim kalan çocuklarının vasiliği konusunda mahkemelere başvurma özgürlüğüne sahipti. Ayrıca kadınlar; hırsızlık, darp, yaralama ve tecavüz konularında da mahkemeye başvurmuştur. Kadınların dava konularından bir diğeri ise ölen eşinin ya da babasının borcunun kendi tarafından alınmasıdır.

Osmanlı Devleti’nde mahkemeye başvuran herkes cinsiyet ve millet ayırt etmeden dinlenmiş ve geçerli kanunlar çerçevesinde kadı tarafından hüküm verilmiştir. Bu bağlamda Osmanlı kadınların gerekli durumlarda mahkemelere başvurmaları ve mahkemelerde haklarını araması kadınların sosyal ve hukuki alanda yer aldıkları en önemli kanıtıdır. Osmanlı Devleti’nde mahkemeye intikal eden davalar *şeriye sicil* defterlerine kayıt edilmekteydi. Günümüze kadar gelen bu defterler dönemin en önemli arşiv belgelerini içermektedir. Şeriye sicilleri kadınların yer aldığı dava kayıtları ile oldukça zengindir. Bu durum; bize dönemin kaynaklarında kadınların sosyal ve hukuki alanda önemini ortaya koyması bakımından çok önemlidir.

Bu bildiriye; 278 numaralı Karaman şeriye sicilinden yer alan kayıtlardan yola çıkarak sözü edilen tarihlerde Karamanlı kadınların sosyal ve hukuki alanda ne tür davalarla mahkemeye başvurdukları incelenecektir. Kayıtların bir tasnifi ve sınıflandırılması yapılarak, Osmanlı Devleti’nde Karamanlı kadınları sosyal ve hukuki alandaki yeri tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler; Karaman, kadın, şeriye sicilleri, XVII. yüzyıl, Osmanlı.

* Arş. Gör., Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, zuleyha05@msn.com

Karaman Havalisinde Kuban Çerkezlerinin İskânı

Mehmet YILMAZ*

Özet

Kuzey Kafkasya'nın yerli kavimlerinden olan Çerkezler, Kuban ve Kabartay Çerkezleri olmak üzere iki temel kavme ayrılırlar. Bunlardan Kafkas Dağları ile Kuban nehri arasında yaşamakta olan Kuban Çerkezleri, XIX. yüzyılda Temirgoy, Bzhana, Bzhedug, Shapsug, Shagak, Natukhay, Abaza, Barakay, Besleney, Chgray, Mamkheg, Bashilbay ve Ubıkh kavimlerinden oluşmaktaydılar. Her biri, Kuban nehrinin kolları arasında sarp yamaçlarla bölünmüş vadilere sığındıklarından aralarında dil ve kültür farklılıkları bulunan bu kavimler, Ruslardan önce Osmanlı hakimiyetinde bulunmaktaydılar.

1774 Küçük Kaynarca Anlaşması ile Kabartayları, 1829 Edirne Anlaşması ile de Kuban havzasını alan Ruslar, Kuzey Kafkasya'nın idari yapısını tamamen değiştirmiştir. Yukarıda adı geçen Çerkez kavimleri Kuban Oblastı sınırları içinde kalırken Kabartaylar Terek Oblastı'na bağlanarak, Kuzey Kafkasya Çerkezleri iki ayrı idari bölgeye ayrılmışlardır. Bu nedenle, 1860 yılından itibaren Osmanlı topraklarına göç etmeye başlayan Çerkezler, arşiv kayıtlarında Kuban ve Kabartay Çerkezleri olarak ikiye ayrılmışlardır.

Öte yandan Rusların baskıcı yönetimine karşı 1832 yılında Müridizm hareketine destek veren Kuban Çerkezleri, 1859 yılında Şeyh Şamil'in teslim olmasına kadar bu özgürlük savaşını sürdürmüşlerdir. 1860 yılından sonra Karadeniz'i aşarak Osmanlı topraklarına göç etmeye başlayan yüzbinlerce Çerkez göçmeni, genellikle Karadeniz ve Marmara kıyılarına yakın olan bölgeler ile İç Anadolu'da Uzunyayla havalisine iskân edilmişlerdir.

1878 Berlin Anlaşması'ndan sonra Kuban nehrinin kuzeyindeki bozkırlara göçmeye zorlanan Kuban Çerkezlerinden 9100 kişi Osmanlı topraklarına göç etmeye karar vermişlerdir. Novorossiysk limanından 4 gemi ile yola çıkarılan göçmenlerin Adana ve Antalya havalisinde yerleştirilmeleri kararlaştırılmıştır. Ancak iki gemi ile Tarsus iskelesine çıkarılan 4000 civarındaki Çerkez muhacirlerinden bir kısmı Toprakkale civarında yerleştirilirken, sıcak ve sivrisinekten şikayetçi olmaları sebebiyle Adana havalisinde iskânları mümkün olmayanların Karaman tarafına gönderilmeleri uygun görülmüştür. 1891 yılında Mut üzerinden Karaman havalisine ulaşan Kuban Çerkesleri, ikiye bölünerek Eminler ve Gökçeköy'de iskân olunmuşlardır.

Arşiv belgelerine dayanan bu çalışmada, Kuban Çerkeslerinin göçleri, Karaman havalisinde iskânları, bölgede yaşadıkları uyum problemleri ve karşılaştıkları güçlükler ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kuban Çerkezleri, Göç, Göçmen, Eminler, Gökçeköy

* Dr. Öğr. Üyesi. Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, m.yilmaz@selcuk.edu.tr; myilmaz32@gmail.com.

Osmanlı Döneminde Karaman'da Görülen Bulaşıcı Hastalık ve Salgınlar ile Bunların Etkileri Üzerine Bazı Değerlendirmeler

Hüseyin MUŞMAL* - Esra SEMİZ*

Özet

Toplumun huzurunu bozan ve büyük yıkımlara sebep olan bulaşıcı hastalıklar Osmanlı Devleti'nin çeşitli dönemlerinde Karaman'ı da etkisi altına almıştır. Bu bağlamda Karaman, zaman zaman kıtlık, kuraklık ve salgınların olumsuz etkilerine maruz kalmıştır. Karaman'da, XVI. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar veba başta olmak üzere, kolera ve tifo gibi bulaşıcı hastalıkların yayıldığı tespit edilmiştir. Hastalıklar yalnızca insanlara zarar vermekle kalmamış, hayvanlar arasında da yayılarak hem sağlığı hem de ticareti olumsuz yönde etkilemiştir.

Osmanlı Devleti'nin payitahtı olan İstanbul'un ve ordunun et ihtiyacını karşılamada büyük öneme sahip olan Karaman'a, sığır vebası neticesinde çeşitli yaptırımlar uygulanmıştır. Karaman'da meydana gelen sığır vebası salgınları sebebiyle, canlı hayvan ve et satışlarında dönem dönem aksamalar yaşanmıştır. Salgınlar son bulana kadar canlı hayvan ve et ticaretinin yapılması durdurulmuş, karantina tedbirleri uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Sığır Vebası, İlet, Kolera, Tifo

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Konya/Türkiye. hmusmal@hotmail.com

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı, Konya/Türkiye. esrasemiz@outlook.com.tr

XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Karaman Eyaleti'nde Arabuluculuk ve Sulh Uygulamaları (Konya Örneği)

Cemal ÇETİN* - Sevda ÜÇLER*

Özet

Ruh ve bedenden müteşekkil olan insanın biyolojik varlığını devam ettirebilmesi için diğer insanlarla bir arada yaşaması doğal bir zorunluluktur. Bu zorunluluk, insanları zaman zaman çeşitli problem ve anlaşmazlıklarla karşı karşıya getirdi. Tarih boyunca toplumlar, bu anlaşmazlıkları çözmek için din, ahlak, örf gibi sosyal müesseselere başvurmuşlarsa da toplumların gelişmesiyle beraber hukuk ve mahkeme kavramı toplumların yaşamına girdi. Ancak her anlaşmazlıkta mahkemeye gitmek maddi ve manevi kayıplara yol açacağı gibi zaman israfına da sebep olmaktadır. Hepsinden önemlisi taraflar arasındaki husumet ve kin, her zaman mahkemenin delil ve şahitler üzerinden zahiren verdiği kararlarla sona ermemekteydi. Bu gibi durumlarda alternatif çözüm yolları devreye girmek durumundaydı.

İslam hukukunda, taraflar arasındaki ihtilaf ve çekişmeyi ortadan kaldırmak için yapılan anlaşma veya akit şeklinde tarif edilen sulh, şer'îye sicillerinde yer alan kayıtlardan anlaşılacağı üzere Osmanlı toplumunda sıkça karşımıza çıkan uygulamalardan birisidir. Arabuluculuk ise, taraflar arasındaki uyuşmazlıkların üçüncü kişi/kişilerin tavsiye ve telkinleriyle çözüme kavuşturulmasıdır. İslâm hukuku literatüründe üçüncü kişi olarak *muslih* kavramıyla ifade edilen arabuluculuk, aynı zamanda mahkeme sürecinin başlangıcında olan ve tarafların memnuniyeti esasına dayanan çözüm yoludur. Sulh konusuna, Osmanlı hukuku açısından ilk dikkat çeken Uriel Heyd olmuştur. Zeynep Dörtok Abacı, Bursa örneğinde, 18.yüzyılda Osmanlı toplumunda hangi konularda ve nasıl uygulandığını değerlendirmiştir. Işık Tamdoğan, Üsküdar Kadı Sicilleri vasıtasıyla yaptığı çalışmada, sulhun ardındaki sosyal ilişkilere yoğunlaşmıştır. Söz konusu çalışmalar konuya derinlik kazandırmakla birlikte, Konya ve çevresindeki sulh ve arabuluculuk uygulamaları ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır. Söz konusu eksikliği gidermeyi hedefleyen ve dönemine ait Konya Kadı Sicillerinin ana kaynak olarak kullanıldığı bu çalışmanın temel iddiası, arabuluculuk ve sulh sisteminin Konya ve çevresinde yaşanan hukukî sorunları toplumsal huzuru zedelemeyen çözüme kavuşturduğu yönündedir. Özellikle şahitlerle ispatlamayan hak kayıplarının belli bir ölçüde telafisi için bu türden toplumsal bir sistemin varlığının zaruri olduğu çalışmanın en önemli çıktılarından biridir.

Anahtar Kelimeler: Sulh, Arabuluculuk, Şer'îye Sicilleri, İslam hukuku

* Doç. Dr., S.Ü. Fen-Edebiyat Fak. Tarih Bölümü.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. S.Ü. Fen-Edebiyat Fak. Tarih Bölümü

Osmanlı`da Bataklıkların Kurutulma Çalışmaları: Karaman, Ereğli ve Ilgın’daki Örnekler

İlker KİREMİT*

Özet

Bu çalışma, Osmanlı Devleti`nin üç kazasında yer alan bataklıklar konusunu ele almaktadır. İmparatorluğun son dönemlerine yani özellikle 20. yüzyılın başlarına tekabül eden bir zamanda Konya Vilayeti merkezine bağlı bulunan başta Karaman olmak üzere yine Ereğli ve Ilgın kazaları dahilinde yer alan bu bataklıklar dikkat çekicidir. Esasında Osmanlı`nın, imparatorluk genelinde o sıralarda imparatorluk genelinde işleme koyduğu bu husustaki politikası paralelinde bahsi geçen merkezlerde bu sorun gündem olmuştur. Bunun paralelinde, bataklık alanlarının mevcudiyeti ele aldığımız çalışmada bu üç merkezi ortak paydada buluşturmaktadır. Öncelikle, dönemin Karaman`ında yer alan bataklık mevzusu olarak özellikle Suğla bölgesi üzerinde duracağız. Buna müteakip Ilgın Kazasındaki Nane Gölü ile yine Ereğli bölgesindeki bataklıklar yaptığımız çalışmanın kapsamını teşkil edecektir.

Bu bataklıkların gündeme gelmesini sağlayan ortak husus özellikle iki unsurdan oluşmaktaydı. Bunlar sağlık ve iktisadi faktörler olarak bataklıklar üzerine çalışmalar yürütmeye vesile olmuştur. Her halükarda “sorunlu” bölgeler olarak görülen bu alanlar, yerel bölge halkını tehdit eden hastalıkların kaynağını oluşturabiliyordu. Bu ise içtimai alanda önemli bir etki yaratabiliyordu. Diğer taraftan bahsi geçen bataklık alanlarının “işlevsiz” olabilecek vaziyetlerinin dönüştürülme çalışması suretiyle tarım üretim alanlarına kazandırılması hedefleniyordu. Bu sayede ortaya çıkacak ve tarım üretimine elverişli hale gelecek bu alanlarla hem bölge ahalisi hem de devlet maliyesi açısından olumlu bir netice doğmuş olacaktı. Bahsi geçen bataklıkların kurutma işlemleri ise şahıslara ve onların kuracağı şirketler vasıtasıyla verilecek imtiyazlar aracılığıyla gerçekleştirilmesi ön görülmüştü. Bunun beraberinde teşkil edilmesi istenilen anonim şirketlerinin yerel halkı da kapsaması gereği de önemsenmiştir.

Yaptığımız bu araştırmada özellikle resmi kayıtlara başvurmaya çalışmaktayız. Gerek bu alanların kurutulması maksadıyla gösterilen gerekçelerin gerekse bu husustaki sürecin işleyişi ve yapılan düzenlemeler üzerinde duracağız.

Anahtar Kelimeler: Karaman/Suğla, Ilgın/Nane Gölü, Ereğli, Bataklık.

* Arş. Gör. Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Tarih Bölümü, ilkerkiremit@hotmail.com

Osmanlı Dönemi'nde Mader-i Mevlâna Külliyesi'nin Bakım ve Onarım Faaliyetleri**Hüseyin MUŞMAL* - İrem GÜRBÜZ*****Özet**

Mader-i Mevlâna Külliyesi, Mevlâna Celâleddin Rumî'nin annesi Mümine Hatun'un Karaman'da bulunan kabrinin çevresine çeşitli vakıf binalarının inşa edilmesiyle kurulmuştur. Külliye'nin en eski yapısının Mümine Hatun'un türbesi olmasından dolayı buraya bu isim verilmiş olup Valide Sultan'ın mezarının yanı sıra burada, Hz. Mevlâna'nın ağabeyi Muhammed Alaeddin'in kabri ile Mevlevî şeyhlerinin ve çelebilerin mezarları da bulunmaktadır. Külliye'nin yapımı, Mader-i Mevlâna'nın vefatından çok sonra Karaman oğlu Alâeddin Bey tarafından gerçekleştirilmiş olup inşası 1370-1371 yıllarında tamamlanmıştır.

Aktekke (Ağa Tekke) Cami, Kalemiye Zaviyesi, Karaman Mevlevihanesi, Mader-i Mevlâna Türbesi, Mümine Hatun Türbesi ve Valide Sultan Cami gibi çeşitli isimlerle de anılan bu Karamanoğlu yapısında, elimizdeki arşiv belgelerine göre XVIII. yüzyılda iki, XIX. yüzyılda ise dört defa tadilat ve tamirat yapılmıştır. Muhtemelen, Osmanlı döneminde altı kez tamir ve bakım gören külliye, aynı zamanda çeşitli ilavelerle de genişletilip değiştirilmiştir. Devletin Mader-i Mevlana Külliyesine ait yapıları koruma ve vakıf binası olarak hayatini sürdürmesi çabısından yola çıkılarak çalışmamızda; külliye'nin tamir ve tadilat süreci, onarım ve bakım masrafları, tamirat ve tadilat faaliyetlerinde kimlerin çalıştığı gibi hususlar üzerinden bazı değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mader-i Mevlâna, Karaman Mevlevihanesi, Aktekke, Valide Sultan Cami, Kalemiye Zaviyesi

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, hmusmal@hotmail.com

* Doktora Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yeniçağ Tarihi, iremgurbuz90@hotmail.com

Yakınçağda İdarî Merkez Olarak Karaman: Yeni Kurulan, Bağlanan veya Ayrılan Yerleşimler

Prof. Dr. Alaattin AKÖZ* - Müjgan MUŞMAL*

Özet

Tarihi süreç içerisinde Karaman Kazası'nın idarî yapısında bazı değişiklikler yaşanmıştır. Tebliğimizin konusunu oluşturan XIX. Yüzyıl boyunca yaşanan idarî değişiklikler, yüzyılın getirdiği sosyal ve ekonomik sonuçların yanında, çeşitli idarî düzenlemelerle ilgili olmuştur. Bu süreçte bazı yerleşimler Karaman'a bağlanırken, bazıları da Karaman'dan ayrılarak başka kazalara bağlanmıştır. Bu çerçevede yeni kurulan yerleşimler başta olmak üzere, bazı yerleşimlere yeni isimler verilmiş, bazı yerleşimlerin idarî statülerinde değişiklikler yaşanmıştır.

Bu çalışmada, bahsi geçen idarî değişim/değişikliklerin gerekçeleri ve sebepleri ele alınarak, bunların zamanın sosyal ve ekonomik şartları, imparatorluğun genelinde ve Karaman Kazası özelinde yapılan idarî düzenlemeler ile ilişkileri analiz edilecektir. Böylece günümüz vilayet/kaza idaresinin temelini teşkil eden yapının tarihî temelleri üzerinde bazı değerlendirmeler yapmak mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Kaza Teşkilatı, İdari Yapı, Larende, karye, nahiye

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi. aakoz@selcuk.edu.tr

* Doktora Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı, mujgan_sahin_kaya@hotmail.com

Karaman (Larende) Şer'îye Sicilleri: Katalog, Literatür Değerlendirmesi ve Bibliyografya

Döndü ÇAVDAR*

Özet

Şer'îye Sicilleri, Osmanlı şer'îye mahkemelerinde görüşülen davaların, edilen tasdiklerin ve belli bir tarihe kadar merkezden gönderilen emirlerin kaydedildiği defterlerdir. XVI. yüzyıldan şer'îye mahkemelerinin kaldırıldığı 1 Mayıs 1924 tarihine kadar pek çok şer'îye sicili kaybolmasına rağmen bir o kadar şer'îye sicili de günümüze ulaşmıştır. Bugün Karaman'a eski adıyla Larende'ye ait 52 adet şer'îye sicili günümüze ulaşmıştır. Şimdiki Karaman şehrinde daha geniş bir alanı kapsayan eski Larende'ye ait şer'îye sicillerinin orijinalleri Başkanlık Osmanlı Arşivi'ndedir. Osmanlı Türkçesiyle yazılması ve hukuki bir belge olması nedeniyle şer'îye sicillerinin dilinin ağır oluşu ve el yazı şeklindeki farklılıklar, günümüzde bu sicillerin okunmasının ve kullanımının bir uzmanlık alanı hâline gelmesine neden olmuştur. Çok emek ve vakit harcanarak siciller üzerine yapılan çalışmaların hangi aşamada olduğu, hangi şer'îye sicillerinin çalışıldığı bilinmesi insanoğlunun enerjisinin alandaki boşluklara doğru yönlendirilmesi açısından önemlidir. Bu yüzden Karaman şer'îye sicilleri (bundan sonra KŞS) üzerine bir literatür değerlendirmesi yapmak, katalogunu vermek ve konu ile ilgili bibliyografyayı derli toplu olarak bir araya getirmek çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

KŞS'den günümüze ulaşanlar, hemen hemen Osmanlı tarihinin bütün dönemlerini kapsamaktadır. Bundan dolayı KŞS'nin hepsinin okunarak seri hâline getirilmesi ile neredeyse bütün Karaman tarihine ait yerel bir defter serisi baştan sona elde edilecektir. KŞS'den 277, 280, 296, 315, 319, 323 ve 324 numaralıları günümüz Türk alfabesine hafifletilmiş transkripsiyon ile aktarılarak bazıları değerlendirilmiş bazıları ise aynen yayımlanmıştır. Bazıları da şu anda yüksek lisans tezi ya da kitap olarak çalışılmaktadır. Aynı zamanda KŞS'lerden yararlanılarak Karaman'ın idari, hukuki, sosyal, iktisadi ve fiziki durumu hakkında yapılan şehir tarihi çalışmaları vardır. Ayrıca şer'îye sicillerin içerdiği bir konunun tek başına ele alındığı monografiler de bulunmaktadır. Son olarak KŞS'ler Osmanlı dönemi Karaman tarihi için birinci dereceden önemli bir kaynak olmasına rağmen, dönemin başka kaynakları ile daha da zenginleştirilerek kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Şer'îye Sicilleri, Karaman/Larende, hukuk tarihi, literatür taraması

* Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, ddusunmez@selcuk.edu.tr

Terekelere Göre Karaman’da Sosyal ve Ekonomik Hayat (1829–1832)**N. Betül GÜNEY*****Özet**

Tereke defterleri, Osmanlı idarî-adlî birimlerinden biri olan kazalarda kadılar tarafından tutulan ve Şer’iye Sicilleri içerisinde yer alan kayıtlardır. Bu kayıtlar kişilerin sosyal, kültürel ve ekonomik durumları hakkında araştırmacılara detaylı bilgiler sunmaktadır. Ölen bir kişiden geriye kalan tüm menkul-gayrimenkul eşyaları içeren terekeler, dönemin aile yapısı, ekonomik yapı, sosyal sınıflar, demografik yapı, gündelik yaşam gibi pek çok alanda araştırmacıların çıkarım yapabilmesini sağlar. Bu bildiri de tereke defterlerinin sunduğu verilere dayanarak 1829–1832 yılları arasında Karaman’da Müslüman-gayrimüslim ve kadın-erkek arasındaki sosyal ve ekonomik benzerlikler ile farklılıklar ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Tereke, Şeriye Sicili, Miras

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Tarih Bölümü, nbetulcelik@gmail.com

1830 Nüfus Sayımına Göre Kâzımkarabekir

Mehmet MERCAN*

Köklü bir tarihi geçmişe sahip olan Kâzımkarabekir eski adıyla Gaferiyad, Osmanlı döneminde zaman zaman Konya sancağına bağlı bir kaza, zaman zaman Karaman da kazasına tabi bir nahiye ya da köy şeklinde idari statüdeydi. Günümüzde ise Karaman iline bağlı bir ilçedir. Kâzımkarabekir gerek Milli Mücadelenin mimarlarından biri olan Kâzım Karabekir Paşa'nın memleketi olması, gerekse Karaman'ı Konya'ya bağlayan yol üzerinde bulunması bakımından önemli bir yerleşim yeridir. 1830 yılında Kâzımkarabekir kaza statüsünde olup Konya sancağına bağlıdır. Beş mahalle, yedi köy ile bir çiftlikten oluşan kazanın merkezde, 373 hanesi ve 791erkek nüfusu bulunmaktadır. Çalışmada 1830 yılına ait nüfus defterine göre Kâzımkarabekir kaza merkezinin idari yapısı ve nüfusu incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Nüfus defteri, Gaferiyad, Kâzımkarabekir, Karaman

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, mmercan@kmu.edu.tr

Tanzimat'ın İlanı Sırasında Karaman'da Faaliyet Gösteren Bazı Yabancı Esnaf ve Tüccarlar

Şükran ÖZKAN*

Özet

Eski adı Larende olan Karaman, Konya'ya 110 kilometre uzaklıkta bulunan önemli bir yerleşim yeridir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Karaman, uzun bir tarihi geçmişe sahiptir. Bildirimizde 1839 yılına ait nüfus defterleri verilerine göre Karaman ilinin merkezinde yer alan yabancı nüfus ele alınacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde NFS. d. Fonuna kayıtlı 3454 Numaralı Nüfus Defteri çalışmamızı hazırlarken yararlanacağımız kaynakların başında gelecektir. Belirtilen nüfus defterine ek olarak konu ile ilgili araştırma eserlerden de yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Nüfus Defterleri, Yabancı Nüfus, 1839 Sayımı.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, sukran6670@gmail.com

1840 Nüfus Sayımına Göre Kılbasan

Ayşenur OĞUZ*

Özet

Köklü bir tarihi geçmişe sahip olan Kılbasan Köyü, Karaman merkeze bağlı olup, şehrin 17 km. kuzeyinde olan bir yerleşim yeridir. Çalışmamızda Osmanlı Devletinde 1840 yılında yapılan nüfus sayımı verilerine göre Kılbasan Köyü incelenecektir. Bu makalede başlıca kaynağımız Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde NFS. d. Fonuna kayıtlı 3456 Numaralı Nüfus Defteridir. Ayrıca konuyla ilgili başlıca araştırma eserlerden de yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Kılbasan Köyü, Nüfus Defteri.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, aysenuroguz42@gmail.com

1840 Nüfus Sayımına Göre Yollarbaşı (İlisra)

Serap GENÇER*

Özet

Yollarbaşı (İlisra) Köyü, Konya – Karaman yol güzergâhı üzerinde bulunan önemli bir yerleşim yeridir. Tarihi eski çağlara kadar giden Yollarbaşı Köyü, Karaman’ın batısında ve 17 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Osmanlı Devleti Dönemi’nde Karaman (Larende) kazasına bağlı bir köydür. Çalışmamızda 1840 yılına ait nüfus defteri verilerine göre Yollarbaşı Köyü ele alınmıştır. Çalışmamızı hazırlarken yararlanacağımız kaynakların başında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi’nde NFS. d. Fonunda kayıtlı 3456 Numaralı Nüfus Defteri olacaktır. Aynı zamanda konu ile ilgili araştırma eserlerden de yararlanılmıştır.

Defterde Yollarbaşı Larende kazasına bağlı köylerden biridir. İdari yönetimde iki tane muhtar ve altı tane imam bulunmaktadır. Yollarbaşı Köyü’nün 1840 nüfus sayımında erkekler esas alınarak yapılmış, 653 kişi olarak tespit edilmiştir. Defterde yaş ortalamaları 24 olup genç bir nüfusa sahip olduğu görülmüştür. Sıklıkla kullanılan isimler Mehmed, Ali ve Mustafa olarak tespit edilmiş bunun yanında lakap, meslek gibi ifadelerin yazılmamış olması işimizi zorlaştırmıştır. Lakap ve mesleklerin kayda geçmeme sebebi tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Yollarbaşı (İlisra), Nüfus Defterleri, 1840 Nüfus Sayımı.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, sencergncr@gmail.com

Ermenek Kazası'nın Keçipazarı Mahallesi Hakkında Bir Değerlendirme (1845)**Zeynep ÖZDEM KÖSE* - Osman KÖSE*****Özet**

Ermenek, Osmanlı Devleti'nin idari taksimatına göre 1845 yılında Konya Eyaleti'ne bağlı İçel Sancağı'nın bir kazasıdır. Bu kazanın Saray, Celal, Değirmenlik, Sandıklı gibi eski mahalleleri vardır. Bunlardan bir tanesi de Keçipazarı Mahallesi'dir. Bu çalışmada H.1261/M.1845 yılına ait bir temettuat defterinden hareketle Keçipazarı'ndaki hane sayısı, hane sahiplerinin isimleri, bu hanelerin sahip olduğu emlak, hayvanat, arazi ve temettuatları belirlenecektir. Böylece bu mahallenin 19. yüzyılın ilk yarısındaki sosyal ve ekonomik yapısı hakkında genel bir değerlendirme yapılacaktır. Çalışmaya konu olan bu defter Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nden temin edilmiş olup 21 sayfa, 39 varaktan oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ermenek, Keçipazarı, mahalle, hane, temettuat.

* Öğr. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, zeynepozdem@mu.edu.tr

* Öğr. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü osmankose@mu.edu.tr

Ermenek Belediye Tabipliği'ne Yapılan Atamalar ve Karşılaşılan Sorunlar (1892-1909)**Kenan OLGUN*****Özet**

Osmanlı Devleti'nde tabip ve cerrah yetiştirmek amacıyla ilk modern Tıp Fakültesi 1806 yılında açılmıştır. Okulda Avrupa'dan getirilen kitaplarla dersler İtalyanca veya Fransızca olarak verilmiş, Tıphane-i Amire adıyla açılan bu okulda öğretim görevlileri Müslüman ya da yabancı olurken öğrencilerin tamamı Müslümanlardan oluşmaktadır. Bununla birlikte dersler önce İtalyanca sonra Fransızca olarak verilmiş, zamanla okula gayrimüslimlerde alınmaya başlanmıştır. Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'yi bitiren tabipler Osmanlı Devleti'nin çeşitli yerlerine zorunlu hizmet yükümlüsü olarak tayin edilmişlerdir. Ataması yapılan tabiplerin içinde genelde gayrimüslim Osmanlı vatandaşlarının ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Ermenek kazasına yapılan tabip atamaları Osmanlı Devleti'nin pek çok yerindeki duruma göre farklılık göstermektedir. Ermenek'e yapılan atamalarda çoğunlukla Müslüman tabiplerin atandığı görülmektedir. Osman Efendi, Mehmet Salih Efendi, Ali Rıza Efendi ve Mehmet Mümtaz Efendi bunlardan bazılarıdır. Ermenek'te görev yapan tabipler arasında tek gayrimüslim olan kişi ise Avram Salomon Efendidir. Ermenek Belediye Tabipliği'ne atanan tabipler genellikle 600 kuruş gibi bir maaş almaktadırlar. Ermenek'te tabiplere ödenen maaşın “azlığı” tabip bulmakta zorluklara sebep olmuştur. Belgelere yansıyan duruma göre; tabip bulmaktaki zorluğu aşmak için “maaşlarda düzenleme yapılması” istenmiştir. Belediye tabipliğindeki bir diğer sorun da maaşların ödenememesi ya da geç ödenmesidir. Bu durum nedeniyle değişik zamanlarda Ermenek'te görev yapan Osman Hayri Efendi ve Mehmet Mümtaz Efendiler maaşlarını uzun zamandır alamadıklarını bildirerek başka yerlere tayinlerinin yapılmasını istemişlerdir. Osman Hayri Efendi, talebi üzerine Haçın'e tayin edilmiş, 6 aydır alamadığı maaşının ödenmesi isteği Ermenek'e iletilmiştir. Ermenek'te görev yapan tabipler, muayene işlerinin dışında frengi ve çiçek gibi salın hastalıklarla da uğraşmışlar, hastalıkları önlemek için aşı yapmışlardır.

Bu çalışmada Ermenek Belediye Tabipliği'ne atanan doktorların atanma şekilleri, görevleri esnasındaki faaliyetleri, Ermenek'teki sıhhi durum gibi konular hakkında bilgi verilecektir. Araştırmamızda en önemli kaynak olarak Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemi başta olmak üzere Zabtiye Nezareti, Dahiliye Nezareti İdare Evrakı ve İrade Taltifat gibi çok çeşitli kataloglardan yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ermenek, Ermenek Belediye Tabipliği, Doktor, Osman Hayri Efendi, Mehmet Mümtaz Efendi.

* Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi. kolgün@ybu.edu.tr

Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde Karaman'da Tamir, Bakım ve Eski Eser Korumacılığı Faaliyetleri

Hüseyin MUŞMAL* - Kübra BENLİ*

Özet

Osmanlı Devleti'nin eski esere olan merakının Avrupalı devletlere oranla geç başlaması, bu alanda yapılan hukukî düzenlemelerin ve eski eser muhafazası bilincinin de geç gelişmesine sebep olmuştur. XIX. yüzyılın ikinci yarısından sonra devletin bilinçlenmesi ile 1869, 1874 ve 1884 yıllarında olmak üzere üç Âsâr-ı Atîka Nizamnamesi yürürlüğe konulmuştur. Yürürlüğe giren bu nizamnameler; günümüz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na karşılık gelmektedir. Yayımlanan ilk iki nizamname, eski eserleri korumaya yeterli gelmemiştir. Ancak Osman Hamdi Bey'in müze müdürü olarak göreve gelmesinin ardından üçüncü, yani 1884 Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir. Osman Hamdi Bey tarafından yürürlüğe konulan bu nizamname, diğer nizamnamelere oranla devlet için daha faydalı olmuştur. Hatta 1884 Nizamnamesi'nde yer alan maddelerden birinin etkisiyle İstanbul merkez olmak üzere eski eserlerin korunması ve sergilenmesi adına ülke içerisinde müzeler açılmaya başlanmış ve bu sayede, eski eser korumacılığı alanında diğer vilayetlerde de gelişmeler yaşanmıştır.

Osmanlı Devleti'nde eski esere olan ilginin arttığı ve gerçek anlamda somut adımların atıldığı dönem ise, II. Abdülhamit zamanına tekabül etmektedir. Bu konuda II. Abdülhamit'in eski eserlerin korunması, tamirat ve tadilatının gerçekleştirilmesi açısından yoğun gayretlerinin bulunduğu bilinmektedir. Özellikle Başkanlık Osmanlı Arşivi'nde yapılan araştırmalar neticesinde, II. Abdülhamit döneminde ülke genelindeki eski eserleri korumak, bakım ve onarımını sağlamak maksadıyla vilayetler ile merkez arasındaki birçok yazışmaya rastlanılmıştır. Bunların bir kısmı da, Konya Vilayeti'nin Karaman Kazası'ndaki eski eserlerin korunmasıyla ilgilidir. Dolayısıyla çalışmamızda II. Abdülhamit döneminde Karaman Kazası dâhilinde gerçekleştirilen bakım ve onarım çalışmaları ile yine kaza dâhilinde eski eserleri korumaya yönelik yapılan diğer çalışmalar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eski Eser, Karaman, II. Abdülhamit, Emir Musa Medresesi, Nefise Sultan Medresesi, Hatuniye Medresesi, Mader-i Mevlâna

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, hmusmal@kmu.edu.tr

* Doktora Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, KbrbnlKbr@outlook.com

Konya Vilayeti Salnamelerine Göre 1869-1914 Yılları Arasında Karaman Kazası (Mülki, İdari, Sosyal, Kültürel, İktisadi ve Ticari Yapısı)

Osman AKANDERE*

Eskiçağ’larda Larendede adıyla bilinen Karaman şehri önce Hititler, ardından sırasıyla Frigyalılar, Lidyalılar ve Persler’in hâkimiyeti altına girdi. Bilahare Büyük İskender ve haleflerinin, Roma ve 395’ten itibaren de Bizans İmparatorluğu’nun topraklarına katıldı. Bizans döneminde Hıristiyanlığın önemli bir merkezi haline geldi. VII ve IX. yüzyıllarda iki defa Arap ordularının hücumuna maruz kaldı. Türkler’in Anadolu’ya girişini müteakip Selçuklular’ın ve Dânişmendliler’in eline geçti. II. Kılıcarslan döneminde Anadolu Selçuklu topraklarına katıldı.

XIII. yüzyılda Moğol istilâsına uğradı. Selçuklular’ın çöküş dönemi sırasında kurulan Karamanoğulları Beyliği’nin eline geçti ve daha sonra 1256’da bu beyliğin merkezi oldu. Karamanoğulları idaresi altında giderek gelişen şehir önemli bir kültür ve bilim merkezi haline geldiyse de Moğollarla birlikte hareket eden Anadolu Selçuklu ordusu şehre saldırarak tahrip etti.

Larendede 1397’de Osmanlı Sultanı Yıldırım Bayezid tarafından alındıysa da bir süre sonra yeniden Karamanoğulları’na geçti. 1471 yılında Osmanlı ordusu Larendede üzerine yürüyüp burayı aldı. Böylece bölgedeki Karamanoğlu etkisi silindi ve şehirde kesin Osmanlı hâkimiyeti kuruldu. Osmanlı döneminde Larendede adı yanında şehir için Karaman adı da kullanılmaya başlandı. Burası Osmanlı idarî teşkilâtında merkezi Konya olan Karaman eyaletinin Larendede Sancağı’nın merkezi oldu. Osmanlı devrinde şehir giderek fizikî bakımdan genişledi, yeni mahalleler kuruldu.

Osmanlı döneminde Konya şehrinin gölgesinde kalarak gelişmesi duraklayan Karaman, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Konya vilâyetinin merkez sancağı içinde Karaman kazasının merkezi durumundaydı. Cumhuriyet’in başlarında da Konya iline bağlı bir ilçenin merkeziydi. 1989 yılında yeni kurulan Karaman ilinin merkezi oldu.

Bu çalışmada Konya Vilayeti Salnameleri’nde Konya Sancağı bünyesinde verilen Karaman Kazası hakkındaki malumatlardan hareketle kazanın; 1869-1914 yılları arasındaki mülki ve idari yapısı ile sosyal, kültürel, ticari ve sınai bakımından durumu ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler, Karaman Kazası, Konya Vilayeti Salnamesi, Mülki ve İdari Yapı, Sosyo-Kültürel Yapı, Ticari ve Sınai Durum.

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, oakandere@konya.edu.tr

Mehmet Emin Paşa'nın Hayatı

Hasan Ali POLAT*

Özet

Millî Mücadele'nin önemli isimlerinden olan Kâzım Karabekir Paşa'nın babası Mehmet Emin Paşa Gafariyat (Kâzım Karabekir) doğumludur. Genç yaşında Kırım Harbi'ne gönüllü olarak iştirak eden Mehmet Paşa, Silistre ve Sivastopol muharebelerinde bulunmuş ve yaralanmıştır.

Bu çalışmada, Kastamonu Alay Beyliği, İskilip Kaymakamlığı, Mamüretülaziz Alay Beyliği, Van Zabtiye Alay Beyliği ve Hicaz Vilâyeti Zabtiye Alay Beyliği yapan ve ilaveten vali vekilliği yaparken 1893 kolera salgınında vefat eden Mehmet Emin Paşa'nın hayatının arşiv belgeleri ışığında ele alınmasına çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Emin Paşa, Kazım Karabekir, Alaybeyi.

* Dr. Öğr. Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, halipolat42@gmail.com; halipolat@erbakan.edu.tr

Konya Valisi Avlonyalı Mehmet Ferit Paşa'nın 1899 Yılındaki Vilayet Gezisi Raporuna Göre Karaman İzlenimleri

Hüseyin MUŞMAL* - Esmeray YAMAN**

Özet

Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nin son sadrazamlarından olan Avlonyalı Mehmet Ferit Paşa, 27 Mart 1898 ile 30 Kasım 1902 tarihleri arasında Konya Valiliği yapmış olup dört yıl altı aylık valiliği süresinde görevini layığıyla yerine getirebilmek için çok çalışmıştır. Ziraat, sınai, ulaşım, eğitim, sağlık ve ticaret gibi alanların yanı sıra, bayındırlık ve imar faaliyetlerinde de Konya'nın gelişmesine ve teşkilatlanmasına katkıda bulunmuştur.

Osmanlı taşra idaresini düzenleyen 1864 ve 1871 tarihli *İdare-i Umumiyye-i Vilayet Nizamname*'lerinde valilerin görevleri kesin olarak belirlenmiş olup 1871 Nizamnamesi'nin mülkî görevler arasında yer alan yedinci maddesine göre Osmanlı valileri vilayeti, senede bir veya iki defa üç ayı geçmemek şartıyla devir ve teftiş etmekle yükümlüydüler. Valiler, bu devir ve teftiş gezileri esnasında oradaki icraatlarını ve vilayetin durumunu merkeze yazılı olarak sunabilecekleri ayrıntılı raporlar tutmuşlardır. Ferit Paşa'nın da Konya Valiliği sırasında çıktığı önemli devir ve teftiş gezileri vardır. Bunlardan biri olan 1899 yılındaki vilayet gezisi, 18 Mayıs 1899 tarihinde Konya'dan hareketle başlamış ve Gaferiyad (Kâzımkarabekir) Karaman, Ereğli, Hamidiye, Niğde, Nevşehir ve Aksaray güzergâhını takip ederek 19. günün sonunda 6 Haziran 1899 tarihinde tamamlanmıştır. Çalışmamızda Avlonyalı Mehmed Ferid Paşa'nın 1899 yılındaki bu vilayet gezisi sırasında hazırladığı raporundan yola çıkarak Karaman ile ilgili izlenimlerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Avlonyalı Mehmet Ferit Paşa, Konya, Layiha, Karaman

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, hmusmal@hotmail.com

** Yüksek Lisans Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yeniçağ Tarihi, esmerayyaman003@gmail.com

Karaman’da Buğday Pazarının Kuruluşu İle İlgili 1899 Tarihli Bir Vesika ve Düşündürdükleri

Alaattin UCA*

Özet

Karaman tarihin her döneminde iklimiyle verimli topraklarıyla hep bir cazibe merkezi olmuştur. Tarım ürünlerinin hem yetiştirilmesinde hem de satışında önemli bir merkez halini almıştır. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivinde bulunan 1899 tarihli bir belge Karaman’ın bu özelliğini ortaya koymaktadır. Karaman’da Sultan II. Abdülhamit döneminde yeni buğday pazarının açılışından bahseden bu belge hem söz konusu pazarın inşası hem de Karaman’ın ekonomik durumu hakkında bilgi vermektedir. Karaman’ın bir tarım ve ticaret merkezi olduğu yörede üretilen ürünlerin burada toplanarak başka yerlere sevk edildiği bu belgeden anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Buğday pazarı, Zahir, Kuru üzüm.

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Karaman, Türkiye, e-posta: alaattinuca@kmu.edu.tr

Karamanlı Kore Savaşı Gazisi Hüseyin Özgül’ün Hatıraları

Mustafa ARIKAN* - Ramazan YAMAN*

Özet

Soğuk savaş döneminin başlangıç yıllarında çok uzaklarda “iki kardeşin savaşı” olarak cereyan eden Kore Savaşı’na müdahil ülkelerden birisi de Türkiye’dir. Bu durum, Birleşmiş Milletler’in üye ülkelere yaptığı çağrıya verilmiş olumlu cevabın sonucudur. 1950-1953 yıllarını içine alan Kore savaşı, Karamanlı bir askerin savaş ve esaret yıllarının/hatıralarının da sebebini, aynı zamanda zaman ve zeminini oluşturmaktadır.

1928 Karaman doğumlu bir er olan Hüseyin Özgül de 1950’de Afyon’da askerlik vazifesini yaparken, Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde oluşturulan 1. Kore Türk Tugayı’na gönüllü olarak katılmıştır. 25 Eylül 1950’de İskenderun’dan tugayın ilk kafilesini götürecek olan Mc Rea adlı gemiyle 21 gün süren yolculuktan sonra Kore’ye varmıştır.

Tugayın aldığı ilk büyük görevde, 26 Kasım 1950’de Kunuri bölgesinde gerçekleşen baskın esnasındaki kargaşada kaybolmuş ve arkasından dağda gezerken Kuzey Kore-Çin birliklerince esir alınmıştır. 62 gün boyunca kuzeye doğru esir kamplarına götürülmek üzere yürütülen esirler arasında bulunan Özgül, Kuzey Kore’de Yalu Nehri kıyısındaki 5 numaralı Pyoktong esir kampına yerleştirilmiştir.

Türk esirlerinin çoğunluğunun tutulduğu ve Özgül’ün de bulunduğu kampa esirlerimiz “Pekton” demişlerdir. Esir kampındaki komünizm propagandasını hatırında kaldığı kadarıyla aktaran Özgül, Doğu Türkistan ve Sovyet Rusya’dan gelen tercümanlar aracılığıyla yapılan propaganda derslerine maruz kalmıştır. Esaret hayatı 27 Temmuz 1953’te imzalanan ateşkes anlaşmasının ardından 11 Ağustos 1953’te Panmunjon’da BM kuvvetlerine teslim edilerek son bulmuştur. Orada yapılan ilk tedavisi sonrasında Japonya’ya gönderilmiş ve verem teşhisiyle tedavi altına alınmıştır. 3 Kasım 1953’te Japonya’dan ayrılarak 28 Kasım’da İzmir’e gelmiş ve burada da bir süre hastanede kaldıktan sonra Karaman’a dönmüştür.

Kunuri muharebesi sırasında kaybolması sebebiyle, Hüseyin’in ilk başta şehit düştüğü sanılmış, 1. Kore Türk Tugayı’nın şehitlerinin yayınlandığı listelerde adına yer verilmiştir. Hatta 1951 Mart’ında Karaman’da oturan annesine devlet maaş bağlamıştır. Sonraları esirlerin adlarının açıklanmasıyla Kuzey Kore’de esir olduğu anlaşılmıştır. Daha sonraki süreçte annesine bağlanan maaş kesilmiş ve o güne kadar ödenen tutar devlet tarafından geri istenmiştir. Karaman’da görülen mahkeme süreci sonrasında devlet bu isteğinden, annesine ödenen maaşların geri alınmasından vazgeçmiştir. Bu durum Hüseyin’in askerlik ve esaret hatıralarının trajik tarafıdır.

Bir sözlü tarih çalışmasının, arşiv belgeleri ve diğer kaynaklar ile takviyesiyle oluşturulan bu tebliğ; artık sayıları oldukça azalan, yaşları icabı aramızdan ayrılmakta olan Karamanlı bir gazimizin hatıralarının kaybolup gitmesine de engel olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Özgül, Kore Savaşı, , Harp Esirleri, Esaret Hatıraları, Sözlü Tarih

* Dr. Öğr. Üyesi. Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, marikan@selcuk.edu.tr

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yaman.153@hotmail.com

ATASE Belgelerine Göre Karaman'da Mütareke Dönemi'nde Yaşanan Olaylara Dair Bazı Tespitler

Erol YÜKSEL*

Özet

Osmanlı Devleti için Birinci Dünya Savaşı 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi ile fiilen sona ermiştir. Sonrasında İtilâf devletleri, mütareke hükümlerini farklı yorumlayarak Anadolu'da işgal hareketlerine girişmiş ve bu işgalleri özellikle de 7. maddeye dayandırmışlardır. İngiltere ile başlayan işgal hareketlerine daha sonra Fransızlar ve İtalyanlar da katılmış ve işgal hareketlerini daha düzenli yürütmek için İtilâf devletleri Londra'da işgal kuvvetleri komuta kademesini belirlemişlerdir.

Güneyde Fransızlar, Dört Yol'dan sonra Adana'da daha kalıcı bir işgal düşüncesiyle hareket etmeye ve Osmanlı Devleti'nin siyasî varlığını hiçe sayan bir takım faaliyetlere girişmeye başlamışlardır. Fransızların ve onların hizmetlerine giren Ermenilerin işgal hareketleri sırasında bölgede yaşayan Türklere karşı tavırlara karşı oraya çıkan tepki, ilerleyen süreçte Karaman civarına kadar yayılmıştır. Bölge halkında ortaya çıkan infialin, Fransızları mütareke dönemindeki işgal hareketlerinde sıkıntıya sokmaya başlaması üzerine Fransa sık sık bölgeye yeni askeri kuvvet göndermek zorunda kalmıştır. Buna karşın bölge halkının oluşturduğu Karaman Kuvvâ-yı Milliyesi'nin işgallere karşı kararlı duruşu devam etmiştir. Öyle ki İtilâf devletlerinin Karaman İstasyon Kontrol Zâbiti olarak görevlendirdiği Fransız mülâzımından derhâl şehri terk etmesi için tehdit edilmiş ve zâbit, Adana'ya gitmek zorunda bırakılmıştır. Bölge halkının faaliyetlerinin başarılı olması üzerine İtilâf devletleri, Osmanlı Devleti'ne direniş hareketlerine karşı baskı yapmıştır. Bunun üzerine hükûmet, Konya'daki XII. ve Ankara'daki XX. kolordu kumandanlıklarına bir telgraf göndererek Ulukışla, Ereğli ve Karaman istasyonlarında komiser sıfatıyla oturacak Fransızlara da engel olunması adına gereken tedbirlerin alınmasını istemiştir. Silifke civarında yine Fransızlara karşı ortaya çıkan çete faaliyetleri de bu dönemde devleti meşgul etmiş ve önlenmeye çalışılmıştır. Mütareke Dönemi'nde Karaman civarında Osmanlı Devleti'ni meşgul eden bir diğer önemli gelişme de bölgeden zâhire sevkiyatı konusunda yaşanan sıkıntılar olmuştur. Konya ve civarından Adana bölgesine sevk edilen zahireye Ereğli civarında engel olunması sonrası ortaya çıkan sıkıntılar uzun süre devleti meşgul etmiştir. Bu engellemelerin gerek Osmanlı Devleti'ni gerekse Suriye ve Çukurova'daki Fransızları zor duruma düşürmesi üzerine alınan tedbirler ile bu sıkıntılar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bölgede zâhire ticareti yapanların şikâyetleri de devletin bu konuya eğilmesine sebebiyet vermiştir. Karaman'dan Konya'ya gitmekte olan bir trenin Arıkören ile Mandasun istasyonları arasında bilinmeyen bir sebeple yanması da Osmanlı Devleti'ni meşgul eden gelişmelerden olmuştur. Söz konusu yangında posta vagonlarının tamamının yanması üzerine devlet, tahkikâta girişmiş ve yazışmalarla bölgedeki zayıat hakkında bilgi edinmeye çalışmıştır.

Çalışmamızda Genelkurmay ATASE belgeleri esas alınarak Mütareke Dönemi'nde Karaman merkez ve yakın çevresinde gelişen; Zâhire meselesi, Fransız işgal kuvvetlerinin faaliyetleri ve tren yangını gibi olaylar üzerine değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Fransızlar, Mütareke Dönemi, işgal, zahire, tren yangını.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Karaman, erolyuksel@kmu.edu.tr

Karaman'da Cumhuriyetten Günümüze Yerel Tarih Araştırmaları ve Yerel Tarihçiler

Alaattin UCA*

Özet

Karaman Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Eski Çağ'dan günümüze kadar hep önemli bir merkez olmuştur. Coğrafi konumu ve iklimi sayesinde günün şartlarına göre değişmekle beraber tarımda, ticaretle ve sanayide gelişmiştir. Buna paralel olarak tarihî eserleriyle, yetiştirdiği ünlü şahsiyetleriyle ve uzun tarihî geçmişiyle araştırmacıların ilgisini çekmiştir.

Bu ilgi Karaman'da yerel tarih araştırmalarının artmasına sebep olmuştur. Bu araştırmaların bir kısmı akademisyen tarihçiler tarafından yapılırken bir kısmı da akademisyen olmayan ya da tarih eğitimi almayan araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı yakın dönemde Karaman'da akademisyen olmayan ve tarih eğitimi almayan araştırmacılar tarafından yapılmış yerel tarih araştırmalarını incelemek ve şu sorulara cevap bulmaktır:

- Yerel tarih nedir?
- Yerel tarihe neden ihtiyaç duyulmaktadır?
- Yerel tarihçi kimdir, özellikleri nelerdir?
- Yerel tarih araştırmalarında metodun yeri ve önemi nedir?
- Karaman'ın yerel tarihiyle ilgili yapılan yayınlar nelerdir, bu yayınlarda metod bakımından sorun var mıdır?
- Yerel tarihçilerin yayınladıkları eserlerin önemi nedir?
- Karaman'da yerel tarih alanında yayın yapan tarihçilerin tarih eğitimi alıp almamasının yayınlar üzerinde etkisi var mıdır?

Bu sorulara cevap aranırken, yerel tarih ve yerel tarihçi kavramları üzerinde de araştırma yapılmıştır. Bu kavramların anlamları tespit edilmiştir.

Karaman'ın yerel tarihiyle ilgili eser kaleme alan tarih eğitimi almamış yerel tarihçiler ve onlar tarafından yayınlanmış olan kitaplar belirlenmiştir. Tarih eğitimi almış araştırmacıların Karamanla ilgili yerel tarih çalışmalarına değinilmemiştir. Ayrıca makaleler ve diğer yazılar da kapsam dışı tutulmuştur.

Tarih metodu konusunda literatür taraması yapılmış ve Karaman'da yerel tarih konusunda yazılmış belli başlı kitaplar metod açısından gözden geçirilmiştir.

Bu alanda eser veren ve eserlerini inceleme imkânı bulabildiğimiz bazı yerel tarihçilerin tarih eğitimi alıp almadıkları araştırılmıştır. Bu tarihçiler tarafından yazılmış eserlerde hangi konuların, nasıl ele alındığı, nasıl sonuçlandırıldığı tespit edilmiştir. Bu eserlerde tarih metodu konusunda sorun olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca araştırma konusu eserlerin tarih ilmine ve Karaman halkına katkıları üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın sonunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nin 2007 yılında kurulmasıyla birlikte Karaman'da yerel tarih alanında yapılan araştırmalarda artış olmuştur. Üniversitede görevli tarihçi akademisyenler Karaman'ın yerel

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Karaman, Türkiye, e-posta: alaattinuca@kmu.edu.tr

tarihiyle ilgili çalışmalar yapmaya başlamıştır. Tarih eğitimi almamış ancak Karaman’ı çok seven, ona gönülden bağlı olan, çevresine duyarlı ve aynı zamanda tarihe meraklı olan yerel tarihçiler de bundan önce olduğu gibi tarihle ilgili araştırma ve incelemelerine devam etmişlerdir. Bu tarihçilerin yazmış oldukları eserlerde tarafsız kalamamak, bilimsel yazamamak gibi sorunların yanı sıra bazı metod problemleri görülse de zamanla bunlar azalmıştır. Yerel tarih araştırmaları kapsamında ortaya çıkan eserlerin tarih ilmine ve Karaman’ın tarihine, kültürüne, sosyal hayatına ve diğer araştırmacılara katkısı olduğu anlaşılmıştır. Bu eserlerin bir kısmı daha sonraki araştırmalarda kaynak olarak kullanılmış ve araştırmacılara örnek olmuştur. Bazılarının ise bilimsel değer taşımadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Karaman tarihi, Yerel tarih, Yerel tarihçi

Demokrat Parti İktidarında Karaman'ın Sosyo-kültürel Durumu

Çağatay BENHÜR* - Murat ARDIÇ **

Özet

Orta Anadolu'da tarihi eski çağlara kadar uzanan bir şehir olan Karaman önce Hititler, ardından sırasıyla Frigyalılar, Lidyalılar, Persler ile Büyük İskender ve Roma imparatorluklarının hâkimiyetine girmiştir. Doğu Roma Dönemi'nde Hristiyanlığın önemli bir merkezi haline gelen Karaman, II. Kılıçarslan tarafından Anadolu Selçuklu topraklarına katıldı. Ardından Selçukluların çöküşü sırasında kurulan Karamanoğulları Beyliği'nin merkezi oldu. Bu dönemde giderek gelişen şehir çok sayıda mimari eserlerle donatıldı ve Anadolu'nun önemli kültür ve bilim merkezlerinden biri oldu. Osmanlı Devleti Dönemi'nde Karaman eyaletinin Lârende livasının merkezi olan Karaman, fizikî olarak genişlemeye devam etti. Karaman XIX. yüzyılın ikinci yarısında Konya vilayetinin merkez sancağı içinde Karaman kazasının merkezi oldu.

Konya'nın idari yönden en büyük ilçelerinden biri olan Karaman, Cumhuriyet Dönemi'nde büyümeye devam etti. Özellikle Demokrat Parti iktidarında tam liberalleşme ile birlikte tüm ülkede olduğu gibi Karaman'da da bir değişim yaşandı. Bu dönemde Karaman'da devlet ve özel sektör eliyle yeni yatırımlar yapıldı. Bunun yanında altyapı çalışmalarına önem verildi, yeni yollar inşa edildi, imar faaliyetlerine girişildi, eski eserler onarıldı ve okullaşma oranı artırıldı. Yine bu dönemde sağlık alanında da önemli gelişmeler yaşanmış, doğum evi inşa edilmiş, bulaşıcı hastalıklarla mücadeleye girişilmiş ve koruyucu hekimlik uygulamaları doğrultusunda aşılama faaliyetlerine öncelik verilmiştir. Ayrıca demografik olarak büyüyen Karaman'da yeni sivil toplum teşkilatları da kurulmuştur. Kısacası DP'nin uyguladığı politikalar sonucunda Konya ilinin tarım ve hayvancılığa dayanan ekonomisinde Karaman, önde gelen ilçelerden birisi olmuştur.

Demokrat Parti İktidarında Karaman adlı çalışmamızda arşiv belgeleri, süreli yayınlar ve telif eserlerden faydalanılarak şehrin sosyo-kültürel durumu aydınlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Demokrat Parti, Konya, Demokrat Parti İktidarı

* Doç.Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, cag1974@yahoo.com

** Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, m-ardic@hotmail.com

Demokrat Parti İktidarından Yassıada Yargılamalarına Karamanlı Bir Siyasetçi: Remzi Birand

Özgür BAĞCI*

Özet

Remzi Birand, 1908’de Karaman’ın Gökçe köyünde doğmuştur. İlk ve ortaöğrenimini Karaman ve Konya’da tamamlayan Birand, 1926-1927 yılında Konya Lisesi’nden mezun olmuştur. Ardından İstanbul Yüksek Mühendis Okuluna girmiş ve 1933’te okulun su işleri bölümünü bitirmiştir. Aynı yıl Bayındırlık Bakanlığı Su İşleri İdaresi’nde devlet hizmetine başlayan Birand, 17 yıl boyunca bu kurumun çeşitli kademelerinde görev almıştır. Bayındırlık Bakanlığı Yüksek Fen Heyeti üyesi iken 1950 genel seçimlerinde DP Konya milletvekili olarak Meclise katılan Birand, kendi ifadesiyle “*Karaman’ın kadirşinas halkının isteği ve Konya halkının ısrarı neticesinde*” DP iktidarı boyunca üç dönemde de Konya milletvekili olarak Meclis’te bulunmuştur. Bu süre zarfında Bayındırlık Komisyonu, Bütçe Komisyonu ve Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu’nda görev alan Birand, 1951’den itibaren de DP Genel Kurulu’nda yer almıştır.

Birand 27 Mayıs Darbesi’nin ardından tutuklanmış ve önde gelen DP mensupları gibi Vatan Cephesi faaliyetlerinden dolayı suçlanarak Yassıada’da yargılanmıştır. Yüksek Soruşturma Kurulu 22 Mart 1961’de bu davanın Yüksek Adalet Divanı’nda görülmesine karar vermiştir. Yüksek Adalet Divanı ise 21 Haziran 1961’de açıkladığı gerekçeli kararında Vatan Cephesi Davası’nı Anayasayı İhlal Davası ile birleştirmiştir. İddianamede Birand’ın yargılanmasına gerekçe olarak anayasayı tâdil edici bütün kanunlara oy verdiği ve bunun yanında ülkede diktanın dayanağını teşkil etmek üzere kurulan Vatan Cephesi teşkilatında da önemli rol oynadığı gösterilmiştir. Buradan hareketle Birand’ın bütün fiil ve hareketleriyle ülkede bir dikta yönetiminin kurulması için Anayasa’yı bozmak ve ortadan kaldırmak istediği iddia edilmiştir. Savunmasında bu suçlamaları reddeden Birand DP Genel Kurul üyesi olarak diktaya hizmet ettiği hakkında herhangi bir fiil veya herhangi bir delil gösterilemediğini vurgulamıştır.

Çalışmada başta arşiv belgeleri olmak üzere süreli yayınlar ile telif eserlerden faydalanılarak Remzi Birand’ın siyasetçi kişiliği ve 27 Mayıs sonrası Yassıada yargılamalarında yapılan suçlamalar ve bu suçlamalara karşı Yassıada’da yaptığı savunma ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Remzi Birand, Yassıada Yargılamaları, Vatan Cephesi Davası, Anayasayı İhlal Davası, Karaman, Demokrat Parti

* Dr., ozgurbgc@gmail.com

Yeni Karaman Gazetesi'nin 27 Mayıs 1960 Askerî Darbesi ve Milli Birlik Komitesi'ne Bakışı

Süleyman ÂŞIK*

Özet

1950 yılında iktidara gelerek 27 yıllık Tek Parti (CHP) iktidarına son veren Demokrat Parti (DP) iktidarının yıllar içerisindeki bazı uygulamalarının birtakım askerî çevreleri rahatsız etmesi gerekçesi ile 27 Mayıs 1960 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) yönetime el koydu. Böylece, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez bir askerî darbe gerçekleşti. DP döneminin özellikle ikinci yarısından itibaren basının önemli bir kısmı da iktidarın kendilerini ilgilendiren birtakım uygulamalarından ciddi şekilde rahatsızlık duymaktaydı. Dolayısıyla, gerçekleştirilen askerî darbe bu çevreleri de memnun etmiştir. Darbenin hemen akabinde müdahaleyi olumlu karşılayan yayınlar görülmeye başlanmıştır. Bir de, darbeden sonra yayın hayatına başlayan neşriyat olmuştur. Bunlar içerisinde, darbeden kısa bir süre sonra (7 Temmuz 1960) çıkmaya başlayan ve kendini “siyaset, sanat, fikir” gazetesi olarak tanımlayan, haftada bir gün çıkan ve sahibi Hüsnü Göncü olan Yeni Karaman'da da dönemin atmosferinin de etkisiyle, askerî yönetim (Millî Birlik Komitesi-MBK) lehinde yayınlar yapıp köşe yazıları kaleme alınmıştır. Aktarılan haberlerde çok fazla bir taraf olduğu söylenemez. Gazetenin MBK'ya bakışı daha çok köşe yazılarından tespit edilebilmektedir. Başyazıların çoğu, gazetenin Yazı İşleri Müdürü İrfan Baran'a aittir. Ayrıca, farklı isimlerin değerlendirmelerine de yer verilmiştir. Bunun dışında, gazetenin askerî yönetim lehinde bir çizgi izlemesine karşın, sabık DP iktidarını çok fazla kötülemediği, hatta zamanında DP'yi desteklemiş kesimlere “kucak açan” bir anlayışa sahip olduğu görülmektedir. Ancak, idamların ardından “yorum yapmaktan da kaçınmıştır.” Diğer yandan, gazete Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) aleyhinde bir çizgi takip etmiş, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP)'ni destekler yayınlar yapmıştır. Öyle ki, gazetenin Yazı İşleri Müdürü İrfan Baran 1961 yılındaki seçimlerde CKMP'den Konya milletvekili seçilmiştir.

Bu çalışmada, askerî darbeden sonra yayın hayatına başlayan Yeni Karaman gazetesinin askerî darbeye ve darbe sonrasında ülkeyi yöneten MBK'nın uygulamalarına bakışı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: 27 Mayıs 1960 Askerî Darbesi, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Demokrat Parti (DP), Milli Birlik Komitesi, Yeni Karaman Gazetesi.

* Dr., suleyman3542@gmail.com

Mehmet Faruk Sükan'ın 27 Mayıs'tan 12 Eylül'e Türk Siyasî Hayatındaki Yeri

Erol YÜKSEL* - Sevgi SATI**

Özet

Yakın dönem Türk siyasî tarihinin tanınan isimlerinden birisi olan Mehmet Faruk Sükan, 1921 yılında Karaman'da dünyaya gelir. Eğitim hayatına genel olarak bakıldığında; ilköğrenimini Karaman'da, ortaöğrenimini Konya'da, yükseköğrenimini ise 1946 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde tamamladığı görülür. Hocası Prof. Dr. Nihat Reşat Belger'in teşvik ve yardımlarıyla ihtisas stajı yapmak için 1950 yılında Fransa'ya gider. Fransa günlerinin ardından 1953 yılında Ereğli'de iç hastalıkları mütehassıslığı yapmaya başlar. Siyasî hayatının başlangıcı olarak da kabul edilebilecek Ereğli Belediye Meclisi üyeliğinden sonra 1957'den 27 Mayıs Askerî Müdahalesine kadar Ereğli Belediye Başkanlığı yapar.

Askerî müdahalenin ardından tekrar serbest dâhiliye mütehassısı olarak çalışmaya başlayan Sükan, 1960 yılında Türk belediyelerini temsil etmek amacıyla Strasburg'da yapılan mahalli idareler konferansına katılmıştır. Mehmet Faruk Sükan, 15 Ekim 1961'de Adalet Partisi'nden Konya milletvekili seçilerek meclise girmiş ve 27 Mayıs sonrası oluşan Millet Meclisinin beş döneminde de yer almıştır. 27 Mayıs'tan sonra kurulan Adalet Partisinde gerek parti içi görevleriyle gerekse hükümet üyelerinden birisi olmasıyla partinin öne çıkan siyasetçilerinden olmuştur. Bu çerçevede Adalet Partisi'nin Genel İdare Kurulu Üyeliği ve Genel Başkan Yardımcılığı görevlerinin yanı sıra Dördüncü Koalisyon Hükümetinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, 1965 seçimlerinden sonra kurulan Süleyman Demirel Hükümeti'nde de İçişleri Bakanlığı görevleri ile Türk siyasetinin 1960'lı yıllarında ön plana çıkmıştır. 1970 sonlarında parti içi muhalif fikirlerinin de etkisiyle Adalet Partisi'nden ayrılan Sükan, aynı zamanda kurucuları arasında da olduğu Demokratik Parti'de siyasî hayatına devam edecektir. Öyle ki siyasî hayatının bu döneminde 1977 seçimlerinden sonra Demokratik Partiyi Mecliste tek başına temsil ederek parti ile özdeşleşen isimlerden olacaktır. Sükan, siyasî hayatının son döneminde Bülent Ecevit'in CHP ağırlıklı koalisyon hükümetinde Devlet Bakanı ve Başbakan yardımcılığı görevlerinde bulunur ve 12 Eylül Askeri Darbesi'nden sonra da siyasetten çekilir.

Bu çalışmada 27 Mayıs Askeri Müdahalesi, 12 Mart Muhtırası ve 12 Eylül Askeri Darbesi'ne şahit bir şahsiyetin siyasî hayatı; arşiv belgeleri, hatıratlar, telif ve tetkik eserler, süreli yayınlar esas alınarak ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Faruk Sükan, Adalet Partisi, Demokratik Parti, Ereğli Belediye Başkanı, Zehir Hafiyeye.

* Dr. Öğr. Üyesi., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Karaman, erolyuksel@kmu.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, sevgisati@gmail.com

EDEBİYAT FİKRİYAT KÜLTÜR

Anadolu Sahası Türk Masallarında Tabuların Tespiti ve Tahlili: Karaman Örneği**Hasan SAVAŞ*****Özet**

Söz, tanrısal diyalektiğin ilk ve en önemli merhalesidir. Sözlü anlatım ise bu diyalektiğin bir ardıdır. İlk yasalar, sözlü anlatımla aktarılmış ve toplumlara bu sayede nizam verilmiştir. Bu bağlamda sözlü gelenek, aktarımın en önemli saç ayaklarından birisini oluşturmuştur. Sözlü gelenek içerisinde, kültürel sınırların belirlenmesi adına oluşmuş olan tabular önemli bir rol oynamıştır.

İnsanlığın ilk sözlü yasaları olarak kabul edilen tabular, toplumsal düzenin sağlanmasında, sosyal ilişkilerin düzenlenmesinde ve hiyerarşik yapının oluşturulmasında önem arz etmiştir. Bu ilkel yasalar, pek çok sözlü mahsulün içerisine girmiş ve bu sayede kuşaktan kuşağa aktarılma imkânı elde etmiştir. Bu sözlü mahsullerden birisi de masallardır. Genellikle masallar; inandırıcılık vasfı olmayan, mekân ve zamanın belirsiz olduğu, olağandışı olayları konu edinen, kahramanlarının olağanüstü nitelikler taşıdığı ve ders verme amacı güden anonim bir tür olarak nitelendirilir. Nitekim toplumların karanlık devirlerinden bu yana, yasal bir zemine sahip olan tabuların geniş kitlelere yayılabilmesi ve toplumsal bir düzlemde kabul görebilmesi için bilinçdışının yansıması olan masallara ihtiyaç duyulmuştur.

Karaman ilinin sınırları içerisinde derlenmiş *Bahtı Karalı Kız*, *Sarı Öküz* ve *Akıl Satarım* adlı masalların esas alınacağı bu çalışmada; öncelikle tabunun tanımı, tasnifi ve teşekkülüne dair düşünceler üzerinde durulacaktır. Daha sonra masalların tip numaraları, Anti Aarne ve Stith Thompson'un *The Types of the Folktale* adlı çalışması ile Wolfram Eberhard ve Pertev Naili Boratav'ın *Typen Türkischer Volksmärchen* adlı çalışmalarına göre verilecektir. Akabinde ilgili masallarda tabular tespit edilerek bunların motif numaraları, Stith Thompson'un *Motif Index of Folk Literature 1* adlı eserine göre belirlenecektir. Sonuç olarak, tespit edilen tabuların toplum içerisinde ne tür bir işlevsel kaideye sahip olduğu ve insanların ne için bu tabulara ihtiyaç duyduğu açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, masal, motif, tip, tabu.

* Doktora Öğrencisi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, hasansavass42@gmail.com

Karaman Efsaneleri Üzerine Bir İnceleme

Aziz AYVA*

Özet

Efsane; belirli kişi, yer ve olay hakkında anlatılan, inandırıcılık özelliği bulunan kısa nesir şeklinde bir halk anlatması olarak tanımlanabilir. Efsanelerde geçen olaylar gerçekmiş gibi kabul edilir ve bu özelliğiyle de çocuklar ve yetişkinler için bir eğitim vasıtası işlevi de görürler. Özellikle, içinden tespit edilen toplumun değer yargıları hakkında ipuçları barındırırlar. Efsaneler ayrıca sosyo-kültürel unsurları barındırması yönüyle, onomastik (adbilimi), tarih, mitoloji, sosyoloji, sanat tarihi, dinler tarihi, diğer halk bilimi alanları, vb. ile de ilişkilendirilerek beşeri bilimlere malzeme sunabilirler. Bildirimizde Karaman ve ilçelerinden tespit edilen efsaneler ile bunların eğitim, sosyoloji, tarih, onomastik, mitoloji ve diğer halk kültürü alanları ile olan ilişkileri ele alınacak ve beşeri bilimler içindeki yeri değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Efsane, onomastik, sosyoloji, tarih, mitoloji, halk bilimi.

* Dr. Öğr. Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, azizayva@hotmail.com

Bamsı Beyrek Hikâyesinin Karaman Varyantı: “Bengiboz ile Bey Böğürek”**Onur AYKAÇ* - Hüseyin AKSOY*****Özet**

Oğuzların destani anlatmalarını içeren Dede Korkut hikâyeleri, genel kabule göre, IX-XI. yüzyıllar arasında oluşum safhasını tamamlayıp bir müddet sözle taşındıktan sonra XV. yüzyılın sonlarında adı bilinmeyen biri tarafından yazıya geçirilmiştir. Yazılı metinden bağımsız olarak hikâyelerin sözlü kültürle taşınan kısmı ise, uzun yıllar Anadolu’da anlatılarak varyantlaşmış ve böylece üç hikâye özelinde yeni anlatmalar ortaya çıkmıştır. Bunlar “Tepegöz”, “Deli Dumrul” ve “Bamsı Beyrek” etrafında teşekkül eden hikâyelerdir. Tepegöz’ün hikâyesi hem kendi adıyla hem de “Kellegöz” ve “Yekegöz” adlarıyla, Deli Dumrul’un hikâyesi kendi adıyla, Bamsı Beyrek’in hikâyesi ise “Bey Böğürek, Bey Böyrek, Bey Barı, Ak Kavak Kızı, Babörek, Bolbörek, Bayram Bey” gibi isimler altında masal veya halk hikâyesi olarak hayat bulmuştur. Her üç hikâyenin içine de zaman zaman masal unsurlarının dâhil edildiği görülmektedir. Hatta Bamsı Beyrek anlatıları isimlendirilirken kimi zaman Beyrek’in atı Bengiboz/Benliboz dahi hikâyenin başlığına eklenmiştir.

Çalışmamıza konu olan Bey Böğürek hikâyesinin bugüne kadar Anadolu’da pek çok varyantı tespit edilmiştir. Karaman varyantı ise yaptığımız derleme çalışmasıyla gün yüzüne çıkarılmış ve Bey Böğürek hikâyesi külliyatı genişletilmiştir. 15 Nisan 1938 tarihinde Karaman’ın Sudurağı beldesinde dünyaya gelen İlyas Koçak, 16-17 yaşlarında çobanlık yaparken orta yaşlı bir çobandan bir kez dinleyip bir daha unutmadığı Bengiboz ile Bey Böğürek’in hikâyesini hafızasında taşıyarak, bu hikâyenin Karaman varyantını günümüze ulaştıran kişi olmuştur.

Bu çalışmada, Dede Korkut hikâyelerinden “Bamsı Beyrek” anlatması ile onun bir varyantı olan ve yakın zamanda Karaman’da derlediğimiz “Bengiboz ile Bey Böğürek” anlatması epizot yapıları bakımından detaylı bir incelemeye tabi tutulmuştur. Bahsi geçen iki anlatma üzerinde bilhassa eylem odaklı yapısal bir inceleme gerçekleştirilmiş; bunun sonucunda standan halk hikâyesine, hatta halk hikâyesinden masala geçişin izleri tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonunda “Bengiboz ile Bey Böğürek” anlatmasının tam metnine yer verilmiş olması, Karaman ağız araştırması çalışmaları için de önemli bir kaynak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut hikâyeleri, Bamsı Beyrek, Bengiboz ile Bey Böğürek hikâyesi, epizot yapısı, yapısal inceleme.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, onuraykac@kmu.edu.tr

* Arş. Gör. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, h.aksoy@kmu.edu.tr

Deli Dumrul Hikâyesi'nin Karaman Eş Metni

Abdullah TOPÇU*

Özet

Oğuzların İslamiyet'i kabul ettikleri dönemdeki maceralarını, yaşam tarzını ve hayat görüşlerini konu alan Dede Korkut hikâyeleri, Türk kültürü açısından önemli bir yere sahiptir. İçerisinde dil, edebiyat, gelenek, sosyal hayat, halk inanışları gibi pek çok alana yönelik bilgiler barındıran hikâyeler, Türk coğrafyası sözlü geleneğinde çeşitli isimlerle varlığını sürdürmüştür. Anadolu sahası sözlü geleneğinde ise bu hikâyelerden sadece Bamsı Beyrek, Tepegöz ve Deli Dumrul hikâyeleri canlılığını korumaktadır.

Dede Korkut Kitabı'nın Dresden nüshasında beşinci hikâye olarak yer alan ve sözlü gelenekte masala, türküye ve efsaneye dönüşerek; modern edebiyatta ise sinema, tiyatro ve öykü gibi edebî türlere uyarlanarak yaşamaya devam eden “Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Boyu” Karaman sözlü geleneğinde de yapı ve tür olarak değişmiş hâliyle anlatılmaktadır. Bu çalışmada Deli Dumrul hikâyesinin yazılı metni ile Karaman'da derlenen sözlü metin çeşitli yönlerden karşılaştırılarak iki metin arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılacaktır. Karşılaştırmalı yöntemin uygulanacağı çalışmada kullanılacak olan Deli Dumrul eş metni, Filiz Münüklü tarafından 1989 yılında Karaman'da Vahap Aras'tan derlenmiş olup Selçuk Üniversitesi Türk Halk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi 114 numaralı dosyada kayıtlı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut, Deli Dumrul, Karaman, Eş Metin, Karşılaştırma.

* Doktora Öğrencisi. a.topcu042@gmail.com.

Karamanoğlu Mehmetbey'in Dil Politikaları Söyleminde, Dil, Kimlik ve Ulus Bilinci**Ali CAN*****Özet**

Dilin salt bir iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda ulusal kimliğin sembolleri olarakta işlev gördüğü bilinmektedir. Dile sahip çıkmak "ulusal kimlik" e sahip çıkmaktır. Dil söylemi, dil bilincini ifade eder. Bu söylem veya bilinç ise gerçeklik inşa edicidir. Bir toplum zihinsel yapı, düşünsel kod açısından farklı bir zihin haritası demektir. Söz konusu farklılıkları ortaya çıkaran ve oluşturan ise dildir. Bu anlamda dil kültür ve kimlikte oluşturuca bir niteliğe sahiptir. Dil hem kimlik inşa edici hem de ulus kurucu bir nitelik ve işleve sahiptir. Dil, toplumların zihin haritası ve ötekenden en belirgin olarak ayıran ve sınır koyucudur. Dil, birey ve belli bir toplumun evreni ve yaşamı algılayış formatıdır. Her toplum dil ile yaşamını kodlar ve yine bu kodların çözümü ile çevreyi idrak eder. Bir toplumun dili, o toplumun hayata yüklediği anlam şemasıdır. İnsanlar "tabula rasa" olan zihinlerine algı organlarıyla çevrelerinden ve deneyimlerinden edindikleri bilgi ile zihinlerine kendilerine özgü bir dünya inşa ederler. Bu kurdukları dünya ışığında yeni öğrendikleri bilgileri ve çevrelerinde olup bitenleri değerlendirirler. Her toplumun zihinsel dünya oluşturma kodları farklıdır. Bu kod ve yapı bozulduğu zaman bireysel ve toplumsal kimlik de bozulur. Bu iddialar ve yaklaşımlar temelinde; bu çalışma, dil, kimlik ve ulus kavramları arasındaki nedensel ilişkinin irdelenerek öneminin görünür kılınmasını amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Dil, Kimlik, Ulus, Toplumsal Bilinç.

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu, Yeni Medya Bölümü, alicanmut@gmail.com

Türkçe Fermanı: Etnisite Kuramları Işığında Bir Değerlendirme

İbrahim SOLMAZ*

Özet

Tarihte yer almış tüm insan topluluklarının bir araya gelmesini sağlayan farklı etkenler bulunur. Kimi toplulukları coğrafi koşullar, kimilerini iktisadî amaçlar, kimilerini de *öyle olduğuna inanılan* kader birliği bir araya getirir. Kader birliği duygusunu sosyal bilimler literatüründe karşılayan kavram etnisitedir. İnsanlar, bazı ortak özelliklere/yönlere sahip oldukları diğer insanlarla bir arada olmaya yatkındırlar. Bu yatkınlık insanların kimlik tanımlarını şekillendirir. Bireylerin kendilerini nasıl ve hangi gruba ait olarak tanılandıklarını ifade eden kimlik, sosyal bilimlerin en önemli kavramlarından birisidir. Etnik kimlik ise kültürün, dilin, mitlerin ve sembollerin nesilden nesile aktarılmasıyla oluşan bir kimlik türünü karşılar. Bugün bir etnik-kimlik olarak Türk etnisitesinden bahsedebilmek mümkün olsa da bu etnik kimliğe ilişkin tanımlamaların farklı dönemler ve farklı coğrafyalarda her zaman için aynı unsurlardan oluştuğunu söylemek zordur. Bir diğer ifadeyle etnik kimlik olarak Türklük, tarihi serüveninde anlam bakımından önemli değişimlere uğramıştır. Soy, din ve vatandaşlık kavramları bu kimliğin tanımlanmasında farklı dönemlerde başat roller üstlenmiştir. Türk etnik kimliğinin bu soy temelli yorumundan din referanslı yorumuna geçiş serüveni içerisinde 13.yy. Anadolu'su önemli bir yere sahiptir. Bu yüzyıl Türk kimliğinde dini ve kültürel etkileşimi sağlayan Selçukluların sonunu hazırlamış, yine bu etkileşimin kurumsal olarak sürdürüldüğü Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna da zemin hazırlamıştır. Bu dönemde tarih sahnesine çıkan Karamanoğulları Beyliği ise bu etkileşimin kimliklerinde yapacağı dönüşümlere karşı muhafazakâr bir tutum sergilemiştir. Bu tutumun en bariz örneği Beyliğin Türkçe konusunda gösterdiği hassasiyette görülmektedir. Dönemin başta Anadolu Selçukluları ve devamında -kısmen- beylikler döneminde devlet idaresinde, ilim meclislerinde ve edebi muhitlerinde Arapça ve Farsça dillerinin yoğun bir etkisinin olduğu bilinmektedir. Karamanoğlu Mehmet Bey, Selçuklu başkenti Konya'yı zapt ettikten sonra Türkçeyi resmi dil ilan eden bir ferman yayınlamıştır. Bu çalışmada, söz konusu ferman, etnisite kuramları bağlamında değerlendirilerek, sadece dönemin şartlarında meydana gelen sorunları çözmeye yönelik pratik bir çözüm olmadığı, aynı zamanda etnik kimliğin muhafazasını sağlamayı amaçladığı savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etnisite, Türkçe Fermanı, Karamanoğulları Beyliği, Karamanoğlu Mehmet Bey

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ibrahimslmz@yandex.com.tr

Fatih Devrinde Yazılmış Karaman Eyaleti Vakıf Defterine Göre Karaman’da Lakaplar ve Unvanlar

Meryem ARSLAN*

Özet

Lakaplar ve unvanlar, ad bilimin konusudur ve ad bilimi içerisinde yapılan sınıflandırmalarda da kişi adları içerisinde ele alınır. Buna göre unvanlar künyevî adlar; lakaplar da yakıştırma veya takma adlar grubunda incelenir. Yaygın olarak sosyal kurumların etkisinde olmadan, asıl ada sonradan eklenerek yapılan ve kişinin herhangi bir özelliğinden dolayı verilen lakaplar ile bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumuyla ilgili olarak kullanılan ad veya sanlar olan unvanlar bir milletin ad verme özelliklerini tespit etmek, meslek gruplarını belirlemek için önemlidir. Çünkü lakaplar ve unvanlar, nüfus bakımından kalabalıklaşan kitlenin tanınması ve çağrılmasını kolaylaştırırken onu ortaya çıkaran milletin de düşünce yapısına, verilen adların doğuş kaynaklarına dair izler de taşır. Bu izlerin ortaya çıkarılması bir yandan halk biliminin temel amacı olduğu belirtilen *milletlerin atasını bulma* konusuna ve *atalarımız hakkında yeteri kadar bilgimiz var mı* sorularına cevap vermeyi sağlarken bir yandan da ad bilime, kişi adları ile kültür ilişkisine, dönemde yer alan meslek ve iş gruplarının ortaya çıkarılmasına katkılar sağlayacaktır. Böyle bir amaca bir nebze olsun veri sunmak için Fatih devrinde yazılmış Karaman Eyaleti Vakıf Defteri’nde yer alan lakaplar ve unvanlar incelenmiştir. Bu cümleden de anlaşıldığı gibi çalışmanın malzemesini Karaman Eyaleti Vakıf Defteri (Fatih Devri) oluşturmaktadır. Çalışmanın yönteminde nitel araştırma yöntemlerinin bir parçası olan tarama yönteminden yararlanılmıştır. Ortaya çıkarılan veriler de tasnif edilmiştir. Çalışmanın başta Karaman iliyle ilgili yapılacak lakap ve unvan çalışmaları olmak üzere Türkçedeki bu alanla ilgili çalışmalara tarihî belgeler boyutuyla katkı sağlaması umulmaktadır.

Çalışmada akrabalığa, mensup olunan ülke veya şehre, maddi duruma, fiziksel ve davranışsal özelliklere bağlı lakaplar elde edilmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan unvanlar da *hacı, hoca, sultan, dede, ece, emir, kadı, fakı, muhtesip, gazi/alp gazi, han, hatun, hatip, hazinedar, kapıcı, çeşnigir, katip, mahdum, mevlânâ, muid, nedim, paşa, pir, sipahi, sofı, subaşı, seyyid, şeyh*’dir.

Anahtar Kelimeler: Karaman İli, ad bilimi, kişi adları, lakaplar, unvanlar

* Dr. Öğr. Üyesi. Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, ameryem@ohu.edu.tr

Molla Fenari'nin Tefsir İlmine Yaklaşımı

Duran Ali YILDIRIM*

Giriş

Tefsirin tanımı, mahiyeti ve bir disiplin olduğu konusu âlimler arasında tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmaya katılan ve kendisinden önce yapılan tefsir tanımlara eleştiri getiren âlimlerden birisi de sekizinci asır Osmanlı dönemi âlimlerinden Molla Fenarî'dir. Fenarî Tefsirin bir ilim olduğu konusunu tartışmaya açmakta ve tefsir disiplininin kendisine ait genel kaidelerinin olmadığını, külli kaideleri olan Fıkıh ilminden yararlanarak bu eksikliğini tamamlamadığını iddia etmektedir.

Fenarî, tefsir ilmine dair yazmış olduğu Aynu'l-Ayân isimli Fatiha tefsirinin mukaddimesinde tefsirin tanımına, sınırlarına, cevazına, faziletine, istifade ettiği ve ilişkili olduğu ilimlere değinmektedir. Molla Fenarî İbn Sina'nın mantığı ve Râzî'nin felsefesi üzerinden tefsire bir tanım getirmeye çalışmakta, Kur'an lafzının manasını tespit ile murad-ı ilâhînin tespitinin yeterli olmayacağını iddia etmekte bir anlamda işarî tefsire bir kapı aralamaya çalışmaktadır. Pek çok İlmi alana hâkimiyeti ve entellektüel yaklaşımlarıyla Osmanlı ilim, fikir ve düşünce sistemi ile medrese müfredatına etkisi bakımından üzerinde araştırma yapılması gereken âlimlerden birisi olan Molla Fenarî tasavvufî yönüyle de dikkatleri üzerine çekmiştir.

Bundan hareketle Molla Fenarî'nin Tefsi ilmine yaklaşımını ele almayı uygun bulduk ve bu çalışmayı yapmaya kara verdik. Amacımız Fenarî'nin tefsiri nasıl tanımladığını, kendisinden önce yapılan tefsir tanımlarına neden eleştiri getirdiğini ve Tefsiri bir disiplin olarak tanımayışının nedenlerini ortaya koymaya çalışmak olacaktır.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, daliyildirim@kmu.edu.tr

Şeyh Ali Semerkandi

Ali ŞAHİN*

Özet

Bu çalışma, bir zamanlar Karaman’da yaşamış olan ve Karaman’ın ilim merkezi haline gelmesinde önemli rol oynayan Şeyh Ali Semerkandi’nin hayatını konu almaktadır. Osmanlı Devleti’nin kuruluş döneminde Anadolu’da yaşayan Seyyid Alaeddin Ali Semerkandi Hazretleri Peygamber Efendimizin (s.a.v.) soyundan gelmektedir. Seyyid olup doğum yeri Semerkand’dır. Künyeleri ise şu şekildedir; Seyyid Alaeddin Ali bin Yahya es-Semerkandi, Şeyh Aliyy-i Semerkandi, Seyyid Alaeddin Ali Karamani, Şeyh Ali Semerkandi olarak resmi kaynaklarda geçmektedir. Hayatı ile ilgili kaynaklarda yeter düzeyde bilgi olmayan Türk müfessiri Alâeddin es-Semerkandî, Mâverâünnehir’den Orta Anadolu’ya göç etmiş ve Lârende (Karaman) kasabasına yerleşmiştir. Vefatına değin burada yaşamıştır. Rivayetlere göre 150 yaşlarında iken yine burada vefat ettiği için Karamânî nisbesiyle de anılmıştır. Semerkandî’nin şahsî hayatına ilişkin var olan bilginin hemen hemen hepsi Menâkıbnâme’de anlatılanlardan oluşmaktadır. Bundan başka, Osmanlı kronikleri ile biyografi eserlerinde adından nadiren ve oldukça muhtasar biçimde söz edilir. Her ne kadar mezarı Karaman şehri içinde olduğu sanılıyorsa da, ölüm yeri Karaman (Larende) değildir. O zamanlar Karaman’a bağlı olan Zeyne Kasabasıdır. Karaman’daki Kazalpa (Gazi Alp) semtindeki külliye, Şeyh Ali Sultan’ın Larende’de kaldığı zamanlardaki zaviyesi ve makamıdır. Bu külliye mezarı bulunan Şeyh Ali, Şeyh Ali Sultan’ın soyundan olan ve hicri 1008 yılında ölmüş olan ve Hazreti Pir’in adının andaç verildiği torunlarından birisidir. Şeyh Ali Semerkandi’nin en bilindik eseri “Bahrül Ulum” isimli tefsir kitabıdır. Genel anlamda rivayet metoduyla kaleme alınan bu eserde ünlü müfessirlerin tefsirlerinden nakiller yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ali Semerkandî, Karaman, Bahrül Ulum, Menakıbnâme.

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, alisahin@kmu.edu.tr.

Selimnâmelerde Karaman

Vesile ALBAYRAK*

Özet

Osmanlı dönemi Türk edebiyatında dönemleri ele alınan padişahların adını taşıyan eserler ayrı bir grup oluşturmaktadır. İlk defa Yavuz Sultan Selim devrinde ortaya çıkan bu ad verme geleneği onun adıyla anılan tarihler ortaya koymuş, bu eserler “Selimnâme” olarak adlandırılmıştır. Ancak Kanuni Sultan Süleyman ve II. Selim’den sonra birkaç istisna dışında bu gelenek devam ettirilmemiştir. Büyük bir kısmı oğlu Kanuni Sultan Süleyman zamanında yazılan Selimnâmeler kısa süren saltanatı döneminde büyük başarılar elde eden Yavuz Sultan Selim’in hayatına ve bu devir olaylarının tespitine ışık tutmaktadır.

Larende adıyla bilinen, Hititler, Frigyalılar, Persler, Bizanslar, Moğollar dönemlerini yaşayan ve yüzyıllar boyunca güç mücadelelerine sahne olan Karaman,1468’de Karamanoğulları üzerine yürüyen Fatih Sultan Mehmed’in Konya’ya girişinden birkaç yıl sonra Ankara’ya ilerleyen Karamanoğlu Kasım Bey’in durdurulması emri neticesinde 1471 yılı baharında Veziriâzam İshak Paşa tarafından alınarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. Beyliklerin en güçlüsü olan Karamanoğulları Beyliği’nin yıkılmasının ardından Konya’nın bir günlük güneyinde yer alan Karaman, Konya vilayetine bağlı bir sancak merkezi haline gelmiştir.

Konya, Niğde, Aksaray, Ankara, Nevşehir, Kırşehir, Antalya olmak üzere geniş bir coğrafyaya yayılmış bir medeniyet merkezi ve köklü tarihi bir geçmişe sahip olan Karaman, Osmanlı Devleti’nin ilk iki yüz yıllık gelişmesine ciddi katkılar sağlayan dört Beylerbeyilikten biri olmuştur. Bu döneminde mütevazı bir Anadolu şehri olup Karamanoğulları dönemindeki ihtişamını sürdürmemişse de Osmanlı tarihinde adından yine sıkça söz ettirmiştir.

Çalışmamız 16. yüzyılda Şahkulu İsyanı, Yavuz Sultan Selim’in babası ve kardeşleri ile giriştiği taht mücadelesi ve İran Seferi gibi daha pek çok olayı işleyen Osmanlı tarih ve edebiyatının önemli eserlerinden olan Selimnâmelerde köklü bir medeniyet merkezi olan Karaman’ın anlatımını esas almaktadır.

Anahtar Kelimeler:Yavuz Sultan Selim, Selimnâme, Kültür merkezi, Karaman

* Dr. Öğr. Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, albayrak_vesile@hotmail.com

Karaman İli'nin Bir Ulu Çınarı, İlim ve İrfan Kaynağı, Vesiletü'n Necat Yazarı Süleyman Çelebi

Mustafa KESKİN*

Özet

Yaygın adıyla “Mevlid-i Şerif” diye bildiğimiz “Vesiletü'n Necat”ın yazarı Süleyman Çelebi 1350’li yıllarda, Osmanlı Devleti’nin payitahtı olan Bursa’da doğmuştur. Belirlediğimiz kıt bilgilere nazaran O’nun kuruluş devri vezirlerinden Nizameddin Ahmet Paşa’nın oğlu olduğunu söyleyebiliriz. Nizameddin Ahmed Paşa’da, malum ve meşhur Şeyh Edebalı’nın torunudur. Babası Ahi Mahmud’dur ki, ilmiyedendir ve İznik Süleyman Paşa medresesinde müderristir. Muhyiddin İbnü-l Arabî’nin “Fususül-Hikem”inin şarihidir.

Soyağacının, Osmanlı hanedanının doğuşunda Gazi Osman Bey’in el aldığı kendisine bir kaza kılıcı kuşandırdığı, muhtemelen bir ahi şehri olan Şeyh Edebalı’ye gelince, O’nun 1270’li yıllarda Orta Anadolu’da putperest Moğollar’a karşı ayaklanmaların olduğu, bu ayaklanmaların Moğollar tarafından acımasızca bastırıldığı zamanların birinde yarenleriyle beraber Batı uç bölgesine, Bitinya’ya göç ederek, Bilecik’te, şehre hakim bir tepede zaviyesini kurarak irşad ve gaza faaliyetine başladığını biliyoruz. Buna binaen, Mevlid-i Şerif müellifinin an-asıl Karaman ilinden olduğunu söyleyebiliriz.

Selçuklular zamanında Anadolu’nun mülki taksimatı, sonraki asırlarda da devam ettirilmiştir. Merkezi Konya olan Karaman beylerbeyliği 1468’de kurulmuştur, ama bu adla Selçuklular zamanında da vardı ve Moğol egemenliğine karşı başkaldırıların merkezi ve kurulan Türk beyliklerinden biri olarak vücut bulmuştu. Karaman İli’nden olanlara da “Karamanlı”, ayrıca Karaman bölgesinin Türkçe konuşan Rum- Ortodoks ahalisine de denirdi. Karaman İli, Kapadokya tema’sı ile birlikte, Anadolu’da Roma- Bizans medeniyetinin güçlü merkezlerinden biriydi ve Selçuklular zamanında Türk-İslam medeniyetinin de üssül-harekesi oldu. Karaman İli’ni oluşturan Konya, Kayseri, Niğde, Aksaray, Kırşehir ve Larende, Selçuklular tarafından birer kültür ve medeniyet merkezleri olarak yeniden inşa edildiler. Anadolu beylikleri Türkçeyi resmi dil olarak benimsediklerinde, bu öncülüğü Karaman İli’nin bilgeleri yaptılar. Kırşehirli Âşık Ali Paşa, bu topraklarda ilk defa Türkçe “Garibname”sini yazmış, “Türkmen Kocası”, “Bizim Yunus”un “Risal-i Nushiyye”si ve Süleyman Çelebi’nin “Vesiletün Necat”ı Türkçeyi adeta semavileştirmiş, medeniyet semamızın burçlarında dalgalanan bayraklardan biri kılmışlardır. İslam dünyasının her tarafında İslam Peygamberi’nin hayatını en mükemmel olarak anlatan, O’nu Türkçe terennüm eden, gönül tahtımıza yerleştiren Süleyman Çelebi’yi, Mehmet Akif merhumun ifadesiyle “Süleyman Dede”yi böyle bir bilgi şöleninde arzetmek cesaretini kendimde buldum ve bu sunumu bir vecibe edindim. Unutmayalım ki, Süleyman Çelebi ve emsali, Karaman İli’nin fikir çınarları, bu topraklar üzerinde, Anadolu’da ve Osmanlı cihan Devleti zamanında hâkim olduğumuz, hizmet sunduğumuz coğrafyalarda inşa ettiğimiz Türk-İslam medeniyetinin ruhunu, Allah- kainat-insan anlayışımızın esaslarını kuran abide şahsiyetlerdir.

“Ümmetin olduğumuz Devlet yeter,

Hizmetin kıldığımız İzzet yeter.”

Anahtar Kelimeler: Süleyman Çelebi, Vesiletü'n Necat, Mevlid-i Şerif, Karaman.

* Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü E. Öğretim Üyesi, mkeskin@erciyes.edu.tr (533 337 86 36)

Karamanlı Nizâmî Divanı’nda Sosyal Hayatın İzleri

Aslıhan ÖZTÜRK*

Özet

İçinde yaşadığı toplumun bir parçası olan sanatçı yaşadığı dönemden bağımsız düşünülmemeyeceği için sanat eserleri tabii olarak çağlarından izler barındırır. Edebî metinler de içinde yaşanılan toplumu beslediği gibi sosyokültürel hayatın dinamiklerinden de beslenir.

Önceleri sosyal hayattan kopuk olmakla itham edilen divan şiiri üzerine yapılan ilmî çalışmalar, bu suçlamaların yersiz olduğunu göstermektedir. Divan şiirinde mahallî unsurların varlığı yalnızca 18 ve 19. yüzyıllarda değil 15. yüzyılda dahi izlenebilmektedir. 15. yüzyıl şairlerinden olan Karamanlı Nizâmî’nin Divan’ı bunun güzel örneklerinden biridir. Bu çalışmada Karamanlı Nizâmî Divanı’nda giyim-kuşam, yeme-içme, çeşitli âdetler-inanışlar gibi sosyal hayatın muhtelif yönleri irdelenmiştir.

Aslen Karamanlı olan Nizâmî, ilköğrenimini babasından aldıktan sonra genç yaşta yetişmesi için İran’a gönderilir. Arapça ve Farsça şiirler yazabilmesinden bu dilleri iyi şekilde öğrendiği sonucu çıkarılabilir. Türkçe yazdığı şiirleri, bilhassa Ahmet Paşa, Necati, Ahmedî ve Şeyhî gibi 15. yüzyıla damgasını vuran şairlere yazdığı başarılı nazireleri oldukça dikkat çekicidir.

Nizâmî’nin yaşadığı dönem siyasi anlamda istikrarsız bir dönemdir. Fatih Sultan Mehmed’in Karamanoğulları Beyliği’ne son verdiği sırada Nizâmî Mahmud Paşa vesilesiyle İstanbul’a davet edilir. İstanbul yolunda genç yaşta vefat eder.

Bu çalışmada Nizâmî Divanı’ndaki şiirlerden yola çıkılarak devrin sosyal hayatı izlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Divan şiiri, sosyal hayat, Karamanlı Nizâmî, sosyal ve kültürel unsurlar.

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, aslihanozturk@kmu.edu.tr

Karamanlı Aynî Divanında Atasözleri ve Deyimler

Kamil Ali GIYNAŞ* - Yusuf ATASEVEN*

Özet

Genel kural özelliği taşıyan, kalıplaşmış biçimleri bulunan herkesçe benimsenmiş özlü sözler anlamına gelen atasözleri ve çekici bir anlatım özelliği taşıyarak çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı olan kalıplaşmış söz grubu demek olan deyimler, bir dilin zenginliğini gösteren önemli unsurlardandır.

Sözlü gelenekle başlayan edebî ifade, yazılı kültür ürünleriyle daha önemli hale gelmiş, anlatılmak istenen durum en kuvvetli şekliyle aktararak yüzyıllar boyunca gelişimini sürdürerek devam etmiştir. Osmanlı şiirinin “sözü en kısa ve en açık biçimde aktarmak” meselesinden hareketle atasözleri ve deyimler, şairlerin en çok faydalandıkları yardımcı ifade kalıpları olmuşlardır. Özellikle XV. yüzyılda Necâî'nin üstadı olan Sâfî mahlaslı Cezerî Kâsım Paşa'nın önderliğinde başlayan bu ifade biçimi Necâî, Âhî, Avnî gibi dönemin şairleriyle devam ettirilmiş, sonraki yüzyıllarda kullanımını güçlenerek sürdürmüştür.

Divan şiirinde atasözleri ve deyimlerin kullanımı aslında bize bu şiirin halktan, halkın geleneklerinden, konuştuğu dilden, merâmî anlatma biçiminden, o dilin söz varlığından da uzak olmadığını göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Bu yönüyle bu tür çalışmaların yapılması dilimizin söz varlığının zenginliğini delilleriyle ortaya koymak açısından mühim olduğu gibi, şiirimizin/şairimizin toplum hayatıyla olan ilişkisini irdelemek bakımından da üzerinde durulması gereken konulardandır.

Çalışmamıza konu olan Aynî, XV. yüzyılda yaşamış, Cem Sultan'la yakın bir ilişki içerisinde olan Karamanlı bir Cem şairidir. Gerek bu topraklarda yaşamış olması gerekse sultana yakınlığı açısından ilgi alanımıza giren şairin divanını inceleyerek dönemin söz varlığı üzerinde değerlendirmelerde bulunarak eserinde geçen atasözleri ve deyimleri tespit etmeye çalışacağız. Çalışmamızın bu coğrafyada dilde nasıl bir gelişme/değişme olduğunu tespit etmek adına tek başına belirleyici olmasa da önemli bir katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Karamanlı Aynî, atasözü, deyim, Cem Sultan, Divan şiiri.

* Dr. Öğr. Üyesi., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, kagiynas@kmu.edu.tr

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ysfataseven@kmu.edu.tr

Bir Arayış Diyarı Olarak Karaman: Mustafa Kutlu’nun *Nur* Adlı Hikâyesinde Karaman’da Kendini Aramak

Kudret SAVAŞ*

Özet

Türkçenin başkenti olarak kendine müstesna bir yer edinen Karaman, aynı zamanda insanın kendini arayışının bir biçimi olarak kabul edilebilecek tasavvuf tarihi bakımından da önemlidir. Mevlana da kendini Konya’ya götüreceği içsel yolculuğun tarihsel duraklarından biri olan Karaman’da yıllarca yaşamıştır.

Karaman, hayatının baharında olan bir gencin kendini keşfetme, Allah’a ulaşmayı amaçlayan arayışının tezahür ettiği bir coğrafyanın adı olarak asırlardır bu niteliğini korumaktadır.

Bu nitelik elbette yalnızca Mevlana’ya ait bir özellik değildir. Modern çağda da Karaman, insani savruluşları derinden hisseden Nur’un kendini bulmak için adeta bu şehre hicret etmesiyle bir kez daha bu yönüyle edebi bir esere konu olmuştur. İç huzurunu bulmak için çırpanan modern insanın timsali olan Nur’un, Karaman’ın adı bilinmeyen bir köyündeki dergâhta yaşadıkları oldukça ilginçtir. Mustafa Kutlu’nun *Nur* Adlı hikâyesinin kahramanının yaşadıkları, insanın iç arayışının modern öykücülük diliyle anlatımıdır. Çalışmanın amacı, modern bireyin kendi iç âlemine çekilişinin, mücadelesinin öyküsünü Karaman’ın adı belirsiz bir köyünde yaşadıklarıyla dile getiren Nur’un ve mücadelenin mekânı olan Karaman’ın incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, tasavvuf, Mustafa Kutlu, Nur, huzur.

* Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Bölümü, kudretsavas@gmail.com

Abdullah B. Durmuş Fakih Karamanî'de Tasavvufî Düşünce**Birol YILDIRIM*****Özet**

Fakih Karamanî, Kara Abdüllatif ve Siyahser lakaplarıyla da bilinmekte olan bu zât, XVI. asırda yaşamış önemli müellif mutasavvıflardandır. Tasavvufî mevza türünde "Âdâbü'l-Menâzil" ve "Mi'râcü'l-Müşâkîn ve Minhâcü'l-Müttakîn" adlı iki esere imza atmıştır. vardır. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Yaşadığı dönem de meşhur Türkçe eseri Âdâbü'l-menâzil'in ketebe kayıtlarına dayanarak tespit edilmiştir. Süleymaniye Ktp., Hüseyin Paşa, nr. 290'da bulunan bu nüshanın ketebesi 985/1577 tarihlidir.

Müellifin kaleme aldığı *Âdâbü'l-menâzil* adlı eserini aile ahlakına hasretmiştir. Eserin mukaddimesinde kendisine hayırlı bir eş ve sâlih evlât nasip etmesi için Allah'a dua ettiğini ve bu duanın kabul edildiğini dile getirerek söze giren Karamanî, eserini yazış sebebinin şöyle açıklar: İlim irfan sahibi bir aileye mensup eşi zaman zaman eve gelen misafir hanımları gücü nisbetinde irşada çalışır. Fakat bu hususta kendisine rehberlik edecek, geniş bilgiler sunacak müstakil bir eserin bulunmayışından şikâyet eder. Bunun üzerine müellif, bu alandaki ihtiyaca cevap vermek için birçok kaynaktan yararlanarak *Âdâbü'l-menâzil*'i kaleme aldığını söyler. Bu eserde seçkin bir ev kadınının vasıfları, eşler arasındaki karşılıklı hak ve vazifeler, aile fertlerinin rahatlıkla barınabilmeleri, ayrıca ailede ahlâk ve edep kurallarının yaşatılabilmesi için bir evde bulunması gerekli maddî şartlar ile ebeveyn-evlât münasebetleri ve hocalara saygı gibi pedagojik konular işlenmektedir. Eserin bilinen yazma nüshaları, İstanbul Üniversitesi (TY, nr. 199, 2717, 7161, 7181, 7201), Süleymaniye (Hacı Mahmud Efendi, nr. 1564; Pertevniyal, nr. 449) ve Nuruosmaniye (nr. 2269) kütüphanelerindedir.

Abdüllatif Efendi'nin kaynaklarda adı geçen bir diğer eseri ise "*Mi'râcü'l-müşâkîn ve minhâcü'l-müttakîn*"dir. Eserin bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde Esad Efendi, nr. 1722'dedir. Müellif bu eserinde, seyrüsülûk esnasında aşılması gereken mânevî menzil ve makamları, klasik tasavvuf kaynaklarında yer alan usûl-i aşere tasnifi içinde incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Fakih Karamanî, "Âdâbü'l-Menâzil", "*el-Meslekü bi-Mi'râcü'l-Müşâkîn ve Minhâcü'l-Müttakîn*", Tasavvuf.

* Dr. Öğr. Üyesi. Kastamonu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Tasavvuf Bölümü, birolyildirim97@hotmail.com

Mânilere Toplumsal Eleştiri Bağlı Bir Yaklaşım: Karaman Örneği

Sezai DEMİRTAŞ*

Özet

İçerisinde hayata dair hemen her olgunun yer bulabildiği mâniler, halk şiirinin en yaygın biçimlerinden biridir. Mânilerin sahip olduğu bu ifade zenginliğinde, farklı konu ve unsurların bir arada yer aldığı görülmektedir. Mânilerde karşılaşılan konulardan biri de toplumsal eleştiridir. Söyleneceklerin bazen açık bir şekilde bazen de "kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla" mantığıyla hareket edilerek ifade edildiği mânilerde; gelin kaynana/kaynata ilişkileri, gurbet, ayrılık, başlık parası, ölüm, askerlik gibi olguların yanında kıskançlık, ara bozuculuk vb. gibi toplum tarafından hoş karşılanmayan tutum ve davranışlar da eleştiri konusu olabilmektedir.

Tarih öncesi çağlardan günümüze uzanan süreçte Anadolu'daki önemli yerleşim yerlerinden olan Karaman, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, gerek tarihî gerekse kültürel olarak köklü bir geçmişe sahip illerden biridir. Karaman'dan derlenmiş mânilerin toplumsal eleştiri odaklı bir okumaya tabi tutulacağı bu bildiride, toplum yaşamından mânilere yansıyan eleştiri unsurları ortaya konulacak ve bu veriler ışığında mânilerin toplumsal eleştirinin aktarımı ve ifadesi için uygun olup olmadığı tespit edilecektir.

* Doktora Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, demirtassezai@gmail.com

Karamanlı Ahmet Necati Yeni el ve Hüseyin Kayapınar'ın *Âhir Zamân Hadîsleri* Eserinin Tercümesindeki Arapça ve Türkçe Benzetmeler

Emad Abdelbaky ALY* - Serkut Mustafa DABBAGH*

Özet

Benzetme, fikir aktarımında ve anlamların ifade edilmesinde çok önemlidir. Ayrıca benzetmelerin dil öğretim çalışmalarında da çok önemli bir yeri vardır. Konuşmacı veya dinleyici arasında benzetmenin kullanılmadığı bir iletişim mümkün olmaz. Çünkü benzetme önemli bir izah aracıdır. Hem Arapçada hem de Türkçede iki dil arasında uyumlu benzetmeler olmasına rağmen, uyumlu olmayan benzetmeler daha fazladır. Uyumlu olmayan benzetmelerin çok olması dil öğrenmeye yeni başlayan kişinin benzetmeleri karıştırmasına ve anlamamasına sebep olmaktadır. Böylece ana dilinin mantığı ile yabancı dilde cümle kurmaya çalışmaktadır. Konuşmacı anadiline uygun bazı benzetmeler yaptığında dinleyicide anlayış eksikliği ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple öğrenci anlaşılmayan veya mantıksız cümleler kurmaktadır.

Araştırmada, analitik tanımlayıcı yöntem izlenmiştir. Bu yöntemle göre Karamanlı Ahmet Necati Yeni el ve Hüseyin Kayapınar'ın *Âhir Zamân Hadîsleri* eserinin tercümelerindeki Türkçe ve Arapça arasındaki benzetmelere örnekler verilmiş, bu benzetmelerin iki dil arasındaki uyumu incelenmiştir. Yeni el ve Kayapınar, birçok kitabı Arapçadan Türkçeye tercüme etmiştir. Bunlardan bazıları Süneni Ebi Davud ve Nidau'l-Muminin fi'l-Kur'ani'l-Kerim'dir.

Araştırmanın önemi, günümüzde Araplar ve Türklerin ortak bir dini paylaşması, coğrafi ve kültürel yakınlığın olması bunun neticesinde bu iki dil arasında ortak pek çok kelime ve terkinin bulunmasıdır. Ancak bu büyük benzerliğe rağmen birçok farklılık da vardır bu farklılıklara dikkat edilmediği takdirde konuşmacı hataya düşebilir ve yanlış anlaşılmalara ortaya çıkabilir.

Bu araştırma, Ahmet Necati Yeni el ve Hüseyin Kayapınar'ın tercümelerinde geçen benzetmelerin Arapça aslındaki benzetmelere odaklanılarak kelime ve cümle örneklerinin nasıl oluşturulduğunu sunmaktadır. Araştırma önsöz ve iki bölümden oluşur. Ön sözde benzetmenin önemli tanımları ve unsurları açıklanmaktadır. Birinci bölümde Arapça ve Türkçe arasındaki benzetmelere örnekler verilmiştir. İkinci bölümde ise bir dili öğrenirken benzetmeyi anlamada geçerli olan yeni metotlar önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil, Benzetme, Karaman, Cümle, Arapça, Türkçe

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü (Arapça) emadaly@kmu.edu.tr

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü (Arapça) smustafa@kmu.edu.tr

Nelik ve Gerçeklik Temelinde -Merkezden Çevreye- Karaman/Lı/Lık Kimliği Üzerine Bir Çözümleme

Bayram DALKILIÇ*

Özet

Düşüncenin oluşmasında ve sosyal bilincin gelişmesinde kimlik ve kimlik üzerine bir bilinç inşa etmek temel argüman olmakta ve önemini korumaktadır. Kimlik üzerine bir bilinç inşası, öncelikle nesnenin, neliği ve gerçekliği temelinde gerçekleşir. Toplumda alt kültür ve üst kültür inşasında kimlik inşası oldukça önemlidir. Aynı şekilde gelenek ve göreneklerin nesilden nesile aktarılmasında da kimlik inşası korunarak başarılı olunabilir.

İnşası Karaman Bey adı ve varlığı temelinde oluşan Karaman/Lı/Lık kimliğinin -sadece sözde kalmayıp, zihinde bir fikir olarak doğup zihni bir varlık ve bu varlığın adı yalnızca ad olarak kalmayıp neliği bulunan bir varlığın bir kavramın, bir nesnenin, bir insanın zihin dışında bir varlık olarak- onun şahsı üzerinde bir gerçeklik inşasının oluştuğunu ve çevreye doğru yayıldığını da görürüz. Bu bağlamdan baktığımızda da merkezde özellikle Toros dağları, Göksu vadisi, Karacadağ, Ermenek düzleminde baktığımızda tarihin de verdiği kimlikle Karaman beyden başlamak üzere, Karamanoğlu (Mehmet bey), Karamanoğulları, Karaman Beyliği, Karaman şehirleri, Karaman Ülkesi, Karamanlı/lar, pek çok ülkede ve şehirde bulunan Karaman mahalleleri olarak merkezden çevreye doğru yatay ve dikey biçimde Karamanlı/lık kimliği oluşmuş, korunmuş ve günümüze kadar korunagelmiştir.

Tarihî akışta göçlerle gelen sıkıntılı süreçte bile bu kimlik merkezinde tarihî ve varoşsal gerçekliğin inşasının sürdürüldüğü gerçeğiyle karşılaşırız. Resmî bağlamda Karaman adının Larende'ye ad olarak verilmesi de Karamanlılık kimliğinin inşasında ve sürecin işletilmesinde, belki çevreden merkeze ad olarak iade edilme anlamında dikkat çekici olarak yorumlanabilir.

Karaman/Lı/Lık kimliğin tezahürleri, varlık, bilgi, olay, olgu, yaşayış, davranış, gelenek, görenek temelinde "Karaman/Lı/Lık" olarak bedene bürünmüştür. Bu bürünmenin oluşmasında ve sürdürülmesinde Karaman/Lı/Lık kimliği taşıyanların bizzat kendisi kadar Karaman/Lı/Lık kimliği taşıyanlara olan dışarıdan yaklaşım da kültürel anlamda Karaman/Lı/Lık hakkında bilgi oluşturup yayılmasında etken olmuştur. Bildirimizin temel konusu bu olmamakla birlikte Karamanlılık kimliği ve bilinci çerçevesinde birkaç örnek vereceğiz.

Bildirimizde Karaman/Lı/Lık Kimliği, merkez ve çevre anlamında salt bir coğrafya temelinde değil; coğrafyayı aşan bir insan, mantık, tarih, siyaset ve kültür felsefesi çerçevesinde ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Karaman Bey, Karamanoğlu, Karamanlı, Karamanlılık.

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, bdalkilic@konya.edu.tr

Ermenekli Mustafa Saffet'in Dönemindeki Toplumsal Değişime İlişkin Görüşleri

Yakup AKYÜZ*

Özet

Ermenekli Mustafa Saffet Osmanlı'nın son dönemlerinde medreselerden yetişmiş bir din âlimidir. Din âlimi olmasının yanı sıra dönemindeki değişen Osmanlı toplum ve devlet yapısına da duyarsız kalmamıştır. Mustafa Saffet döneminde çıkan Beyanül' Hak adlı dergide eleştirilerini ve önerilerini ortaya koymuştur.

Mustafa Saffet yazmış olduğu dergide modernlik olarak sunulan değişim ile gelenek arasında kalan sıkışmış toplumsal yapılara gelenek tarafında kalarak yer vermiş ve eleştirmiştir. Bu bağlamda eleştirilerinden siyasal iktidar, toplum, yenilikçi denemeler düşünceler eleştiriye tabi tutulmuştur. Mustafa Saffet makalelerinde eğitim, sosyal yaşam, tiyatro vb. alanlarda itirazlarını sunmuştur. Özellikle de makalelerinde din ve dine bağlı toplumsal değişimler ilgisini çekmiş, bu konularda fikirlerini beyan etmiştir. O, bulunduğu dönemin toplum yapısına, niçin sorusu bağlamında cevaplar üretmeye çalışmıştır.

Bildirimizde onun Beyanül' Hak adlı dergide yazmış olduğu yazılar ışığında siyasal ve sosyal alanda yapmış olduğu eleştiriler ele alınıp değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Saffet, Eğitim, Öğretmen

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Din Bilimleri, yakupakyuz70@hotmail.com

Arap Basınında Karaman

Orhan OĞUZ* - Emad Abdelbaky ALY*

Özet

Türkiye’de son yıllarda çok önemli ekonomik ve siyasi gelişmeler sağlanmıştır. Bu gelişmeler bütün dünyada olduğu gibi Arap dünyasının da ilgisini çekmektedir. Buna bağlı olarak Arap ülkeleri ile olan ticaretin geliştiği, Arap ülkelerinden Türkiye’ye gelen turist sayısında önemli bir artışın olduğu gözlemlenmektedir.

Karaman Türkiye’nin tarihi çok eskilere dayanan bir ilidir. Karaman’da Bizans, beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait birçok tarihi eser bulunmaktadır. Özellikle kültür turizmine elverişli bir yapısı vardır. Aynı zamanda sanayisi ile de ön plandadır. Gıda ve tarım üzerine sanayi kuruluşları bulunmaktadır. Bu kuruluşların yurt dışına ihracatları bilinmektedir.

Bir şehrin yabancı basında yer bulması o şehrin uluslararası düzeyde tanınıyor olduğunu göstermektedir. Bu da o şehrin turizm ve ekonomisine katkı sağlamaktadır. Araştırmamızda Karaman ilinin Arap basınında ne kadar yer bulduğu incelenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, ticaret ve turizm alanında ne kadar tanındığı ortaya konulmuş, bu konuda bazı teklifler sunulmuştur.

Araştırmada yöntem olarak öncelikle bazı Arap devletleri seçilmiştir. Bu seçimde özellikle Türkiye ile turizm ve ticaret alanında potansiyeli olan ülkeleri tercih edilmiştir. Bu nedenle araştırmamız Katar, Suudi Arabistan, Mısır, Kuveyt, Bahreyn, Irak, Suriye, Birleşik Arap Emirlikleri devletlerini kapsamaktadır. Bu ülkelerin önemli basın organları tespit edilip 2000 ve 2019 yıllarını kapsayan bir tarama yapılmıştır.

Araştırma, güncel haberler, turizm, ekonomi ve kültür alanında yoğunlaştırılmıştır. Buna göre Karaman ilinin Arap basınında çok fazla yer almadığı tespit edilmiştir. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde Mütercim Tercümanlık Bölümü olması dolayısıyla bölümün bu konular ile ilgilenebileceği ortaya çıkmaktadır.

Önerilen çalışmalar: Karaman ilindeki tarihi ve turistik yerler tespit edilip bu yerlerle ilgili fotoğraf ve Arapça kısa belgesel filmi çekmek. Çekilen bu fotoğrafların haber metni yazılarak Arapça dergilere göndermek. Karaman hakkında makale ve tanıtıcı haber hazırlayıp Arapça internet sitelerine göndermek. Karamandaki sanayi kuruluşları ile iletişime geçip tanıtıcı yazılar hazırlamak ve haber sitelerine göndermek.

Bu çalışmalar Mütercim Tercümanlık bölümünde Arapça okuyan öğrenciler içinde birçok fayda sağlayacaktır.

Ders dışı çalışmaları ve stajları içinde onlara geniş bir çalışma alanı oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Arap Basını, Ticaret, Turizm, Arap Ülkeleri

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü (Arapça) orhanoguz@kmu.edu.tr

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü (Arapça) emadaly@kmu.edu.tr

Karaman Âşıklık Geleneği İçinde Ozan Güldiken

Gülten KÜÇÜKBASMACI*

Özet

Âşık tarzı şiir geleneği 16. yüzyılda teşekkül etmiş; 19. yüzyıla gelindiğinde âşıklar büyük ilgi görek devletın her köşesine ulaşmış, sarayda kendilerine yer edinmişlerdir. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı'nın geçirdiği sürece bağılı olarak duraklayan gelenek Cumhuriyet döneminde tekrar gündeme gelmiş, “bitti bitiyor” denirken değışen yaşam şekillerine ve kültür ortamlarına uyum sağlayarak yoluna devam etmiştir. Geçmişten bugüne âşıklar toplum içinde önemli roller üstlenmişler; ülkenin bir yerinden başka bir yerine haber taşımışlar, gittikleri yerlerde halkın sözcüsü olmuşlar, gördükleri aksaklıkları eleştirmişler, gönülleri dillendirmişlerdir.

Sözlü kültür ortamında doğan ve gelişen gelenek; yazılı kültür ve elektronik kültür ortamları olmak üzere her üç ortamda varlığını sürdürmektedir. Günümüzde geleneğin yaşadığı yerlerden biri Karaman'dır. 19. yüzyılda yetişen Âşık Gufranî ve Kenzî gibi isimler Karaman âşıklık geleneğinin tarihi süreç içinde varlığı ve gücü hakkında fikir vermektedir. Geleneğin Karaman'daki günümüz temsilcilerinden birisi ise “Güldiken”dir. Asıl adı Durmuş Çetinkol olan âşık 1955'te Taşkale'de doğmuştur. Türkiye'nin pek çok yerini dolaşan Güldiken, âşıklar bayram ve şölenlerine, yarışmalara, yerel radyo ve televizyon programlarına katılmıştır. Katıldığı şölen ve yarışmalarda dereceler almıştır.

Yazıya geçirilmiş bini aşkın şiiri bulunan Âşık Güldiken'in şiirlerinden bir kısmı bir kitapta yayımlanmıştır. Şiirler incelendiğinde hecenin 6+5, 4+4+3=11'li kalıbını kullandığı; ikilik ve beşlikten oluşan şiirlerinin de bulunduğu; gelenekteki kafiye anlayışına bağılı kaldığı; nazım şekli olarak daha çok koşmayı tercih ettiği; güzelleme, taşlama, nasihatname, destan ve muamma gibi türlerde şiirleri olduğu görülmüştür. Şiirlerinde tarihi, milli, dini, sosyal ve ferdi konuları işlemiştir. Sonuç olarak, “Konya Âşıklar Bayramı”nda derecesi de olan âşık geleneğın günümüzdeki Karamanlı temsilcilerindendir.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl, Karaman, Güldiken.

* Dr. Öğr. Üyesi. Kastamonu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, gkucukbasmaci@kastamonu.edu.tr

Şair, Senarist, Öğretmen: H. Zekâi Yiğitler**Rabia Gülistan OKUTAN*****Özet**

H. Zekâi Yiğitler, 1 Mart 1941’de Karaman’da doğdu. Türkiye’nin çeşitli illerinde öğretmenlik, Ankara Film Radyo Televizyon Eğitim Merkezi’nde (FRTEM) yapımcılık yaptı. Radyo oyunları, çocuk dizileri senaryoları yazdı. 1983’te Ankara’ya yerleşen yazar, 2004 yılında aynı şehirde vefat etti.

Şiirleri, 1958’den sonra *Varlık, Çağrı, Ilgaz, Hisar, Kemalist Ülkü, Yelken* ve *Yazko Edebiyat* dergilerinde yayınlandı. Daha çok aşk, sevgi, umut, hüznün ve toplumsal meseleler şiirlerinin konusudur. Atatürk için yazdığı *10 Kasımlarda Atatürk, Atatürk Destan, Atamız’a Yüzüncü Yıl Oratoryosu* kitapları ile çocuk şiirleri derlemesi niteliğinde olan *Mavi Güvercin* kitabı yine temaları bakımından önemlidir.

Yazar; Türk halk hikayelerinden derleyip çocuklar için yeniden yazdığı *Türk Halk Masalları* serisi, *Öğretmenim* romanı ve kendi çocukluk anılarını kaleme aldığı *Öğretmenimden Anılar* kitabı ile çocuk edebiyatımıza katkı sağlamıştır. Kültürümüzde önemli yere sahip olan Ahmet Hulusi Efendi, Mevlânâ, Şems gibi isimler yazarın kitaplarına konu olmuştur.

Yiğitler, Nasreddin Hoca fıkralarını derleyerek Türk halk edebiyatına da katkı sağlamıştır.

Araştırıldığında birçok eseri olan H. Zekâi Yiğitler hakkında detaylı bir inceleme yapılmadığı görülmüştür. Ailesinden ve eserlerinden elde edilen bilgilerin detaylı bir şekilde incelenmesi hem edebiyatımıza hem de kültür tarihimize katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla H. Zekâi Yiğitler’ in hayatı, sanatı ve eserlerinin genel değerlendirilmesi yapılacak ve eserlerinden örnekler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: H. Zekâi Yiğitler, şiir, masal, Türkiye çocuk edebiyatı, Karaman.

* Arş. Gör., Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, gulistan.okutan@usak.edu.tr

Karamanlı Bir Halk Ozanı: Âşık Ongunî ve Şiirleri

Vahdi ÖZER*

Özet

Türk Halk edebiyatının dallarından birisi de âşık edebiyatıdır. Âşıklarımız hem bireysel hem de toplumsal konularda şiirler kaleme almışlardır. Âşıklık geleneği sözlü kültüre dayanan bir edebiyattır. Sözlü kültüre dayanması geleneği canlı ve değişken kılmaktadır. Bu geleneğin izlerini eski Türk kültürüne yani Orta Asya coğrafyasındaki "şamanlık, baksılık, kamlık" geleneğine dayandırmak mümkündür. Bu geleneğin temsilcileri o dönemde "şaman, oyun, kam, baksı ve ozan" gibi adlarla anılmaktadır. Bunun devamında ise anonim halk edebiyatı, dinî-tasavvufî halk edebiyatı ve divan edebiyatı da âşık edebiyatının oluşumunu hazırlayan faktörlerdendir.

Anadolu coğrafyası ise bu zengin geleneğe *âşıklık* geleneği ve bu geleneğin temsilcilerine ozan yerine *âşık* demişlerdir. Özellikle Doğu Anadolu, Akdeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde bu gelenek yoğun bir şekilde yaşatılmaktadır. Bu bölgelerde özellikle Kars-Ardahan yörelerinde, Çukurova civarlarında ve Konya yöresinde bu gelenek önemli bir yere sahiptir. Bu yörelerde yetişen âşıklar şiirlerini dilden dile, gönülden gönüle söylemişler ve günümüze kadar imkânı olanlar ulaştırmışlardır. Yüzyıllar boyu devam eden bu geleneğin ürünlerini, 16.yüzyıldan itibaren belli bir sınıflamaya tabi tutuluyor. Bu geleneğin izleri sürülebiliyor. 16. yüzyılda Âşık Gedâ Muslu, Çırpanlı, 17. yüzyılda Âşık Ömer, Gevherî, Ercişli Emrah, 18. yüzyılda Âşık Levnî, 19. yüzyılda Âşık Dertli, Dadaloğlu, Erzurumlu Emrah, 20.yüzyılda Âşık Posoflu Zülâlî, Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu, âşıklık geleneğinin yüzyıllara göre önemli temsilcilerindendir.

Âşıklık geleneğine bir nebze de olsa katkı sunabilmek adına Karaman'dan bir halk ozanını, Âşık Ongunî'yi tanıtmak istedik. Karaman bilindiği gibi İç Anadolu Bölgesini Akdeniz'e bağlayan bir konumda olmasından dolayı hem Konya'ya hem de Toroslar bölgesine olan yakınlığı yani geçiş güzergâhında bulunması sebebiyle âşıklık geleneği için önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple Karaman'ın yetiştirdiği birçok halk ozanı vardır. Bunlardan biri de Âşık Ongunî (Ahmet TEKİN)' dir. Âşık Ongunî'yle ilgili tespit ettiğimiz özellikleri arasında 2006 yılında rahmetli Özey GÖNLÜM'den sonra Türkiye'de ilk defa cura, tambura ve çöğür'den oluşan üçlü bağlamayı tasarlayarak yaptırmış ve yaptırdığı bağlamayı programlarında kullanmaktadır. Çalışmamızda, Âşık Ongunî'nin hayatından, sanatından, âşıklığa başlamasından, mahlas alışından, şiirlerinin şekil ve içerik yapısından, âşıklık geleneğine ve halk müziğine olan katkılarından bahsedilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Âşıklık Geleneği, Âşık Ongunî, Karaman.

* Doktora Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, vahdiozer70@gmail.com.

Mevlana'nın Torunu Esin Çelebi Gözüyle Yaşayan Mevlevilik

Hilmi TÜRKYILMAZ*

Giriş

Sosyal grupların özel bir türünü oluşturan dini gruplar, en genel anlamıyla bireylerin tabi oldukları dinlerini daha iyi yaşamak ve yaşatmak amacıyla/iddiasıyla oluşturdukları grupları ifade etmektedir. Bu çalışmada dini gruplardan Mevlevilik Esin Çelebi'nin gözüyle ele alınacaktır. Mevlevilik, sosyolojik olarak ele alınacak herhangi bir değer yargısında bulunulmadan sadece gündelik hayatta yaşanan şekliyle fotoğraf olarak ortaya konmaya çalışılacaktır. Bilindiği gibi sosyoloji normatif bir bilim değildir. Başak bir iade ile sosyoloji yaşanması gereken ile değil yaşanan ile ilgilenmektedir. Onun için burada doğru veya yanlış anlamında herhangi bir değer yargısından bulunulmadan Çelebi gözüyle günümüzde yaşanan Mevleviliğin durumu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Niçin Esin Çelebi'nin bakış açısı ile konunun ele alınmasına gelince. Esin Çelebi iki açıdan önemli görülerek incelemeye ve ele alınmaya değer bulunmuştur. Birincisi Esin Çelebi'nin Mevlana'nın 22. Kuşaktan torunu olmasıdır. Bilindiği gibi tarikat tipi dini gruplarda şeyhin soyundan gelmek son derece önemli kabul edilmekte ve saygıya değer bulunmaktadır. Onun için Esin Çelebi'nin Mevlana'nın torunu olmakla Mevlevilik içinde ayrı bir önem ve saygınlığının olması konunun O'nun bakış açısından ele alınmasının en önemli sebeplerinden birisidir.

Bunun yanında günümüzde devlet yetkililerinin (Kültür Turizm Bakanlığı, İl Kültür Müdürlükleri, valilik, belediye vb.) Mevlana ve Mevlevilik ile ilgili yapmış olduğu programlarda Esin Çelebi'yi muhatap alması ve onunla işbirliği halinde sözkonusu programları yürütmeleri konunun Çelebi açısından ele alınmasının ikincisi sebebini oluşturmaktadır. Onun için bu çalışmada günümüz Mevlevilik'i için Esin Çelebi'nin görüşlerinin değerli olduğu düşünülmüş ve konu bu bağlamda ele alınmıştır.

Günümüzdeki haliyle Yaşanan Mevleviliğin en iyi şekilde anlatabilmek için ilk önce Esin Çelebi kısaca tanıtılacaktır. Daha sonra Mevleviliğin tarihsel sürecine, Konya ve Karaman yapılaşmasına yer verilecek ve son olarak da Mevlevilik günümüzde yaşanan haliyle ortaya konmaya çalışılacaktır.

* Öğr. Gör. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği, hilmi.turkyilmaz@deu.edu.tr.

Karamanlı Şair Bekir Sıtkı Erdoğan ve Eserlerinin Yanmetinsellik Açısından İncelenmesi

Raşit ÇOLAK*

Özet

Hancı, Kışlada Bahar, Ayak Sesleri, Adak şiiirlerinin şairi olan Bekir Sıtkı Erdoğan 8 Aralık 1926'da Karaman'da dünyaya gelmiştir. *Kışlada Bahar*, *Hancı* gibi bazı şiiirleri bestelenmiştir. Cumhuriyetin 50. yıl marşının şairidir. İlk ve ortaokulu Karaman'da bitiren Erdoğan, Konya Kuleli Askeri Lisesi'ni tamamladıktan sonra on yıl Türk Silahlı Kuvvetleri'nde görev yapar. 1974'te askeriyeden emekli olan şair on iki yıl Alman Lisesi'nde Edebiyat ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği yapar. Şair 2014 yılında İstanbul'da tedavi gördüğü GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi'nde vefat eder. Bu çalışmada Erdoğan'ın eserleri ve hayatı Karaman'da bulunan mezarındaki mezar taşından yola çıkılarak Türkiye'de çok fazla yaygınlaşmamış Yanmetinsellik (Paratextuality) açısından incelenecektir. Yanmetinselliğin 1990'lı yıllarda Fransız eleştirmen, kuramcı Gérard Genette tarafından geliştirilen bir yöntem olduğu kabul edilebilir. Genette metinler arası ilişkileri kendi geliştirdiği sınıflandırma üzerinden değerlendirmiştir. Ötemetinsellik (transtextuality) ana başlığı altında metinlerarası ilişkileri beş farklı grupta ele almıştır. İki veya daha fazla metin arasındaki ilişkilerin incelendiği alanı Metinlerarasılık (intertextuality), metnin okura ulaşmasına yardımcı olan tüm unsurları Yanmetinsellik (Paratextuality), metinler arasındaki yoruma dayalı ilişkiye Üstmetinsellik (Metatextuality), çeviri gibi unsurlar ile iki metin arasında kurulan ilişkiye İlerimetinsellik (Hypertextuality), bir metni türsel özelliklerine göre sınıflandırmak için gerek duyulan bilgileri Önemetsellik (architextuality) olarak tanımlamıştır. Yanmetinselliği de metinçevresi (peritext) ve yapıtçevresi (epitext) olarak ikiye ayırmıştır. Bu çalışmada Genette'in metinlerarası ilişkileri ele alış biçimlerinden yanmetinsellik tanıtılacak ve şair Bekir Sıtkı Erdoğan'ın doğum ve ölüm tarihi dikkate alınarak kendisi ve eserleri Karaman Şehir Mezarlığında bulunan mezar taşından yola çıkılarak incelenecektir. Bu çalışmayla birlikte şairin hatırlanması, yeni nesillere tanıtılması ve yanmetinsellik yönteminin tanıtılması noktasında katkıda bulunmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yanmetinsellik, Erdoğan, Genette, metinçevresi, yapıtçevresi

* Dr. Öğr. Üyesi. Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatı, rasit.colak@usak.edu.tr

Gertrude Bell'e Göre Türk İnsanı (Konya- Karaman Seyahat İzlenimleri)

Alaattin AKÖZ* - Tuğba KABAKÇI*

Özet

Dünya çapında tanınmış arkeolog, tarihçi, seyyah ve casus olan Gertrude Bell, 1868 yılında İngiltere'nin seçkin ve zengin ailelerinden birinin kızı olarak dünyaya gelmiştir. Gertrude Bell kadınların üniversite eğitiminin hoş görülmediği Victoria döneminde ilk eğitimini evinde almış, Queen's Koleji'ni başarı ile tamamlayarak Oxford Üniversitesi tarih bölümünden birincilik ile mezun olmuştur. Mezun olduktan sonra evlenmeyince önce Avrupa seyahati yapmış, ardından merak duyduğu Ortadoğu'ya seyahat planlamıştır. Bu plan çerçevesinde birçok defa Anadolu üzerinden Ortadoğu ve Kuzey Afrika'ya gitmiştir. Gittiği bölgelerde özellikle Hristiyan eserlerini incelemiş ve bölgelerin haritalarını çizmiştir. Bu seyahatleri esnasında ailesine mektuplar göndermiş ve günlük tutmuştur. Konya ve Karaman civarına 1905 ve 1907 yıllarında iki kez geniş kapsamlı bir araştırma için seyahat etmiştir. 1905 yılına ait on iki ve 1907 yılına ait 82 günlük ile 1905 yılında gönderilmiş yedi, 1907 yılında gönderilmiş 25 mektup bulunmaktadır.

Gertrude Bell bu seyahati esnasında amacına uygun belli bir rota takip etmiştir. Konya vilayet merkezinden başlayarak Karaman ve civar köylerine seyahat etmiştir. Rotasının ana merkezleri; Beyşehir, Konya, Sille, Kilistra, Ereğli, Karaman, Madenşehir / Karadağ, Emir Gazi, Hasandağı/Aksaray'dır. Genel olarak bu merkezlerde konaklamış ve bu esnada çevredeki küçük köy ve kasabalara da gitmiştir. Seyahati esnasında bölgenin coğrafyası, iklimsel özellikleri ve fiziki şartlarına göre konaklama tercihleri olmuştur. Gertrude Bell, mektup ve günlüklerinde konaklama yaptıkları yer ve mekanlar hakkında değerlendirmeler yapmıştır. Değerlendirme sonuçları şehir, köy ve kasabaların fiziki durumları hakkında bize bilgiler aktarmaktadır.

Gertrude Bell, Konaklama yaptığı yerlerde ve seyahati sırasında halktan insanların yanı sıra pek çok yönetici ile de tanışma imkanı bulmuştur. İnsanların ona karşı tutumları ile beraber kendisinin insanlar hakkında ne düşündüğünü mektup ve günlükleri aracılığı ile aktarmıştır. Bu durum Gertrude Bell'in seyahat amaçlarının anlaşılmasında büyük öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Konya, Seyahat, Casus, İnsan İlişkileri

* Prof. Dr. , Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü aakoz@selcuk.edu.tr.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih ABD Yüksek Lisans öğrencisi guidetuba@gmail.com

Karaman'ın Gizemli Konuğu: Gertrude Bell

Aytekin CAN* - Süleyman DUYAR*

Özet

1868 ile 1926 yılları arasında yaşayan Gertrude Bell, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Irak'ını kurmuş, sınırlarını cetvelle kendisi çizmiş ve yarattığı bu memleketin kralını bile bizzat tayin etmiştir. Tam adı Gertrude Margaret Lowthian Bell olan İngiliz istihbaratçı kadın, 1868'de İngiltere'de, Durham County'de doğdu. Entellektüel bir ailenin çocuğuydu ve ilk eğitimi özel hocalardan aldı. Sonra Oxford Üniversitesi'ne girdi, arkeoloji okudu ve Oxford'u şeref derecesiyle bitiren ilk kadın olarak üniversitenin tarihine geçti.

O devirdeki İngiliz arkeologların, dilbilimcilerin ve eski Mısır uzmanlarının çoğu 'ek iş' olarak İngiliz istihbarat servislerinde de çalışırlardı. Meselâ Arabistanlı Lawrence çok iyi bir arkeoloji tahsili görmüştü ve Ortadoğu arkeolojisi konusunda dünyanın önde gelen uzmanlarından sayılırdı. Gertrude Bell için de aynısı oldu ve istihbarat servisleri, İngiltere'nin bu en önemli üniversitesini şeref pâyesiyle bitiren genç kızla hemen temas kurdular. Mesleki faaliyetleri sırasında aynı zamanda 'Majestelerinin Haberalma Örgütü' için de çalışacak, bu çalışmalar onun daha sonra asıl ve resmi vazifesi halini alacaktı.

Arabistanlı Lawrence herkes tarafından tanınan bir casustur ama, 'Gertrude Bell' ismi birçok tarihe dahi yabancıdır. Bazı bakımlardan Arabistanlı Lawrence'tan daha önemli olan ve Ortadoğu'daki Türk varlığının son bulması konusunda Lawrence kadar mühim roller oynayan, üstelik savaş sonrasında bazı Arap ülkelerinin sınırlarını bizzat çizen bu İngiliz hanımı sadece siyasi tarihte belli bir dönemin uzmanları bilirler.

İngiliz istihbaratçısı Gertrude Bell'in arşivi ülkemiz de başta olmak üzere Ortadoğu'dan anne ve babasına yazdığı 1600 detaylı ve canlı ifadeli mektuptan, gezi sırasında tuttuğu 16 günlükten ve 40 diğer kalemde oluşur. Arşivinde 7000 fotoğraf da vardır; 1900-1918 tarihlerinde çekilmiştir. Gertrude Bell, Anadolu'da birçok şehri gezmiştir. Gezdiği şehirlerde hem toplumsal yapıyı incelemiş ve bununla ilgili notlar almış hem de bölgenin coğrafi yapısı hakkında araştırmalar yapmış ve madenlerini, mağaraları ve tarım ürünleri hakkında daima İngiltere'ye bilgiler göndermiştir. Karaman ve Konya'ya defalarca gelen Bell, bu bölgeyle ilgili çok ayrıntılı bir arşiv bırakmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın destekleriyle hazırladığımız *Oxfordlu Ziyaretçi Gertrude Bell* belgesel filmi bağlamında, söz konusu bayan arkeoloğun Karaman ve Konya günlükleri ve fotoğrafları üzerinden yola çıkılarak, literatür taraması aracılığıyla kuramsal altyapısı oluşturulan bu çalışmada, yöntem olarak görsel analiz metodu tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Belgesel Sinema, Arkeoloji, Tarih, Arşiv.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema, aytekcan@selcuk.edu.tr.

*Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema, sduyar@selcuk.edu.tr.

Karaman Mevlevihanesi ve Ahmed Remzi Dede'nin Bir Günlük Karaman Seyahatnâmesi

Zeynep KOYUNCU*

Özet

Türk-İslam medeniyetinin kadim merkezlerinden olan Karaman (Lârende) Mevlânâ'nın babası Sultanu'l-ulemâ Bahâeedîn Veled'in şehre yerleşmesi, Mevlânâ'nın annesi ve önemli aile fertlerinin ebedî istirahatgahı olması sebebi ile Mevleviler için özel bir konuma sahiptir. Ağa Tekkesi, Aktekke, Kalemiye Zaviyesi, Karaman Mevlevihanesi Mâder-i Mevlânâ, Valide Sultan Hankahı gibi farklı isimlerle anılan imarethane, tamiratlar geçirmiş; maddî yetersizlikler yüzünden eski bereketli günlerini son yüzyılda yitirmiştir. Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile bugün yalnızca cami ve ziyaretgah olan zaviye, günümüzde de Karaman'ın önemli tarihî, kültürel ve dinî unsurlarındandır. Mevlevihaneler, Mesnevi-i Şerif'in okunduğu, zikir ve sema yapılan eğitim merkezleri olmaları yanında güzel sanatlar akademisi vasfı taşımaları ile sanat tarihi açısından da ayrı bir vasıf ve önem taşırlar.

Mevlevi bir aileden gelen Ahmed Remzi Akyürek (1872-1944) XX. yüzyıl mutasavvıf şairlerinden olup Üsküdar Mevlevihanesi'nin son şeyhidir. Dedesi, Mevlânâ soyundan geldiği söylenen ve Kayseri Mevlevihanesi postnişini olan Süleyman Tûrabi'dir. Ahmed Remzi Dede, divan şiiri geleneği içinde yetişmiş Mevlevi şairlerin son temsilcilerinden olup başta Mevlevilik olmak üzere tasavvufla ilgili pek çok risale telif ve tercüme etmiş, ayrıca Arapça ve Farsça şiirler yazmıştır.

Seyahatname gezi yazılarını içeren bir türdür. Ahmed Remzi Dede'nin “*Bir Günlük Karaman Seyahatnâmesi*” seksen yedi beyitlik bir manzumudur. Ahmed Remzi Dede, Karaman'a yaptığı bir günlük ziyaretin ardından gün içinde yaşadıklarını yol arkadaşı Nazif'in teklifi üzerine şiire dökmüştür. Karaman'a geldiği tarihte 35'li yaşlarda olan Remzi Dede'nin mizahlı, renkli üslup ve tasvirlerinden Karaman Mevlevihanesi'nin o yıllardaki canlılığını, Karaman'a ait sosyal hayat unsurları, şehrin kültürel özellikleri ile birlikte Mevlevi tarikatının adap ve erkanını izlemek mümkündür. Milli Kütüphane'den temin edilen 06 Mil. Yz. A 7997 nolu nüsha, transkribe edildikten sonra günümüz Türkçesine çevrilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karaman Mevlevihanesi, Aktekke, Ahmed Remzi Dede, Seyahatnâme

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, zeynepkoyuncu@kmu.edu.tr

Arabiçim Olarak Ziyaret Fenomeni ve Türbe Ziyareti: Karaman Ali Beke Türbesi**Ali BAYER*****Giriş**

İslam dünyasının çeşitli coğrafyalarında, ülkemizin de hemen her köşesinde kutsal olduğuna inanılan kişilerin türbeleri ve bu türbelerle ilgili çeşitli inanış ve uygulamalara rastlanmaktadır. Ziyaret fenomeni ve bunun etrafında şekillenen çeşitli inanç ve uygulama biçimleri kökleri İslamiyet öncesi Türk dini ve kültürüne uzanan, zaman içerisinde farklı kültür ve inançlarla zenginleştirilen, İslam dininin kabulünden sonra da Anadolu kültürüyle harmanlanmış, kompleks unsurları barındıran bir yapıya sahiptir (Günay vd., 2001: 112). Anadolu tarih boyunca dinsel, siyasal ve kültürel bir merkez olma hasebiyle önemini korumuş, sayısız dinsel ve kültürel gelenek Anadolu’da ortaya çıkmış ve burada kendisine bir sığınak ve yaşam fırsatı bulmuştur. Evrensel dinlerden pagan geleneklere, sıradan dinlerden gnostik akımlara kadar birçok inanç sistemi Anadolu’da kendisine barınak ve taraftar bulabilmiştir (Gündüz; 2005:27). İslâm dünyasında ve Anadolu’nun hemen her yerinde ziyaret kültürüne rastlanmaktadır. Sami kökenli dinlerin söz konusu fenomene karşı çıkmalarına karşın bu tür inanışların varlıklarını sürdürdükleri ifade edilmektedir (Günay ve Güngör 2001: 116). Türbe ziyareti bidat, şirk, geleneksel ritüel, kutsal mekan ziyareti, inanç turizmi, popüler dindarlığın durakları (Köse ve Ayten 2010) gibi çok farklı biçimde değerlendirilmektedir.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Din Sosyolojisi, alibayer@kmu.edu.tr

Karaman Mutfak Kültürüne Ait Etliemek Üzerine Nitel Bir Araştırma

Mustafa AKTURFAN* - Ali ŞEN*

Özet

Bölgelerin geçmişten gelen tarihi ve tabii güzellikleri kadar yiyecek ve içecek kültürü de ilgi çekmektedir. Geçmişten günümüze tabii ve yöresel özellikleri ile dikkat çeken bir kent olan Karaman, zengin bir yöresel mutfak kültürüne sahiptir. Belli bir bölgede fitocoğrafya, iklim ve coğrafi konumu özelliklerine göre yetişen ürünlerle hazırlanan yemekler o bölgenin mutfak kültürünü oluşturmaktadır. Tarımsal ve hayvansal ürünlerle hazırlanan yiyecek ve içeceklerin çeşitliliği ve farklılığı yöresel mutfak kavramının oluşmasına ve gelişmesine etki etmektedir. Çalışmamızda, Mersin, Antalya ve Konya'nın kültürel zenginliğini bir arada yansıtan yönü ile Karaman mutfağının yöresel yemek kültürünün araştırılması ve bu bağlamda yerel halk ile işletmelerde hazırlanan etliemeğe ait reçetelerin oluşturularak servise hazırlanması sürecinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma, 2019 yılı Ocak ve Şubat ayı içerisinde yapılmıştır. Çalışmada cevaplanması için sorular, konuya ait verilerin analiz edilerek incelenmesi ve alanında uzman kişilerin bilgisine başvurularak oluşturulmuştur. Çalışmamıza konu olan etliemeğin Karaman da geçmişten günümüze hazırlanma süreci, içerisinde kullanılan malzemeler, pişirilme aşamasında kullanılan fırın ve ocakların özellikleri, pişirme yöntemi, servise sunulması aşamaları ve Karaman'ın ilçeleri ile köyleri arasındaki farklılıklar hakkında yerel halk ve işletmelerden bilgi toplanmıştır. Çalışma sonucunda Karaman da yerel halk ve işletmelerde yapılan etliemeğin standart reçetelerinin oluşturularak kullanılan araç ve gereçlerin özellikleri tespit edilmiştir. Çalışmamızda bilimsel araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup nitel araştırma deseni olarak bire bir görüşme tekniği, etnoğrafi ve örnek olay tekniği tercih edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yöresel mutfak, Karaman mutfağı, Etliemek

* Ögt. Gör., Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, mustafaakturfan@kmu.edu.tr

* Ögt. Gör., Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, alisen@kmu.edu.tr

Geçmişten Günümüze Karaman Halkının Mutfaklarında Uyguladığı Muhafaza Teknikleri Üzerine Nitel Bir Çalışma

Yılmaz SEÇİM* - Ömer Yücel AVŞAR*

Özet

Karaman ili önemli bir tarihi geçmişe sahiptir. Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu özelliği sonucu sağlam temelleri olan bir mutfak kültürü geliştirmiştir. Bu mutfak kültürünün gelişiminde gıda muhafaza ve saklama koşulları önemli bir yere sahiptir. Karaman tarihi boyunca ihtiyaçtan fazla elde edilen ürünlerin muhafazası için farklı birçok teknik kullanılmıştır. Bu tekniklerden en çok bilinenler arasında tuzda kurutma, güneşte veya gölgede kurutma, dumanlama ve gıda fermantasyonu gelmektedir. Çalışma ile karaman ilinde ikamet eden katılımcılarla sözlü mülakat yapılarak bölgeye özgü yiyecekler ve bu yiyeceklerin muhafazası ile ilgili sorularak sorulmuş ve bu bilgiler doğrultusunda çalışma hazırlanmıştır. Araştırma Karaman ilinde doğmuş ve halen Karamanda ikamet eden bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma gönüllü kişiler ile yapılan görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çalışma sonucunda; bölgede yetişen ürünlerden buğday, mısır, patlıcan, biber, kayısı, dut, fasulye ve kiraz ayva gibi pek çok ürünün farklı metotlarla muhafaza edildiği görülmüştür. Bölgede kullanılan muhafaza metotlarının başında kurutma tekniği gelmektedir. Katılımcılar kurutma tekniği olarak güneşte ve gölgede kurutma tekniği kullandıklarını bildirmişlerdir ancak teknolojinin gelişimi ile birlikte kurutma işlemini fırında kullandıkları da görülmüştür. Kurutma tekniği dışında özellikle turşu yapımı ve peynir yapımında fermantasyon kullandıklarını bildirmişlerdir. Tuzlama tekniği görülen bir başka tekniktir. Katılımcılar muhafaza etmek için işlem uyguladıkları ürünleri mevsiminde saklayıp farklı bir dönemde kullandıklarını bildirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar fazla ürün elde edilmesi halinde bu ürünlerin pazarlarda veya komşular arasında satıldığını bildirmiştir. Gıdaların muhafaza süresi konusunda ise katılımcılar uygun koşulların sağlanması halinde uzun bir süre saklanabildiğini bildirmiştir. Araştırmada elde edilen verilere göre Karaman halkının gıda muhafaza tekniklerini hala aktif bir şekilde kullandıkları ve kullanmaya devam edeceklerini beyan ettikleri görülmüştür. Bu durum halkın geçmişine bağlılık konusunda istekli olduğu ve kültürel değerleri yaşatmada istekli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Karaman Kültürü, Karaman Mutfağı, Muhafaza Teknikleri

* Dr. Öğr. Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi - Gastronomi ve Mutfak Sanatları, ysecim@konya.edu.tr.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yucel.avsarr3@hotmail.com

Karaman Mutfak Kültürü ve Yemekleri

Fatma Petek ASLAN* - Osman GÜLDEMİR* - Nermin IŞIK*

Özet

Karaman İç Anadolu Bölgesi'nin güneyinde yer alır. Kuzeyinde Konya, güneyinde Mersin doğusunda Ereğli, güneydoğusunda Silifke, batısında Antalya yer alır. Deniz seviyesinden yüksekliği 1033 metredir. Genelde yazları sıcak ve kurak; kışları soğuk ve kar yağışlıdır. İlde karasal iklim yapısı hâkimdir. Yani, İç Anadolu'nun temel iklim yapısı, burada da görülmektedir. Ancak, ilin batı ve güneyinde, Orta Toros Dağları'nın Göksu ve kolları tarafından derin bir şekilde yarıldığı vadi tabanlarında, yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen Akdeniz İklim özellikleri de görülür. Yağış genellikle kış ve ilkbahar aylarında, yağmur ve kar şeklindedir. Karaman özel coğrafi özellikleriyle birlikte, eskiçağlardan günümüze kadim bir kültüre sahiptir. Mevzubahis kültür içerisinde mutfak ele alınmaya değer birikimler içermektedir.

Bu çalışmanın amacı, Karaman'ın mutfak kültürü ve yemeklerini, günlük öğünlerde; geçiş dönemlerinde (doğumdan ölüme kadar); dinî günler ve hidrellezde, istek/dilek sofralarında yapılan yemek alışkanlıklarının eskiden ve günümüzde neler olduğunu; ayrıca kışlık yiyecekler; sofr düzenleri; pişirme yöntemleri; servis düzenleri; içecekler; yemeklerini saptamak suretiyle tanıtmak ve yazılı kayıtlara geçirilerek kaybolmasını önlemektir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karaman mutfak kültürü ve yemekleri, bölge kültürünü temsil eden 50 yaş ve üzeri 7 kaynak kişi ile yüz yüze görüşülerek derlenmiştir. Karaman yöresinin kışlık ve yazlık öğünleri; doğumdan ölüme kadarki geçiş dönemlerindeki yeme içmeyle ilişkili âdetleri; dilek istek sofraları; dini gün ve bayramlarında tüketilen yiyecek ve içecekler; kışlık besinler; yemekler ve tarifleri sistematik bir şekilde aktarılmıştır.

Gelecekteki çalışmalarda daha fazla kaynak kişi ile görüşülerek bilgilerin derinleştirilmesi; bu bilgi birikimiyle görseller üretilmesi; tariflerin birçoğunun uygulanarak standartlaştırılması ve diğer disiplinlere de hizmet edebilmesi amacıyla besin değerlerinin hesaplanması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: mutfak kültürü; yemek kültürü; Karaman; Karaman Mutfağı; Karaman Yemekleri

* Öğretmen. Turgut Özal Ortaokulu Palandöken, Erzurum, neydi_ya@hotmail.com

* Öğr. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Meslek Yüksekokulu, Aşçılık Programı, Eskişehir, osmanguldemir@gmail.com

* Dr. Öğr. Üyesi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Konya, nermin@selcuk.edu.tr

Sürdürülebilir Gastronomi Turizmi Çerçevesinde Farklı Batırık Üretim Metotlarının Tespit Edilmesi

Mehmet Fatih ESEN* - Yılmaz SEÇİM* - Mustafa AKTURFAN*

Özet

Toplumların kültürünü yansıtan en önemli araç mutfaktır. Yerli ve yabancı turistlerin turistik faaliyetleri esnasında ziyaret ettikleri bölgenin yemekleri ve yemek kültürünü tanımak istedikleri görülmektedir. Bu bağlamda yöresel mutfak, günümüzde turistik faaliyetler açısından ön plana çıkmaya başlamıştır. Yöresel mutfakların tanıtımı ve gelişiminde yöre halkı etkin bir rol oynamaktadır. Bölgeye ait yemekler, otlar, baharatlar yöre halkı tarafından ürün haline dönüştürülüp yerli ve yabancı turistlere sunulmaktadır. İç Anadolu bölgesinin tarihi ve kültürel yapısı ile önemli kentlerinde biri olan Karaman yöresel mutfak açısından da ön plana çıkmıştır. Türk mutfağında önemli bir yere sahip olan buğday bu bölgede de önem arz etmektedir. Özellikle buğdaydan elde edilen un ile farklı birçok ürün elde edilmektedir. Un dışında buğdaydan elde edilen bulgur ile de farklı birçok yemek çeşidi bölgede üretilmektedir. Bulgurdan üretilen ürünlerin başında ise "Batırık" gelmektedir. Batırık bölgeye özgü olarak bulgur, domates kurusu, domates, soğan, yeşillik ve bölgeye özgü farklı birçok ürün ile yapılmaktadır. Batırık Karaman bölgesinde yapılmasına rağmen Karaman'a komşu Mersin, Konya, Aksaray gibi il ve bu illerin ilçelerinde de farklı malzeme ve tekniklerle üretilmektedir. Çalışmada nitel yöntemlerden olan yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Farklı bölgelerde yaşayan ancak batırık yapmasını bilen ve görüşme konusunda istekli olan kişilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı yöresel bir ürün olan batırığın farkındalığını artırmak, hazırlanış yöntemlerindeki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koymaktır. Çalışma sonucunda görüşme yapılan kişilerin neredeyse tamamı batırığı farklı bir yöntemle yaptığını bildirmiştir. Farklılıkların bölgesel olarak gerçekleştiği aynı bölgede yaşayan kişilerin aynı malzeme ve teknikleri uyguladıkları görülmüştür. Batırık, farklı bölgelerde bölgenin iklimi, coğrafi özellikleri, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıları gibi farklılıklardan etkilenmiştir. Bu durum Anadolu mutfağının zenginliğini yansıtmaya açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Batırık, Bulgur, Yöresel Yemek.

* Yl. Ls. Öğ., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, esen1919@hotmail.com

* Dr. Öğr. Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, yilmazsecim@gmail.com

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, mustafaakturfan@kmu.edu.tr

Sürdürülebilir Bölgesel Turizm Planlaması Kapsamında Karaman İlinin İncelenmesi

Abdurrahman DİNÇ* - Pınar YEŞİLÇİMEN*

Özet

Turizm gayri safi milli hasılayı ve istihdamı artırarak ekonomik gelişmeyi hızlandırmakta ve kültürler arası sosyal bağlar kurulmasını sağlamaktadır. Turizm genellikle olumlu etkileri ile değerlendirilse de, olumsuz sonuçları göz ardı edilmemelidir. Nitekim son yıllarda var olan değerlerin korunmasına özen gösteren hareketler artmıştır. Bölgeler taşıma kapasitesi, çevresel tahribat gibi olumsuz etkileri göz önünde bulundurarak turizm gelişim planları hazırlamaya başlamıştır. Bu olumlu değişim doğal, kültürel ve tarihi mirasın nesiller arası aktarımına fayda sağlayacaktır. Karaman ili on binlerce yıllık tarihe tanıklık etmiş, doğal, kültürel, gastronomik, etnik birçok cazibeye sahiptir. Turizme kazandırılması düşünülen bu değerlerin sürdürülebilir öğeler göz önünde bulundurularak planlanması önem arz etmektedir. Bugüne kadar hazırlanmış olan eylem planlarında bu öğelerin ne kadar dikkate alındığı, yapılan planlama çalışmalarına katılan kişilerin görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Yapılan görüşmelerde bugüne dek hazırlanan planların sürdürülebilir öğeleri kısmen içerdiği ve yerel halkın turizm bilincini oluşturmanın gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Turizm, Turizm Planlaması, Bölgesel Turizm Planlaması

* Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi, adinc@konya.edu.tr

* Öğr. Gör. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, pinaraydag@kmu.edu.tr

Karaman İli Sarıveliler İlçesi (Esentepe Köyü) Mutfak Kültürüne Ait Gıymaca Hazırlanışı ve Gastronomi Turizmi Açısından Değerlendirilmesi

Ali ŞEN*

Özet

Yiyecek ve seyahat popülerliğinin artması, yiyecek ve turizm arasındaki ilişkiyi ve yemek unsurunun turist çekiciliği yönünden rolünü arttırmıştır. Küreselleşme süreci ile birlikte kültürel değerler tükenmekte ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliği günümüzde tartışılmaktadır. Gastronomi turizmi, bölgelere ekonomik açıdan avantaj sağlamakta ayrıca bölgelerin tanıtımını da katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla yöresel yemeklerin ortaya çıkarılması ve korunması önem arz etmektedir.

Gıymaca, Karaman Sarıveliler ilçesinde geleneksel olarak elde edilen kurutulmuş meletüre, ayran tarhanası, sütlü tarhana, nohut aşlığı, kuru üzüm yaprağı (asma), tereyağı ile geleneksel olarak hazırlanan ve tüketilen bir yemektir. Bu çalışmada amaç, geleneksel yöntemlerle hazırlanan Gıymaca yemeğinin kullanım alanlarının ve yapım aşamalarının incelenmesi ve sonucunda kayıt altına almaktır. Gıymaca yemeği yapımı ve kullanımına yönelik araştırma, Sarıveliler ilçesinde toplam 10 kişi ile görüşülmüş olup kayıt altına alınmıştır. Araştırma sahasında yapılan çalışmalarda; Gıymaca yemeğinde kullanılan geleneksel ürünler yerinde gözlemlenmiş ve Gıymaca yapım aşamaları dijital ortamda kayıt altına alınmıştır. Araştırmamızda yarı-yapılandırılmış görüşme formu çalışmamızda ayrıca kullanılmıştır.

Kaynak kişilerden elde ettiğimiz bilgilere göre Gıymaca yemeğine dolaklı çorba da denilmektedir. Yemeğin ilk olarak yörede kolay bulunan buğday ve bağ yaprağı malzemeleri ile yapılmaya başlandığı daha sonraları değişik malzemelerin eklenmesiyle çeşitlendirildiği bildirilmiştir. Katılımcılar Gıymaca yemeğini başlıca vücut direncini artırdığı, soğuk algınlığına ve kemik sağlığına iyi geldiği için tükettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen verilere göre Gıymaca yemeğinin araştırma sahasında üretiminin yapılmaya devam ettirildiği, Gıymaca yemeğinin kendine has tadı, tüketim alışkanlıkları ve sağlığa yararlı olması sebebiyle tüketildiği, üretim aşamalarında bazı değişiklikler olabildiği sonucuna ulaşılabilir. Gıymacanın geleneksel bir yemek olarak standartının oluşturulması ve tescil edilmesi yararlı olacaktır. Yerel halk üretim ve pazarlama hususunda ilgili kurum ve kuruluşlarca desteklenmelidir.

Anahtar kelimeler: Gastronomi, Karaman, Yöresel Yemek, Gıymaca

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, alisen@kmu.edu.tr

Hayvan Adları Örneğinde Karaman İli Ağız Sözlüğü Üzerine Bir Deneme

İdris Nebi UYSAL*

Giriş

Gramer kitaplarında, sözlüklerde, ağız monografilerinde, ansiklopedilerde türlü şekillerde ifadesini bulan *ağız*; kısaca “bölgelere, mesleklere yahut sınıflara özgü konuşma dili” olarak tanımlanır ve genellikle yaşlı, eğitim düzeyi düşük, ölçünlü dilin etkisinden uzak kalmış kişilerin konuşma dilini anlatır. Bugün pek çok kaynağın ve kişinin “şive” şeklinde tanımladığı yahut bildiği bu sözcük; dilin varyantlarından biri olarak insandan insana yahut bölgeden bölgeye değişen, ölçünlü dil için seçilen ağız dışında yazılı gelenek oluşturamamış söyleyiş biçimlerini ifade eder. Günlük hayatta ilk kez karşılaşan kişilerin birbirine yönelttikleri “Falan yerli misiniz? Konuşmanız şurayı andırıyor.” gibi sözler de aynı kavrama işaret eder. Ağızların yazıya geçirilmesi yahut kayıt altına alınması ise “belgelenme, dokümantasyon” Kelimeleriyle izah edilir.

Ağızlar, alan araştırmacıları tarafından “bir dilin canlı tanıkları” olarak görülür. Hâlen her dilde varlığını sürdürme mücadelesi veren bu yerel varyantlar, dil bilginlerine bir dilin geçirdiği evrimlerin anlaşılmasına imkân tanıyacak çok kıymetli malzemeler sunar. Ağızların dilcilere ve alan uzmanlarına sunduğu imkânlar, bunlarla sınırlı değildir. Ağız verileri; eş zamanlı ve art zamanlı dil incelemelerinin yapılması, toplumlar arası etkileşimin sonucu olan dil ilişkilerinin açığa çıkarılması için de yararlanılabilecek başlıca kaynaklardandır. Ağızların belgelenmesiyle bugünkü dil durumunu, standart dilin yerel varyantlar üzerindeki etkisini, dilin tarihte geçirdiği değişimleri anlamak mümkündür.

Ağız araştırmalarının dilcilik açısından önem taşıdığı bir başka alan, söz varlığıdır. Ölçünlü dilin ve yabancı dillerin etkisinden uzak kalan ağızlar, dilin “arkaik” söz varlığı unsurlarının korunduğu ortamlardır. Bir dilde muhtelif nedenlerle bugün kullanılmayan yahut kullanımdan düşen sözcükler, yerel varyantlarda hâlâ işlek olabilmektedir. Halkın, ana dilinin imkânlarını kullanarak ürettiği kelimelerle etnik yapısına özgü olarak eskiden beri kullanageldiği söz varlığı unsurları da ağızlarda tespit edilebilmektedir. Ağızlar, bu muhafazakâr tutumlarının yanı sıra dil ilişkilerinin geçmişine ışık tutabilecek leksik örneklerle de sahiptir. Bir yöredeki kalıcı yerleşmeler sonunda yerel veya yabancı dillerle yaşanan temasların hatırasını taşıyan bu sözler, hâlen ağızlarda duyulabilmektedir.

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, uysal.idrisnebi@gmail.com

SANAT ARKEOLOJİ MİMARİ

Antik Kaynaklar Işığında Isauria Yerleşimi Nunu Kalesi'ne (Antiokheia) Genel Bir Bakış

Mehmet KURT* - Esra BULUT*

Özet

Nunu Kalesi (Antiokheia), Karaman'ın yaklaşık 45 km batısında, Yukarı Göksu Vadisi'ndeki Çukur Köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır. Kale, Antik Çağda Anemurium (Anamur)-Laranda (Karaman) bağlantısını sağlayan ana yol üzerinde stratejik bir konumda yer almaktadır. Kalenin bulunduğu tepeye güney batısından bir kaya yarığı vasıtasıyla ulaşılmakta ve muhtemelen burası kalenin kapısı işlevini görmekte idi. Tepede yer yer rastlanan yapı kalıntıları özellikle Göksu'ya doğru alçalan aşağı kesimlerde yoğunlaşmaktadır. Oldukça tahrip durumda olan yapıların genelini işlevi konusunda herhangi bir şey söylemek mümkün olmamakla birlikte, temel seviyesinde korunmuş olan bir tanesi büyük ihtimalle bir sarnıçtır.

19. yüzyılın son çeyreğinde E. J. Davis, bölgeyi ziyareti sırasında Nunu Kalesi ve çevresinin detaylı bir tasvirini yapmış ve buradaki Latince yazıtı kopya etmiştir. Aynı zamanda kalenin önemli bir konumda yer aldığı da göstergesi kabul edilebilecek olan yazıtta, *comes et praeses* Bassidius Lauricius'un uzun zamandan beri haydutların elinde bulunan kaleyi ele geçirdiği yazılıdır. Ayrıca yazıtta Bassidius Lauricius'un buraya bir Roma garnizonu yerleştirerek kaleye Antiokheia adını verdiği bilgisi de yer almaktadır. Ancak Bassidius Lauricius'un kaleye niçin bu adı vermiş olduğu tartışma konusudur. Antik yazarlardan Ammianus Marcelinus, MS 359 yılı Isauria olayları hakkında detaylı bilgiler verdiği eserinde Bassidius Lauricius'un faaliyetlerinden söz etmekle birlikte kaleden söz etmemektedir. *Notitia Dignitatum* adlı eserde yer alan Isauria'ya dair görselde söz konusu bölgede gösterilen kalelerden birisi de muhtemelen Antiokheia'dır. Aynı şekilde Suida'nın I. Leo zamanında haydut şefi Indakos ile ilgili anlatımlarında geçen Antiokheia da Nunu Kalesi olmalıdır.

Bilindiği gibi Isauria Bölgesi, Geç Antik Çağda büyük çaplı isyanlara ve haydutluk faaliyetlerine sahne olmuştur. Roma yönetimi ve haydutlar arasındaki mücadelelerde dağlık Isauria arazisinin stratejik noktalarında ve önemli yol güzergâhları üzerinde bulunan kaleler belirleyici bir rol oynamışlardır. Gerek Isauria-Lykaonia bağlantısını sağlayan ana yollardan biri üzerindeki jeopolitik konumu ve gerekse doğal korunaklı yapısı nedeniyle söz konusu kalelerden birisi de Antiokheia (Nunu Kalesi) olmuştur.

Bu çalışmada antik kaynakların yeniden gözden geçirilmesi ve yeni bulgular ışığında ana hatlarıyla Nunu Kalesi'nin (Antiokheia) konumu ve Isauria Bölgesi tarihindeki rolü değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Isauria, Roma, Antiokheia, Nunu Kalesi, Bassidius Lauricius.

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi. mehmetkurt6970@hotmail.com

* Dr., esrabulut50@hotmail.com.

Prehistorik (Tarih Öncesi) Dönemlerde Karaman ve Yakın Çevresinin Maden Kaynakları

28 Ekim 2014 Ermenek Maden Şehitlerine Saygılarımızla

Kürşat BARDAKCI* - Ahmet BARDAKCI*

Özet

Konya Ovası'nı Akdeniz'e bağlaması sebebiyle önemli bir stratejik konuma sahip olan Karaman ve yakın çevresi, bu özelliğinin yanı sıra maden kaynakları bakımından da büyük önem arz etmektedir. Her ne kadar bu dönemlerde bölgede, diğer bölgelerde olduğu gibi bir maden çeşitliliği olmasa da Orta Toroslar birçok maden kaynağını barındırmaktadır. Nitekim jeolojik devirlerde Anadolu Plakası'nın hareket halinde olması söz konusu sahada birçok maden kaynağının oluşumuna neden olmuştur.

Anadolu'da gerçek anlamda madenciliğin başlaması Neolitik dönemde gerçekleşmiştir. İnsanlığın ilk madeni olarak bilinen bakır kullanımının en eski örnekleri, Çayönü (Diyarbakır) ve Aşıklı Höyük (Gülağaç/Aksaray) dışında konumuzun temelini oluşturan Can Hasan ve Çatalhöyük yerleşmelerinde de görülmektedir. Madenin alet ve silah yapımında kullanılması ise insanlık tarihinin en önemli buluşlarından birisidir ve bu dünyada ilk kez Anadolu'da gerçekleşmiştir. Aslında bu buluşlar, bölge insanının önceki dönemlerdeki bilgi, birikim ve yeteneklerinin bir sonucudur. Zira Neolitik öncesi dönemlerden itibaren bölge insanları çakmaktaşı ve obsidiyen gibi malzemeleri kullanmışlar, yongalanabilen taşlar ile aletler yapmışlardır. Neolitik Dönem yerleşmesi Çatalhöyük'ün gelişiminin temel sebebi de yakınlarda bulunan Karacadağ ve Hasan Dağı volkanlarından elde edilen obsidiyen kaynağıdır. Çatalhöyük ile birlikte Can Hasan yerleşmesi de bölge madenciliği hakkında önemli bilgiler vermektedir. Nitekim M.Ö. 5. binyıla yani Kalkolitik döneme tarihlenen Can Hasan IIa ve IIb tabakalarında bulunan yoğun bakır buluntuları ve bakır izleri maden kullanımına ve madenciliğin gelişimine işaret etmektedir. Bölgede bakır kaynaklarının yanı sıra gümüş kaynakları da oldukça önemlidir. Bölgedeki gümüş kaynaklarının önemi ve ünü Anadolu coğrafyasını aşmıştır. Mezopotamya çivi yazılı metinleri bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Bu bildiride de, Karaman ve yakın çevresinin prehistorik dönem maden kaynakları ortaya çıkarılacaktır. Bu kapsamda bölgede yapılmış araştırmalardan, bilim adamlarının görüşlerinden, Jeolog ve Arkeologların yaptığı saha çalışmalarından yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarih öncesi, Madencilik, Çatalhöyük, Can Hasan, Bakır.

* Doktora Öğrencisi. Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, Erciyes Üniversitesi, kbrdkci@gmail.com

* Jeoloji Mühendisi. JEMAS Mühendislik Taahhüt ve Ticaret Ltd. Şti, Ankara, ahmt.brdkci@gmail.com

Karaman Kaya Üstü Resimlerinin (Petroglif) Tarih Açısından Önemi

Osman ÜLKÜMEN*

Karaman ve çevresinde Karaman ve Anadolu tarihi açısından oldukça önemli kaya resim alanları tarafımdan bulunmuş, kayıt altına alınmıştır. Bu resimlerden hareketle, Karaman ve çevresinin tarih öncesinden başlayarak erken ortaçağa kadar olan tarihsel sürecinin tespiti amaçlanmıştır. Çünkü insanoğlu, varoluşundan beri gelecek kuşaklara edindiği tecrübeleri, yaşamı, kültürü ve inancı gibi konularda iletiler bırakmıştır. Yazı öncesi dönemlerde bunu önce mağara duvarlarına sonra da açık alanda kayalara işlemiştir. Bu anlamda hiçbir araştırma yapılmamış olan Karaman Kaya resimleri, hem Karaman, hem bölge ve Anadolu tarihi açısından çok büyük önem arz etmektedir. Anadolu'da Çatalhöyük (MÖ 7400), Canhasan Höyük (MÖ 6500) gibi oldukça eski yerleşim alanlarının yanı başında bulunan bu resimler, buraların tarihi açısından da önemlidir. Karaman Kaya resimleri üzerinde üç yıla yakın bir süredir çalışmaktayız. Kaya resimlerini bulmak, resimlemek, yorumlamaya çalışmak bu konuda çok fazla bilgi birikimi ve emek istemektedir.

Karaman merkeze bağlı yerlerde iki, Ayrancı ilçesinde de beş adet kaya resim alanı tespit edilmiştir. Bu resim alanı yaklaşık 70 km çapında bir alanı kapsamaktadır. Yetmişten fazla panoda binlerce kaya resmi vardır. Bu resimler tüm dünyada bulunan kaya resimleri ile karşılaştırılmalı olarak incelenmiş ve oldukça ilginç tespitlere ulaşılmıştır. Ülkemizde Kars, Van ve Hakkâri'de bulunan kaya resimleri ile daha çok benzeşmektedir. Bunun yanında tüm Türk dünyasında bulunan resimlerle ortak yönlerinin çok olması, özellikle Nahçıvan, Azerbaycan, İran, Türkmenistan, Pamir gibi yerlerdeki yerlerde neredeyse aynılık göstermesi ilginçtir.

Bu resimlerde av sahnelerinden, mücadele sahnelerine, günlük yaşamdan, dini törenlere kadar yaşamla ilgili ne varsa kayalara işlenmiştir. Bu resimlerde Gök tanrı inancı, Kam/Şaman resimleri ve törenlerinin de olması bize yorumlama konusunda fikir vermektedir. Yine geç dönemde yapıldığı düşünülen bölgelerde Türk kültürünü yansıtan Oğuz ve çeşitli boy damgalarının bulunması bu bölgede yaşamış olan halkın etnisitesi bakımından da çarpıcı bilgiler vermektedir.

Karaman kaya resimlerinde araba ve yazı bulunmadığı gibi üretime yönelik resimlere de rastlanılmamıştır. Buda bize tarihleme konusunda fikir vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Ayrancı, Kaya Resimleri, Petroglif, Damgalar

* MEB'de Öğretmen, Araştırmacı Yazar, isikli42@hotmail.com

Zanzana: Lykaonia Bölgesi’nde Bir Antik Kırsal Yerleşim

Ercan AŞKIN*

Özet

Zanzana, Lykaonia Bölgesi’nin doğusunda, Karaman il merkezinin 35 km güneydoğusunda, günümüz Taşkale kasabası sınırları içerisinde yer alan küçük bir antik kırsal yerleşimdir. Yerleşime ait yapılar tahribata uğramış olmakla beraber, mimari parçalar yakın zamanımızda inşa edildiği anlaşılan duvarlarda devşirme malzeme olarak ve çevreye dağılmış olarak görülebilmektedir. Yerleşimin kurulu bulunduğu alanın kuzeybatısına ve güneydoğusuna doğru tarım yapmaya elverişli topraklar uzanmaktadır. Bu tarım alanlarının etrafı kayalık tepelerle sınırlanmaktadır. Yerleşim alanının hemen kuzeyindeki ağaçlık alanın içerisinde ise su kaynağı bulunmaktadır. Zanzana’daki en dikkat çekici kalıntı 300 m güneydoğuda yer alan Roma Dönemine ait anıt mezardır. Daha erken dönemlere ait verilere rastlanmamakla beraber anıt mezarın varlığı Zanzana’nın Roma Döneminde iskan gördüğüne işaret etmektedir. Basamaklı dörtgen bir altyapı üzerinden yükseldiği görülen yapı, büyük boyutlu kesme taş bloklarla inşa edilmiştir. Mevcut mimari parçalardan mezarın konik bir üstyapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Anıt mezar dışında bu döneme ait başka bir kalıntının saptanamamış olması Zanzana’da Roma Döneminde bir malikhane ya da çiftlik tarzı bir yapılanmanın var olabileceğini düşündürmektedir. Hıristiyanlık Döneminde ise bir kırsal yerleşimin söz konusu olduğuna bu döneme ait mezarlar ile muhtemel bir kilise veya şapel yapısına ait apsis işaret etmektedir. Yerleşimin hemen kuzeybatısında nekropolis alanındaki toprağa oyulmuş mezarların yapımında büyük oranda yassı taş bloklardan yararlanılmıştır. Kapak olarak ise uzun ve geniş taş plakalar kullanılmıştır. Bu taşların birinde kazımayla oluşturulmuş Hıristiyanlık Dönemine ait kısa bir Yunanca yazıt bulunmaktadır. Bununla birlikte yer yer devşirme taşlar kullanılarak inşa edilmiş yıkık durumdaki yapı kalıntıları ile nekropolis alanının hemen kuzeybatısındaki İslami Döneme ait mezarlar Zanzana’nın yakın zamanımıza kadar yerleşime sahne olduğunu göstermektedir.

Çalışma kapsamında Antik Dönemde Lykaonia Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Zanzana tanıtılacak ve mevcut kalıntıları üzerine değerlendirmelerde bulunulacaktır. Literatürde sınırlı oranda bilgilere yer verilen yerleşim ilk defa ayrıntılı bir şekilde ele alınmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Lykaonia, Zanzana, Roma, Bizans, Kırsal Yerleşim, Mezar

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, ercanaskin@gmail.com

Karaman Kerti Höyük Kazıları ve Düşündürdükleri

Mehmet TEKOKAK* - Zafer KORKMAZ*

Özet

Antik Çağ'da Lykaonia Bölgesi'nde yer alan Kerti Höyük, Karaman ili, Ekinözü (Aşiran) Köyü'nün yaklaşık 3 km kuzeyindedir. Kerti Höyüğü kazıları burasının Derbe Antik Kenti olarak yapılan lokalisasyon önerisinin arkeolojik belgelerini saptamayı amaçlamıştır. Derbe hakkında bilgiler sadece antik yazarların anlatımına ve farklı yerlerde bulunmuş yazıtlara dayanmaktadır. Antik yazarlardan Cicero ve Strabon kentin antik siyasi tarihi hakkında bilgi verirken Stephanus Byzantinus ve Hierokles ise kentin coğrafyasından söz eder. Apostel Paulus kent halkının ilgi ve konukseverliği ile bölgede yürüttüğü misyonerlik faaliyeti hakkında bilgi verir. Bu kent hakkında bilinen arkeolojik belgeler Antoninus Pius Dönemi'nden yazıtlı bir heykel kaidesi ile Karaman-Sudurağı Köyü'nde bulunmuş olan yazıttan ibarettir.

Bu kısıtlı bilgiler ile başlanılan kazılarda höyük üzerindeki tepe düzlüğü ile höyüğün güney eteğinde oluşturulan 19 açmada çalışma gerçekleştirilmiştir. Höyüğün tepe düzlüğünde moloz taş ve kireç harcıyla örülmüş duvarlar, kayrak taşlı zemin döşemeleri, basit toprak mezarlar ile çok az sayıda sütun gövdesi ve kaidesi gibi mimari öğeler parçalı bir yapıda oldukları halde ortaya çıkarılmıştır. Burada ortaya çıkan kalıntıların planları höyüğün tepe üzerinde bir bazilika veya kilisenin olabileceğini düşünmektedir.

Kazılardan bulunan seramik materyal Tunç Çağı'ndan Bizans Dönemi'ne kadar oldukça geniş bir periyoda aittir. Seramik buluntuların en yoğun grubunu Demir Çağı ve Hellenistik Dönem'e ait örnekler oluşturmaktadır. Demir Çağına ait seramik malzeme arasında tabak ve testi en yoğun iki biçim grubunu oluşturur. Burada bulunan Demir Çağı Seramiği Orta ve Geç Demir Çağı'na aittir. Seramik malzemede nokta bezek, "S" motifi, konsantrik üçgen ve daire, balık kılıcı ve dalgalı hat gibi süslemeler Orta Anadolu'nun kuzeyi ve batısı ile Batı Anadolu'da aşına olduğumuz Geç Geometrik ve Arkaik Dönem bezeme unsurları arasındadır. Ancak Kerti Höyük Demir Çağı seramiği belirtilen bölgelere ait seramiği ihtiva etmeyip bunların yerel üretim örneklerine sahiptir.

Höyükte dağınık durumdaki seramik buluntu topluluğu Demir Çağından Helenistik Döneme geçişin takibini zorlaştırmaktadır. Buna karşın yerel üretim seramik ile beraber bulunan bilindik Helenistik Dönem seramik örneklerinin varlığı höyükte seramik kültürünün devamlılığı hakkında fikir vermektedir. Sonuç olarak elde edilen arkeolojik belgeler ışığında, Hıristiyan dünyası için büyük bir önem taşıyan Derbe Antik Kenti'nin, şimdilik Kerti Höyüğün bulunduğu alanda yer aldığını gösteren kesin verilerden yoksunuz. Ancak, bu durumun gelecek yıllarda kazıların devam ettirilmesine bağlı olarak ortaya çıkarılacak olan belgeler ışığında netlik kazanacağına olan inancımızı da belirtmek isteriz.

Anahtar Kelimeler: Kerti Höyük, Derbe, Karaman, Demir Çağı, Lykaonia

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, mtekocak@yahoo.com.

* Dr. Öğr. Üyesi. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, zaferkorkmaz@selcuk.edu.tr.

Karaman Kalesi Kazılarında Bulunan Taş Güller ve Ortaçağ Harp Sanatındaki Yeri**Ahmet ŞEN*****Özet**

Tarihte gülle ve mancınık kullanımı özellikle ortaçağ döneminde yaygınlaşmıştır. Devletlerin ülkelerini müdafaa etmek ve diğer ülke vilayetlerinin fethedilmesinde sıklıkla kullanılan gülle ve bunun fırlatılmasına yarayan mancınık, dönemin ağır silahları olarak kabul edilmektedir. Farklı çalışma prensiplerine sahip birçok mancınığın varlığı devletleri bu mancınıklar üzerinde çalışmalarına, daha fazla menzile sahip ve daha ağır güllerini fırlatabilen mancınıklar icat etme yoluna götürmüştür. Karşı ağırlık prensibine dayanan ve Türk mancınığı adıyla adlandırılan mancınıklar özellikle Türklerin Anadolu'ya girmesiyle birlikte pek çok kalenin fethinde kullanılmıştır. Bu kaleler feth edildikten sonra da kalelerin muhafaza edilmesi yine bu gülle ve bunların fırlatılmasını sağlayan mancınıklarla sağlanmıştır. Günümüze sağlam olarak ulaşamayan bu ilkel fakat etkili silahlar ateşli silahların icadına kadar kendine kullanım alanı bulmuştur. Ateşli silahların ve barutun icadıyla yavaş yavaş ortadan kalkan gülle ve mancınıklar günümüzde yapılan kazılarda ortaya çıkarılmakta ve dönemin teknolojisi hakkında bizlere bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmamızda da Anadolu'nun kilit noktalarından olan Karaman Kalesinde yapılan kazılarda ortaya çıkarılan güller ele alınmıştır. Bu çalışmada güllerin dönemi ve kullanım şekilleri hakkında siz sevgili okuyuculara birtakım bilgiler sunacağız.

Anahtar Kelimeler: Kale, Gülle, Mancınık,

* Arş. Gör., Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi, ahmet4235@gmail.com

Karamanoğlu Mirası Aksarayın Tac Mahali Ulu Cami

Mustafa DİĞLER*

Özet

Aksaray’ın şehir merkezinde bulunan Ulu cami dış görünümü ve önünde bulunan havuzu ile birlikte Tac Mahal’i andıran Karamanoğlu (Aksaray Ulu) cami Karamanoğulları devrinde Sultan Mehmed Bey (1408) zamanında inşa edilmiştir. Ulu cami dikdörtgen bir plana sahiptir. Mihrap önünde yer alan iki kubbesi dışında yer alan kubbeleri çapraz tonoz örtü sistemiyle örtülmüştür. Cami içinde mevcut olan zengin işlemeli ahşap minberi Moğol baskınları sonucunda III. Kılıç Arslan’ın yakılan camisinden getirilmiştir. Ulu cami ilk inşa edildiği devirde yığma bir tepe üzerine yapılmıştır. Mimarının ismi var olan kitabesinden Mimar Mehmet Firuz Bey tarafından yapılmış olduğu tespit edilmiştir. Aksaray ulu cami tipik bir karamanoğulları beyliği eseri olarak karşımıza çıkmaktadır. Aksaray Ulu caminin portali (taç kapısı) Anadolu Selçuklu beyliklerinin tipik süslemeleri ile bezenmiştir. Ulu caminin minaresi silindirik gövdeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Biz bu çalışmamızda Karamanoğullarından Aksaraya miras kalan camiyi genel konumu, tarihteki yeri ve önemi, şehre getirdiği kazanımları, mimari yapıda ele alınan tüm bezemeleri plastik değeri açısından ele alacağız. Ayrıca Aksarayda yer alan bu Karamanoğulları eserine dikkat çekmek istiyoruz. Bu çalışmamızda literatür taraması yapıp mimari yapıda kullanılan bezemeleri plastik değerleri açısından inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğlu, Aksaray, Tac Mahal, Ulu Cami, Motif

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümü
001mustafadigler@gmail.com

Karaman Kethane Camii Haziresi'nde Bulunan Mezar Taşları

Hatice ÜNLERŞEN*

Özet

Kaynaklarda Ketenci Tekkesi ve Cami, Ketââni, Ketenci Baba olarak adı geçen Kethane Cami Karamanın tarihi mahallelerinden Sekiçeşme (sekizçeşme)'de yer almaktadır. Daha evvel Nakşibendiyye Tarikatı'nın Halidiyye koluna mensup olduğu bilinmektedir. Caminin batı cenahındaki hazirede 35 tane ve cami içinde 3 tane olmak üzere toplam 38 adet mezar yapısı ve 4 adet de münferit mezar taşı bulunmaktadır. Çoğunluğun erkeklere ait 38 mezar yapısının bir kısmı da kadınlara ait olduğu görülmektedir. Bu mezar yapılarındaki 29 adet mezar taşının 7 tanesi cel'î ta'lik ve 22 tanesi ise sülüs hattı ile yazılmıştır. Kalan 18 mezar yapısında kitabeli mezar taşı bulunmamaktadır. Mezar yapılarından 21 âdeti sandukalı mezar formunda yapılmıştır. Sandukasız 16 mezar yapısının 1'i çerçevesiz, 1'i pehleli ve kalan 14'ü toprak mezar formundadır. Mezar taşı yapılarında malzeme olarak mermer ve küfeki taşı kullanılmıştır. İncelenen mezar taşlarında hamidiye fesi, uzun silindirik başlık, sarıklı kavuk, sarıklı fes, fes, düşey dilimli sarık ve silindir başlık yer almaktadır. Mezar taşlarında karşılaşılan motifler ise gül, yaprak, hurma ağacı, servi ağacı, stilize çiçek, tepelik, gül bezek, çarkifelek, yarım daireler, ibrik, fiyonklu kurdele ve sütunçe'dir. Bu çalışmanın amacı bu kültür mirasının okunup değerlendirilmesidir. Bazıları kırık ve yıpranmış durumda olan 38 mezar yapısı yerinde görülmüş, boyut ve konum bilgileri alınmış, okunmuş ve fotoğraflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Kethane Cami, mezar, mezar taşı, hazire.

* Doktora Öğrencisi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, İslam Tarihi ve Sanatları, haticeunlersen@yandex.com

Seramik Pano Duvar Yüzeyi Tasarımında Karaman Kültürü Yansımaları

Gülşen KAHRAMAN*

Özet

Türk Dili'nin başkenti tarih ve kültür şehri Karaman, tarih boyunca pek çok medeniyeti topraklarında barındırmıştır. Bu uygarlıkların izleri günümüze kadar taşınmış ve taşınmaya devam edecektir.

Karaman ili tarihi, arkeolojik, turistik yerleri ve sanayisi ile önemli bir ilimizdir. Geleneksel el sanatları bakımından da geçmişten günümüze çok zengin bir potansiyele sahiptir. Karaman'ın tarihi ve kültürel değerlerinin tanıtımına yönelik birçok faaliyet yapılmaktadır. Bu araştırmada, Karaman ili tanıtımına seramik malzeme kullanılarak sanatsal bir bakış açısı getirilmesi amaçlanmıştır.

Uygulamaya konu olan bu çalışmada plastik bir malzeme olan ve seramik çamuru ile şekillendirme yapılarak duvar yüzeyi seramik pano çalışması yapılmıştır. Seramik, organik olmayan malzemeler yani inorganik malzemelerin belirli oranlarda karıştırılıp öğütülmesi ile oluşmaktadır. Elde edilen karışım farklı tekniklerle şekillendirilip kurutularak belirli oranlarda pişirilmesi ile elde edilen ürünlere verilen addır.

Uygulamada plaka yöntemi ile şekillendirmesi yapılan panolar üzerine kabartma tekniği ile çalışılmıştır. İkinci pişirim olan dekorlaması, pişirim dereceleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Bu bildiride, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nin farklı birimlerinde sergilenmekte olan on dört çalışmaya yer verilmektedir. Seramik pano çalışmalarında konu olarak zengin bir folklor altyapısına sahip olan Karaman ilinin, maddi kültür unsurlarından; Taşkale halıcılığında kullanılan motif çeşitliliği, tarihi bir imge olarak kullanılan “ongun kuşu”, ilin tartışmasız sembollerinden olan Taşkale ve Manazan mağaraları, tarımsal faaliyetler ve ürünler ele alınmaya çalışılmıştır. Söz konusu seramik panolar aracılığı ile sanatsal ve estetik bir boyut kazanan kültürel öğelerin Karaman ili kültür tanıtımına katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Bu çalışma ile plastik bir malzeme olan seramik çamuru şekillendirilerek Karaman'ın, tarihi, kültürel ve ekonomisi gibi konular ele alınmış, seramik yüzey üzerine pano uygulaması yapılarak Karaman'ın tanıtımına farklı bir uygulama ile sanatsal yorum getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Tasarım, Seramik Pano

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, gulsenkahraman_70@hotmail.com

Konya Merkezdeki Karamanoğlu Beyliği Mimari Eserleri

Yaşar ERDEMİR* - Halil İbrahim KUNT**

Tarihin seyri içerisinde devletler ve milletler incelenirken onların siyasi faaliyetlerinin uzantıları olan kültürel dokularının da incelenmesi gerekmektedir. Zira onların geride bıraktıkları eserler, medeniyet seviyelerinin yüksekliğini ve dönemlerinin temel özelliklerini yansıtmaktadır. Bölgesel kültürlerle ilginin gittikçe arttığı günümüzde, bu öğelerin her bölgede, yerel karakteristikleri ile birlikte ayrıntılı olarak tanıtılması büyük bir önem taşımaktadır. Anadolu'nun Türkleşmesiyle beraber siyasi ve ticari hayattaki yoğun hareketlilik kültürel anlamda da kendisini hissettirmiş ve hemen her şehirde döneminin kimliğini yansıtan pek çok eser meydana getirilmiştir.

Moğol baskısı sonucunda Anadolu'ya göç etmiş Türkmen beyliklerinden olan Karamanoğulları Beyliği yaklaşık iki buçuk asır boyunca Anadolu'da siyasi, iktisadi ve kültürel anlamda söz sahibi olmuştur. Türkiye Selçuklu Devleti Sultanı I. Alaeddin Keykubat, Karamanoğullarını Anadolu'nun güneyine bugünkü Ermenek, Mut ve Toros Dağları bölgesine yerleştirmiştir. İlerleyen dönemlerde ise Konya dâhil olmak üzere beyliğin sınırlarını genişletmişlerdir. Özellikle Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olan Konya'ya hâkim oldukları dönemlerde birçok mimari eserler bırakmışlardır. Dolayısıyla ilk dönemde beyliğin merkezi de bu bölgeler olmuştur. Bu eserler incelendiğinde çokluğu ve çeşitliliği dikkati çekmektedir. Özellikle inşa edilen mimari yapıtlar aracılığı ile beyliğin kuruluş, gelişme ve dağılma süreçleri takip edilebilmektedir. Bu çalışmamızda Karamanoğulları Beyliği'nin Konya merkezde yapmış olduğu mimari eserler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğlu Beyliği, Konya, Kültür, Mimari, Sanat

* Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü Emekli Öğretim Üyesi

** Arkeolog, Konya Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü, halilibrahimkunt@gmail.com

Karaman’da Beylikler Dönemi Yapılarında Kullanılmış Olan Süsleme Öğeleri

Seda DİLAY*

Özet

Tarihin ilk evrelerine ait olarak yapılan çalışmalarda, mağara duvarlarında karşımıza çıkan resimsel ve yazınsal anlatımlar, belge niteliği taşıması açısından önemlidir. İnsanlar binlerce yıldır gerek yazı gerekse resimlerle iletişim kurabilmişlerdir. Günümüzde ise, resim ve yazının kökeninin mimari yapılarda bulunanlardan çok daha eski dönemlere dayandığı görülmektedir.

İslamiyet’in Türkler tarafından kabul edilmesi ile birlikte, bitkisel ve geometrik motiflere yönelen Türk sanatı, yazıyı da bir süsleme öğesi şeklinde kullanarak süslemelerde farklı bir bakış açısı kazandırmıştır. Kitabe adıyla anılan yazılar, özellikle yapıların gösterişli taç kapılarında adeta süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, çok sayıda bitkisel ve stilize edilmiş motifler özellikle taş süslemelerde yaygındır. Süsleme ve yazılar çoğunlukla yapıların dış cephe, taç kapı, mihrap ve kemer köşeliklerine kademeli ve simetrik dizilmişlerdir. Bu öğeler taş malzeme kullanımının yoğun olduğu çevrelerde, özellikle büyük yapıların (han, medrese, darüşşifa, cami) taç kapılarında karşımıza çıkmaktadır. Mimari yapıların taş malzemeden yapılmış olması nedeniyle özellikle süslemelerin büyük bir kısmı günümüze kadar ulaşabilmiştir. Bu süslemeler dönemin mimari, süsleme, sanat anlayışı ve estetik yaklaşımları açısından pek çok veri sağlamaktadır.

Bu çalışmada, Karaman şehir merkezinde bulunan Karamanoğulları Beyliği Dönemine ait bazı mimari yapılarda karakteristik özellikler taşıyan süsleme unsurları ele alınmış, bu süsleme öğelerinin özellikleri ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla, mimari yapılar yakından incelenmiş, geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Sonuç olarak, süsleme öğelerinin dönemselsel olarak bazı noktalarda benzerlikler de gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğulları, mimari, süsleme, kitabe, sanat.

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, sdilay@kmu.edu.tr

Kentlerin Zihinde Bıraktığı İzler (Karaman Örneği)

Seda DİLAY*

Özet

Yeryüzünde insanlık tarihinden itibaren varlıklarını koruyabilmek adına canlılar, farklı korunma ve barınma olanakları bulmuşlardır. Doğal afetler, vahşi hayat ve doğa olayları karşısında çaresiz kalan insanoğlu, sürekli bir arayış içerisinde girmiştir. Bulguları, keşifleri ve farkına vardıkları izler sonucunda izler sonucunda gelişimlerini devamlı hale getirmişlerdir. Mağaralarda başlayan yaşam serüveni süreç içerisinde değişim ve gelişim göstererek, her zaman diliminde kendilerine en konforlu barınma imkânlarını hazırlamışlardır. İnsanoğlunun beslenme ve barınma gibi ihtiyaçlarını karşılayabilme gereksinimi onu kaynaklara kolay ulaşma ve imkânları kullanabilme yeteneği kazandırmıştır. Tarım ve hayvancılığın gelişmesi ile geçimini sağlayan insanoğlu, yaylaları, mera ve otlakları ya da su kenarlarını tercih etmişlerdir. Çünkü anlamışlardır ki tarımla ve hayvancılıkla tüm ihtiyaçlarını karşılayabilmişlerdir. Bu nedenle yerleşim alanları, her uygarlıkta her toplumda belirli alanlarda toplanmıştır. Dolayısıyla yaşam merkezleri olarak adlandırılan noktalar ortaya çıkmıştır. Bu alanlarda şehir merkezi, kent meydanı gibi kavramlarla açıklanmaktadır.

Bu çalışmada insanoğlunun ortaya çıkarabileceği en büyük yapıtlar olan kentlerin; ziyaretçiler, gezginler ve seyahatçiler açısından ne gibi bir öneme sahip olduğunun yanı sıra, bir kentin akıldaki kalıcılığı ele alınmıştır. Karaman'ı hatırlanabilecek hale getiren özellikleri ile değerlendirdiğimizde ülke genelindeki bilinirlik seviyesi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentleşme, insanlık tarihi, Karaman.

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, sdilay@kmu.edu.tr

Türk Sanatında Eğitime Verilen Önemin Mimariye Yansımaları

Seda DİLAY*

Özet

Binlerce yıllık tarihsel bir geçmişe sahip olan Anadolu toprakları, pek çok büyük uygarlığa kucak açmıştır. Her gelen uygarlık farklı açılardan gelişim sağlamış, dönemine izler bırakmıştır. Gelişim, ilim, bilim ve teknolojiyle gerçekleşmektedir. Gelişmişlik düzeyini belirleyen en önemli unsur eğitimidir. Dönemsel özellikleri belirleyen eğitim koşulları, eğitime verilen önem ve buna bağlı olarak gelişen mimari, yapılarda da kendini göstermektedir. Tüm dönemlerde olduğu gibi, Anadolu Beylikleri döneminin, bilim, ilim ve kültür faaliyetleri bakımından hareketli bir dönem olduğu bilinen bir unsurdur.

14. yüzyılda “Beylikler Dönemi” olarak adlandırılan yeni dönem, Selçuklulardan sonra bağımsızlıklarını kazanarak Anadolu Türk mimarisine canlılık getiren yapıtlar vermişlerdir. Beylikler Dönemi, yalnızca mimaride değil, tüm süsleme sanatlarında hem kısmen, Selçuklu geleneklerinin taşıyıcılığını, hem de yeni özelliklerin uygulayıcılığını yapmalarıyla, Selçuklu Sanatı ile Klasik Osmanlı Sanatı arasında önemli ve uzun sayılabilecek bir geçiş süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Hızlı ve geniş kapsamlı kentleşme olgusunun beraberinde getirdiği zengin ve canlı kültürel yaşam, mimari ve el sanatlarına koşut olarak sanatın diğer dalları ile bilim alanındaki etkinliklere de yansımıştır.

Anadolu’da Selçuklu ve Beylikler döneminin eğitim- öğretim kurumları camiler, tekke ve zaviyeler ile medreseler olarak üç gruba ayrılabilir. Türk sanatında tüm bu eğitim kurumları, zengin süsleme öğeleri ile süslenerek, eğitime verilen önem gözler önüne serilmektedir. Anadolu Selçuklu Devletinin önde gelen mirasçısı olan Karamanoğulları Beyliği, bu değerlerin günümüze kadar gelebilmesini sağlayan bir köprü görevi üstlenirken aynı zamanda Osmanlı süsleme sanatına bir temel oluşturmuştur.

Selçuklulardan sonra, Orta Anadolu’da güçlü bir biçimde varlıklarını duyuran Karamanoğulları Beyliği’nde (1256-1483) değişik amaçlı pek çok mimarî eser külliye işlevini üstlenmiş bir yapı bütünlüğünde eserler günümüze ulaşmıştır. Karamanoğulları Beyliği’nin mirası olduğu Anadolu Selçuklu yapılarını onarıp kullandığı da bilinmektedir.

Bu çalışmada, Karamanoğulları Beyliği’ndeki önemli eğitim kurumlarının Türk süsleme sanatı açısından incelemeleri yapılarak, eğitime verilen değer ile mimari yapılara olan yansımaları ele alınmıştır. Araştırma sonucunda eğitim yapılarındaki süslemelerin diğer mimari yapılarla kıyaslandığında belirgin özelliklerinin olduğu, bu durumun dönemsel olarak eğitime verilen önemin yansıması olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Türk Sanatı, eğitim, mimari, Karaman.

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, sdilay@kmu.edu.tr

Dünden Bugüne; Karaman Kalesi Çevre Tasarımı

Kerim ÇINAR* - Hatice ÇINAR*

Özet

Karaman, İç Anadolu Bölgesi'nin güneyinde 37.11 kuzey enlemi ile 33.15 doğu boylamı üzerinde yer almaktadır. Kuzeyinde Karapınar, Güneyinde Mersin, Anamur, doğusunda Ereğli ilçesi, batısında ise Bozkır, Hadim ilçeleri bulunmaktadır. Karaman'ın deniz seviyesinden yüksekliği 1024 m. olup genelde ova görünümündedir.

Kadim geçmişi ile Karaman'a ait ilk bulgular Hititler'e dayandırılmaktadır. Klasik dönemlerde adı LARANDA'dır. Anadolu'nun Selçuklu Türkleri tarafından feth edilmesinden sonra. Larende olan Karaman, önce Danişmendoğulları'nın eline, daha sonra da 1165 yılında 2. Kılınç Arslan tarafından Selçuklu Devletine katılmıştır.

1261-1483 tarihleri arasında Karaman Oğulları başkenti olup, adı da Karaman olarak değiştirilmiştir. Türkçe ilk defa Karaman Oğulları'nda resmi dil olarak kabul edilmiştir. 1483-1920 yıllarında Osmanlı yönetiminde kalan Karaman, 1932'te Konya'nın bir ilçesi olmuştur. Daha sonra, Karaman 21. Haziran 1989 tarihinde Resmi Gazete de yayınlanan 3578 sayılı kanun ile il olmuştur.

Karaman'da Hitit kalıntıları ile Selçuklular, Karaman Oğulları ve Osmanlı dönemlerine ait pek çok tarihi yapılar bulunmaktadır. Şehrin antik merkezini oluşturan höyük üzerinde kale, cami ve evler yer almaktadır. Söz konusu yapılar bugün Karaman'ın simgesi durumundadır. Ancak, 1960'lı yıllarından sonra Karaman'da hızlı değişimler başlamıştır. Bu değişimin ilk hissedildiği yerler; tarihi dokunun yoğun olduğu tepe ve çevresinde görülmüştür. Burada yapılan yeni imar plan çalışmaları ve düzenleme faaliyetleri, tarihi dokuda büyük tahribatlar yapmıştır. Bunun yanı sıra planlama çalışmalarının süreklilik göstermemesi ve bilinçsiz uygulamalar tarihi dokuda ve sivil mimari eserlerde kayıplara neden olmuştur.

Bu çalışmada Karaman Kale çevresinde uygulanan planlama yanlışlıklarının, tarihi dokunun tahribinde ne derecede etkili olduğunu sergileyen ve özellikle sivil mimari eserler üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaya çalışacağız. Ayrıca, S.Ü. Müh. Mim. Fakültesi Döner Sermayesi'nde 1989 yılında Karaman Kale ve çevresi için hazırlanmış olduğumuz koruma amaçlı planlama çalışmaları, çevre tasarımı ve sonrası uygulamaların, dünden bugüne gelişim süreci anlatılacaktır.

* Prof. Dr., Karatay Üniversitesi, Güzel sanatlar ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü, Konya, kerim.cinar@gmail.com

* Öğr. Gör., Karatay Üniversitesi, Güzel sanatlar ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü, Konya, kerim.cinar@gmail.com

Karaman Nefise Sultan (Hatuniye) Medresesi Üzerinde Anadolu Selçuklu, Osmanlı ve İlhanlı Etkileri

Mustafa DİĞLER*

Beylikler dönemi içerisinde kendilerini Anadolu Selçuklu Devleti'nin mirasçısı ilân eden, Osmanlılara karşı büyük bir güç oluşturan ve Anadolu'daki en büyük iki beylikten biri olarak kabul edilen Karamanoğulları Beyliği 1250-56 yılları arasında başkentleri Konya Ereğlisi, 1256-61 yıllarında Ermenek, bu tarihten sonra da, o dönemde Larende adıyla bilinen Karaman olmuştur. Ancak, Anadolu Selçukluların vârisi olduklarını iddia ettiklerinden, zaman zaman Konya da Beyliğe başkentlik yapmıştır. Beylikler Dönemi, Osmanoğulları ile birlikte tüm Beyliklerin yalnızca mimaride değil, tüm süsleme sanatlarında da hem kısmen Anadolu Selçuklu geleneklerinin taşıyıcılığını, hem de yeni özelliklerin uygulayıcılığını yapmalarıyla, Anadolu Selçuklu Sanatı ile Klasik Osmanlı Sanatı arasında önemli ve uzun sayılabilecek bir geçiş süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmamızda Karamanoğlu eserleri arasında yer alan Karaman Nefise Sultan (Hatuniye) Medresesi dönemin en büyük eğitim merkezi olarak karşımıza çıkmaktadır. Medreseler Türk İslam devletlerinde bilim ve düşünce hayatının merkezinde yer almaktadır. Medreseler Anadolu Selçuklu ve Beylikler döneminin en önemli eğitim ve öğretim kurumlarıdır. Karaman Nefise Sultan (Hatuniye) medresesine verilen önem üzerindeki kitabe ve süslemelerden anlaşılmaktadır. Sadece taç kapısındaki süslemesi dahi eğitime ne kadar çok önem verildiğini göstermektedir. Nefise Sultan (Hatuniye) Medresesi'ni önemli hale getiren yalnızca bu mimari yapı özellikleri ve kitabeleri değil, aynı zamanda iç ve dış mekânda yoğun bir şekilde uygulanan taş süslemelerinde rumi ve palmetlerden oluşan pek çok bitkisel ve geometrik motiflerin kullanılmasıdır. Bu yapıda Anadolu Selçukludan miras alınan gelenekler dışında farklı teknikler, dağarcık ve renk zenginliği yansıtan örnekler karşımıza çıkmaktadır. 1382 tarihli Nefise Sultan (Hatuniye) Medresesi; ana kurguda Anadolu Selçuklu, bazı ayrıntılarda Osmanlı ve süslemede İlhanlı etkinliğindedir. Bu araştırmamızda Medrese üzerindeki Anadolu Selçuklu, Osmanlı ve İlhanlı sanatı etkileri araştırılacak. Yapının süsleme unsurlarındaki plastik değerler üzerinde durulacak ve bu yapıya dikkat çekilecektir. Bu araştırmamızda literatür taraması yapıp mimari yapıda kullanılan bezemeleri plastik değerleri açısından inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğlu, Anadolu Selçuklu, Osmanlı, İlhanlı, Portal, Bezeme.

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümü
001mustafadigler@gmail.com

Karamanoğulları Döneminde Birer Sosyal Hizmet Müessesesi Olarak İmaretler

Yılmaz ÇELİK*

Özet

Modern ve batı kaynaklı bir kavram olan sosyal hizmetler; kişi, grup ve toplulukların yapı ve çevre koşullarından doğan ya da kendi denetimleri dışında kalan yoksulluk ve eşitsizliklerini gidermek; toplumun değişen koşullarından ortaya çıkan sorunları önlemek ve insan kaynaklarını geliştirmek; kişi, aile ve toplum refahını sağlamak amacıyla düzenlenen hizmet ve programları kapsayan bir alandır. Kısacası fert ve topluma yönelik olarak insan hayatını kolaylaştıran her türlü faaliyet sosyal hizmet kapsamına girer. Şüphesiz ki, VII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar Batı'da sosyal hizmet anlamında pek çok faaliyet olmuştur. Ancak yaklaşık on asır boyunca Müslüman toplumlarda Batı toplumlarına oranla çok daha güçlü sosyal hizmet uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Buna rağmen günümüzde sosyal hizmetler alanında yapılan akademik çalışmalarda İslam Medeniyetinden yok denecek kadar az bahsedilmektedir. Sosyal hizmet camiasındaki bu genel yaklaşım, çalışmamızın ortaya çıkmasında önemli bir etkidir.

Sosyal hizmet kavramı modern bir kavram olmasına rağmen içerik açısından modern zamanlardan önce pratiğe dökülmüştür. Bunun en somut hali Hz. Peygamber döneminden başlayarak İslam Medeniyetinin her döneminde görülmüştür. Bunun temel nedeni; Kur'an'da hayra yönelik teşvikler ile Hz. Peygamber'in hadislerinde belirtilen "sadaka-i câriye" düşüncesidir. Vakıflar başta olmak üzere, vakıf bünyesinde olsun veya olmasın, birçok imaret, ribat, medrese, zaviye, çeşme, şifahane, cami vb. hayır kurumu topluma yönelik önemli sosyal hizmet uygulamalarının gerçekleştirildiği merkezlerdir. Bu çalışmada imaretlerin Karamanoğulları beyliğindeki şekli ele alınarak, bunların sosyal hizmetler açısından ifa ettikleri fonksiyonlar anlatılacaktır. İmaret, kelime olarak "imar edilmiş, inşa edilmiş" demek olup cami, mescid, medrese, tabhâne, dârülit'am, dârüşşifa, aşevi, kervansaray, muvakkithâne, türbe gibi birimlerin tamamı için olduğu gibi bu binalardan biri olan aşhane için de kullanılmıştır. Karamanoğulları Beyliği, Anadolu Selçuklu devletinin zayıflamasıyla birlikte daha belirgin şekilde ortaya çıkan Anadolu Beyliklerindedir. İki yüz yılı aşkın bir süre içerisinde iç ve güney Anadolu'da birçok yerleşim bölgesini elinde tutmuştur. Bu süre içerisinde, beylik yönetiminde bulunmuş birçok şahsiyet, bunca siyasi ve askeri olaylar içerisinde sosyal devlet mefhumuna uygun olarak topluma yönelik sosyal hizmet görevini yerine getirecek kurumların ortaya çıkmasını sağlamışlardır. Bu kurumlar arasında mescit, cami, medrese, tekke, zaviye, çeşme, kuyu, sarnıç, han, kervansaray, aşevi, misafirhane ve şifahane gibi yapılar vardır. Çalışmada, bu yapılardan birini veya birkaçını içine alan imaretlerin sosyal hizmet uygulamaları açısından fonksiyonları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğulları, sosyal hizmet, imaret.

* Dr. Öğr. Üyesi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi.

Sarıveliler Göktepe Beldesinde Bulunan Gazipaşa'nın Karalar Köyü Yaylası İlanlı Muğar

Fatih USLU*

Özet

Pastırma sıcaklarının yaşandığı geç bir sonbahar gününde Karaman ili, Sarıveliler ilçesi, Göktepe Kasabası'na ziyarete gitmişim. Havalarda gündüzleri oldukça güneşli ve orta sıcaklıkta, geceleri ise ilik kurutan soğukların yaşandığı günlerdendi. Çocukluk yıllarımda sapan, delikanlılık yıllarında silah tutan elimde son yıllarda fotoğraf makinası ve klavye tuşları olur oldu her ne hikmetse. 'Yazmasam ölürdüm' diyen Sait Faik'in bu satırlarını kitaba dönüştüren Ayşe Böhürler ve o kitabı geldi aklıma yazmasam ölmezdim belki ama içim içini yerdirdi. Doksan kilometre uzaktan Gazipaşa'nın Karalar Köyü'nden, iki bin metre rakımlı Göktepe yaylasına onları getiren güç neyse, beni de gecenin bu vaktinde bilgisayar başına oturtan şey o olmalı. Onlar Yörük oldukları için elektriksiz, susuz ve en önemlisi internetsiz bir yaşamı kendilerine bir yaşam tarzı seçmişler ve yaklaşık beş günlük yaya yolculuğu sonunda buraya gelmişler. Onlar burada geçirdikleri zamanı 'tatil' olarak görüyorlar, onca meşakkat onları dinlendiriyor sadece. İki bin rakımlı ilanlı muğar yaylasını mesken tutan Yörükler, burada küçük çaplı bir köy kurmuşlar. Yolları fena değil, çeşmeleri iki oluklu ve gayet güzel suyu var, hayvanlar için ahırlar mevcut, bu küçük köyün girişinde minik bir mescit var ve ihtimal yaz aylarında Cuma namazları da burada kılınıyor. Ayrıca tek kişilik de olsa umumi tuvaletleri bile var. Tek kişilik deyip küçümsemeyelim, Bulgaristan'ın Sofya'dan sonra ikinci büyük şehri Plovdiv'in otogarında bile tek kişilik bir hela var üstelik buradaki kadar hijyenik değil. Çadırları, Alaçık adı verilen türden yani taş duvarlardan örülerek yapılıyor. Bir de tıpkı insanlık tarihinin bilinen en eski yerleşim yeri Orta Anadolu'da, günümüzden 9 bin yıl önce yerleşim yeri olmuş, çok geniş bir Neolitik Çağ ve Kalkolitik Çağ yerleşim yeri Çatal Höyük gibi üst üste odalar vs. enteresan bir yer. Mayıs ayının sonlarında gelmeye başlayan Akdeniz'in denizi değil de dağları tercih eden kara yağız insanları, mal melel ile beş ay kadar uğraşıp, Ekim ayı ortalarında köylerine geri dönüyorlar. Yük taşımak için kamyonet, binek arabaların yanı sıra traktörleri de bulunan Karalar Köyü Yörükleri, yakın bölgelerdeki diğer Yörük aşiretlerinden farklı olarak yarı konargöçer bir yaşam sürmektedirler. Örneğin, Ermenek yakınlarında bulunan İhsaniye Yörükleri Keçe çadırda yaşarken, tam göçebe olarak yaşayan Sarıkeçili ve Bozahmetli Yörükleri kıl çadırı tercih etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yörük, Sarıveliler, Göktepe, Sosyal değişim, Çadır

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, fatihuslu@akdeniz.edu.tr

Camilerin Şehir Mimarisi ve Şehirleşme Üzerindeki Etkileri: Karaman Örneği

Ruhi GÜL* - Yusuf KARACA*

İnsanın hayatta kalmasına yönelik ihtiyaçların karşılanmasından sonra onu en çok sosyal ve dini konular etkilemiştir. Şehirleşme birçok dönemde dini yapıların etrafından şekillenmiştir. Bazı dinlerde dini yapılar, şehirlerden uzakta inşa edilirken, İslam dininde dini yapılar şehrin merkezinde yer almıştır. İslam dininin en önemli ibadet yerlerinden olan camilerin, tarihi süreç içinde mimari değişimi ve gelişimi yanında, değişik sosyal fonksiyonları da olmuştur. Eğitim, sivil toplumun zamanındaki örnekleri ve imarethaneler camilerin işlevleri arasında yer almıştır. İlk yapılan camilerin mimari özellikleri dönemin yapısıyla birlikte zamanla gelişmiş, yeni işlevler kazanmıştır.

Türklerin İslamiyet'i seçmesiyle ve yerleşik düzene geçmesiyle birlikte camilerde sanat yönünden de olumlu yönde bir gelişme görülmüştür. Selçuklularda mimaride kümbet, ağaç ve taş sütunlar hâkim olurken; Beyliklerle birlikte kubbeye doğru geçiş başlamıştır. Ayrıca şehrin yapısı camilerin etrafından şekillenmeye başlamış, bölgelerin özellikleri de camilere şekil vermiştir. Karaman, Türklerin İslamiyet'i seçmesi ve şehir hayatına geçmelerinde önemli bir merkezdir. Bu açıdan da Selçuklular ve Karamanlılar döneminde camilerin işlevlerini artırmıştır. Günümüzde şehirlerin hafızasını koruma açısından tarihi eserlerin akıllı şehir uygulamaları ile korunması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada Selçuklular ile Karamanlılar döneminde dini yapıların şehirleşme ve şehir mimarisini nasıl etkilediği ve devrin mimari özelliklerinin camilere yansımaları Karaman İli özelinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cami, Şehir Mimarisi, Karamanlılar, Anadolu Selçuklu

* Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, ruhigul@selcuk.edu.tr

* Uzman, TÜBİTAK.

İslam Şehri Teorisi Çerçevesinde Karaman İl Merkezinin Geçmişten Günümüze Değerlendirilmesi

Ali ŞAHİN* - Mücahit NAVRUZ*

Özet

İslam şehri teorisi İslamiyet etkisi ile biçimlenen mekânsal yapıları açıklamak için kullanılmaktadır. Bireysel ve toplumsal hayatı biçimlendiren bir din olarak İslamiyet mekânsal alan üzerinde de önemli etkiler yapmış, yayıldığı alanlarda yeni şehirler kurmuş ya da var olan mekânsal yapıları kendi özelliklerine göre dönüştürmüştür. Atlas okyanusundan Pasifik okyanusuna kadar uzanan devasa coğrafyada bütün etnik ve kültürel farklılıklara rağmen benzer nitelikte şehirlerin oluşması İslam dininin bu biçimlendirici özelliğinden kaynaklanmaktadır.

Türkler ve Araplar gibi İslam öncesi dönemde göçebe yaşam süren toplumların şehirli bir medeniyete geçişindeki en önemli faktör, yeni dine uyum sağlamak isteyen bu toplumların dinin gereklerini öğrenmek ve yerine getirebilmek için buna uygun bir mekana ihtiyaç duymalarıdır. Bunun dışında İslam'dan önce yerleşik kültüre sahip olan Farslar gibi toplumlar da İslam dinini kabul ettikten sonra yaşayış biçimlerini ve ritüellerini İslami bakış açısına göre yeniden şekillendirmiştir. İki örnekteki toplumlarda da ibadet merkezi olan camiler şehrin merkezi konumunda yer almış ve manevi hayat gibi maddi hayatın unsurları da camilerin etrafında oluşmaya başlamıştır. Başka bir ifadeyle, İslam dini ile birlikte hukuki ve siyasi kurumlar, eğitim merkezleri, ticaret mekanları değişim geçirmiş, fiziki çevre yeni bir boyut kazanmıştır.

İslam dininin mekânı biçimlendirme etkisi tarihsel süreç içerisinde modernleşme/sekülerleşme hareketleri ile birlikte yerini rasyonel/bürokratik kurumlar ve unsurlara bırakmaya başlamış, İslam şehri özellikleri de mekânsal bağlamda aşınmıştır. Karaman örneğinde Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlılar dönemlerinde İslam şehri özelliklerini taşıyan şehir, Osmanlı'nın son dönemlerine damga vuran batılı reformlar ve Cumhuriyet döneminin tepeden inme modernite anlayışı ile dönüşüme uğramıştır. Bu değişim Karaman'ın fiziki, sosyal, ekonomik ve idari yapısında görülebilmektedir.

Bu çalışmada İslam şehrinin doğuş sürecinden günümüze kadar geçirdiği evreler ele alınmakta ve tüm dünyada İslam şehirlerinin sahip olduğu ortak özelliklere değinilmektedir. Daha sonra ise kadim bir geleneğe sahip Karaman il merkezi İslam şehri teorisi çerçevesinde ele alınmakta ve fiziksel, sosyal ve ekonomik yapı bağlamında Karaman'ın geçirdiği dönüşüm ve günümüzdeki durumu karşılaştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslam Şehri, Karaman, Larende, Modernleşme, Sekülerleşme

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü, alisahin@selcuk.edu.tr

* Arş Gör., Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü, mucahitnavruz66@gmail.com

Fonksiyonları Bağlamında Camiler: Karaman Örneği

Ziyaeddin KIRBOĞA*

Özet

Camiler tarihi süreç içerisinde birçok işlev üstlenmişlerdir. Camilerin fonksiyonları, zaman ve toplumsal yapıya göre farklılıklar göstermekle birlikte, bazı fonksiyonları bütün zaman ve toplumlar için benzerdir. Bunun yanında camilerin İslâm tarihinin ilk dönemlerinde, özellikle Hz. Peygamber ve Dört Halife döneminde üstlendiği fonksiyonların bazıları başka tüzel kişiliklerce gerçekleştirilmesiyle, bazıları da ortamı ve fiziksel yapısı daha uygun başka mekânların geliştirilmesiyle ortadan kalkmıştır. Günümüzde toplumsal gelişim ve değişime bağlı olarak, camilerin fonksiyonlarında da tarihi süreçteki fonksiyonlarına göre farklılıklar gözlemlemek mümkündür. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın son yıllarda cami merkezli etkinlikler çerçevesinde çok yönlü çalışmalar geliştirmesi, camilerin Türkiye'de çok yönlü fonksiyon göstermesinde önemli bir etken olmuştur. Özellikle gerçekleştirilmesinde maddi koşulların belirleyici olduğu bu fonksiyonların uygulanabilirliğinde, çeşitliliğinde ve yaygınlaştırılmasında din görevlilerinin çalışmalarının önemli katkıları bulunmaktadır. Bunun yanında camilerin mevcut fiziksel yapısı, konumu, cemaat sayısı ve cemaatin yaş, ilgi gibi kişisel özellikleri, bu konuda belirleyici unsurlardandır. Dolayısıyla caminin fonksiyonel olabilmesi, fonksiyonların uygulanabilirlik sınırları ya da çeşitliliği bu belirleyicilerle sınırlı olmaktadır.

Camilerin tarihi süreçte gerçekleştirdikleri bütün fonksiyonların betimsel analizi, çalışmanın sınırlarını aşmaktadır. Ancak örnekleme oluşturan camilerin gerçekleştirdiği fonksiyonlarla, özellikle Hz. Peygamber dönemindeki camilerin üstlendiği fonksiyonlar arasında zaman zaman karşılaştırmalara müracaat edilecektir. Çalışmada, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın resmi web sitesinde camilerin merkezi özellik gösterdiği alanlar dinî, sosyal ve kültürel alanlar olarak belirlenmiştir. Dinî alan, caminin esas fonksiyonu olarak tarihi süreçte hiç terk edilmemiş bir işlevi olduğu için, sosyal ve kültürel alanlar, araştırmanın camilerin fonksiyonları bağlamında ele alınacak olan genel alanlarını oluşturmaktadır. Çalışma, Karaman il merkezinde bulunan 10 cami ile sınırlı olacaktır. Bu camilerin gerçekleştirdiği fonksiyonlar, camilerin görevlileriyle gerçekleştirilecek olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile belirlenecektir. Dolayısıyla çalışmada nitel araştırma söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Cami, Din, Değişim, Toplum.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü, zkirboga@hotmail.com

Süleymanhacı Höyük Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri

Hatice KÖRSULU*

Özet

Süleymanhacı Höyük, Karaman İli'nin 32 km. kuzeyinde, Süleymanhacı Köyü'nün doğusunda, Karadağ'ın kuzey eteklerinde yer almaktadır. Bugün kurumuş olan Acıgöl'ün kıyısında volkanik arazi üzerindedir. 200x200x25 m. boyutlarında, 1050 m. yüksekliğe sahiptir. Höyüğün II. Bin, Demir Çağı, Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde yerleşim gördüğü tespit edilmiştir. Bu çalışmanın konusu, Süleymanhacı Höyük Hellenistik ve Roma Dönemi seramikleridir. Süleymanhacı Höyük'ten bugüne kadar Hellenistik ve Roma Dönemleri'ne ait az miktarda seramik buluntu yayınlamıştır. Bu çalışma ile höyüğün Hellenistik ve Roma Dönemi seramikleri detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Höyükte Hellenistik Dönem'e ait kaplar, çeşit ve sayı olarak fazladır. Bunlar arasında iki adet kantharos, içe çekik ağızlı kâseler, dışa çekik ağızlı kâseler, düz dudak tablalı kâseler, küresel gövdeli kâseler, yuvarlatılmış ağız kenarlı tabaklar ve balık tabakları ile bir adet unguentarium bulunmaktadır. Roma Dönemi'nde buluntu azdır. Erken ve Geç Roma Dönemi'ne ait sadece birkaç adet fincan ve tabak tespit edilmiştir. Bunlar arasında bir adet fincan, bölgede başka merkezlerde de rastlanan kabartma bezemeli motifi ile dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lykaonia Bölgesi, Süleymanhacı Höyük, Yüzey Araştırması, Hellenistik Dönem, Roma dönemi, Seramik.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanaoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, hkorsulu@gmail.com.

Karaman’da Bir Arkeolojik Kültür Varlığı; Binbir Kilise ve Turizm Potansiyeli

Hasan Ali ERDOĞAN*

Özet

Dünyada son zamanlarda giderek önemini artıran “Kültür Turizmi” ciddi insan hareketliliğinin temel gerekçeleri arasına girmiş ve son yıllarda dünya genelinde turizm faaliyetleri arasında etkin bir cazibe alanı oluşturmuştur. Geniş bir alan olan kültür turizmi içinde arkeolojik kültür varlıkları turizmi ve bunun etkisiyle inanç turizmi belirgin ve somut bir bileşen olarak dikkat çekmekte ve önemli bir turist destinasyonu oluşturmaktadır.

Karaman ve bölgesi eski çağlardan bu yana kimi zaman merkezi, kimi zaman da yerelde belirgin bir siyasi, ekonomik ve sosyal etkinlik alanı olarak medeniyetlere beşiklik etmiş bir bölgedir. İzlerini görünen ve görünmeyen arkeolojik kültür varlıkları vasıtasıyla günümüze ulaştırdığı medeniyetleriyle Karaman, hem milli kültür hem de dünya kültür turizmi açısından önemli örnekler barındırmaktadır. Binbir Kilise gibi yerüstü görsel zenginlikleriyle, kuvvetli bir turist destinasyonu olabilecek arkeolojik kültür varlıklarına ev sahipliği yapmaktadır. Ancak, bu kültür hazineleri arkeoloji ve turizm bilimlerinin ortaya koyacağı bilimsel çalışmalarla yeterince desteklenememiş, doğal ve insani faktörler sebebiyle büyük oranda tahrip olmuş ve yok olma tehlikesi ile yüz yüze gelmiştir. Binbir Kilise üzerine yapılan ilk çalışmalarıyla bilinen İngiliz Arkeoloji Enstitüsünden, J.W. Crowfoot, bölge hakkındaki ilk izlenimleri şöyle ifade etmiştir; “insansız, boş, esrarlı ve lanetli görünümdeki harap şapeller”.

Bu kadar değerli maddi arkeolojik kültür varlıklarının anlaşılması, tanıtılması ve değerlendirilerek Karaman şehrinin marka şehir kimliğinin önemli bir bileşeni haline getirilmesi gerekliliği ortadadır. Bu kırılğan ve bir o kadar da değerli kültür mirası hazinelerinin turizme kazandırılırken aynı zamanda korunma zorunluluğu da vardır. Bu varlıkların sürdürülebilir bir turizm destinasyonu olma potansiyellerinin varlığı bu çalışmanın varsayımını oluşturmaktadır.

Çalışmada Binbir Kilise hakkında literatür taraması yöntemi ile bilgi ve bulgular elde edilmiştir. Çalışmanın amacı ise bu bilgi ve bulgularla alandaki mevcut varlıkların turizm potansiyellerini değerlendirmektir. Böylece Binbir Kilise’nin güçlü ve zayıf yönleriyle uygun koruma koşulları dahilinde sürdürülebilir bir turizm destinasyonu olma potansiyeli değerlendirilmek amaç edinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Turizm, Kültür Turizmi, Arkeolojik Kültür Varlıkları, Binbir Kilise

* Doktora Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji, haerdogan@gmail.com

Türk Kültür-Sanatında Keçi Sembolizmi ve Karaman Bölgesi Kaya Resimlerindeki İzdüşümleri

Ahmet DALKIRAN* - Tekin BAYRAK*

Özet

Göçer ve yayılmacı bir yaşam tarzına sahip olan eski Türk toplulukları dünya coğrafyasında birçok yeri kültürel etkileri altına almışlardır. Eski Türk toplumlarının yaşamlarında görülen bu kültürel ivme, inanç ya da mitoloji kaynaklı çeşitli sembollerin, bugün dahi hem Türklerin yaşadıkları bölgelerde hem de kısa bir süre de olsa hakimiyetleri altına aldıkları çeşitli toplumların sosyo-kültürel yaşamlarında hala görülebiliyor olması söz konusu etkinin en büyük kanıtıdır. Kültürel açıdan Türk kültüründe önemli yeri olan ve birçok anlam ifade eden keçi imgesi de öz konusu sembollerin başta gelenlerindedir. Türk kültür ve sanatında keçi figürünün varlığı binlerce yıllık bir geçmişe sahiptir. Geçmişten günümüze, keçi figürünün kayalara, taşlara, mağaralara, anıtlara, günlük kullanım eşyalarına ve sanat eserlerine simgesel olarak yansıdığı görülmektedir. Keçi figürünün özellikle, Türk halklarının ortak damgası olması ve farklı bölgelerde, farklı zamanlarda benzer biçimlerde ele alınması kültürel açıdan önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, geçmişte MÖ. 8 binlere dayanan ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Karaman ili sınırları içerisinde de farklı yerleşim alanlarında bulunan bazı kaya yüzeylerinde, üslup ve stilizasyon açısından Orta Asya da görülen örneklerle şaşırtıcı şekilde benzerlik gösteren keçi tasvirleri görülmektedir. Bu nedenle Karaman çevresinde görülen keçi figürlü kaya resimlerinin, Türk kültür ve sanatındaki keçi figürleri ile üslup, stilizasyon vb. yönlerden karşılaştırılmasının ilgili literatüre önemli ölçüde katkı yapacağı düşünülmektedir. Bu konuda literatürde herhangi bir yayına rastlanmaması ise araştırma konusunun özgünlüğünü ortaya koyduğu gibi önemini de artırmaktadır.

Genel tarama modelinin esas alınacağı araştırmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültür-Sanatı, Türk Resmi, Keçi, Kaya Resmi, Karaman.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, dalkiran30@hotmail.com.

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, El sanatları Bölümü, bayraktekin@hotmail.com.

Yörük Kültürünün Anadolu Türk Resim Sanatındaki Yansımaları

Tekin BAYRAK* - Ahmet DALKIRAN*

Özet

Dünya coğrafyası dikkate alındığında Orta Asya başta olmak üzere tarih boyunca birçok kıtada hâkimiyet sürmüş olan Türklerin sosyo-kültürel yaşamları büyük oranda konar-göçer bir özellik göstermektedir. Türk kültüründe Yörük geleneği olarak isimlendirilen konar-göçer yaşam tarzı günümüzde Anadolu'nun birçok bölgesinde hala devam etmektedir. Karaman ili ve çevresi de söz konusu geleneğin yaşatıldığı en önemli merkezlerden bir tanesidir. Ancak ne yazık ki son dönemlerde meraların iskana açılması ile Yörüklerin geçiş yollarının kapanmaya başlaması ile çoğu Yörük obalarının yerleşik hayata geçmeye başlaması nedeni ile söz konusu kültür yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır.

Günümüz dünyasında birçok toplumda yaşanan kültür erozyonu göz önüne alındığında, toplumların millet olarak ayakta kalabilmelerinin en önemli gereklerinden bir tanesi de kültürlerine sahip çıkmalarıdır. Bu açıdan Türk kültüründe binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan Yörük kültürünün korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda bakıldığında resim sanatı da kültürün geleceğe aktarılmasında önemli bir rol üstlenmektedir ve bugün Anadolu da birçok ressamın çalışmasında Yörük yaşamına ait çeşitli unsurun konu olarak yorumlandığı görülmektedir.

Söz konusu yorumlamaların araştırılması ve sonuçlarının bir kaynakta toplanmasının ilgili literatüre önemli katkıların olacağı düşünülmektedir. Öyle ki Yörük yaşamının milli bir değer olduğu gerçeği göze alındığında ise konunun önemi daha da artmaktadır. Ayrıca Yörük yaşamının Anadolu Türk resim sanatındaki yansımalarına ilişkin herhangi bir araştırmaya rastlanmaması da konunun özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

Araştırmada genel tarama modeli esas alınarak nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültürü, Türk Sanatı, Türk Resmi, Yörük, Karaman.

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, El sanatları Bölümü, bayraktekin@hotmail.com.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, dalkiran30@hotmail.com.

İmge Sembol Bağlamında Karaman Kent Heykelleri

Ahmet Hakan YILMAZ*

Özet

Kültür, insanların çağlar içinde geliştirdiği davranışlar sistemidir.

İnsanın dünyada iz bıraktığı davranışların temelinde içinde bulunduğu toplumun sahip olduğu inanç sistemi ile geçmişten günümüze süregelen çeşitli aktarımların yansımaları görülmektedir. Günümüzde halen yer almakta olan bu aktarımlara ait imge ve sembollerin, gerek biçim olarak, gerek bir ifade unsuru olarak yer alması geçmiş ile olan güçlü bağların bir göstergesi sayılmaktadır.

Günümüz Türk insanının geçmiş kavram ve kültürlerden ne denli beslendiği eski inanmalar ile buna bağlı yaşayan uygulamaların örnekleri incelenerek, ortaya konabilir.

Türk Kültür ve medeniyetini şekillendiren belli inanç sistemleri ve buna bağlı gelişen imgelerin yansıması olan uygulamalar, günümüzde halen yaşayarak karşımıza çıkmaktadır. Kadim sembol ifadeleri ile yaygın olarak yorumlanan bu davranışlar çeşitli örnekler vermektedir.

Türk inanç sisteminde önemli sayılan kültürel öğeler imge sembol süzgecinden geçerek somut varlıklarını ortaya koyarak sürdürebilmektedirler. Somut varlığa bürünen sembol, Türk kültür tarihinde barındırdığı değerler dizgesi ile özel bir önem arz eder. Görsel olarak bazen bir bezeme, bazen nitelikli süsleme, bazen de anıtsal ifadelerle heykele dönüşen sembol kullanımı Türk düşünce sisteminin olgunlaştığı yegâne mekânlardır.,

Heykel bu mekânlar içerisinde kent kalitesini belirleyen göstergelerden biridir.

Kamuya açık mekânlarda bir buluşma noktası olarak kabul edilen, bu nedenle de alanın işlevini güçlendirici bir etkiye sahip olan heykeller, kentsel planlamanın vazgeçilmezi bir unsuru haline gelmiştir.

Çalışmanın temelini oluşturan Karaman yöresi kent heykelleri imge sembol bağlamında Türk Kültür tarihinin değerler kullanımı ve kültürleriyle yaşayan bir model olarak dikkat çekmektedir. Buna göre; kent heykellerinde kullanılan tema, yöre halkının yaşattığı geleneklerin, ele aldıkları sembol ya da imgelerin bir bilinç içerisinde mi, yoksa gelenekten gelen davranış ve uygulama ile mi gerçekleştirdikleri sorusuna cevap aranmıştır. Kadim anlam ve ifadelerine yeni yorum ve yaklaşımların etkili olup olmadığı, kullanılan birçok sembol, motif ya da imgelerin kaynağının tespiti, Türk Kültürünün tanınması, anlam ve öneminin gelecek kuşaklar tarafından bilinmesi Karaman kent heykelleri örneğiyle aktarılması ve irdelenmesi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Türk Kültürü, Heykel, İmge, Sembol

* Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Resim Bölümü, manasmeram@hotmail.com

Karaman İli Taşkale Beldesi'ndeki Geleneksel Kıyafetlerdeki Süsleme Unsurları ve Tasarım Özellikleri

Necla DURSUN* - Derya KONUK*

Özet

İnsanların giyim ve kuşamları doğal çevrenin etkisi ile birlikte toplumsal kültüre göre şekillenmiştir. Toplumların sosyolojik, kültürel ve tarihsel özellikleri, coğrafi ve yöresel farklılıkları şekillendirmektedir. Yöresel kıyafetler insan bedenini dış etkilerden koruyan bir araç olduğu kadar, süslenme arzusu ve unsurunu yerine getiren bir sanat, kişisel görünüş, başarı ve günlük yaşantısını yansıtan, dinamik bir toplumsal olgudur. İnsanlar daima bir toplumsal kültürün parçası olarak yaşamışlardır. Toplumsal kültür nesilden nesile aktarılarak devam eden dinamik bir süreçtir.

Ülkemizde yöresel kıyafetler, tabiat şartları, iklim çeşitliliği, geleneksel alışkanlıklar ve dini inançlar ile mezhepsel farklılıklar çerçevesinde şekillenerek, Anadolu'nun renkli ve çeşitliliği ile paralel bir gelişim çizgisi göstermektedir. Tarihsel gelişim sürecine göre, bölgeler arasında farklılıklar görülmektedir. Farklı inançlar ve kültürel özellikler yöresel zenginliği ve süslenme çeşitliliğinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Bu çalışmanın amacı, Karaman İline bağlı Taşkale beldesindeki geleneksel kıyafetlerin tanımlanması, teknik özellikleri ile süsleme özellikleri bakımından genel değerlendirmeleri yapılarak, tasarım özelliklerinin ortaya konulmasıdır.

Taşkale'de giysilerin dış giyim, iç giyim ve baş süslemeleri olmak üzere üç farklı biçimde şekillendiği tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra giyim aksesuarları da araştırma kapsamına alınmıştır. Günümüzde neredeyse tamamen değişen bu geleneksel giyinme biçimleri, müzelerde ve çeyiz sandıklarında saklanan etnografik eserler durumuna gelmiştir.

Bu çalışma ile bölgede bulunan unutulmaya yüz tutmuş geleneksel giyim biçimlerinin tanıtılması, teknik ile kompozisyon özelliklerinin verilmesi, tasarımsal unsurların belirlenmesi ve bu alanda yapılacak çalışmalara kaynak oluşturması bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Karaman Kıyafetleri, Taşkale Kıyafetleri, Geleneksel Türk Kıyafetleri, Süsleme, Tasarım

* Dr. Öğr. Üyesi. Selçuk Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Bölümü, nakkaya@selcuk.edu.tr

* Doktora Öğrencisi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tasarım Anabilim Dalı, derya_atsatan@hotmail.com

Karaman Yöresi Düz Dokumaları ve Ermenek Örneği

Mustafa KONUK* - Derya KONUK*

Özet

Anadolu köklü geçmişin ekseninde şekillenmiş çok zengin bir kültürel birikime sahiptir. Bu geleneksel olarak bize ulaşan mirasın en önemlilerinden biriside geleneksel olarak üretilen kilim dokumalarımızdır. Dokuma öncelikle insanların korunma, örtünme, giyinme ve sonrasında da barınmaları için ortaya çıkan bir ihtiyaçtır. İnsanlar bu gibi bu durumlarda kendileri için hayvan postlarından esinlenerek dokuma yapmaya başlamışlardır. Bu dokumalar havlı ve düz dokumalar olarak tarihsel süreçte gelişerek günümüze kadar gelmiş dokuma örnekleridir. Kısaca dokuma insanoğlunun doğaya karşı korunma ve doğayı kendine uydurma mücadelesinin ilk eserlerinden olmuş, ancak modern hayat ile birlikte ortaya çıkan gelişmelerin hayata yansması sonucun olarak dokuma alanında da bir takım ihtiyaçlara binaen değişiklikler zorunlu kılınmıştır.

Son olarak teknolojinin hayatımızdaki etkisi kapsamında değişen ihtiyaç ve sanata bakış anlayışımız nedeniyle kullanımı azalan kilimler Anadolu'nun bir çok yerinde varlığını korumaya devam etmektedir. Bu devamlılık tarihsel kültürümüz olarak önemlidir. Çünkü dokumalar birer sanat eseri olduğu gibi Anadolu tarihini, kültürünü, yaşamı ve ekonomik koşulları ortaya koyan dokumaların kendileridir. Bu nedenle toplumun geçmiş yaşantısının devamlılığına katkı sağlamaktadırlar. Yapılan alan araştırmaları ve projeler bu nedenle önem arz etmektedirler.

Araştırma konumuz “Kırsalı Kop İle Dokuyoruz Ermenek Düz Kilim Dokuma Projesi” Sonucu olarak Ermenek Bölgesinde unutulmaya yüz tutmuş düz dokuma geleneğini yeniden gündeme getirerek, yörede bulunan dokuma alanında derleme yaparak üretimin yapılması sağlanmış yöreye has dokuma desenleri yeniden üretilmiştir.

Bu dokuma geleneği hakkında yörede fazla kaynak olmadığı için yapılan çalışmanın gelecek kuşaklara kaynak olması ve bu düz dokuma sanatına yeni ürünler kazandırılması ve bunların belgelenmesi açısından bu araştırma işlevsel görülmektedir. Bu çalışmanın öncelikle bölgemize ve ülkemize katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kilim, Geleneksel Sanat, Dokuma Kültürü, Kompozisyon, Kop.

* Öğr. Gör.. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Teknik Bilimler M.Y.O. El Sanatları Bölümü. mustafa-konukk@hotmail.com

* Doktora Öğrencisi. Selçuk ÜniversitesiTasarım Anasanat Dalı, derya_atsatan@hotmail.com

Karaman'da Bulunan Eski Mimari Yapıların Kitabe ve Süslemelerinde Kullanılan Arapça Yazılar Üzerine Bir İnceleme

Orhan OĞUZ* - Emin CENGİZ*

Özet

Tarih öncesi dönemden başlayarak günümüze kadar pek çok kültür ve medeniyete ev sahipliği yapan Anadolu coğrafyası oldukça zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Bu değerler içerisinde İslam kültür ve medeniyeti önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü İslamiyet bu bölgeye asırlar boyunca hükmetmiştir. Bu anlamda Karaman, Anadolu'da İslam medeniyet abidelerinin en yoğun bulunduğu illerden sayılmaktadır.

Eski adıyla Larende olarak da bilinen Karaman tarihi eski çağlara dayanan bir bölgedir. Farklı medeniyetlerle değişik isimler almış olan şehir Larende adını Selçukluların hakimiyeti ile birlikte almıştır. Osmanlı döneminde ise Larende ile birlikte Karaman ismi de kullanılmaya başlanmıştır. Şehir birçok farklı milletin egemenliğine girmesine rağmen asıl gelişmeyi Selçuklular ve Osmanlılar zamanında kaydetmiştir.

Bu sebeple şehirde Selçuklu ve Osmanlı dönemi izleri daha yoğun bir şekilde kendini göstermektedir. Bu yüzden Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait eserler daha ön plandadır. Yunus Emre Camisi, Taşkale Camisi, Çelebi Mescidi, İbrahim Bey İmareti Camisi, bunlardan birkaçıdır.

Bu ilde bulunan cami veya medrese gibi önemli mimari yapıların çeşitli bölümlerinde süsleme veya bilgilendirme maksadıyla yazılmış Arapça yazılara rastlanabilmektedir. Nitekim buradaki tarihi camilerin bazılarında üzerinde Arapça bir tarihçe yazan kitabe veya ayet ve hadis yazan mihraplar bulunmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada Karaman ilindeki bazı eski mimari yapılarda süsleme veya başka amaçlarla kullanılan Arapça yazılar ele alınacaktır. Böylece hem İslam kültür ve sanat tarihinde Arapça yazıların önemine vurgu yapılacak hem de Karaman ilinin bu anlamda sahip olduğu potansiyele dikkat çekilecektir.

Araştırma giriş iki bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde Karaman'ın tarihi hakkında bilgi verilecektir. Birinci bölümde Karaman ilindeki kitabesinde veya süslemelerinde Arapça ifadelerin yer aldığı eserler tanıtılacaktır. İkinci bölümde ise bu ifadelerin tercümesi ve incelemesi yapılacaktır.

Anahtar kelimeler: Karaman, Arapça, kitabe, mihrap, ayet, hadis.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Mütercim Tercümanlık (Arapça)orhanoguz@kmu.edu.tr

* Dr. Öğr. Üyesi. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı, fatih-emin@hotmail.com

Tarihi ve Yerel Kültürün Tanıtımında Folklorik Bebeklerin Kullanılması: Karaman İli Kitre Bebek Örneği

Tevhide AYDIN*

Özet

Bu makalede oyuncak olarak değerlendirilen el yapımı folklorik bebeklerin eğlendirici yönünden ziyade kültür aktarımı ve tanıtımındaki işlevleri üzerinde durulacaktır. Çocuklar için oyun malzemesi, yetişkinler için koleksiyon veya süs eşyası olarak kullanılan, ahşap, taş, seramik, iplik, kumaş, mısır püskülü, kitre gibi farklı malzemelerden yapılan, yöresel kıyafet ve aksesuarlarla bezenmiş ürünler folklorik bebek olarak adlandırılmaktadır. Folklorik bebeklerin bir kısmı oyunlarla eğlendirme ve öğretme fonksiyonlarına sahipken bir kısmı da sergilenerek, ulusal zenginliklerin tanıtımına, geleneksel giyimin ve yaşam kültürünün aktarımına hizmet etmektedir.

El Sanatları geçmiş deneyimlerin, tecrübelerin mahsulü olup, toplumların kimliğini oluşturan kültürün yapı taşlarıdır. Folklorik bebek sanatının, Geleneksel Türk el sanatları içinde kayda değer bir yeri vardır. Bu bebeklerin yapımında kullanılan malzemeye göre yapım teknikleri ve işlevleri değişiklik gösterse de her zaman, içinde bulunduğu toplumun kültür öğeleri ile zenginleşmiş, bir sonraki kuşağa aktarılması ile devamlılığını korumuştur. Kültürel değerlerin tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması, geleneksel giyim kuşamın belgelendirilerek korunmasında yöresel kitre bebeklerin önemli rol oynayacağı ve araştırmacılara yol göstereceği düşünülmektedir. Bu çalışmada Karaman ilinde belediye destekli yürütülen kitre bebek kurslarında yapılan eserlerin, gelenek taşımadaki payı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Oyuncak Bebek, Folklorik Bebek, Kitre Bebek, Kültür Aktarımı, Karaman.

* Öğt. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Teknik bilimler MYO, El Sanatları Bölümü, Geleneksel El Sanatları, taydin@kmu.edu.tr

Karaman Yöresi Geleneksel El Dokuma Halılarının Tespiti ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi

Mustafa GENÇ* - Mustafa KONUK*

Özet

Dokumacılık insanlık tarihi ile doğmuş ve gelişimini sürdürmüştür. Yapılan dokumalarda, kullanılan hammaddelerin yetiştiği bölgelerde yaşamış olan tarih öncesinde yaşamış kültürler tarafından başlatılarak günümüze kadar geliştirildiği düşünülmektedir. Yüzyıllardır birçok uygarlık ve kültür dokuma sanatının gelişmesine katkı sağlayarak bu milletlerin, gelişmişlik düzeyini, sanat alanındaki gelişimini günümüze kadar aktarmıştır. Sanatsal kaygı, tarihi birikim, iklim koşulları, zevk ve kültürel miras birleşerek geleneksel milli bir dokuma sanatı meydana getirmiştir. Türk dokuyucusu adeta dokuma sanatını ölümünden sonraki hayat olarak görmüş ve değerlendirmiştir.

Kültürümüzün bir parçası haline gelmiş geleneksel kirkitli dokuma sanatımız kuşkusuz bu çeşitlilik içinde önemli bir yere sahiptir. Kirkitli dokuma, insanların rahat ve sıcak bir zemin ve mekan arayışı sonucu ortaya çıkan ve ev dekorasyonunda önemli bir yer tutan bir süsleme malzemesidir. Kısaca dokuma sanatı insanoğlunun doğaya karşı ve doğayı kendine uydurma mücadelesinin ilk ürünlerindedir.

Kirkitli dokuma, yaşantımızda ekonomik, sosyal ve kültürel olarak önemli bir yer tutmaktadır. Bir toplumun sosyal ve kültürel yapısını en iyi el sanatları ürünleri yansıtmaktadır. Bu ürünlerden o toplumun gelenekleri, göreneklere, sosyal ve ekonomik hayat yapısı ve nasıl bir coğrafyada hayat sürdükleri anlaşılmaktadır. Çalışmanın konusu olarak "Karaman Yöresi Geleneksel El Dokuma Halılarının Tespiti Ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi" olarak belirlenmiştir. Bir toplumun sosyal ve kültürel yapısını en iyi el sanatları ürünleri yansıtmaktadır. Karaman ve çevresinde bulunan dokumalar gerektiği gibi kullanılmadığı ve uygun şartlarda muhafaza edilmeyip satılarak kaybolmaya yüz tutmuştur. Bu örneklerin yöresel özelliklerinin tespit edilip literatüre kazandırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel, Sanat, Dokuma, Kirkit.

* Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları, gencart@sdü.edu.tr

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Teknik Bilimler M.Y.O. El Sanatları Bölümü, mustafa-konukk@hotmail.com

Karaman’da Mesken ve Mesken Mimarisi: Karaman Evleri’nin Mekân Kurgusu Üzerine Literatür Araştırması

Emine Banu BURKUT*

Özet

“Mesken” kavramının kelime kökenine bakıldığı zaman “*ev, yurt, konut oturulan yer, ikamet etmek*” anlamına geldiği görülmektedir. Mesken, en küçük insan topluluğu olan ailenin, yaşamını devam ettirmek için gerek duyduğu barınma, yeme-içme vb. gibi temel ihtiyaçlar ile bunların çevresinde sosyal ve birlikte ihtiyaçlarını en sağlıklı şekilde tatmin bulduğu manevi ortamdır. Karaman’ın tarihsel süreçte özellikle Selçuklu ve Osmanlı döneminde Anadolu’nun önemli bir merkezi konumunda olması nedeniyle zengin tarihi, kültürel ve mimari özelliklere sahip olduğu bilinmektedir. Orta Anadolu’nun merkezinde bulunan Karaman’da yüzyıllar boyunca “*Türk evi, Osmanlı evi, geleneksel ev*” kavramlarıyla tanımlanan, kendine özgü mimari özellikleri olan bir mesken / konut türü olan Karaman ev mimarisi yüzyılların birikimiyle gelişmiştir. Anadolu insanının sosyal ve kültürel tarihinin en önemli tanığı olan Karaman, Anadolu’nun konut mimarlığının en eski ve en iyi örneklerine sahiptir. Türk evi konusunda yapılan araştırmalar farklı etkenlerin konut mimarisini etkilediği ve içinde yaşanan hayatın evin biçimlenmesi ve mekân kurgusuna etki ettiği açıklamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, mesken mimarisi kavramından yola çıkarak Karaman evlerini oluşturan etkenler ve Karaman evlerinin mekân kurgusunu oluşturan genel özelliklerini (yapı malzemesi, yapı elemanları, plan tipleri, cephe düzeni) araştırmak ve bu konu üzerine yapılmış literatürdeki kaynakları incelemektir. Karaman evleri ile ilgili yeterince araştırma yapılmamış olması çalışmanın problemi teşkil etmektedir. Literatür araştırmasında kaynaklarda bulunan hususlar ve Kadı sicillerinde Karaman evleri ile önceki araştırmaların analiz edilerek yeni bir bakış açısı kazandırmak bu çalışmanın hedefidir. Bu çalışmada yöntem olarak, Karaman Evleri’nin mekân kurgusu ile ilgili literatür taraması yapıp İSAM ve İstanbul’da bulunan Üniversite kütüphanelerinde ayrıntılı literatür taraması yapılarak Karaman’ın Mimarisi ve Karaman evleri mekân kurgusuyla ilgili kaynaklara ulaşarak bu konuyu araştıracak araştırmacılara fikir vermesi hedeflenmektedir. Çalışma sonucunda Karpuz (2009) çalışmasında ele aldığı, Anadolu Türk ev mimarisinin iyi örneklerinden Hacı Ömer Ağa (Kavaslar) Evi, Nalıncılar Evi, Tahir Özyol Evi, Tartanlar Evi (Konağı) örnek olarak ele alınarak detaylı mekân analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karaman mimarisi, Karaman evleri, Konut Mimarisi, Türk evi, Mekân Kurgusu

* Öğr. Gör., İstanbul Şehir Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Tasarım Programı, İç Mekân Tasarımı, eminebanuburkut@sehir.edu.tr

Karaman Kalesi Müzesi ve Teşhir Tanzimi

Erdal Zeki TOMAR* - Elif ÇİÇEK*

Özet

Karaman Kalesi'nin kesin yapım tarihi bilinmemekle birlikte, Karaman'ın tarihiyle aynı olduğu ve her dönemin şartlarına göre yeniden yapıldığı kabul edilmektedir. 2013 yılında kazısına başlanan kalede çıkan buluntular bize Ortaçağ İç Kale yerleşimi hakkında bilgiler vermektedir. 2018 yılında Kültür Turizm Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından müzeye dönüştürülen kalenin orta bölümünde kazılarda ortaya çıkartılan Ortaçağ iç kale yerleşimi gösteren bölümler modern müzecilik mantığında bir gezi güzergâhı oluşturacak şekilde projelendirilmiştir. Bu bağlamda Karaman Kalesi Müzesi ve Teşhir Tanzimini oluşturan projesi: 1-Giriş ve Güvenlik Bölümü, 2-Sinevizyon- Hologram Odası, 3-Komutan Köşkü Bölümü, 4- Kalenin Yıkılışı Ve Savaş Sahneleri Bölümü, 5- Kazı Buluntuları Bölümü, 6- Asansörlü Bölüm, 7-Genel Kale Yaşamını Anlatan Bölüm, 8- Kale de Asker Yaşantısını Anlatan Bölüm, 9-Savaş Aletleri Bölümü, 10- Kafe Deposu, 11- Kafe Bölümü, 12- Mancınık ve Çocuk Oyun Alanı, 13-Karamanoğlu Mehmet Bey Dönemini ve Karaman Kalesinin İnşasını Anlatan Bölümlerden oluşmaktadır.

Bu bildiriye; Kültür Turizm Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğü ve Konya Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Tarafından onaylanan Karaman Kalesi Müzesi ve Teşhir Tanzim projesi hakkında bilgiler verilecektir.

Anahtar kelimeler: Karaman, Karaman Kalesi, Müze, Teşhir Tanzim

* Uzm. Sanat ve Mimarlık Tarihçisi.

* Mimar.

Bir Tasavvuf ve Sanat Mimarisi: Karaman Mevlevihanesi

Sibel DEMİRARSLAN*

Özet

Bir kent, kültürü, kültürel mirası, tarihi ve toplumsal ilişkileri ile değer kazanmaktadır. Bu durumda yer, yerleşme yeri olabilmekte, bir ruha sahip olmakta ve orali halka aidiyet duygusu oluşturabilmektedir. Karaman ilimiz, MÖ. 8000 yıllarına uzanan tarihi ile özel bir yere sahiptir. Farklı medeniyetlere ve inançlara ev sahipliği yapmıştır, zengin bir tarih ve kültürü barındırmaktadır.

Günümüzde kentler hızla değişmekte, büyümekte ve bazen de özünü ve sahip olduğu değerleri kaybetme riski ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Kentleşme, göç, teknik ve teknolojik gelişmeler ve küreselleşme ile biçimsel olarak farklılaşabilmekte, gerek yaşam gerekse iş ve çalışma alanları yön değiştirmektedir. Bu, hızla değişen yaşam ve zaman içerisinde değerlerin korunması, incelenmesi ve yaşanmışlıkların bugün korunabilmesi ve yarınlara aktarılabilmesi ise bir borçtur.

Karaman’la hayatı kesişmiş bir değerimiz, 2007 yılının Unesco tarafından Dünya Mevlana Yılı ilan edilmesi ile tüm dünyada özelleştirilen Mevlana’dır ve bu toprakların bir hoşgörü değeri, sosyal ve kültürel mirasıdır. Mevlana’nın 1273 yılında ölümü ardından, Onun tasavvuf öğretilerinin oğlu Sultan Veled tarafından idame ettirilmesi ile bugünlere dek süregelen mesajlarını yaşatmak bugünkü neslin görevidir.

Mevlevilik, gönül işidir. Genelde Külliye olarak düzenlenen ve o dönemlerin birer eğitim kurumu olan Mevlevihanelerde yaşanılmış, paylaşılmış ve yürütülmüştür. Tasavvuf eğitimi ile birlikte şiir, hat, musiki gibi sanat eğitimleri de verilmiştir. Merkezinde Mevleviliğe özel, sembolik içerikler de barındıran semanın icra edildiği semahanenin yer aldığı külliyeler, derviş hücreleri, hazire, meydan-ı şerif, şadırvan, mescit ya da cami gibi birimleri de barındırmaktadırlar. Mevlana, veli, mürşit, pir gibi sıfatlarla anılmakta, aziz ve üstün kişiliği ile dünya değeri olarak yaşamaktadır ve Karaman ilimizde yaşanmışlığının olması, bir marka değeri ve gurur verici bir kentsel unsur olarak değerlendirilmelidir.

Bu çalışmada, Mevlana, Mevlevilik, Mevlevihaneler ve kente kattığı marka değeri ile Karaman Mevlevihanesi özelinde mimari özelliklerinin incelenmesi hedeflenmektedir. Verdikleri tasavvuf, sevgi, barış, iyi niyet, inanç gibi mesajlarının vurgulanması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Tasavvuf, Mevlana, Mevlevihane, Mimari

* Dr. Öğr. Üyesi – Mimar. Kocaeli Üniversitesi KMYO İnşaat, sdarslan@kocaeli.edu.tr

Vakfiyesi Işığında Karaman Nuh Paşa Camii

Ahmet GÜMÜŞTOP* - Murat BIYIKLI*

Özet

Karaman geçmişten günümüze medeniyetlerin kavşak noktasında yer almış, tarihiyle de dikkat çeken önemli bir başkenttir. Her döneme ait farklı özelliklerde mimari eserler şehri süslemektedir. Biz bu araştırmamızda, Karamanoğulları Beyliğinin Osmanlı Devleti'ne katılmasından kısa bir süre sonra şehirde inşa edilmiş olan Nuh Paşa Camii'ni ele alacağız. Bildirimizi hazırlarken öncelikle yapının Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde bulunan Arapça vakfiyesine ulaştık. Vakfiyeyi okuyup tercüme ettikten sonra vakfiyede yer alan bilgilerle mevcut kaynaklarımızda yer alan bilgileri mukayese ettik. Daha sonra da eserin günümüzdeki halini fotoğraflarla belgeledik.

Karaman ilinin Koçak Dede Mahallesi'nde bulunan cami, girişte bulunan kitabesine göre H.1005/M.1596 yılında Nuh Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yapı kare planlı bir harim ve önde üç bölümlü son cemaat yerinden oluşmaktadır. Harimin kuzeydoğu köşesinde tek şerefeli minaresi bulunur. Cami tamamen kesme taş ile inşa edilmiştir. Doğu, batı ve güney cephelerde yedişer, kuzey cephede ise iki pencere bulunur. Cümle kapısının üzerinde iki parça halinde kitabe yer alır. Üstteki kitabe yapının inşa tarihini de vermektedir.

Harim kare planlı olup pandantiflerle geçilen kubbe ile örtülüdür. Kubbe sekizgen kasnak üzerine yerleştirilmiştir. Mihrap taç kapıda olduğu gibi mermer malzemenin yapılmıştır. Kenarlarında sütunçeler üst kısmında ise mukarnaslı kavsara yer alır. Minberde ise malzeme olarak kesme taş tercih edilmiştir ve sade bir yapıdadır.

Harimin kuzeyi boydan boya altı sütun tarafından taşınan mahfil ile kaplanmıştır. Sütunların başlıkları baklava motifleri ile süslenmiş olup birbirlerine sivri kemerlerle bağlanmışlardır. Mahfilin tavanı nakışlı ahşap işçiliğinin önemli bir örneğidir.

Anahtar Kelimeler: Nuh Paşa Camii, Vakfiye, Mimari, Tezyinat

* Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi, İslâm Tarihi ve Sanatları Bölümü, İslâm Sanatları ve Dini Musiki, a.gumustop@gmail.com.

* Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi, İslâm Tarihi ve Sanatları Bölümü, Siyer-i Nebi ve İslâm Tarihi, muratbiyiklimuratbiyikli@gmail.com.

Karaman'ın Güneybatısında Yeni Bir Yerleşme, Gökhöyük Bağları Höyüğü

Ramazan GÜNDÜZ*

Özet

Gökhöyük Bağları Höyüğü Konya ili, Seydişehir ilçesi Gökhöyük ve Kesecik Mahallesi sınırları içinde kalmaktadır. Höyük tam olarak Konya – Antalya Karayolunun Seydişehir ilçesi girişinden ayrılan ve Seydişehir'den Gökhöyük/ Ortakaraviran/ Akkise/ Bozkır'a ulaşımı sağlayan yolun 10. kilometresindeki Gökhöyük köyünden, Kuran köyüne geçişi sağlayan Kuran köprüsünün yaklaşık 400 metre kadar kuzeyinde bulunmaktadır. Yirmi dokuz (29) hektarlık geniş bir alanı kaplayan Höyük'de ele geçen arkeolojik eserlerden, höyüğün ilk kez Çanak Çömlekli Neolitik Dönemde, yaklaşık olarak günümüzden dokuz bin yıl önce, yerleşim görmeye başladığı anlaşılmaktadır. Höyüğün bulunduğu alan yaşamsal devamlılığın gereklerini sağlayabilecek su kaynaklarının (Antik dönemde Trigotis olarak adlandırılan Suğla Gölü'nün) hemen kıyısında verimli arazilerin tam ortasında yer alır. Höyük Batı Anadolu'yu Kilikya'ya bağlayan geçitlerin hemen önünde, günümüzde Beyşehir-Suğla oluğu olarak da adlandırılan bölgenin tam ortasında bulunur. Bu özelliğiyle de doğu ile batı arasında bir köprü vaziyeti görmüş olması muhtemeldir. Kültürel ve ekonomik olarak da hem Kilikya hem Batı Anadolu kültür özelliklerini yansıtacak bir konuma sahiptir. Genel bir ifadeyle (DSİ) Devlet Su İşleri'nin burada inşa ettiği bir su kanalı kazı sırasında tesadüfen bulunan Gökhöyük Bağları Höyüğünde yapılan kurtarma kazılarında ortaya çıkarılan eserler bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Burada ele geçen eserlerin kabaca Neolitik Dönemden Helenistik-Roma Çağlarına kadar uzanan bir dönemi yansıtıyor olması, Gökhöyüğü bölgesel arkeoloji açısından önemli bir yerleşme yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Konya, Seydişehir, Gökhöyük

* Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, ramazangunduz@selcuk.edu.tr

Karaman İlinin İdari Coğrafya Analizi

Tahsin TAPUR* - Caner ALADAĞ* - Yasin DURAN*

Özet

İdari coğrafya, ülke toprakları üzerindeki devlet örgütlenmesini ve bu örgütlenmenin ortaya çıkardığı sonuçların coğrafyaya etkisini incelemektedir. Devlete ait coğrafi mekânların daha iyi anlaşılması hususunda mevcut idari yapılanmanın ve özelliklerinin bilinmesi gerek sosyal ve ekonomik yapının incelenmesi gerekse geleceğe yönelik gerçeğe uygun plânlamalar yapılabilmesi için önem teşkil etmektedir. Bu araştırma, Karaman ilinin idari coğrafya özelliklerini analiz etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Öncelikle idari coğrafyanın tanımı incelenmiş ve Karaman'ın tarihsel süreçte idari yapısında meydana gelen değişiklikler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca mevcut idari durum, kent ve köy alanları idari coğrafya esasları yönünden incelenmiştir. Araştırma; tarihi, bölgesel ve idari coğrafya metotları kullanılarak şekillendirilmiştir. Bölgesel coğrafya ile ilgili olarak araştırma sahasının sınırları belirlenerek tarihi coğrafya ile ilgili olarak da mülki idari birimlerin kuruluşu ve bu birimlerin zaman içinde geçirdiği değişiklikler incelenmiştir. Türkiye'nin mülkî idari bölümlerinde en büyük idari bölgeleri iller oluşturmaktadır. Coğrafi olarak il merkeziyle beraber büyük çoğunluğu İç Anadolu Bölgesi'nin Konya Bölümü'nde yer alan Karaman ilinin bir bölümü de Akdeniz Bölgesi'nin Adana Bölümü sınırları içindedir. Karaman Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına (İBBS) göre TR5 Batı Anadolu Düzey-I Bölgesi, TR52 Konya Düzey-II Bölgesinde yer almaktadır. Karaman ili, 8.678 km² yüzölçümü büyüklüğü bakımından 35. sıradadır. 2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre, 251.913 nüfusa sahip olan Karaman ilinde km²'ye 28 kişi düşmektedir. Bu yönüyle Türkiye illeri arasında nüfus büyüklüğü açısından 67, nüfus yoğunluğu açısından ise 74. sırada yer almaktadır. Sonuç olarak, Karaman ilinde, hâli hazırda 1 il merkezi, 5 ilçe merkezi ve 5 belde belediyesi olmak üzere 11 kentsel idari alan ve 158 köy idari alanı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, idari coğrafya, kentsel idari alan, köy idari alan.

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi, ttapur@hotmail.com

* Dr. Öğr. Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi, caner5101@gmail.com

* Doktora Öğrencisi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Coğrafya Eğitimi, yasinduran10@gmail.com

Ermenek'te Türk Dönemi Erkek Mezar Taşları

Ali BAŞ* - Remzi DURAN*

Özet

Karaman iline bağlı Ermenek ilçesi, kültür varlıkları bağlamında, özellikle de Karamanoğulları dönemi açısından yöredeki en yoğun verilere sahip yerleşmelerin başında gelmektedir. Türk varlığının ve yerleşmesinin kesintisiz olarak izlerini takip edebildiğimiz Ermenek'te bu dönemine ait birçok mezarlık bulunduğu bilinmektedir. Ancak çoğu yörede olduğu gibi Ermenek'te de mezarlıkların bazıları günümüze ulaşmamıştır. Merkezdeki Tekke Mezarlığı, Musalla Mezarlığı ve Türbe Mezarlığı gibi mezarlıklardaki binlerce mezar, yörenin yerleşim açısından önemini de ortaya koymaktadır. Yalnız buradaki mezarlara ait verilerin çok azı günümüze kadar ulaşabilmiştir. Çoğu mezar ya tamamen kaybolmuş, ya da birçoğunun şahideleri ortadan kalkmıştır.

Ermenek'te yörede fazla rastlamadığımız özellikte kadın ve erkek mezar taşları bulunmaktadır ve geleneksel anlamda mezar taşlarının yapımı geçen yüzyılın son çeyreğine kadar devam etmiştir. Özellikle mezarlarda hem Arap alfabesi hem de Latin alfabesinin birlikte kullanımı önemli bir özellik olarak görülür. Bu bildiride Ermenek merkezde bulunan mezarlıklardaki erkek mezar taşları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ermenek, erkek mezar taşları, Tekke Mezarlığı, Türbe Mezarlığı

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, abas@selcuk.edu.tr.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, rduran@selcuk.edu.tr.

Ermenek’te Türk Dönemi Kadın Mezar Taşları

Remzi DURAN* - Ali BAŞ*

Karaman iline bağlı Ermenek, geçmişten günümüze somut olan ve olmayan kültürel mirasın en yoğun izlerini taşımaktadır. Türk kültürünün en önemli kültürlerinden olan atalar kültürünün somut belgeleri hiç şüphesiz mezar ve mezar taşlarıdır. Ermenek merkezde Karamanoğlu ve Osmanlı dönemine ait birçok mezarlık bulunduğu bilinmektedir. Ancak bu tarihi mezarlıkların bir kısmı günümüzde mevcut değildir. Tekke mezarlığı, Musalla mezarlığı ve Türbe mezarlığı gibi mezarlıklar on binden fazla mezar ihtiva etmektedir. Ancak buralardaki mezarların da büyük bir kısmı ya yok olmuş ya da yıkılmış veya toprak altında kalmıştır. Geleneklerine bağlı Ermenek’te geleneksel yetişkin veya çocuk kadın mezar taşları çeşitliliği bakımından oldukça önemlidir. Bu çalışma geçmişten günümüze Ermenek merkezde bulunan mezarlıklardaki kadın mezar taşları üzerinedir.

Anahtar Kelimeler: Ermenek, Kadın mezar taşları

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, rduran@selcuk.edu.tr.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, abas@selcuk.edu.tr.

KAMU İKTİSAT HUKUK

Osmanlı Dönemi Karaman Eyaleti Mahkeme Kararları Işığında Karaman’da Nişanlılık “Namzed” Hukuku

Mehmet KOÇ*

Özet

Nikâh akdinden önce geçirilen bir dönem olan nişanlanma, “evlenmeleri caiz olan iki kişinin birbiriyle evlenmeyi karşılıklı olarak vaad etmesi” anlamına gelmektedir. Osmanlı döneminde “namzed olmak” tabiriyle ifade edilen bu işlem namzed olanların birbirine nişan olmak üzere verdikleri yüzük, küpe vb. takılar dolayısıyla sonraları “nişanlanma” kavramıyla anılmıştır.

Bir erkekle bir bayan, ileride birbirleriyle evleneceklerine dair niyetlerini dile getirince nişanlanmış olurlar. Böylece nikâh akdine kadar devam edecek olan nişanlılık durumu da hukuken başlamış olur. Nikâhtan önce nişanlılık döneminin meşru kılınmasındaki amaç, ileride yuva kuracak olan iki tarafın birbirini tanıması ve doğru karar verebilmek için düşünme fırsatını kullanmalarıdır. Bu maksat ailenin daha sağlam temellerle kurulmasına katkı sağlayacaktır.

İslam hukukunda nişanlanma bir evlenme vaadi olarak kabul edilir ve evlenmeye zorlayıcı bir niteliğinin bulunmadığı belirtilir. Dolayısıyla nişanlanmayı evlenme demek olan nikâh ile karıştırmamak gerekir. Nişanlanmış kişiler nikâh kıyılıncaya kadar birbirlerine yabancıdırlar. Helal-haram bakımından aralarındaki durum, nişanlanma öncesi ile aynıdır. Görüşmelerinde, birbirlerine nâmahrem olanların riayet etmeleri gereken sınırlara uymak zorundadırlar.

İslam hukuku nişanlanma konusunda, iki noktada düzenleme yapmaktadır. Birincisi, kimlerle nişanlanılacağı konusu, diğeri ise nişanın bozulmasından doğan neticelerdir. Birinci düzenleme, kısaca aralarında evlenme engeli bulunanların nişan da yapamayacağı yönündedir. İkinci düzenlemede ise nişanın bozulması neticesinde, mehre mahsuben verilen mal, zinet eşyası veya paranın geri alınıp alınamayacağı ve verilen hediyelerin akıbeti ile alakalı hükümler bulunmaktadır.

Osmanlı hukukunda İslam hukukunun büyük ölçüde tatbik edildiği bilinmektedir. Biz bu çalışmamızda İslam aile hukukundaki nişanlanma ve sonuçları ile ilgili hükümlerin Osmanlı'nın eyaleti olan Karaman'da nasıl uygulandığını tespit etmeye çalışacağız.

Çalışmamızda, Karaman eyaletinin Konya, Kayseri, Larende, Niğde, Kırşehir gibi sancakları ve bunların kazalarındaki mahkeme defterlerinde bulunan nişanlanma ve sonuçları ile alakalı hükümleri inceleyeceğiz.

Çalışmamızda, Osmanlı dönemi Karaman eyaletindeki nişanlanma ve sonuçları ile alakalı uygulamaları görmenin yanı sıra bu hükümlerin İslam hukukuna uygun olup olmadığını da tespit etme imkanımız olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Karaman Eyaleti, Nişanlanma, Nişanın Bozulması, Mahkeme Kararları.

* Dr. Öğr. Üyesi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı, mehkoc06@hotmail.com

Nikah, Talak, Servet ve Şiddet Bağlamında Karamanlı Kadınlar (1905-1912)

Cem KARAKILIÇ*

Özet

Bilimsel tarih anlayışının en önemli unsurlarından biri siyasete odaklanmış bir tarih yerine insanın tüm etkinliklerini esas alan bütüncül bir anlayışla hareket etmesidir. Halil İnanlık'ın deyimiyle tarih bilimi “kendi zati inkişafının mantığı içinde müstakil bir varlık olmaktan kurtarılarak”, disiplinler arası çalışmalara yönlendirilmeli, tarih ve beşeri bilimler arasında anlamlı ve sürdürülebilir ilişkiler geliştirilmelidir.

Bugün bilimsel tarihin en önemli araçlarından biri kuşkusuz hukuktur. Tarih bilimi hukuk adı verilen kurallar manzumesini metajuridik bir mantıkla işleyerek toplumun bütün kompartımanlarını deşifre edebilir ve böylece insan denilen olağanüstü varlığı anlayıp anlamlandırabilir. Bu bağlamda mahkeme kayıtları yakın tarihin en önemli kaynakları arasındadır.

Mahkeme kayıtları dediğimiz şer'iyeye sicilleri; talak, nikah, nafaka, veraset, velayet, vekalet, vakfiye ve husumete dair ilam ve hüccetler ile ferman, berat, buyruldu, tezkere ve temessükleri ihtiva eden zengin bir kaynaktır. Bir şer'iyeye sicili bizi ailenin sayısal büyüklüğüne, akrabalık ilişkilerine, miras hukukunun işleyişine, gündelik hayatın ayrıntılarına, hane tasarımına, servetin dağılımına, alım gücüne, yeme-içme kültürüne, fiyat endekslerine, doğum, ölüm, evlenme, boşanma, nafaka ve nüfus gibi pek çok bilgiye götürür ve bu bilgiler aslında kaybolmuş sosyal dokuların canlandırılmasında ya da günlük yaşamın sınırları ve sırlarına ulaşılmasında olağanüstü bir fırsata dönüştürülebilir.

Bu çalışmanın amacı; evlenme, boşanma, ölüm, doğum, çocuk, mehir, nafaka, veraset, velayet, servet ve şiddette ait kayıtlardan yola çıkarak Karaman kadınının sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik vaziyetini tespit etmek, kadın erkek ilişkilerini deşifre etmek, zamanın ve zeminin kadın profili hakkında panoramik bir değerlendirme yapmaktır. Konunun tespit ve teşekkülünde 319, 6130, 6131 ve 6132 numaralı Karaman Şer'iyeye Sicilleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Karaman, Karaman Kadını, Şer'iyeye Sicilleri.

* Dr. Öğr. Üyesi. Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilimi, cemkarakilic@karatekin.edu.tr.

Karaman Belediye İdaresi (1874-1923)**Derya ERKAN*****Özet**

Yerel yönetimler içerisinde önemli bir yer tutan belediyeler, Sanayi Devrimi sonrasında şehirlerde yaşanan dönüşüm sürecinde ortaya çıkan bir olguyu ifade etmektedir. Belediyeler, halkın günlük yaşantısının düzenlediği, ihtiyaçlarını karşıladığı gibi demokrasinin ve hizmet kalitesinin artmasında da önemli bir paya sahiptir. Osmanlı Devleti’nde de modern belediye teşkilatı XIX. yüzyılın ikinci yarısında kurumsallaşmıştır. 1853-1856 Kırım Savaşı esnasında modern manada ilk belediye teşkilatı İstanbul’da kurulmuştur. Belediye yönetimi İstanbul’da 10 yıl kadar denendikten sonra Osmanlı Devleti’nin diğer şehirlerinde de uygulamaya konulması kararlaştırılmıştır. Nitekim 1871 İdâre-i Umûmiye-i Vilâyet Nizâm-nâmesi’nin 111 – 123. maddeleri ile ülke genelinde bütün şehirlerde belediyelerin kurulması öngörülmüştür. Bu kanun sonrası, tarih boyunca önemli kültür, sanat ve ticaret merkezlerinden biri olan Karaman’da da muhtemelen 1873 yılında belediye idaresi kurulmuştur. İncelediğimiz dönem içerisinde 14 kişi belediye başkanlığı yapmış ve teşkilatlanmasını tamamlama yönünde çalışmalarda bulunulmuştur.

Bu çalışmada, Karaman’da belediye idaresinin kuruluşu, faaliyetleri, Cumhuriyet dönemine kadar görev yapan belediye başkanları üzerinde durulmuştur. Çalışmayı hazırlanırken Arşiv belgeleri, Konya Vilayet Salnameleri ve araştırma eserlerden istifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Karaman, Belediye, Belediye idaresi, Karaman Belediyesi.*

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, E-posta: derkan.1907@hotmail.com.

Cumhuriyet Dönemi'nde Karaman'ın İdari ve Demografik Yapısı (1927-1950)

Nursal KUMAŞ*

Özet

Karaman, Cumhuriyet Dönemi'nde Konya iline bağlı bir ilçe statüsündeydi. Şehrin toplam nüfusu 1927 yılında 37.265 iken bu rakam 1950 yılında 60.066'ya ulaşmıştır. Bir başka ifadeyle şehrin nüfusu 23 yıl içinde kendini yaklaşık ikiye katlamıştır. Şehir merkezinin nüfusu da aynı süreçte 8182'den 13.476'ya çıkmıştır. 1927 yılında kadın nüfusun toplam nüfus içindeki oranı % 52,7 iken, 1945 yılında bu oran yaklaşık % 46'ya düşmüştür. 1950 yılı verilerine göre; ilçeye bağlı Merkez nahiyeyle beraber; Başkışla, Bucakkışla, İbrala, İlisıra ve Kılbasan isimli toplam altı nahiyeye bulunmaktadır. 1935 yılında Karaman ilçesine bağlı 86 muhtarlık varken, 1950 yılında 95 olmuştur. 1935 yılında okuma yazma oranı % 17,13'tür.

Bu çalışmada, Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan ilk beş nüfus sayımı sonuçları incelenmiştir. Nüfus sayımlarında yer alan istatistiki veriler ağırlıklı olarak il bazlı düzenlenmiştir. Karaman'ın bu dönemde ilçe konumunda bulunması şehirle ilgili istatistiki verilerin sınırlı kalmasına neden olmuştur. Bununla beraber, bu çalışmada Karaman'ın ilgili dönemdeki demografik yapısının ana hatları çizilmiş ve nüfusta yaşanan artış veya azalma, kadın-erkek nüfus ayrımı, şehir ve kırsal nüfusu, yüzölçümü, nüfus yoğunlukları, köy sayıları ve okuma yazma oranı gibi çeşitli parametreler aracılığıyla şehrin demografik yapısı analiz edilmeye çalışılmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) elde edilen verileri daha anlamlı kılmak için tablo ve grafik yöntemine başvurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Konya Karaman, Cumhuriyet Dönemi Karaman, Karaman Nüfus, Karaman Demografik Yapı

* Öğr. Gör. Dr., Uludağ Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, kumasnursal16@gmail.com

İmaj Teorisi ve Seçmen Tercihinde Belirleyici Faktörlerin Tespitine Yönelik Bir Alan Araştırması: Karaman İli Örneği

Fatma OKUR ÇAKICI* - Taylan Can DOĞANAY*

Giriş

Seçimlerde oy verme bir seçmen davranışıdır. Dünyada seçmen davranışının hangi motivasyon unsurlarıyla gerçekleştirildiği aynı zamanda birçok siyasi partinin de ilgisini çekmektedir. Demokrasinin en nihayetinde rekabetçi bir piyasa ekonomisinde olduğu gibi şirketler yerine siyasi partiler tarafından kullanılan piyasa argümanlarıyla konsolide edildiği dikkate alındığında, bahsi geçen ilginin seçmen davranışlarını etkilemeye yöneldiği görülebilmektedir. İmaj kavramı bu bağlamda tercih belirleyici faktör olarak okunmaktadır.

Bu araştırmanın konusu, seçmenlerin gerek genelde gerekse yerelde siyasi tercihlerini yansıtırken belirleyici olduğunu düşündükleri imaja bağlı faktörlerin etkilerinin tespit edilmesidir. Çalışmada imaj teorisi tanımlanarak; çalışmanın konu ve amacı özelinde imaj kategorileri oluşturulmuştur. a) Parti imajı; seçmenlerin tercihlerinde parti liderinin ve yereldeki siyasi aktörlerin önüne geçen kitlesel-ideolojik düzeyde karar alma motivasyonu ile ilişkilendirilen ilk kategoridir. b) Lider imajı; siyasi partinin önüne geçen bireysel-ideolojik karar alma motivasyonu ile ilişkilendirilen bir diğer kategoridir. Son kategori c) yerelde siyasi aktörlerin imajı (belediye başkanı ve/veya milletvekili imajı) ise bireysel-pragmatik karar alma motivasyonu ile ilişkilendirilen üçüncü bir kategoridir.

Belirlenen kategoriler arasında kurulan ilişki bulguları sonucunda bu çalışmanın amacı; iki temel soruya cevap verebilmektir. S1: Seçmenlerin yerel seçim tercihlerinde pragmatik karar alma motivasyonu, ideoloji düzeyinde geçişkenliğe neden olmakta mıdır? S2: Seçmenlerin genel seçim tercihlerinde ideolojik karar alma motivasyonu, pragmatik karar alma motivasyonunun önüne geçmekte midir?

Araştırmanın veri edinme aşamasında 400 kişi üzeri hedef kitlenin Karaman il merkezinde bulunan 63 mahalle içerisinde tesadüfi örneklem ile belirlenmesi ve kitleye yönelik veri edinme tekniği olarak anket tekniğinin uygulanması planlanmıştır. İlaveten edinilen verilerin analizinde SPSS programında varyans analizi (Anova) ve t- testinin uygulanması uygun görülmüştür. Anket formu, demografik verilere ulaşabilme imkânını tanımakla beraber siyasal görüşü ve değişkenlik arz eden faktörlerin neler olduğunu/olabileceğini anlamayı kolaylaştıran sorulardan oluşturulacaktır. Anket sorularının ulaştırılacağı ilk adresler mahallelerin muhtarlıkları olarak hedeflenmiştir. Bu sayede mahallelerin siyasi topografyası betimlenebilecek, ön varsayım olarak sosyo-ekonomik durumlar ile ilişkilendirilebilecektir.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, fatmaokurcakici@kmu.edu.tr

* Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, taylancandoganay@kmu.edu.tr

Karaman Haber Sitelerinde Belediye Başkanlığı Seçimi

Gönül AKPINAR*

Özet

Sosyal bir varlık olan insanın üyesi olduğu toplumda ve çevresinde yaşananlardan haberdar olma ihtiyacı kitle iletişim araçlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Gazeteye hayatımıza giren kitle iletişim araçları, radyo ile sese kavuşmuş; televizyon ile görüntüye hareket kazandırılmıştır. İnternetin icadı ve kişisel bilgisayarların yaygınlaşmasıyla birlikte mevcut kitle iletişim araçları da bu teknolojiyi kullanarak yeni birer format kazanmışlardır. Yeni kitle iletişim araçları olarak tanımlanan internet gazeteleri, haber siteleri, sosyal ağlar vs. yoğun olarak kullanılmakla birlikte Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından 2018 yılında yapılan araştırmanın verilerine göre hanelerde en fazla bulunan cihazın yaklaşık %64 oranında klasik televizyon olduğu anlaşılmıştır. Ancak 15-24 yaş grubu gençlerde yeni medya araçları ile televizyon izleme eğiliminin daha yüksek olduğu da araştırma bulguları arasında yer almaktadır. Elde edilen verilerden internetin hızlı bir yükselişte olduğu ve yakın gelecekte televizyonu geride bırakacağı öngörülmektedir (RTÜK, 2018, s. 15).

İlk kitle iletişim aracı olan gazeteler; uzun yıllar boyunca insanların haber almak için tercih ettikleri önemli bir kaynak olma görevini üstlenmiş ve varlıklarını günümüze kadar devam ettirmişlerdir. Ancak internet ve teknolojik gelişmeler kitle iletişim araçları ile birlikte kullanıcı beklentilerini de değiştirmiştir. İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla kullanıcıların haberleşmede hız ve güncellik beklentisi artmıştır. Web haber siteleri ve internet gazeteleri, gazeteyle benzer bir yapıya sahip olmakla birlikte; içeriği anlık değiştirilebilen, hareketli görüntülerin yüklenebildiği, okuyucu yorumlarına olanak sağlayan ve böylelikle çift yönlü iletişim kurabilen yapısıyla vazgeçilmez kitle iletişim araçlarından biri haline gelmiştir.

Kitle iletişim araçları sadece haber iletimiyle sınırlı kalmamış; aynı zamanda siyasilerin görüşlerini toplumla paylaşmak için en çok kullandığı yollardan biri olmuştur. Özellikle seçim dönemlerinde adayların tanıtılması ve vaatlerinin duyurulması için kitle iletişim araçları sıkça kullanılmaktadır. Medyada yer alan haberler, hedef kitlenin tercihlerini etkileyebilmektedir. 27 Mart 1994 yerel seçimlerinde, kitle iletişim araçlarının seçmenlerin siyasi kanaatleri üzerinde oynadığı rolü tespit etmek amacıyla yapılan bir araştırmada, insanların önemli bir kısmının (%75) siyasi parti tercihlerini belirlerken kitle iletişim araçlarından etkilendikleri görülmektedir (Güz, 1995, s. 126-127).

Çalışmada 2019 yerel seçimleri öncesi, 17-31 Mart tarihleri arasında Karaman haber sitelerinde yer alan siyasal partilere ilişkin haberler içerik analizi yöntemiyle incelenmeye çalışılmıştır. 15 günlük süreçte www.karamangundem.com ve www.kgrt.net haber sitelerinde yayınlanan siyasal içerikli haberler incelenmiştir. Sitelere verilen reklamlar kapsam dışı bırakılarak, yerel haber sitelerinde siyasi partiler hakkındaki haberlerin yer alma sıklıkları ve içerikleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İçerik Analizi, Seçim, Haber, Karaman, Yeni Medya

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Kazım Karabekir MYO, gonulakpinar@kmu.edu.tr

Karaman Seçmeninin Seçimlerdeki Siyasal Eğiliminin Değerlendirmesi: 1994-2014 Yerel Seçimleri Karaman-Ülke Geneli Karşılaştırması

Şeyma Cemile YILMAZ*

Özet

Seçimler şüphesiz demokrasinin en önemli unsurudur. Siyasal denetimin halkın doğrudan doğruya ve düzenli aralıklarla özgürce seçtiği temsilcilerin elinde bulunduğu, toplumsal ve ekonomik durumu fark etmeksizin tüm vatandaşların eşit sayıldığı yönetim biçimi olarak tanımlanan demokraside halk denetim mekanizmasını seçimlerle çalıştırmaktadır. Yerel seçimler, demokrasiye işlerlik kazandırmakta ve güçlendirmektedir. Ülkenin genel ihtiyaçlarının yanında bölgesel olarak her bölgenin kendine göre ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçları gidermek için yapılan kamu hizmetlerini yürüten birimlerin faaliyet alanı ne kadar küçülürse toplumun tercihlerini belirtmek ve yönetime katılmak da o kadar kolaylaşmaktadır. Yerel ihtiyaçlar yerel halka daha yakın yapılmış olan mahalli idarelerce giderilmektedir. Yerel ihtiyaçların mahalli idarelerce giderilmesi de demokrasi kavramını güçlendiren önemli bir mekanizmadır. Yerel yönetimler merkezi yönetimin sahip olduğu iktidara karşı bir denge sağlar. Mahalli idareler; belli bir hizmete ya da faaliyete değil, belli yörede yaşayan halka yerel gereksinimlerinin karşılanması amacıyla; kısmi özerklik tanınmış olan birimlerdir. Halkın yönetime katılarak denetim yapabilmesinin en etkili yolu yerel yönetimlerdir. Mahalli idarelerin karar organları beş yılda bir yapılan yerel seçimlerle belirlenmektedir. Ülkemizde yerel demokrasinin gereği olarak da yerel seçimler büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, öncelikle seçim olgusu ve seçmen davranışı genel hatlarıyla açıklanmış, yerel yönetimlerin oluşum sürecine değinilmiştir. Devamında Karaman seçmenlerinin yerel düzeyde kullandıkları oylar ve yıllara göre dağılım ve değişimi analiz edilmiştir. Karaman iline ait 1994-2014 yılları arasında yapılmış olan yerel seçimlerde elde edilmiş olan sonuçlar incelenmiş, Karaman seçmeninin yerel ihtiyaçlarını gidermesi için hangi siyasi parti üyelerinin görev yapmasını istediği, oy eğilimlerinin ülke geneline göre ne kadar değişiklik gösterdiği irdelenmiştir. Değerlendirmeler Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elde edilen bulgularla yapılmış ve araştırmada kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin aynı yılda yapılan Türkiye geneline ilişkin seçim sonuçlarıyla karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Seçim, Yerel Seçim, Seçmen, Demokrasi.

* Yüksek Lisans Öğrencisi. seymaa93@hotmail.com

Karamanda Cumhur Millet İttifakının 31 Mart Seçimler Yansımasının Etkileri

Ali ACAR*

Giriş

21 Ocak 2017’de başkanlık sistemi ya da Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini içeren Anayasa değişikliği teklifi TBMM’den geçmiş ve bu değişikliğin referandumla sunulması kararının ardından 16 Nisan 2017’de halk oylaması gerçekleştirilmiştir. Böylece Türkiye siyasal ve toplumsal gündemde bir süredir devam eden sistem tartışmalarına en azından bağlayıcı bir tercih ve karar olarak son noktayı koymuştur. 1876’dan bu yana uygulanan parlamenter sistem 16 Nisan’da halkın çoğunluğunun (yüzde 51,41) sistem değişikliğine onay vermesiyle birlikte Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine evrilmiştir. Bu süreçte 15 Temmuz 2016’daki başarısız darbe girişiminin ardından milli bir refleks ve birlik-beraberlik ruhunun yansıması olarak gerçekleştirilen ve “Yenikapı ruhu” olarak formüle edilen 7 Ağustos 2016’daki Yenikapı mitinginden bu yana Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) ve Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) arasında yakalanan sinerji sonraki süreçte yaşanan kritik dönemlerde aynı ritim, istikrar, kararlılık ve tutarlılıkla sürdürülmeye çalışılması için cumhur ittifakı oluşmuştur. Aslında bu oluşum toplumda siyasal farkındalığın oluşması bakımından siyasî temsil, vatandaşların seslerini, fikirlerini ve bakış açılarını, kamu politikasının geliştirilme sürecinde ‘var etme’ etkinliğidir. Siyasî temsil, “nasıl tanımlanırsa tanımlansın halkı hükümete bağlayan bir etkinlik ve kurumdur. Temsil, ‘gerçek bir şekilde var olmayan bir şeyi var eder.’” Dolayısıyla siyasi açıdan halkı, devlet yönetiminde var eden bir “aktarma” mekanizmasıdır. Bu da iç ve dış tehlikeler karşı Devletin kurumları ile var olmasının bir sonucudur.(Gürleyen:2012,3; Sarıbay:2014, 334). Dolayısıyla Türkiye’nin de Ortadoğu arenasında varolması onun istikrarı ile çok yakından ilişkilidir.

Genel olarak ister genel seçimler ister yerel seçimler olsun seçim siyaseti sürekli olarak ekonomik meselelerin ve “kendini iyi hissetme”paradigması altında istikrarlı politikaların uygulanması faktörünün egemenliği altındadır. Genel seçimlerde veya yerel seçimlerde genellikle büyüme ve zenginliğin arttığı(milletin alım gücünde artış olduğu)dönemlerde yeniden seçilirler, gerileme ve ekonomik kriz dönemlerinde ise seçilemezler göstermiş oldukları adaylarda her zaman bozguna uğrarlar.(Heywood,2007:583)

Bu düzenlemenin siyaset ve siyasal iletişim açısından en önemli getirisi temsilde adalet sorununun çözümüne yönelik oldukça önemli bir çıkış noktası sunmasıdır. Buna göre söz konusu yasa siyasal partilerin seçimlerde ittifak yapabilmesini yasal bir zemine kavuşturmuştur. Ayrıca yüzde 10’luk barajın da ittifak yapan siyasal partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı üzerinden hesaplanması usulü getirilmiş ve böylelikle ittifak içindeki siyasal partilerden her birinin barajı görece daha kolay aşarak temsil alanının genişlemesi mümkün hale gelmiştir. (Resmi Gazete, 13 Mart 2018)

Türkiye’nin önündeki iç ve dış gündemin yoğunluğu, iç ve dış çevrede oluşan jeopolitik belirsizliğin bir an önce ortadan kaldırılmasını zorunlu hale gelmesi, erken seçim kararının açıklanmasında temel unsurları arasında yer almaktadır. Suriye’deki gelişmelerin hızlandığı, makroekonomik dengelerden büyük yatırımlara kadar her konuda çok önemli kararlar verilmesi gereken bir dönemde seçim konusunu ülkenin gündeminden bir an önce çıkarılması hasıl olmuştur Bunun için hükümet ile seçimlere ittifak içinde girme konusunda mutabık

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, alacar@selcuk.edu.tr

bulunan MHP yönetimi ile yapılan istişareler neticesinde seçimlerin 24 Haziran 2018 Pazar günü yapılmasına karar verilmiştir. (Erken Seçim Tarihi 24 Haziran (Cumhurbaşkanı Erdoğan Açıkladı)”, NTV, 18 Nisan 2018.)

Yerel Seçimlerde Politik Pazarlama Yöntemlerine İlişkin Bir Değerlendirme

Ali ACAR*

Politik pazarlama, seçmenlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere ve onların desteğini elde etmek amacıyla aday ve fikirlerin yönetilmesi sürecidir (Cwalina, Falkowski, v.d., 2009:67). Başka bir görüşe göre politik pazarlama iki boyutlu bir akademik disiplindir: İlk boyut, siyasal aktörler tarafından istihdam edilen profesyonellerce yürütülen siyasal pazarlama yönetimi faaliyetlerini içeren açıklayıcı yapı, diğer boyutu ise politik pazardaki değişimleri açıklamaya yönelik olarak yapılan araştırmaların oluşturduğu boyuttur (Henneberg, Scammel, v.d., 2009:167).

Politik Pazarlama ve Siyaset Bilimi Politik pazarlama 1960'lı yıllardan itibaren daha fazla kullanılmaya başlanılmıştır ve o zamandan beri de ABD ve batı ülkeleri başta olmak üzere dünyanın birçok demokratik ülkesinde gittikçe daha yoğun olarak kullanılmaya devam etmektedir. Siyasette seçmenlerin memnuniyeti, siyasetçileri ve politik pazarlamacıların en fazla zorlandıkları konuların başında gelmektedir. Çünkü siyasetçiler, bir seçimi kazandıkları gün vakit kaybetmeden yeni seçim için çalışmaya başlamaktadırlar. Bu nedenle, politik pazarlama hem seçim zamanı, hem de seçim sonrası siyasetçiler için çözüm yolu sunan bir yaklaşımlar ve yöntemler bütünüdür (Polat, Gürbüz, v.d. 2004:14). Bunun yanında bir siyasal pazarda, partilerin genel seçimlerinde desteğine ihtiyaç duyduğu seçmenlerin yanında, oy kullanma hakkına sahip olmayan fakat seçmenlerin yakın ilişkide buldukları kişiler de vardır (Less-Marshment, 2001:693). Örneğin seçmenler çocuklarının taleplerinden etkilenebilmektedir.

Politik pazarlama, sadece seçmenlere yönelik olarak değil tüm yurttaşlara yönelik olarak yapılmaktadır. Bu nedenle politik pazarlama ve siyaset bilimi birlikte hareket etmektedir. Siyaset Bilimi ve ilgili disiplinler, bölümlendirme, marka yönetimi gibi konularla ilgilenmemektedir. Bu konular çoğunlukla işletme ve pazarlama teorilerinde yer bulmaktadır. Bu nedenle yıllarca politik pazarlama araştırmaları pazarlamanın bir alt disiplini olarak görülmüştür. Siyasal pazarlama teorisi, pazarlama yönetiminin bir alt dalı olarak görüldüğünden pazarlama karması olarak adlandırılan (ürün, fiyat, dağıtım, tutundurma) dört aracın siyasal alandakullanılması gerektiğini savunmaktadır (Henneberg, 2003:5). Dolayısıyla teorimetodolojisini işletme yönetiminin pazarlama disiplininden almaktadır.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, alacar@selcuk.edu.tr

Karaman’ın İl Statüsüne Kavuşması ve TBMM’de Yapılan Düzenlemeler

Mukaddes ARSLAN*

Özet

Karaman İç Anadolu Bölgesinin güneyindedir. Merkez ilçe ile beraber Ayrancı, Başyayla, Ermenek, Kâzımkarabekir ve Sarıveliler olmak üzere 6 ilçesi vardır. 2019 TÜİK verilerine göre Karaman’da 6 ilçe, 11 belediye, 132 mahalle, 158 köy mevcuttur. Karaman’ın yüzölçümü 8.869 km², Nüfusu: 2017 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre 246.672’dir. Karaman tarih boyunca; Hititler, Frigyalılar, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlı Devleti hâkimiyet dönemlerini yaşamıştır. Karaman M.S. 1165’de Anadolu Selçuklularının egemenliğine girmiştir. 1256’da Karamanoğlu Beyliği bağımsızlığını ilan etmiş ve Karaman, Beyliğin başkenti olmuştur. Karamanoğlu Mehmet Bey Karaman’da 13 Mayıs 1277’de yayınladığı bir fermanla Türkçeyi resmi dil ilan etmiştir. Karaman 1467’de Osmanlı Devleti’ne katılmıştır.

Osmanlı döneminde Konya vilayetine bağlı bir sancak merkezi olan Larende/Karaman, Kanuni Sultan Süleyman devrinde ilçe merkezi haline getirilmiştir. Karaman Cumhuriyet döneminde Konya İline bağlı bir ilçedir. 1989’da Konya ilinden ayrılarak il olmuştur. 15.06.1989 tarihinde çıkarılan ve 21.06.1989 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 3578 sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti’nin 70. İli olmuştur. Karaman’ın İl Yapılması kararı ile ilgili olarak 261 sıra sayılı TBMM Komisyon Raporlarında: “Karaman İlçesine bağlı Kâzımkarabekir Bucak Merkezi ekonomik yönden gelişmiş... bir merkez haline gelmiştir. İlçe haline getirilmesi, gelişmenin hızlanmasını, kamu hizmetlerinin halka daha iyi sunulmasını sağlayacaktır... Konya İline bağlı Karaman İlçesi ekonomik ve turistik yönden önem arz eden tarihi geçmişi ile özel bir yeri olan bir yerleşim merkezidir... Karaman İlçesinin il haline getirilmesiyle; Konya İlinin yükü hafifleyecek, kamu hizmetleri daha etkin ve verimli yapılabilecektir...” gibi gerekçeler öne sürülmektedir. 1989’da TBMM’de yapılan görüşmelerde, Karaman’ın il yapılma kararı ile ilgili kanun 3578 Sayılı kanun olarak kabul edilmiş ve yapılan düzenlemeler TBMM Tutanak Dergisi’nde yayımlanmıştır. Karaman 21.06.1989 tarihinden itibaren 3578 Sayılı yasa ile İl statüsüne kavuştu. ‘4 İl ve 5 İlçe Kurulması Hakkında Kanun’ adı ile Karaman’ın İl yapılma kararı, Resmi Gazete’nin 21 Haziran 1989 tarih ve 20202 Sayılı nüshasında basıldı. Aynı nüshada ‘Kanun No: 3578’ ve ‘Kabul tarihi: 15.06.1989’ kayıtlarına binaen; Madde 1’de: “Ekli (3) sayılı listede adları yazılı bucak ve köyler aynen bağlanmak ve merkezi Kâzımkarabekir Bucak Merkezi olmak suretiyle Konya İlinde Kâzımkarabekir adıyla ilçe kurulması” ; Madde 2’de: “Konya İline bağlı Karaman İlçe Merkezi merkez olmak ve ekli (9) sayılı listede adları yazılı ilçe, bucak, kasaba ve köyler aynen bağlanmak suretiyle Karaman adıyla bir İl kurulması” ibaresi geçmektedir. Madde 3’te ise: “Bu kanuna göre kurulan 4 İl ve 5 İlçenin ihtiyacını karşılamak üzere ekli 10 sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilmesinden bahsedilmektedir. Karaman’ın İl yapılma kararı, Resmi gazetede basılarak yürürlüğe girmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karaman, İl Statüsü, TBMM, 1989, 3578 Sayılı Kanun.

* Tarihçi-Eğitimci, mukaddesarlan11@gmail.com

1946 CHP Konya Milletvekili Adaylarının Profili

Ali Haydar SOYSÜREN* - Filiz İTİK*

Özet

Siyaset erbabıyla halkın ilişkisi, siyasal katılım düzeyini anlamak bakımından kritik bir husustur. Türk siyasal hayatını, devletteki seçkinci eğilimlerle genel halk kitlesinin tutumu arasındaki farklar, gerilimler üzerinden okuyan değerlendirmeler özellikle erken cumhuriyet dönemi bağlamında etkisini hissettirmektedir. Yönetime atfedilen halktan kopukluk argümanı, bu değerlendirmelerin zeminini teşkil etmektedir.

Öngörülen çalışma çok partili hayatın başında, halkla yönetim erki arasındaki geçişkenliği Konya örneği üzerinden, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) milletvekili adayları çerçevesinde değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Çalışmanın kapsam ve çerçevesini 1946 genel seçimleri öncesinde Konya'dan milletvekilliği adaylığı için CHP'ye başvurular oluşturacaktır. CHP'ye milletvekili adaylığı için başvurular tarafından partiye verilmiş 200'e yakın form ve ekleri çalışmanın veri havuzunu meydana getirmektedir. Bu verilerden çıkarılacak aday profili, dönemin siyasal kadrolarının niteliklerine dair bir çerçeve sunacaktır. Yaş, doğum yeri, ikamet mahalleri, eğitim durumu, meslek, cinsiyet, siyasal geçmişleri, temelinde sınıflandırılacak adaylar, aynı zamanda hangi argümanlarla kendilerini partiye sundukları bakımından değerlendirilecektir. Söz konusu genel aday profili ile milletvekili adayları olarak belirlenenlerin profili arasındaki benzerlik ya da farklılıklar belirgin kılınacaktır. Böylece yönetimle Konya halkı arasında bağ kuran kadroların niteliğine dair belirlemelere ulaşılabilecektir.

1946 Genel seçimine CHP dışından başka partilerin de katıldığı dikkate alınır, CHP adaylarıyla sınırlı çerçevenin Konya'daki siyasi kadrolara dair tam resmi vermeyeceği açıktır. Ancak, Cumhuriyet'in kuruluşundan 1946'ya kadar, iki kısa süreli deneme dışında, faaliyet yürüten tek parti olması ve iktidarda bulunması CHP'nin konumunu, herhangi bir diğer partiden farklılaştırmakta, dahası dönemin niteliğini anlamak bakımından özgül ağırlığını arttırmaktadır. CHP adayları üzerinde düşünmek, herhangi bir partinin adayları üzerinde düşünmenin ötesinde, döneme dair yapının anlaşılması bakımından dikkate değer veriler sunacaktır.

Hiç kuşkusuz söz konusu verilerle, bahse konu dönemin bütün resmini vermek iddiasında değiliz. Bu yalnızca Demokrat Parti gibi yeni partilerin adaylarının analizinin dışında kalmasından değil, CHP'nin 1946 öncesi adaylarının da dışarıda bırakılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak 1946 genel seçimine odaklanan çalışma, erken cumhuriyet döneminin, hiç değilse bir anına dair belli bir fotoğrafı da verecektir. Hatta adayların, Cumhuriyet'in başından itibaren iktidarda bulunmuş bir partiye mensubiyeti, söz konusu partinin dönemdeki ağırlığı hatırlanırsa, dönemin geneline dair bazı ipuçları için de işlevli olabilecektir. Çalışmada, 1946 Konya CHP milletvekili adaylarının profili ortaya konulurken, bu veriler üzerinden CHP'ye yönelik 'halktan kopukluk' söylemini test etmek de mümkün olacaktır.

* Dr. Öğr. Üyesi. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, hsoysuren@gmail.com

* Öğr. Gör. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, filizitik@ardahan.edu.tr.

Karaman İlinin İlk Milletvekilleri ve Siyasi Çalışmaları (TBMM XIX. Dönem)**Özkan DEMİR*****Özet**

Karaman, Cumhuriyet döneminde Konya iline bağlı bir ilçe olarak yönetilmiş ve bu idari biçimini 1989'a kadar devam ettirmiştir. 1989'da yapılan idari düzenlemeyle Türkiye'de dört yeni il kurulmuş, Karaman Türkiye Cumhuriyeti'nin 70. ili olmuştur. İki yıl boyunca siyasi anlamda TBMM'de milletvekili bulunduramayan Karaman, 1991 Yılı Genel Seçimleri'nden sonra iki milletvekili ile mecliste temsil edilmeye başlamıştır. 1995'te yapılan düzenlemeyle milletvekili sayısının 550'ye yükselmesi üzerine XX. Dönem Genel Seçimleri'nde Karaman üç milletvekili ile temsil edilmiştir. Karaman'ın ilk milletvekilleri olarak Zeki Ünal ile Seyit Osman Sevimli mecliste yer almıştır.

XIX. dönemde TBMM'de ilk kez yer alan Karaman milletvekilleri muhalefet partilerinin üyeleri olarak görev yapmıştır. Zeki Ünal Refah Partisi milletvekili olarak, Osman Sevimli ise Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili olarak parlamento çalışmalarında bulunmuştur. Zeki Ünal, hükümetin ekonomik konulardaki kanun tasarılarına karşı partisi adına söz alarak eleştirilerde bulunmuş, ayrıca Karaman'ın çeşitli sorunlarını gündeme getirmiştir. 432 soru önergesi vererek TBMM tarihinde bir rekorun da sahibi olmuştur. Karaman milletvekillerinden Osman Sevimli ise 1993'te TBMM Başkanlığı'na Milliyetçi Hareket Partisi adayı olarak gösterilmiş ancak oylama sonucunda 17 oy alabilmiştir. Osman Sevimli meclisteki konuşmalarında, Karaman'ın il olmasından sonra devlet hizmetlerinin Karaman'a yeterince gelmediği konusunda eleştirilerde bulunmuştur. Karaman milletvekilleri ülkeyi ilgilendiren meselelerin yanında Karaman halkının sorunlarını da meclis gündemine taşımışlardır. Halkın su sorunları, çiftçilerin sıkıntıları, Karaman'ın ilçelerine yönelik bayındırlık ve ulaşım gibi konular bunlardan bazılarıdır.

Bu çalışma, TBMM'de görev alan Karaman'ın ilk milletvekillerinin siyasi çalışmalarını ortaya çıkarmak ve Karaman iline katkılarını incelemek üzere hazırlanmıştır.

Anahtar kelimeler; Karaman, TBMM, milletvekili, önerge...

* Dr., Selçuk Üniversitesi Silifke-Taşucu Meslek Yüksekokulu, ozkandemir@selcuk.edu.tr

“Sıfır Atık Projesi” Kapsamında Yerel Yönetimlerin Atık Yönetimi Uygulamaları: Pilot İl Karaman Örneği

Sibel ÇALIŞKAN*

Özet

Bugün dünyada nüfus artışı, kentleşme ve sanayileşme gibi faktörlerin etkisiyle atık miktarında çarpıcı bir artış görülmektedir. Atık miktarındaki artış, sıfır atık uygulamalarının dünya genelinde yaygınlık kazanmasına yol açmaktadır. Bu çerçevede hem bireysel hem kurumsal düzeyde hem de merkezi-yerel yönetim bünyesinde çalışmalar yürütülmektedir. Ülkemizde 2018 yılında T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı öncülüğünde başlatılan “Sıfır Atık Projesi” söz konusu çalışmalara önemli bir örnek teşkil etmektedir. Proje ile kaynakların daha verimli kullanılması, atık oluşumunun önüne geçilmesi veya olabildiğince azaltılması, atık ile karşılaşılması durumunda ise doğru toplama tekniklerine başvurulması hedeflenmekte ve atık kaynaklı çevresel kirlilik önlenmeye, çevresel koruma sağlanmaya çalışılmaktadır. Projenin hayata geçirilmesinde öne çıkan aktörler olarak yerel yönetim birimlerinin önemli uygulamaları bulunmaktadır. Yerel yönetimler özellikle kentlerin farklılaşan nitelik ve oranlardaki atık sorunlarının doğru tespit edilmesi ve bu sorunlara karşı hızlı ve etkili çözümler geliştirilmesi açısından kilit role sahiptir. Yerel yönetimlerin projenin uygulanır duruma getirilmesinde öne çıkan aktörler olmaları da bu nedenledir. Bu çalışmada, atık sorunlarına karşı alternatif bir çözüm pratiği olarak geliştirilen ve sunulan Sıfır Atık Projesi odak noktasına alınacak; yerel yönetimlerin atık sorunlarının çözümüne yönelik katkıları ve oynadıkları rol üzerinde durulacak, ilgili proje kapsamındaki atık yönetimi uygulamaları incelenecektir. Ardından proje kapsamında pilot illerden birisi olarak seçilen Karaman’ın mevcut atık sorunları ve buradaki yerel yönetim birimlerinin -özellikle belediyelerin- ilgili sorunlara karşı cevap niteliğindeki sıfır atık uygulama çalışmaları değerlendirilecektir. Sonuç olarak, Karaman ilindeki kirlilik seviyesinin optimum düzeye çekilebilmesi için alternatif çözüm önerileri ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Çalışmanın araştırma aşamasında konuya ilişkin yerli ve yabancı literatür taranacak, Karaman ili yerel yönetim birimlerinin atık yönetim uygulamalarının tespiti için yazılı-sözlü medya kaynakları, yetkili birimlerin beyanları ile ilgili rapor ve metinlerden yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Atık Yönetimi, Çevre Sorunları, Karaman, Sıfır Atık Projesi, Yerel Yönetimler.

* Doktorant, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, sibelcaliskan6@gmail.com.

Kentsel Ulaşımında Sürdürülebilirlik: Karaman Örneğinde Bir Değerlendirme

Ali ŞAHİN* - Fırat Harun YILMAZ*

Özet

Ulaşım insan hayatının vazgeçilmez bir unsurudur. Yaşamsal faaliyetlerin devamlılığı; insan, mal ve hizmetlerin hareketliliği doğrudan ulaşım ile ilişkilidir. Bu ilişkinin yoğun şekilde yaşandığı alanların başında kentler gelmektedir. Kentin temel altyapı unsurları arasında yer alan ulaşım, kentlerin genişlemesinin ve kent formunun belirlenmesinin aracı olmaktadır. Ülkelerin ekonomik olarak gelişmesini temel aracı kentlerdir. Ulaşım faaliyetleri ise kentlerin hayat damarlarından biridir. Bilindiği gibi kentsel ulaşım, gelişmenin temel aracı olmaktadır. Ancak bu durum ekonomik, sosyal ve çevresel olumsuzlukları beraberinde getirmektedir. Kentlerin kontrolsüz şekilde gelişmesi ve nüfus artışı kentsel yayılmayı hızlandırmakta; toplam ulaşım talebi sosyal ve ekonomik faaliyetler nedeniyle her geçen gün artmaktadır. Bu durum fosil yakıt kullanımına bağlı sera gazı salınımının artması; hava ve gürültü kirliliğinin oluşması gibi çevre sorunlarına; kamusal güvenliği azalması; sokak yaşamının zarar görmesi gibi sosyal sorunlara; altyapı maliyetleri; verimli arazilerin ulaşım altyapısında kullanılması gibi ekonomik sorunlara neden olmaktadır.

Ulaşım diğer kentsel faaliyetlerin sürdürülebilmesi için ana koşullardan biridir. Bu nedenle ulaşımdan kaynaklanan olumsuzlukları tamamen ortadan kaldırmak mümkün görünmemektedir. Ancak olumsuzlukları en aza indirebilmek mümkündür. Sürdürülebilirlik bu noktada anahtar kavramlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde sürdürülebilirlik doğrultusunda kentsel ulaşım politikalarının belirlenmesi kentlerin temel hedefleri arasında yerini almaktadır. Yayalar, bisikletliler ve toplu taşımanın öncelikli olduğu sürdürülebilir kentsel ulaşım sosyal olarak adil ve eşit düzeyde erişilebilirliği sağlayan; ekonomik olarak verimli ve çevreye en az zararı vererek temel hareketlilik gereksinimlerini sağlayan politikaları ifade etmektedir. Çalışmada ilk olarak sürdürülebilir kentsel ulaşım ile ilişkin teorik çerçeve mevcut ulusal ve uluslararası literatür üzerinden incelenmektedir. Bu kapsamda Dünyada ve Türkiye’de sürdürülebilir kentsel ulaşım politikaları ve uygulamaları teorik açıdan ele alınmaktadır. Ardından Karaman kenti örneğinde kentsel ulaşım politikaları kapsamında yapılan çalışmalar incelenmektedir. Son olarak Karaman kenti için sürdürülebilir kentsel ulaşım politikaları kapsamında çıkarımlar yapılmakta ve öneriler sunulmaktadır.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, alisahin@selcuk.edu.tr

* Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, firatharunyilmaz@gmail.com

Konya Kapalı Havzasında Akarsu Akımlarının Hidrolojik Kuraklık Analizi

Türkan BAYER ALTIN*

Özet

Bu çalışmada yarıkurak ikliminden dolayı son zamanlarda kuraklık etkilerinin önemli ölçüde hissedildiği Konya Kapalı Havzasındaki (KKH) akarsuların akım miktarlarının alansal ve mekansal değişimleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı akarsu akım gözlem istasyonlarından elde edilen 3, 6, 9 ve 12 (su yılı) aylık akım verileriyle Akarsu Kuraklık İndeksi (AKİ) metodu kullanılarak kuraklık şiddetini belirlemektir. AKİ, 3 (Ekim-Aralık: k1 dönemi), 6 (Ekim-Mart: k2 dönemi), 9 (Ekim-Haziran: k3 dönemi) ve 12 (Ekim-Eylül: k4 dönemi) aylık farklı dönemler halinde dört AKİ için uygulanmıştır. Bu akım gözlem istasyonları Ayrancı, İbrala, İvriz ve Zanapa akarsuları üzerinde olup, sırasıyla 47 (1969-2015) ve 31 (1985-2015) yıllık periyoda sahiptir. Ayrıca yıllık ve mevsimlik akarsu akım serilerindeki gözlenen eğilimler Mann-Kendall eğilim testi ile belirlenmiştir. AKİ bulguları, kurak yıl sayısının en fazla olduğu dönemlerin k3 ve k4 olduğunu göstermektedir. Kurak yılların önemli bir bölümü hafif ve orta şiddette kurak olarak tespit edilmiştir. Şiddetli ve çok şiddetli kuraklık Ayrancı Dere üzerinde bütün dönemlerde ve k1 dönemi hariç Zanapa dereye gözlenmiştir. Şiddetli ve çok şiddetli kurak yıl sayısı en fazla k4 döneminde İvriz Çayı hariç tüm istasyonlarda tespit edilmiştir. Şiddetli kurak yıllar Ayrancı Dere'de 2001-2002, Zanapa Dere'de 2006-2007, İbrala ve İvriz Çayı'nda 2014-2015 dönemlerinde gerçekleşmiştir. Kuraklık olaylarını temsil eden değerler -1 ile -2,8 AKİ değerleri arasında değişmekte olup, son 10 ve 15 yılda gerçekleşmiştir. Mann-Kendall testinin bulguları AKİ bulguları ile uyumludur. Yıllık ortalama akımlarda azalma eğilimi İbrala Çayı'nda istatistiksel olarak 0,01 düzeyinde ve İvriz Çayı'nda 0,05 düzeyindedir. Önemli bir azalma eğilimi de İvriz Çayı'nda 0,01 düzeyinde kış mevsiminde, 0,05 düzeyinde yaz ve sonbaharda tespit edilmiştir. Ayrıca İbrala Dere'nin ilkbahar mevsiminde akım miktarında 0,05 düzeyinde anlamlı azalış eğilimi dikkat çekicidir. Yıllık akımlarda azalma eğiliminin başlangıç yılları İbrala Çayı için 1992, Zanapa Çayı için 1996 ve İvriz Çayı için 2002'dir. Havza geçmiş dönemlerde de yağış azlığından dolayı yaşanan kuraklıktan ve buna bağlı ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlardan olumsuz etkilenmiştir. Tarımsal karakteri öne çıkan havzanın sosyal ve ekonomik kalkınmasının güçlendirilmesi için yerüstü sularındaki azalma eğilimi göz önünde bulundurulmalı ve gerekli tedbirler alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: hidrolojik kuraklık, yarıkurak iklim, Akarsu Kuraklık İndeksi, Mann-Kendall Test, Konya kapalı havzası

* Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, FEF, Coğrafya Bölümü, turkanaltin@yahoo.com

Mevlana Kalkınma Ajansı Rapor ve Analizlerinde Karaman

Adnan SÖYLEMEZ*

Özet

Bölge kalkınma ajansları bölgesel gelişmişlik düzeylerinin asgariye indirilmesi veya ortadan kaldırılmasına yönelik adımlar atan kuruluşlardır. Bu bakımdan Avrupa Birliği ile sürdürülen katılım müzakerelerinde ve ilerleme raporlarında talep edilen bölge kalkınma ajansları, 2009 yılı itibariyle kuruluşunu tamamlanmıştır. Türkiye genelinde 26 bölge kalkınma ajansı faaliyetlerine devam etmektedir. Konya ve Karaman illerini kapsayan Mevlana Kalkınma Ajansı(MEVKA) aynı yıl içinde faaliyetlerine başlamıştır. MEVKA'nın bu bölgenin kalkınmasına dair icra edilecek bütün faaliyetlerinin temelinde öncelikle bölgenin imkânları ve kaynaklarının detaylı olarak tespit edilmesi ve mevcut değerlerin yeniden yorumlanarak sürdürülebilir bir kalkınmanın gereklerine göre inşa edilmesi yatmaktadır. Bu çalışmada kurulduğu günden bugüne kadar Mevlana Kalkınma Ajansı'nın Karaman il ve ilçelerine yönelik hazırladığı rapor ve analizleri değerlendirerek bu rapor ve analizler neticesinde ulaşılan sonuçlar ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Bölgesel Kalkınma, Kalkınma Ajansları, Karaman

* Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, soylemez@selcuk.edu.tr

Karaman'da Meydana Gelen İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Ali BİLGİÇ* - Aysel ÇİMEN*

Özet

Meslek hastalıkları ve iş kazaları bütün dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de önemli bir sorun olarak görülmektedir. Bu sorunu çözmek için, dünyadaki tüm ülkeler iş güvenliği ve iş sağlığı ile ilgili yasaları yürürlüğe koymuştur. Ülkemizde de 30.06.2012 tarihinde 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu çalışmada, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun meslek hastalıkları ve iş kazaları istatistikleri kullanılarak, 2007-2017 yılları arasında Karaman'da meydana gelen meslek hastalıkları ve iş kazaları sayısı incelenmiştir ve Türkiye'deki meslek hastalıkları ve iş kazaları ile karşılaştırılmıştır. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununu yürürlüğe girmeden önce ve yürürlüğe girdikten sonra, Karaman'da ve Türkiye'deki meslek hastalıkları, iş kazaları ve diğer bazı parametreler (sürekli iş göremezlik, ölüm, cinsiyete göre dağılımı vb.) incelenmiştir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda meslek hastalıkları ve iş kazalarının önlenmesinde sadece mevzuatların yeterli olmadığı ve bu sorunun giderilmesi için iş sağlığı ve güvenliği açısından alınması gerekli önlemler hakkında önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği, Meslek Hastalığı, Karaman, İş Kazası

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, alibilgic@kmu.edu.tr

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Kamil Özdağ Fen Fakültesi, Kimya Bölümü, acimen@kmu.edu.tr

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi (KMUSEKAD) Üzerine Kavramsal Bir Bibliyometrik Analiz

Gülşah KAZAK* - Oğuzhan AYTAR*

Özet

Karaman'ın tarihsel gelişim süreci incelendiğinde şehrin her dönem ticari ve kültürel açıdan cazibe merkezi olduğu görülmektedir. Karaman ve çevresinde yerleşik hayata geçişin M.Ö. 8000'li yıllara kadar eskilere dayandığı bilinmektedir. Bu köklü geçmiş Karaman'ın farklı dönemlerde idari ve ticari merkez olmasının yanı sıra tarihsel, edebi ve ekonomik çalışmalara konu olmasına yol açmıştır. Karaman'da 1987 yılında üniversite birimlerinin açılması, sonrasında 2007 yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinin kurulması, özellikle şehir odağında yapılan bilimsel faaliyet ve çalışmaların sayısını artırmıştır. Bu süreç içerisinde üniversite bünyesinde farklı alanlarda bilimsel yayınlar basılmış; çalışmalar yapılmış ve etkinlikler düzenlenmiştir. Bu akademik çalışmaların başında Türkiye genelinden bilimsel makalelerin periyodik olarak yayımlandığı, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi gelmektedir. Bu çalışmanın amacı Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi'nde yapılan bilimsel çalışmaların kavramsal bibliyometrik analizini yapmaktır. Bu kapsamda Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi'nde en çok çalışılan alanlar, alt başlıklar ve en fazla etkiye sahip çalışmaların ortaya konulması ve yıllara göre odaklanılan ana temaların tespit edilmesi planlanmaktadır.

* Doktora Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, İşletme, gulsahyelboga@kmu.edu.tr

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, İşletme, oguzhanaytar@kmu.edu.tr

Kamu ve Özel Örgütler Arasındaki Stratejik Bakış Açısı Uyumunu: Karaman İli Örneği

Tuba GÜLER* - Oğuzhan AYTAR*

Özet

Toplumsal yaşamın en önemli ve işlevsel kurallarından bir tanesi örgütsel yaşama uyum sağlamaktır. Günümüz toplumu örgütler toplumdur. Örgütler insanların ortak amaçlarını yerine getirmek amacıyla sistematik bir bilinçle oluşturulan toplumsal kurumlardır. Toplumsal yaşamın gelişimi ve geleceği; örgütlerin görev bilinci, faaliyetleri, başarısı ve gelecek planlarıyla doğru orantılıdır. İnsanlar ideal refah düzeylerini ve yaşam ortamlarını etkileşimde buldukları örgütler aracılığıyla tesis etmektedirler. Dolayısı ile örgütler münferit çabalarla yerine getirilemeyecek idealleri gerçekleştirmede kritik öneme sahip kurumlardır. Bu çalışmanın amacı Karaman İlinin en yaygın etkiye sahip kamu ve özel örgütlerinin gelecek planları, öngörülleri ve varsayımları üzerine nitel bir araştırmanın yapılmasıdır. Çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi söylemin arkasında yatan önemli ve açık olmayan temalara yoğunlaşmaktadır. Bu kapsamda önceden belirlenen kriterlere göre seçilen örgütlerin resmi web sayfaları üzerinden stratejik yönlendirme araçları incelenecektir. Elde edilen sonuçlara göre Karaman İlinin gelecek potansiyelini bütüncül bir yaklaşımla ortaya koyacak önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Örgüt, Stratejik Bakış Açısı, İçerik Analizi

* Doktora Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, İşletme, tubaguler@kmu.edu.tr

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, İşletme, oguzhanaytar@kmu.edu.tr

Kent Konseylerinin Toplumsal Duyarlılık Geliştirme ve Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri: Karaman Kent Konseyi

Ömer Faruk TEKİN*

Özet

Yerel demokrasi, bir kentte halkın ve diğer bütün paydaşların yerel sorunların çözümüne katılımıyla ilgili bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Ancak, halkın ve diğer paydaşların katılım bilincini geliştirmek ve katılım için biçimsel imkânlar sağlamak önemlidir. Kent konseyleri bu biçimsel imkânlardan en belirginini olarak göze çarpmaktadır. Bunun yanında, yerinden yönetim anlayışının ve hizmette halka yakınlık ilkesinin hayata geçirilmesi de, kent konseyleri gibi birtakım yerel katılım mekanizmalarıyla mümkündür. Kent konseyleri demokrasinin ve yerel yönetişimin bir sonucu olarak “ortak aklın” ve “toplumsal uzlaşmanın” vücut bulduğu, kentin meselelerinin fikir alışverişi çerçevesinde, elbirliğiyle çözülmeye çalışıldığı bir katılım mekanizmasıdır.

Kent konseyleri, kent sorunlarının çözüme kavuşturulması yanında, bir kent vizyonunun oluşturulması ve kentlilik bilincinin geliştirilmesi, yerel kalkınmanın ve kentleşmenin sürdürülebilirliği için önem arz etmektedir. Ayrıca kent yönetimine katılımı sağlaması dolayısıyla, saydamlık ve hesap verebilirlik ilkelerinin hayata geçirilmesine imkân vermektedir. Ancak, bütün bu sayılanların yanında, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi kent konseylerine “çevreye duyarlılık”, “sosyal yardımlaşma ve dayanışma” gibi sosyal sorumluluk ve duyarlılık misyonları da yüklemektedir. Kent konseyleri, günümüzde artık sadece kent yönetimi hakkında görüşlerin paylaşıldığı bir platform olmanın ötesine geçmektedir. Kentin, kentlinin ve bunların bulunduğu yaşam alanının bütün sorunları üzerinde çalışmalar yürütmeye başlamaktadır. Kent konseyleri, toplumda bir farkındalık ve duyarlılık oluşturmak, sosyal sorumluluk proje ve faaliyetlerini yerine getirmek durumundadır. Kentli yurttaşların, diğer kentli paydaşların, kadın, çocuk ve yaşlıların, engellilerin ve hastaların, kente yeni gelen “hemşehrilerin”, göçmen ve sığınmacıların sorunlarına duyarlı olmaları gerekmektedir. Hatta aynı yaşam alanını paylaştıkları diğer canlıların haklarını korumak, toplumsal konularda farkındalık oluşturmak ve çevre duyarlılığını geliştirmek, kentli yurttaşların ve dolayısıyla kent konseylerinin ilgilendiği konulardan olmalıdır.

Türkiye’de, her kentte aktif çalışan ve bütün bu misyonları yerine getirebilen bir kent konseyi bulunduğunu söylemek hayli zor görünmektedir. Ancak, oldukça güzel örneklerin bulunduğu da söylenmelidir. Gerek yerel ve ulusal medyada, gerekse sosyal medyada bu tür iyi çalışmaların, örnek faaliyetlerin her zaman olumsuz durumlardan daha az yer aldığı bilinmektedir. Bu çalışmada, son yıllardaki gelişmeler ışığında, kent konseyleri hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra, kent konseylerinin fonksiyonları, toplumsal duyarlılığın geliştirilmesi ve sosyal sorumluluğun yerine getirilmesi açısından irdelenecektir. Karaman Kent Konseyi örneği ele alınarak, bu konseyin toplumsal duyarlılık ve sosyal sorumlulukla ilgili faaliyetleri üzerinde durulacaktır. Çalışmanın yöntemi, bu proje veya faaliyetlerin içeriğinin ve sonuçlarının incelenmesi şeklindedir. Çalışmanın, kent konseylerinin bu fonksiyonlarına dikkat çekmesi ve örnek uygulamaların yaygınlaşmasına katkıda bulunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Sosyal Sorumluluk, Sosyal Duyarlılık, Karaman Kent Konseyi

* Öğr. Gör. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, ofaruktekin@selcuk.edu.tr

2008-2017 Yılları Arasında Karaman İlinin GSYİH’sının Sektörel Dağılımı**İclal ÇÖĞÜRCÜ* - Enes ATAEL*****Özet**

“GSYİH, herhangi bir ekonomide yerleşik olan üretici birimlerin belirli bir dönemde, yurtiçi etkinlikleri sonucu yaratmış oldukları tüm mal ve hizmetlerin üretim değerleri toplamından bu mal ve hizmetlerin üretimde kullanılan girdiler toplamının çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.” Tanımlamaya göre yurt içinde GSYİH içinde katkı sağlayan sektörler bulunmaktadır. Bunlar tarım, hizmet ve sanayi sektörleri olarak sıralayabiliriz. Cumhuriyetin ilanından itibaren, Türkiye’nin çalışan nüfusu içinde çoğunluğunun payı tarım sektöründe bulunmaktaydı. Bunun nedeni ise çalışan nüfusun büyük bir kısmı daha çok köylerde ikamet etmekte olduğu ve o dönemlerde savaş nedeni ile kötü etkilenen ekonomik yapıdır. 1960’dan itibaren kentsel göçün hızlanması ve Türkiye ekonomisinin canlanmaya başlaması tarım sektöründen diğer sektörler doğru kaymalar meydana gelmektedir. Türkiye’nin GSYİH içinde bulunan katkılar indirgenğinde il bazında her ilin katkısı ise sektörel dağılımları farklılıklar göstermektedir. Bu iller içerisinde Karaman ili büyük ölçekli tarım arazileri, tahıl ürünleri ve hammaddeye dayalı üretim yapan bisküvi fabrikalarıyla bilinmektedir. Bu anlamda tarım sektörünün son 10 yıllık dönemde GSYİH’ya katkısı sektörler özelinde incelenmiştir. Veri setinin ilk dönemi olan 2008 yılında tarım sektörü GSYİH içerisinde en büyük paya sahip sektör olarak öne çıkmaktadır. Tarım sektörünü sırasıyla hizmet sektörü ve sanayi sektörü takip etmektedir. Söz konusu 10 yıllık dönemde Sanayi ve hizmet sektörünün GSYİH’ya katkısında düzenli olarak artışlar yaşanırken (Sanayi sektöründe 2017 yılı değeri 2008 yılı değerinin 4 katına yakındır) tarım sektörünün GSYİH’ya katkı miktarında 2010 ve 2016 yıllarında gerilemeler görülmektedir. Bu çalışmanın amacı 2008-2017 yılları arasında GSYİH oluşumunda tarım, sanayi ve hizmet olmak üzere üç sektör bağlamında değişimlerin incelenmesidir. GSYİH değişiminin yanı sıra Karaman ili istihdam dinamiklerinin de üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: GSYH, Karaman, Sektörel Dağılım

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü, iclalcogurcu@hotmail.com

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, enesatael1907@gmail.com

2008 – 2018 Dönemi Karaman İlinin İhracat Rakamlarının Analizi**İclal ÇÖĞÜRCÜ* - Ahmet KIZILAY*****Özet**

Ülke içerisindeki birey ve kurumlar tarafından üretilen mal ve hizmetlerin ülke dışına satılması olarak tanımlanan ihracat kavramı, dış ticaret açığının kapatılması ve pazar payının genişletilmesi açısından son derece önemlidir. Özellikle Türkiye’de alınan 24 Ocak 1980 kararlarıyla birlikte ithal ikameci yapıdan ihracata dayalı yapıya dönüşüm sonucunda ihracatın önemi daha da artmaktadır. Çünkü ihracat, sermaye ve emek verimliliğini artırdığı gibi üretimde uzmanlaşmayı da artırarak teknolojik ilerlemeyi hızlandırmaktadır.

Çalışmamıza konu teşkil eden Karaman ilinin konumu ve Mersin limanına yakınlığı dış ticarete açılmasını kolaylaştırmaktadır. Böylece sanayinin daha çok tarıma dayalı olarak gerçekleştiği bu ilde gıda sanayisinin içerisinde yer alan çikolata ve bisküvi imalatı, ihracatı artırarak, dış ticareti olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Genel olarak Türkiye ve Karaman ilinin dış ticaret verilerine bakıldığında Karaman ilinin 2008 yılından başlayan ve 2018 yılına kadar devam eden dönemdeki dış ticaret dengesinin sürekli fazla verdiği görülmektedir. Türkiye’nin genel ekonomik yapısına bakıldığında ise tamtersi bir durumun söz konusu olduğu ve dış ticaretin açık verdiği görülmektedir. Çalışmamız da Türkiye ekonomisinde cari denge verileri ile Karaman ilinin cari denge verileri analiz edilerek, değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Dış Ticaret, Granger Nedensellik Testi.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, icogurcu@kmu.edu.tr

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, ahmetkizilay7@gmail.com

Karaman İhracatı ve Bisküvi Sektörü

İclal ÇÖĞÜRCÜ* - Erkan BALAOĞLU*

Özet

Türkiye ekonomisi cumhuriyetten bugüne kadar çeşitli ekonomik büyüme modelleri ile ekonomisini geliştirmeye ve GSYH'ini artırmaya yönelik politikalar izlemiştir. 1980'lere kadar devam ettirilen ithal ikameci sanayi modeli 1980lerde terk edilerek ihracata dayalı büyüme modeli benimsenmiştir. Bunun yanı sıra 1980'ler Türkiye ekonomisi için görece dışa kapalı bir ekonomiden dışa açık bir ekonomiye dönüşümünde yaşadığı dönemler olarak öne çıkmaktadır. İhracata dayalı büyüme modeline geçişle birlikte ihracat ürünleri üretimi için gerekli ithal girdi ve açık ekonomiyle birlikte ithal ürün talebi artışı Türkiye ekonomisinde dış ticaret açıklarına neden olmuştur. Karaman ili özelinde ele alındığında ise ihracat edilen ürünlerin ağırlıklı olarak ithalata bağımlılık oranları düşük olan ürünlerden oluşması Türkiye genelinin aksine Karaman özelinde özellikle son 10 yıllık dönemde dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir. Karaman ili özelinde ele alındığında ise ihracat edilen ürünlerin ağırlıklı olarak ithalata bağımlılık oranları düşük olan ürünlerden oluşması Türkiye genelinin aksine Karaman özelinde özellikle son 10 yıllık dönemde dış ticaret fazlası verildiği görülmektedir. Bu katkıyı ihracatını, ithalattan daha fazla artırarak göstermektedir. Bu artışın nedeni gıda ağırlıklı sanayisinde kullandığı yerli hammadde miktarının fazla olmasıdır. Gofret, kek ve bisküvi gibi ürünlerin üretimin de kullanılan buğday, süt, nişasta, şeker gibi hammaddelerin ülke içerisinde üretiliyor olmasından kaynaklıdır. Karaman ili ihracatında önemli yer tutan bu sektörde kullanılan ithal girdi oranının düşük olması sebebiyle karlılığı artıran bir diğer etkidir. Hammaddelere bulunduğu bölgede erişim kolaylığı dış fazla verilmesinde önemli bir etkidir. Yerli ve yabancı sermayeli birçok firma bulunan Karaman bisküvi sektörünün öncü şehirlerinden biri olmuştur. Dünya ilk 100 Şekerli ve Çikolatalı Mamuller listesinde Karaman merkezli, yerli sermayeli BİFA da yer almaktadır. Dünya standartlarında üretim yapan bu firmalar her geçen gün kalitelerini artırmakta ve bölge istihdamına ciddi katkıda bulunmaktadır. Ve bunun yanı sıra gıda sektöründe faaliyet gösteren 20 kadar firma ilin ihracatının büyük bir bölümünü gerçekleştirmektedir. Bu doğrultuda çalışmada Karaman ilinin dış ticareti incelenecek ve dış ticaretinde yüksek paya sahip olan sektörler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Bisküvi, İhracat.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, icogurcu@kmu.edu.tr

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, ebaloglu27@gmail.com

Karaman Yaz-Kış Tüketim Farklılıklarının Değerlendirilmesi

İclal ÇÖĞÜRCÜ* - Ufuk Can DENİZ*

Özet

Karaman ili coğrafi konumu itibariyle turizm geliri elde eden bir il değildir. Ancak Karaman ekonomisine katkı yapan bazı unsurlar dikkat çekmektedir. Bunların en başında gelen "gurbetçi vatandaşlar", Karaman nüfusunun büyük bir bölümü yurt dışında yaşamaktadır. Yaz ayları gelindiğinde memleketi olan Karaman'a tatil, ticaret v.b. amaçlar ile gelmektedirler. Bu vesile sayesinde yapmış oldukları tüketim ve ticaret harcamaları ile Karaman ekonomisine büyük katkıda bulunmaktadırlar. Karaman nüfusu yazın neredeyse 2 katı seviyesine çıkmaktadır. Bu sayede başta çarşı esnafı olmak üzere bütün esnaflar bu durumdan faydalanmaktadır. Gurbetçi vatandaşlar'ın" gittiklerinde ise kış dönemi için öğrenciler devreye girmektedir. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesine kayıtlı ortalama 15000 civarında öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin çoğu kış döneminde Karaman'da ikamet etmektedirler. Yapmış oldukları tüketim, eğlence amaçlı harcamalar yine Karaman ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Sadece harcama yapmakla kalmayıp öğrenciler bir çok sektörde de istihdam edilmektedirler. Karaman istihdamına ve ekonomisine büyük katkı sağlayan kitlelerin başında öğrenciler gelmektedir.

Bu çalışmamız da Karaman ilinin ekonomisine katkı yapan en önemli iki unsuru ele alıp incelemeye çalışacağız. Yaz aylarında yurt dışından gelen gurbetçi vatandaşların yapmış oldukları ekonomik katkı ile çoğunlukla kış aylarında ikamet eden öğrenci kitlesinin yapmış olduğu ekonomik katkıyı karşılaştırıp hangisini daha etkili olduğu ve hangi döneme daha ağırlık verilmesi gerektiği konusunu değerlendirmeye çalışacağız. Elde ettiğimiz verilere ekonometrik analiz ile Eşbütünleşme testi uygulayacağız.

Öngörümüze göre yaz aylarında gelen gurbetçi vatandaşlarımızın yapmış olduğu katkı öğrenci kitlesinin yapmış olduğu katkıdan daha fazla olduğunu düşünülmekte olup. Kesin sonuçlar analiz sonradaki çalışmamıza dahil edilecektir.

Anahtar Kelimeler : Karaman, ekonomik katkı, tüketim, eşbütünleşme testi.

* Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, icogurcu@kmu.edu.tr

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, ufukcan.0751@gmail.com

Kamu Harcamalarının İstihdam Üzerine Etkilerinin Analizi: Karaman İli Örneği (1986-2017)

Nihat ALTUNTEPE*

Özet

Ülke ekonomilerinin büyümesi ve gelişmesi için, ekonomide var olan insan kaynaklarının istihdamı, zorunlu bir unsurdur. Gelişen teknoloji üretimde insan kaynağına olan ihtiyacı azaltmış olsa bile, hem teoride hem de uygulama da mevcut insan kaynaklarının istihdamı için yeni yol ve yöntemler aranmaktadır. Teoride insan kaynaklarının istihdamında kullanılan yöntemlerden biri de kamunun yapmış olduğu yatırımlar ve harcamalardır. Kamunun yapmış olduğu yatırımlar sonucu ortaya çıkan harcamalar işsizliği azaltıp, istihdamı artırması beklenmektedir.

İstihdam insanlara finansal özgürlük ve karar verme gücü sağlar. İstihdam, yoksulluğun azaltılmasında en büyük rolü oynar. İstihdam edilerek çalışan bir kişi, elde etmiş olduğu kazanç sayesinde yaşam standardının kalitesini artırır. Yaşam standardının kalitesini artıran insan, üretimde verimliliğin artmasına neden olur. Verimliliğin artması ise işletme sahibini yeni yatırımlara yönelterek, tekrardan istihdamın artışı sağlanmasını gerçekleştirir. Bu nedenlerden dolayı işsizlikle mücadele eden ülkelerin istihdam oluşturucu yeni politikalar üreterek, bunları uygulaması gerekir. İşsizlik ve eşitsizlik; J. M. Keynes tarafından kapitalizmin temel kusurlarından biri olarak kabul edilir. İşsizlere iş sağlanması yoluyla, eşitsizlik ve yoksulluk azaltılacaktır. Yine Keynes'e göre; işsizlikle mücadele yöntemlerinden biri, kamunun yatırımlarını artırarak, harcama yapmasıdır.

15 Ocak 2019 tarihinde açıklanan TÜİK verilerine göre; **Ekim 2017 ile Ekim 2018 döneminde Türkiye'deki işsizlik oranı %11,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yine aynı verilere göre;** Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 2018 yılı Ekim döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 501 bin kişi artarak 3 milyon 788 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı 1,3 puanlık artış ile %11,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı 3 puanlık artış ile %22,3 olurken, 15-64 yaş grubunda bu oran 1,4 puanlık artış ile %11,9 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte İŞKUR'un 2017 yıllık raporuna göre Karaman ilinde kayıtlı işsiz sayısı; 6.220 kişisi kadın, 5.305 kişisi erkek olmak üzere toplam 11.525 kişidir. Yine Karaman'da 2017 yılında işe yerleştirilenler ise; 1.291 kişisi kadın, 2.104 kişisi erkek olmak üzere toplam 3.395 kişidir. Aynı şekilde Karaman ilinde genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik; 1.923 kişisi kadın, 1.957 kişisi erkek olmak üzere toplam 3.880 kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler istihdam artırıcı politika ve harcamaların Karaman ekonomisi için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

* Dr. Öğr. Üyesi. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Gönen MYO, Dış Ticaret Bölümü, nihaltuntepe@gmail.com.

Yapılacak olan bu çalışmada Karaman ilinde 1986-2017 dönemine ait yıllık verilerle, kamu yatırımları ile istihdam arasındaki ilişki analiz edilecektir. Çalışmanın dört temel amacı vardır. Bunlar;

- Karaman ili iş piyasasının analiz edilmesi,
- Karaman ilindeki kamu yatırımlarının sektörel dağılımının incelenmesi ve
- Karaman ilinde, tarım sektörü, madencilik sektörü, enerji sektörü, turizm sektörü, eğitim sektörü ve sağlık sektöründe yapılan kamu yatırımlarının, Karaman ilinde toplam istihdam başta olmak üzere kadın, erkek ve genç istihdamına olan etkisinin analiz edilmesidir.
- Yapılan analizler sonucunda Karaman ilinde istihdamı artırıcı yeni politika önerileri geliştirmektir.

Çalışmanın çözümü Greatl programında Vektör Otoregresif Modeller (VAR) ile gerçekleştirilecektir. Ayrıca çalışmada değişkenler arasında nedensellik ilişkisi ortaya konulduktan sonra; yine değişkenler arasında etki-tepki ve varyans ayrıştırması sonuçları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İstihdam, Kamu Yatırımları, Kamu Harcamaları, Granger Nedensellik Analizi, VAR, Karaman.

Jel Sınıflandırması: H50, J21, C59

Festival Turizminin Karaman Açısından Değerlendirilmesi

Erhan Nuh ÖZTÜRK*

Özet

Günümüzde iş fikirlerinin artmasının yanı sıra pazar bulmada ve pazarlamada bazı sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bu sıkıntılar yüzünden bazı girişimciler, iş fikirlerini uygulamaya geçirememekte ya da tamamen kendi istedikleri şekilde pazarlayamamaktadırlar. Girişimcilerin zorlandığı diğer bir nokta ise bu iş fikirlerinin pazara uygulanabilmesi ve devamlılık arz eden bir iş haline gelebilmesidir. Bu noktada bölgenin veya yörenin ulusal ya da uluslararası çapta tanınırlığını sağlayan, ekonomik, kültürel, bilim, sanat ve diğer sosyal alanlarda gelişmesine katkıda bulunan festivaller devreye girmektedir. Bu festivaller özellikle kırsal kesimlerin güzelliklerini ön plana çıkararak, turizm potansiyeli olan yerleri canlandırmakta ve yöre halkına çeşitli katkılar sağlamaktadır. Bazen bu katkılar girişimci insanların ürünlerini tanıtabilme fırsatı olabileceği gibi bazen de festival sayesinde orada bulunan insanların yeni fikirler geliştirebilmesi ve bunlara pazara entegre edebilmesi olabilmektedir. Bu yüzden festivaller ve özel etkinliklerin toplum, ekonomi ve kültür üzerinde büyük bir etkisi vardır.

Bu çalışmanın öncelikli amacı iş fikirlerinin turizm endüstrisinde uygulanması, yerel festivaller vasıtasıyla gelen turistlerin satın aldıkları mal ve hizmetlerin, deneyimlerin ve değerlendirmelerinin analiz edilmesi, bunların anlamlı bilgilere dönüştürülerek çeşitli kazanç ve gelirlerin elde edilmesidir. Bu amaçla, Karaman ilinde anket çalışması yapılmıştır. Anket sonucundan elde edilen kazanımlar Karaman ili açısından da analiz edilmiştir.

Çalışmanın sonucunda, yerel festivallerin bilinen ve bilinmeyen katkısının oldukça fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca, bu sektörün ülkemiz ve Karaman ili için bazı eksikliklerinin olduğu tespit edilmiş olsa da festival turizmi için verileri yararlı bilgilere dönüştürerek analiz etmenin ve iş zekâsıyla bunları bütünleştirmenin gelecekte ümit vaat edeceği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Festival turizmi, yerel festivaller, pazarlama, Karaman.

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Ermenek MYO, enuhozturk@kmu.edu.tr

Karaman İlinde İşletme Performansının Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama

Erhan Nuh ÖZTÜRK*

Özet

Rekabet gücü, müşteri memnuniyeti, verimlilik, etkinlik ve performans gibi unsurlar işletmelere son dönemde katma değer sağlayan farklı bileşenler olarak görülmektedir. Bu bileşenler üzerinde durmayan işletmeler piyasadaki varlıklarını devam ettirememekte silinip gitmektedir. Aynı zamanda değişen ekonomik koşullara ayak uyduramayan işletmelerde aynı sonu yaşamaktadır. Dolayısıyla işletmelerin üzerinde durması gereken önemli konulardan biri de şüphesiz işletme performansı kavramı ve bileşenleridir. Çünkü kavram içeriği itibari ile pazarlama, inovasyon, üretim, finansal gibi değişkenleri bir bütün olarak ele almakta işletmeyi ayakta tutan temel değişkenleri bünyesinde barındırmaktadır. Öte yandan işletme performansı, işletme hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve performans özelliklerinin ölçülmesinde yöneticilere rehber niteliğindeki bütünsel yaklaşım olmakla birlikte işletmeler için hayati derecede önemlidir. Öyle ki, iç ve dış müşteri memnuniyetinin artırılmasındaki göstergelerden biri olan kavram, işletme içi süreçlerdeki ihtiyaç ve beklentilerin belirlenerek eksik yönlerin geliştirilmesine pozitif katkı yapan bileşenlerdendir. Ek olarak kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasına olanak sağlayan, yöneticilere genel görüşler sunan ve işletme sistematığının sürdürülmesine yardım eden uygulamalardandır.

Bu çerçevede araştırmada işletme performansını belirleyen kriterlerin (mal ve para dönüşü, Ar-Ge giderleri, ürün ve süreç yeniliği, personel gelişimi ve morali, müşteri ilişkileri) önem derecelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda karmaşık problemlerin çözümünde kullanılan Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) tekniklerinden Analitik Hiyerarşi Prosesi(AHP)'den faydalanılmıştır.

Elde edilen veriler ile Analitik Hiyerarşi Prosesi tekniği kullanılarak kriterlerinin önem dereceleri ortaya koyulmuştur. Analiz sonuçlarına göre en önemli ana kriter“ürün ve süreç yeniliği” ile “mal ve para dönüşü” olmuştur. Nispeten diğer önemli ana kriterin ise “personel gelişimi ve morali” olduğu görülmüştür. En az öneme sahip ana kriter ise “Ar-Ge giderleri” olmuştur. Diğer az öneme sahip ana kriterin ise “müşteri ilişkileri” olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Performans, İşletme Performansı, Analitik Hiyerarşi Prosesi Yöntemi.

* Öğr. Gör. Erhan Nuh ÖZTÜRK, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Ermenek MYO, enuhozturk@kmu.edu.tr

Karaman'da Kentleşme ve Marka Kent Değerleri

Sibel DEMİRARSLAN*

Özet

Değişen yüzyıl koşulları insanların çalışma ve günlük yaşam pratiklerini de etkilemektedir. Özellikle, endüstri devrimi sonrası hızlı yaşanan teknik ve teknolojik ilerlemeler, buluşlar ile birlikte küreselleşmenin de etkisi ile bireylerin yaşama ve iş /çalışma hayatına ait beklentileri değişmiştir ve değişmeye devam etmektedir.

Göç, sanayi, ekonomik etkenler ile birlikte kırdan kente giden nüfus, kent nüfusunu arttırmaktadır. Kentlilerin yeni konut ihtiyacı ile birlikte eğitim, sağlık, kültür, ulaşım, sinema, tiyatro binaları gibi diğer fonksiyonlu binalara ve teknik ve sosyal altyapıya ihtiyaçları bulunmaktadır.

Gereksinimlerin doğru belirlenmesi, doğru giderilebilmesi için imar planlarının işlevsel bir şekilde oluşturulması ve tarih, kültür ve yöreselliğe saygılı olacak bir kent önerisi içermesi önemlidir. Günümüzde, küreselleşmenin etkisi ile özellikle farklı kültür alışverişinin kontrolsüz yaşanabilme tehlikesi oluşmaktadır. Yüzyıllar içerisinde hazmedilerek oluşan kültürel değişim, günümüzde iletişim araçlarının da hayata fazlasıyla girmesi ile birlikte kültürleşme denilen değişim ve dönüşüm hızla yaşanıldığında özün yitirilmesi sonucuna neden olabilmektedir.

Nüfus artışı, içinde bulunulan yüzyılın yaşam koşulları ile birlikte beklenti ve isteklerin de değişmesi modadan ve diğer kültürlerden kontrolsüz etkilenmeye neden olabilmektedir. Yöreye uymayan ya da her yeri birbirinin aynısı yapan kopya tasarımlar özgünlüğü bozmakta, insanların aidiyet duygularının yitirilmesine ve toplum olma bilincinin zedelenmesine neden olabilmektedir. Günümüzde bunu fark eden dünya ülkeleri korumacı yaklaşımla ve aynılaşmaktan korunmakla dikkatleri üzerinde tutabilmektedirler. Yavaş / sakin şehir uygulamaları bu yaklaşımlara örnek olarak gösterilebilir.

Bu çalışmada, Karaman ilimizin günümüz yapılaşması, uygulanan konut ve bina türleri, kentsel arayüz oluşturarak kent silüetini oluşturan cepheler, yapılaşma düzeninin kente etkisi ve kültürel mimari miras unsurlarının, geleneksel dokunun günümüz imar planlamasındaki yeri gibi konular ile ele alınacaktır. İstatistikî verilere göre nüfusu artış gösteren Karaman ilimizin özgünlüğünün korunması yerli ve yabancı turist profilini de belirleyecektir. Sınırları içerisinde bulundurduğu değerler Karaman ilimizin marka değeri taşımasının bir kanıtıdır ve bu değerlerin öne çıkarılması ile marka kent olarak adını daha fazla duyurması söz konusu olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaman / Kentleşme / Kültür / Mimari Miras / Marka Değeri

* Dr. Öğr. Üyesi - Mimar, Kocaeli Üniversitesi KMYO İnşaat, sdarslan@kocaeli.edu.tr

Karaman İli'nin Girişimci Tipoloji Sınıflandırmasına Yönelik Bir Araştırma

Enes ATAEL* - Bülent DARICI*

Özet

Girişimcilik sayesinde her geçen gün yeni işkolları ortaya çıkmakta ve artan küresel rekabette farklılaşmayı sağlamaktadır. Bu işi gerçekleştiren girişimciler ise kendi aralarında tipoloji tabanlı ayrıma tabi tutulmaktadır. Bir bireyin girişimci olma potansiyelini belirleyen temel unsurlar; iktisadi kaynaklar, eğitim, iş tecrübesi, inanç, rol modeller, aile, kültür ve bireyin karakteristik niteliklerdir. Bu unsurlar sebebiyle çeşitliliğin anlamlı bir sınıflandırmaya tabi tutulması tipoloji kavramı ile mümkündür. Çalışmanın amacı, girişimci ve girişimcilik kavramlarını açıklayarak ekonomik yönden girişimciliğin önemi hakkında bilgi vermektir. Diğer taraftan Türkiye'deki bulunan girişimcilerin tipolojilerini inceleyerek, Karaman İli girişimci tipolojilerini ortaya çıkarmaktır. Karaman'da bulunan işletme sahiplerine yönelik 50 adet anket yapılmış ve anketlerden elde edilen sonuçlar neticesinde Karaman ili girişimcilerinin esnaf girişimci mi yoksa fırsatçı girişimci mi oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, girişimcilik, girişimcilik tipolojileri, Karaman İli

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, enesatael1907@gmail.com

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, bulentdarici@kmu.edu.tr

İş Yaşam Kalitesinin Ermenek Özel İşletme Çalışanları Üzerinde Değerlendirilmesi

Feride YILMAZ* - Esra AKPINAR KILINÇ*

Özet

Araştırma ile Ermenek merkezinde faaliyet gösteren özel işletmelerdeki çalışanların iş yaşam kalitesinin ve iş yaşam kalitesine ait iş ortamı, çalışma koşulları ve sağlanan hizmetler boyutunun sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etme amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Ermenek merkezinde faaliyet gösteren özel işletmelerdeki tüm çalışanlar oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiştir. 195 anket değerlendirilmiştir. Cinsiyet, medeni durum ve çalışma şekline göre iş yaşam kalitesinin ve boyutlarının farklılaşp-farklılaşmadığı t Testi ile, yaş gruplarına, eğitim durumuna ve gelir durumuna göre iş yaşam kalitesinin ve boyutlarının farklılaşp-farklılaşmadığı ise Tek Yönlü Anova testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; iş yaşam kalitesi, iş ortamı boyutu ve sağlanan hizmetler boyutu skorlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$) bulunmuştur. Çalışma koşulları boyutu skorlarının ise cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Medeni duruma ve çalışma şekline göre iş yaşam kalitesi, iş ortamı boyutu, çalışma koşulları boyutu ve sağlanan hizmetler boyutu skorlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) bulunmuştur. İş yaşam kalitesi, çalışma koşulları boyutu ve sağlanan hizmetler boyutu skorlarının yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$), iş ortamı boyutu skorunun ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Sağlanan hizmetler boyutuna verdikleri skorlar bakımından eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$), iş yaşam kalitesi ve diğer boyutların skorları bakımından ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). İş yaşam kalitesi, iş ortamı, çalışma koşulları ve sağlanan hizmetler boyutu skorlarının gelir durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: İş Yaşam Kalitesi, Özel İşletmeler, Çalışanlar, Ermenek

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Ermenek Meslek Yüksekokulu İşletme Yönetimi
fcetinkaya@kmu.edu.tr

* Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Ermenek Meslek Yüksekokulu Dış Ticaret
esrakilinc@kmu.edu.tr

Karaman İlinde Biyolojik Çeşitlilik Üzerinde Tehditler ve Simgesel Bir Örnek Olarak Geyicek Ağacı

Hacı KURT*

İnsanlığın önünde duran en önemli sorunlardan biri çevredir. Çevre sorunlarının en önemli boyutlarından biri de biyolojik çeşitlilik ve biyolojik çeşitliliğin hızla azalmasıdır. Türkiye de bu bağlamda önemli biyolojik çeşitlilik sorunlarıyla yüz yüzedir ve geleceğimizi tehdit etmektedir. Karaman ili, farklı topoğrafik özellikleri, coğrafi konumu, geçiş iklimine ve her şeyden önce Göksu gibi önemli bir biyolojik çeşitlilik havzasına sahip olması nedeniyle özel ve önemli bir mekandır.

Bu çalışma, bu nedenle Karaman ilinde biyolojik çeşitlilik ve doğrudan veya dolaylı insan etkinlikleri nedeniyle biyolojik çeşitlilik üzerindeki tehditler üzerinde duracaktır. Çalışma, asıl olarak bitkisel biyolojik çeşitlilik üzerine odaklanacak, doğal bitki çeşitliliği yanında tarımsal alanda var olan kültür bitkilerindeki çeşitliğe yönelik tehlikeler de irdelenecektir.

Bununla birlikte, çalışmanın odak noktasını, bitkisel biyolojik çeşitliliğin azalması bağlamında somut ve dramatik bir örnek olan geyicek ağacı oluşturacaktır. At elması, geyik elması gibi farklı isimlerle de anılan geyicek ağacı ve meyvesi dünyada sınırlı bir coğrafyada yetişmektedir. Karaman ili ve mücavir coğrafya bu türün önemli habitatlarından biridir. Ayrıca bu yabancı meyve ağacı bizim geçmişimizde ve kültürümüzde önemli bir yere sahiptir. Kendine özgü tadı, tıbbi amaçlı kullanım alanları, meyvelerinin hayvan yemi olarak da kullanılması, dekoratif özellikleri nedeniyle peyzaj bitkisi olmaya elverişliliği ve her şeyden önemlisi geçmişte kıtlık yıllarında insan beslenmesinde destekleyici bir kaynak olarak yörede yoğun olarak kullanılması dolayısıyla korunmasında hassasiyet gösterilmesi gereken bir türdür. Ne var ki, 1970'lerden sonraki dönemlerde köylülerin yakacak ihtiyacı dolayısıyla ve başka nedenlerle tür hızla ve büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Birçok köyde nesli tamamen tükenmiştir. Hala bu tahribatı kısmen de olsa düzeltmek mümkündür. Köylülerin bilinçlendirilmesi yanında, belediyelerinin ve üniversitelerin bu alanda yapabilecekleri önemli çalışmalar vardır ve bu ağacın gelecek kuşaklara aktarılması aynı zamanda tarihi ve kültürel bir mirasın korunması anlamına da gelecektir.

Anahtar Kelimeler: Karaman ili, biyolojik çeşitlilik, geyicek ağacı

*Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, haci1963@hotmail.com

Karamanlı ve Konyalılar'ın İzmir'de Kurduğu Hemşehri Dernekleri

Enes HANÇER*

Özet

Hemşehri dernekleri, memleketinden uzak insanların dayanışma amacıyla kurdukları, gurbette yerel kültürlerini ve sosyal ilişkilerini sürdürmeye yarayan kuruluşlardır. Bu dernekler, özellikle büyükşehirlerde insanların ev, iş bulabilmesi, ekonomik ve toplumsal sorunlarla mücadele edebilmesi, kültürel kimliklerini koruması gibi farklı işlevlere de sahiptir. Ayrıca bu kuruluşlar, seçim dönemlerinde üye sayısı ve etki alanı oranında belirleyici olabilmektedir.

İçişleri Bakanlığı verilerine göre 14 Mart 2019 tarihi itibarıyla ülkemizde faal dernek sayısı toplam 116306'dır. Bunların 16124'ü hemşehri derneğidir. Yani ülkemizdeki faal derneklerin yaklaşık %14'ü hemşehricilik duygusuyla kurulmuştur. İzmir'de faaliyet gösteren dernek sayısı ise 6350 olup bunların 764'ü hemşehri derneğidir. (%12) İzmir'deki hemşehri derneklerinden 7 tanesi Karamanlılar, 31 tanesi ise Konyalılar tarafından kurulmuştur. İsmi geçen iki şehrin aynı tarihsel dönemlere tanıklık etmesi, Karaman'ın 1989'da Konya'dan ayrılarak il olması düşünüldüğünde İzmir'deki hemşehri derneklerini birlikte değerlendirmek gerekir. Bu sebeple 38 hemşehri derneği çalışmamız kapsamındadır. Bu derneklerden bazıları il geneline yönelik kurulmuşken (Karaman Kültür ve Dayanışma Derneği, İzmir Konyalılar Derneği gibi...) bazıları ise sadece bir mahalleye, köye mensup insanlarca kurulmuştur. (İzmir Karaman Taşkaleliler Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Üzümlü Yardımlaşma Dayanışma ve Kültür Derneği gibi...)

2018 yılı TÜİK verilerine göre Karaman nüfusuna kayıtlı olup İzmir'de ikamet eden kişi sayısı 14428'dir. Konya nüfusuna kayıtlı olup İzmir'de ikamet eden kişi sayısı ise 128622'dir. Bu sayıya İzmir ya da farklı şehirlerin nüfusuna kayıtlı ancak aslen Karamanlı veya Konyalı olanları da eklersek İzmir'de sahip olunan nüfus potansiyelinin büyüklüğünü anlayabiliriz.

Gurbette hemşehricilik duygusuyla kurulan bu dernekler yardımlaşma, dayanışma, sosyal, kültürel, ekonomi ve hatta siyaset gibi farklı konularda faaliyet sürdürebilmektedir. Söz konusu derneklerin kuruluş öyküleri, tarihleri, yaptığı faaliyetler, üye sayıları, üyelerinin memleketleri ile olan bağları gibi birçok farklı konu çalışmamızda yer alacaktır. Ülkemizde özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyükşehirlerde yaygın olan bu dernekler sosyolojik bir olgudur. Amacımız bu olguyu, İzmir'deki Karaman ve Konya hemşehri dernekleri özelinde incelemektir.

Anahtar kelimeler: Karaman Konya, İzmir, Hemşehricilik, Hemşehri dernekleri

* Sosyal Bilgiler Öğretmeni, MEB-Borlu Gazi Ortaokulu - Köprübaşı / Manisa, izmirli_hancer@hotmail.com

Ege’de Yaşayan Karamanlı Girişimci Bir Çelik İnsan: Fettah Güventürk**Hilmi TÜRKYILMAZ*****Giriş**

Bir şehri, kenti oluşturan o şehirlerin binaları, taşları değildir sadece. Bunlardan daha önemlisi o şehre katkı yapan, ruh veren önemli kişilerdir. Bu anlamda bir şehrin içinden çıkan girişimci, lider konumundaki kişiler o şehrin gençleri ve geleceği için fener gibidirler. Onun için bu tür insanları tanıtmak, şehrin kimliğine katkı yapacak, topluma sosyo-kültürel anlamda katkılar sağlayacaktır. Dolayısıyla çalışmanın amacı Karaman’da yetişen fakat Ege’de yaşayan Karamanlı girişimci, sanayici, üretici, eğitimci, sivil toplumcu bir kişiyi tanıtmak ve böylece şehrin kimliğine ve sosyo-kültürel hayatına katkıda bulunmaktır. Onun için bu çalışmada, 1943 yılında Karaman’ın Akçaşehir beldesinde doğmuş olan “bir çelik insan” olarak tanımladığım, İzmir’de yaşayan Karamanlı bir girişimci olan Fettah Güventürk’ü ele alıp tanıtacağım.

* Öğr. Gör. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü, hilmiturkyilmaz@gmail.com, hilmi.turkyilmaz@deu.edu.tr.